

ԷԶՄԻԱԾՆԻ ԵՎ ԱՇՏԱՐԱԿԻ
ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

Գրի առաջ ԱՍՏՂԻԿ ՆԱԶԱՐՅԱՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԻ ԿՈՂՄԻՑ

Բանահավաք Աստղիկ Նաղարյանի «Էջմիածնի և Աշտարակի բանահյուսությունից» ժողովածուն երկար տարիների բանահավաքական եռանդուն աշխատանքի արդյունք է:

Աստղիկ Լեոնի Նաղարյանը ծնվել է 1907 թ. Էջմիածնում: Հայրը՝ բնիկ Էջմիածնեցի Լեոն Նաղարյանը, ավարտել է տեղի ծխական դպրոցը, մայրը՝ աշտարակցի Վարսենիկ Նաղարյանը, նույնպես դրագետ է եղել: Մինչև երիտանների չափահաս դառնալը Նաղարյանների ընտանիքն ապրել է Էջմիածնում, իսկ ամռան ու աշնան ամիսներին՝ Աշտարակում:

Ա. Նաղարյանի մանկությունը հավասարապես անցել է և՛ Էջմիածնում, և՛ Աշտարակում: Բնաշխարհի այս երկու վայրերում էլ մեծերից՝ պապից, տատից ու մյուս հարազատներից և հարևաններից ուշիկ ու տպավորվող աղջնակն ունկընդրել է տեղի և ազգագրական այլ շրջանների բանահյուսության հարուստ բազմազան նյութեր (հերիաթ, առած-ասացվածք, առակ, ավանդություն, հանելուկ, շուտասուկուկ և այլն), անգիր արել ու մտապահել տեղական ժամանակ:

Ավարտելով Էջմիածնի մանկավարժական ուսումնարանը, Ա. Նաղարյանը սովորել է Երևանի մանկավարժական ինստիտուտի հետևակ բաժնի լեզվագրական ֆակուլտետում: Բարձրագույն կրթություն ստանալով, նա երկար ժամանակ աշխատել է Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղի դպրոցում՝ որպես հայոց լեզվի և գրականության դասատու:

Ա. Նաղարյանը, ապրելով ու աշխատելով գյուղական միջավայրում, մոտիկից ծանոթանալով գյուղի նիստուկացիին, սիրել է հայ ժողովրդական բառն ու բանը և մեծ ջանասիրությամբ ձեռնամուխ եղել բանահավաքական աշխատանքին: Ունենալով արտակարգ հիշողություն, նա կարողացել է վերականգնել դեռևս մանկության տարիներից ունկնդրած նյութերը: Միաժամանակ, շրջ-

հագայել է գյուղերը, գրի առել նոր նյութեր և համալրել իր հավաքածուն: Ա. Նաղարյանի՝ հիշողությանը բերված շատ նյութերում ասացողները չեն հիշատակված, այդպիսիք են՝ Աշտարակի և Էջմիածնի մանկատների սաների խմբական երգերը, հիշյալ շրջանների ուխտատեղիներում, գյուղական հարսանիքներում, զանազան առիթներով կազմակերպված տոնախմբություններում լսած երգերը, բամբակի դաշտերում և խողովի այգիներում աշխատանքների ժամանակ կատարված երգերը և խաղիկները, ինչպես նաև զանազան առիթներով ասված առած-ասացվածքները, հանելուկներն ու շուտասուկաները:

Ժողովածուի գերակշռող մասը կազմում են երգերն ու խաղիկները՝ թվով 308 հատ: Երգերն իրենց բովանդակությամբ ու բնույթով խիստ բազմազան են: Մեծ թիվ են կազմում սիրո երգերը, կան նաև զինվորի, կենցաղային-երգիծական, պանդխտության, ինչպես նաև նոր շրջանի երգեր:

Թեև երգերի գրառման վայրերը վարչա-տարածքային տեսակետից Էջմիածին-Աշտարակի շրջաններն են, բայց ընդգրկում են նաև 1914—1915 թթ. համաշխարհային առաջին պատերազմի և Մեծ եղեռնի հետևանքով այստեղ տեղափոխված պատմական Հայաստանի ազգագրական մի շարք շրջանների (Ալշակերտ, Մուշ, Վան, Պարսկահայք և այլն) երգերը:

Ժողովածուի նյութերի գրառման ժամանակն ընդգրկում է 1920-ական թվականներից մինչև 1950—60-ական թվականները: Բուն ժողովրդական-գեղեկական երգերի կողքին տեղ են գտել նաև ժամանակին տարածում գտած քաղաքային երգերը:

Թե՛ տեղական և թե՛ Արևմտյան Հայաստանից բերված երգերն ընդհանուր գծեր ունեն հայ բանահյուսության ավանդական երգերի հետ, կան բազմաթիվ տարբերակներ ու նմանակներ: Նույնը

վերաբերում է նաև առած-ասացվածքներին ու հանելուկներին: Ժողովածուի նյութերի բանահյուսական արժեքը պետք է տեսնել պատմական այդ ժամանակահատվածում տարբեր ազգագրական շրջանների նյութերի համատեղ կենցաղավարման, փոխադարձ ներթափանցումների, ընդհանրությունների ու տարբերությունների մեջ:

Երգերի ժողովածուի մեջ ներկայացված են՝ ավանդական, ապա նոր շրջանի նյութերը: Ներքին խմբավորում և ենթաբաժիններ չեն ստեղծված, հաշվի առնելով, որ գերակշռող մասը սիրո երգեր են և որոշ իմաստով էլ այդ ստորաբաժանումները պայմանական են:

Խաղիկները դասակարգված են ըստ Մ. Աբեղյանի «Ժողովրդական խաղիկներ» ժողովածուում ընդունված կարգի՝ քառատողի վերջին բառի վերջին տառի այբբենական հերթականությամբ:

Առած-ասացվածքները դասակարգված են ըսկըզբնատառի այբբենական համակարգով:

Ժողովածուի նյութերի բարբառային-հնչյունաբանական-քերականական առանձնահատկությունները պահպանված են այնպես, ինչպես բանավաքը պահպանել է իր գրառումներում:

Ժողովածուի վերջում տրված են բարբառային և օտար բառերի բառարան ու երգերի նոտագրված մի քանի նմուշներ:

Ա. ՆԱԶԻՆՅԱՆ

Ե Ր Գ Ե Ր

1. ՀՈ ԴՈՒ ՅԱՐ ՉԷԼԱՐ

Հո դու յար չէլար,
 Զանիս դարդ էլարու
 Կանչում եմ, արի՛.
 Հո դու յար չէլար,
 Մոտս ման արի,
 Զանիս դարդ էլարու
 Կանչում եմ, արի.
 Հո դու յար չէլար,
 Օրն էլավ տարի,
 Զանիս դարդ էլարու

2. ԼՈՒՍՆՅԱԿԸ

Լուսնակը կեռ ու կամար,
 Ամա՛ն, Մարո ջան,
 Ես մեռնում եմ քեզ համար,
 Այ՛ աման, անուշ յարո ջան:
 Լուսնակի լուսը ես եմ,
 Ամա՛ն, Մարո ջան,
 Իմ յարի հույսը ես եմ,
 Այ՛ աման, անուշ յարո ջան:
 Ձեռներդ ծափ ես տալիս,
 Աման, Մարո ջան,
 Շորիքդ թափ ես տալիս,
 Այ՛ աման, անուշ յարո ջան:
 Իմ մեջքինը քամար ա,
 Ամա՛ն, Մարո ջան,
 Քո ունեքերը կամար ա,
 Այ՛ աման, անուշ յարո ջան:

3. ՅԱՐ, ՅԱՐ

Կանչում եմ, արի՛, արի՛,
 Յա՛ր, յա՛ր, յարո ջան,
 Մոտս ման արի,
 Լոթի Մարո ջան:
 Կայնի, գալում եմ,
 Յա՛ր, յա՛ր, յարո ջան

Խնձոր թալում եմ,
 Լոթի յարո ջան:
 Կայնի եմ քարին,
 Յա՛ր, յա՛ր, յարո ջան,
 Կանչում եմ յարին,
 Լոթի յարո ջան:
 Կանաչ սարին եմ,
 Յա՛ր, յա՛ր, յարո ջան,
 Շեկլիկ յարին եմ,
 Լոթի յարո ջան:

4. ՉԻՆԵԼԱՐ

Չինելար, չինելար,
 Չինելարս յաման ա,
 Աղջի ջան,
 Ջանե ջան,
 Իմ ջան, քո ջանին դուրբան ա:
 Ղարիբ եմ, թառան դուռ եմ,
 Չինելար, չինելար,
 Չինելարս թամամ ա,
 Քեզի համար անուշ եմ,
 Աղջի ջան,
 Ջանե ջան,
 Իմ ջան քո ջանին դուրբան ա:
 Գնա արի, բարին տուր,
 Չինելար, չինելար,
 Չինելարս յաման ա,
 Նախշուն գուլպա յարին տուր,
 Աղջի ջան,
 Ջանե ջան,
 Իմ ջան քո ջանին դուրբան:

5. ՄԱՐՈ ՋԱՆ

Մանդր, մանդր ման արի,
 Մարո ջան,
 Իրիկունը տուն արի,
 Ցարո ջան:
 Կայնի քարին, ձեն տուր յարին,

Մարդ ջան,
Նամակ գրեմ, տար տուր յարին,
Յարդ ջան:

6. ԹԱԼԻ, ԹԱԼԻ....

Մուղնվա ջուրը սառն աս,
Թալի, թալի,
Շատ մոտիկ աս,
Հարիբուխունը դառն աս,
Աղջի, ծամերդ գոտիկ աս:
Ծիրանի ծառը ծաղկել աս,
Թալի, թալի,
Շատ մոտիկ աս,
Յարիս ծամերը թախկել աս,
Աղջի ծամերդ գոտիկ աս:

7. ԾԱՄԵՐՈՎ ՅԱՐՍ

Ծամերով յարս,
Ծամերով յարս,
Վառեց ջիգյարս,
Ծամերով յարս:
Աղջի, քու քեւքը,
Ծամերով յարս,
Տարաւ իմ խելքը,
Վառեց ջիգյարս:
Բուրի տարին,
Ծամերով յարս,
Կսպասեմ յարին,
Վառեց ջիգյարս:

8. ՀԱՄԱՅԱԿ ԶԱՆ

Համայակը մեկ էր,
Մազերը շեկ էր,
Համայակ ջան,
Թուխս ու ճուտով
Տասնը մեկ էր,
Համայակ ջան:
Համայակ, իմ յար,
Համայակ, քո յար.
Համայակ ջան:
Վերին բաղս ծախեմ,
Համայակիս պահեմ,
Համայակ ջան:
Կայնի ծաղիկ-սարին,
Ուշք ու միտքդ յարին,
Համայակ ջան:
Համայակ, իմ յար,
Համայակ, քո յար,
Համայակ ջան:

9. ՅԱՐ, ՅԱՆԱՐԱԿԱՆ ԵՄ

Յար, յանարական եմ,
Մոսկով վաճառական եմ:
Կանաչել են արտերս,
Յար, յանարական եմ,
Իրար մի տա դարդերս,
Մոսկով վաճառական եմ:
Յարիս յանարին մեռնեմ,
Յար, յանարական եմ,
Մեջքի քյամարին մեռնեմ,
Մոսկով վաճառական եմ:
Չաղիր եմ զարկել սարին,
Յար, յանարական եմ,
Պայման եմ արել տարին,
Մոսկով վաճառական եմ:
Ինչ եմ անում հարուստ տուն,
Յար, յանարական եմ,
Տղեն տես, աղջիկը տուր,
Մոսկով վաճառական եմ:

10. ԵՍ ԱՍԵՑԻ

Ես ասեցի՝ յարս էր գալիս
Բարձր սարիցը
Վարդ էր քաղում, փունջ էր կապում
Վարդի թփիցը,
Ասեցի՝ թող ես էլ քաշեմ
Էդ անուշ հոտիցը,
Ասա՛մ՝ զեմ,՝ զե՛, հեռացիր
Դուն իմ մոտիցը:
Հենց լսեցի էս խոսքիցը
Յարիս բերնիցը,
Էլ ոտներին ուժ չմնաց,
Շարժվեմ իմ տեղիցը:
Մտքում դրի՝ թողնեմ, կորչեմ
Սրտիս խանդիցը,
Որ պրծնեմ յարիս տված
Կապուտ ցավիցը:

11. ՆԱԳԱՆ ԶԱՆ

Վո՛ւյ-վո՛ւյ նազան ջան,
Յոթ կրական ջան,
Իմ օգնական ջան:
Գնացի Ախտեն,
Նազանիս բախտեն,
—Վո՛ւյ, վո՛ւյ նազան ջան,
Իմ օգնական ջան:
Շաղով գնացի,
Նազանս կորուցի,
Վո՛ւյ-վո՛ւյ նազան ջան,

Յոթ կրական շան,
Իմ օգնական շան:

12. ՄԱՔՐՈՒՇԻ

Քարավանն էկավ ղնգղնղալին,
Մաքրուհի շան, Մաքրուհի.
Քալալանի մեջ
Ջորի մը կեր,
Մաքրուհի շան, Մաքրուհի.
Ջորու վերին
Մնդուկմ կեր,
Մաքրուհի շան, Մաքրուհի.
Մնդուկի մեջ
Բողլն մը կեր,
Մաքրուհի շան, Մաքրուհի.
Բողլի մեջը
Հալլի մը կեր,
Մաքրուհի շան, Մաքրուհի.
Հալլու մեջը
Աղլիկ մը կեր,
Մաքրուհի շան, Մաքրուհի.
—Աղլի, աղլի,
Անունդ ի՞նչ ի,
Մաքրուհի շան, Մաքրուհի,
—Ա՛յ շան տղա,
Դավիդ ի՞նչ ի,
Մաքրուհի շան, Մաքրուհի.
—Իմ խեր իման,
Քե կսպանա,
Մաքրուհի շան, Մաքրուհի:

13. ՓՇԱՍԻ ՄԱՌ

Միրանի հա, շլորի,
Փշատի ծառ, ուռի
Բար մի տա,
Ճղնեբդ մի ոլորի,
Գյաղա արի
Քո սիրածը տար:
Միրանի հա թթենի,
Փշատի ծառ, ուռի
Բար մի տա,
Տղա քո յարը գտի,
Գյաղա արի
Քո ուզածը տար:

14. ՅԱՐՆ ԱՆՈՒՇ

Կապուտ քուռակ հեծիկ հմ,
Քեզի մեռնեմ,
Արագին մոտեցիկ հմ,
Ցարն անուշ:

Ցարն անուշ ա,
Ցարն անուշ,
Քեզի մեռնեմ,
Ցար բերող
Մերն անուշ,
Ցարն անուշ:
Արա՛ղ, ընձի ճամփա տուր,
Քեզի մեռնեմ,
Շեկ յարին կարոտցիկ հմ,
Ցարն անուշ:
Ցարն, անուշ ա,
Ցարն անուշ,
Քեզի մեռնեմ,
Ցար բերող
Մերն էր անուշ,
Ցարն անուշ:

15. ՎԱՅ, ՎԱՅ ԳՅՈՒԼԻ

Նստիկ հա ֆայտոնը,
Լավ ա սաղում, յաման,
Քեզ մահուդե պալտոնը,
Վա՛յ, վա՛յ գյուլի յարը:
Ինչ հմ անում ոսկին,
Թողնեմ ոսկին, յաման,
Էրթամ յարիս խոսքին,
Վա՛յ, վա՛յ գյուլի յարը:
Ըխտերը պտտի,
Կանֆետն ուտի յարս
Թղթերը շպրտի
Վա՛յ, վա՛յ գյուլի յարս:

16. ԷՐԵՎԱՆ ԷԼՈՒ ՅԱՐ

Էրեվան բաղ հմ արեկ,
Էրեվա՛ն, էլլու յար,
Ջիգյարս դաղ հմ արեկ,
Ե՛րբ կգաս, Թեյլու յար:
Էրեվան դար ու փոս ա,
Էրեվա՛ն, էլլու յար,
Խնձոր գցեմ՝ կսոսա,
Ե՛րբ կգաս, Թեյլու յար:
Էրեվանա քալոր հմ,
Էրեվա՛ն, էլլու յար,
Չալի փնջի սոլոր հմ,
Ե՛րբ կուգաս, Թեյլու յար:
Էրեվան դուքան-դուքան,
Էրեվա՛ն, էլլու յար,
Ճերմակ շուշա ըստաքան,
Ե՛րբ կգաս, Թեյլու յար:

17. ԽՆՁՈՐ ՔԱՂԻ

Խնձոր քաղի, գնաց ընկալ էն աղեն,
Մեր մալլի ծաղիկը տարալ շան գյաղեն,
Սարի գլխին տուն ունեմ,
Աղջի Անուշ,
Միջին ոսկի բուն ունեմ,
Թուշդ անուշ:
Խնձոր քաղի գնաց ընկալ էն աղեն,
Մեր մալլի ծաղիկը տարալ շան գյաղեն:

18. ՄԱՐԱԼՈ

Մարալո, ջան մարալո՛,
Մարալո՛,
Մարալո, ծառիս տակը
Պաղ աղբյուր,
Մարալո, արծաթե թաս
Ոսկե ջուր,
Մարալո, մի թաս կուզեմ
Էրկու տուր:
Մարալո, ուրախ կենանք
Ես ու դու:
Մարալո, ջան մարալո՛,
Մարալո՛:
Մարալո, ձեր հանդումը
Վար կանեմ,
Մարալո, ձեր խնձորին
Քար կանեմ,
Մարալո, քեզի ընձի
Ցար կանեմ:
Մարալո, ջան Մարալո՛,
Մարալո՛:
Մարալո, ջան Մարալո՛,
Մարալո՛:

19. ՀԱՆԴՈՒՄԸ ՄՆԱՑ

Հանդումը մնաց յարս,
Բանդումը մնաց յարս:
Հանդեն գաս գեղը մտնես,
Հանդումը մնաց յարս,
Իմ գցած տեղը մտնես,
Բանդումը մնաց յարս:
Կայնել ես ախա-բախա,
Հանդումը մնաց յարս,
Հաշակիդ տուտը կախ ա,
Բանդումը մնաց յարս:
Կայնել ես ախպրի ակին,
Հանդումը մնաց յարս,
Նման ես արեգակին,
Բանդումը մնաց յարս:

20. ՀԱՆԴԻ ԼԱԼԱ

Հանդի լալա էր յարս,
Աղբի բալա էր յարս:
Ո՛ւր գնացիր, ո՛ւր եկար,
Հանդի լալա էր յարս,
Դուն իմ սրտին դուր եկար,
Աղբի բալա էր յարս:
Աղվան-Օսան իմ յարը,
Հանդի լալա էր յարս (2)
Աղբի բալա էր յարս:
Խնձոր քաղի դուր եկալ,
Աղվան-Օսան իմ յարը,
Ցարս մեր տուն հյուր եկալ,
Աղբի բալա էր յարս:

21. ԷԼԻՆՈ ՅԱՐ

Քթկալը ճիտս եմ գցել,
Էլինո յար,
Շեկ յարը միտս եմ գցել,
Թելինո յար:
Սարի խոտը կանանչ ա,
Էլինո յար,
Աղջիկ տղին ճանանչ ա,
Թելինո յար:
Էլել եմ Ալագյազը,
Էլինո յար,
Չեմ առնի մալամազը,
Թելինո յար:
Ելա սարը սար տեսա,
Էլինո յար,
Կարմիր գյուլպով յար տեսա,
Թելինո յար:
Ալագյազ ուխտ եմ արել,
Էլինո յար,
Մազերս ջուխտ եմ արել,
Թելինո յար:

22. ՀԱՐՍ ՔՈ ՇՈՒՇՊԵՆ

Հարս քո շուշպեն կզնգզնգա,
Չես կրնա խաղա՝ մի տնգտնգա,
Ես քո դարդեն հիվանդ ընկա,
Գլորվեցա բախշեն ընկա:
Հարս, պապուշդ կճռճոս,
Խաս շորերդ կսոսոս,
Հարս քո շուշպեն կզնգզնգա,
Չես կրնա խաղա՝ մի տնգտնգա:

23. Ա՛Յ ՔՅԱՄԱՐՍ

Ա՛յ, քյամարս, քյամարս,
Ղարսա բերած, քյամարս,

Ա՛յ, բլամարս, բլամարս,
Հարս ա բերած Քամարս:
Սիրուն աղջկա տերը,
Ա՛յ, բլամարս, բլամարս,
Չի տալիս էն խորթ մերը,
Ղարսա բերած բլամարս:

Սիրուն աղջիկ նազ ունես,
Ա՛յ, բլամարս, բլամարս,
Կաթավի փարվազ ունես,
Հարս ա բերած Քամարս:

24. ԱՐԵՎ ԴԻՊԵ

Տիրուն արի մեր օրեն,
Արե դիպե, դառել ա,
Կարեմ մինթանիդ քյոբենե,
Սերդ սիրտս վառել ա:
Ա՛յ, զարուն ա, զարուն ա,
Արե դիպե, դառել ա,
Իմ յար քոնից սիրուն ա,
Սերդ սիրտս վառել ա:
Քաս տվեք բարեմախթեմ,
Արե դիպե դառել ա,
Բալբիմ թամադին հաղթեմ,
Սերդ սիրտս վառել ա:

25. ԽՈՐՈՏ ԷՐ

Խորոտ էր մալլի տղեն,
Կոլոտ էր մալլի տղեն,
Տնգոզ, տնգոզ
Ման արի,
Ջերդ դատարկ
Տուն արի:
Էս առվի ջուրը սառն ա,
Ջուր բերողն իմ յարն ա,
Տնգոզ, տնգոզ
Ման արի,
Ջերդ դատարկ
Տուն արի:
Էս առուն ջուր ա զալի,
Մի տեսեք ուր ա զալի,
Տնգոզ, տնգոզ
Ման արի,
Իրիկունը
Տուն արի:

26. ՏԻՐԱՆ-ՏԻՐԱՆ

Արփաշալի քյանարը,
Տիրան-Տիրան իմ յարը,
Վառավ սրտիս ֆախառը,
Հասած ծիրան իմ յարը:

Սիրեկանից հանողը,
Տիրան-Տիրան իմ յարը
Բալեն տանի գրողը,
Հասած ծիրան իմ յարը:

27. ԱՂՋԻ ԹԱՄԱՐ

Աղջի Քամար,
Ունքդ կամար,
Յա՛ր, յա՛ր,
Դուն ստեղծվել ես
Ինձ համար
Յա՛ր, յա՛ր:
Սարի կրակն անցավ,
Աղջի Քամար,
Ունքդ կամար,
Յա՛ր, յա՛ր,
Յարս ինձի չը մոռցավ,
Դուն ստեղծվել ես
Ինձ համար,
Յա՛ր, յա՛ր:
Սարին կրակ եմ արել,
Աղջի Քամար,
Ունքդ կամար,
Յա՛ր, յա՛ր,
Յարիս ջուղաբ եմ արել,
Դուն ստեղծվել ես
Ինձ համար
Յա՛ր, յա՛ր:

28. ԿԱՐԲԻԻ ՅԱՅԼԻ...

Հա՛յ առնում եմ, առնում եմ,
Թեքս էկավ, թռնում եմ,
Գնացել ես, էկել ես,
Հա՛յ առնում եմ, առնում եմ,
Ուղուն բույդ քոքել ես,
Թեքս էկավ, թռնում եմ:
Գնացի, էկար բարով,
Հա՛յ առնում եմ, առնում եմ,
Ինձի տվիր ժեռ քարով,
Թեքս էկավ, թռնում եմ:
Մուղնիա ջուրը սառն ա,
Հա՛յ առնում եմ, առնում եմ,
Մուղնի էրթողն իմ յարն ա,
Թեքս էկավ, թռնում եմ:

29. ԵՍ ՄԱՐԱԼ

Ես մարալ, յարս մարալ,
Մեկ ու ճար յար:
Աղջի, անունդ Մալի,
Ես մարալ, յարս մարալ,

Ճակատդ բոլոր շահի,
 Ես մարալ, յարս մարալ,
 Մեկ ու ճար, յար:
 Աղջի, դու ի՞նչ լավ բան ես,
 Ես մարալ, յարս մարալ,
 Ինձի մտահան չանես,
 Ես մարալ, յարս մարալ,
 Մեկ ու ճար յար:

30. ԹԵԼԼՈ

Թեւոյ, օ՛յ, Թեւոյ օ՛յ,
 Թեւոյ ջան,
 Սեւիկ, սիրուն, յարո ջան:
 Մեռա բաղում բանեկն,
 Թեւոյ օ՛յ, Թեւոյ օ՛յ,
 Թեւոյ ջան,
 Մի կողմեն ջուր անեկն,
 Սեւիկ, սիրուն յարո ջան:
 Մառերին թուփ չմնաց,
 Թեւոյ օ՛յ, Թեւոյ օ՛յ,
 Թեւոյ ջան.
 Դարդիս դարման անեկն,
 Սեւիկ, սիրուն, յարո ջան:
 Նստած տեղս քար չունեմ,
 Թեւոյ օ՛յ, Թեւոյ օ՛յ,
 Թեւոյ ջան,
 Զիմանաս թե յար չունեմ,
 Սեւիկ սիրուն յարո ջան:
 Ա՛յ, անիրավ ջան աշխարհ,
 Թեւոյ օ՛յ, Թեւոյ օ՛յ,
 Թեւոյ ջան,
 Բաղ ունեմ ու բար չունեմ,
 Սեւիկ սիրուն, յարո ջան:

31. ՀՈՅ ԻՄ ՆԱՋԱՆԻ...

Հո՛յ իմ Նազանի յարը,
 Դուման ա վերին սարը:
 Ուխարն արեւ եմ դուզը,
 Հո՛յ իմ Նազանի յարը,
 Զոկեւ եմ դարագոյզը,
 Դուման ա վերին սարը:
 Բարակ բարդու բարին տես,
 Հո՛յ իմ Նազանի յարը,
 Էն անիրավ յարին տես,
 Դուման ա վերին սարը:
 Բարակ առուն ջուր կուգա,
 Հո՛յ իմ Նազանի յարը.
 Նազանն բնձի դուր կուգա,
 Դուման ա վերին սարը:

32. ԲՈՒԹԵԼ-ԲՈՒԹԵԼ

Բութել-բութելս, տարան,
 Յար ջան,
 Իմ յարին Գյանջա տարան:
 Սեւ էր շոբանի շունը, ամա՛ն,
 Բութել-բութելս տարան,
 Յար ջան,
 Զի տանի յարիս քունը, յաման,
 Իմ յարին Գյանջա տարան:

33. ԳՅՈՒԼԱ-ԳՅՈՒԼԱ

Մարգերի գուրը,
 Միպտակել է, յար ջան,
 Բլուզիդ գուրը,
 Վա՛յ, վա՛յ, գյուլա յարս:
 Մեր սարը բանցր ա,
 Ինքը սեւ ա, յարս,
 Արունը քաղցր ա,
 Վա՛յ, վա՛յ, գյուլա յարս:
 Իմ անիրավ մերը,
 Դնեմ սելը, աղջի,
 Տանեմ Տիրամերը,
 Վա՛յ, վա՛յ, գյուլա յարս:
 Իմ անիրավ աղին,
 Դնեմ սելը, աղջի,
 Տանեմ Աստվածածին,
 Վա՛յ, վա՛յ, գյուլա յարս:
 Հինը հեղ եմ արել,
 Մարգը մեջ եմ արել,
 Թաղա յար եմ ճարել,
 Վա՛յ, վա՛յ, գյուլա յարս:
 Յարս անցավ դեսը,
 Դուզն եմ ասում, աղջի,
 Տարավ կյանքիս կեսը,
 Վա՛յ, վա՛յ, գյուլա յարս:
 Նստեմ պարախոզը,
 Դուզն եմ ասում, աղջի,
 Էրթամ յարիս մոտը
 Վա՛յ, վա՛յ, գյուլա յարս:
 Պարախոզն էր պեռվի,
 Դուզն եմ ասում, աղջի,
 Քու կրակով էլվի,
 Վա՛յ, վա՛յ, գյուլա յարս:
 Տալոն ալուր մաղեց,
 Մի խոսք ասեք, աղջի,
 Իմ ջիգարը դաղեց,
 Վա՛յ, վա՛յ, գյուլա յարս:
 34. ՅԱՐ ԶԱՆ

Յար ջան ուզումի՞ր արա,
 Պարզ դուզումի՞ր արա:

Սիրահարի սերիցը,
 Յար ջան ուզումիշ արա,
 Ես վառվա քու ձեռիցը,
 Պարզ դուզումիշ արա:
 Պարբաշի՛, պարզ քաշի,
 Յար ջան ուզումիշ արա,
 Էլ դես ու դեմ մի քաշի,
 Պարզ դուզումիշ արա:
 Էսօր նորը նորեկ ա,
 Յար ջան ուզումիշ արա,
 Յարիս քունը կորեկ ա,
 Պարզ դուզումիշ արա:
 —Ա՛յ պարբաշի, պարբաշի,
 Յար ջան ուզումիշ արա,
 Պարտղենրին մեջ քաշի,
 Պարզ դուզումիշ արա:

35. ԱԴԵԻ ԲԱԼԱ

Ես աղջիկ եմ նշանու,
 Աղեկի բալա,
 Էգուց կզան տանելու,
 Սիրովդ վառա:
 Կտուր կաշնողին մեռնեմ,
 Աղեկի բալա,
 Քյաբուլ սանդղողին կառնեմ,
 Սիրովդ վառա:
 Կտուր կաշնողը ես եմ,
 Աղեկի բալա,
 Քյաբուլ սանդղողը ես եմ,
 Սիրեցի առա:
 Անտեր մնար քաղքենր,
 Աղեկի բալա,
 Քափալ դեյրիս ծաղկենր,
 Սիրովդ վառա:

36. ՁԱԼՈ

Գարնան արև ա արեւ,
 Ձալո՛, ձալո՛,
 Յարս բարև ա արեւ,
 Ձալո՛, ձալո՛:
 Գաղթականի վարժապետին առեւ եմ,
 Ձալո՛, ձալո՛,
 Գեղականին վառեւ եմ,
 Ձալո՛, ձալո՛:
 Յար ջան, արեւիդ մեռնեմ,
 Ձալո՛, ձալո՛,
 Ղրկած բարեդ կառնեմ,
 Ձալո՛, ձալո՛:
 Գաղթականի վարժապետին առեւ եմ,
 Ձալո՛, ձալո՛:
 Գեղականին վառեւ եմ
 Ձալո՛, ձալո՛:

Քե սուտ ասեմ՝ քոռանամ,
 Ձալո՛, ձալո՛,
 Շեկ յարին ոնց մոռանամ,
 Ձալո՛, ձալո՛:
 Գաղթականի վարժապետին առեւ եմ,
 Ձալո՛, ձալո՛,
 Գեղականին վառեւ եմ,
 Ձալո՛, ձալո՛,
 Տերտերն ասեց ամոթ ա,
 Ձալո՛, ձալո՛,
 Աղջիկ տղին ծանոթ ա,
 Ձալո՛, ձալո՛:

37. ՅԱՐ ՍՈՆԱ

Խոտ քաղողը իմ հերն ա,
 Յա՛ր Սոնա,
 Յա՛ր Սոնա,
 Հաց բերողը իմ մերն ա,
 Իմ ուղածը վարսոն ա:
 Արտ եմ ցանել, գարի ա,
 Յա՛ր Սոնա,
 Յա՛ր Սոնա,
 Էս ի՞նչ վերան տարի ա,
 Իմ ուղածը վարսոն ա:
 Հաց եմ թխե փրփրի,
 Յա՛ր Սոնա,
 Յա՛ր Սոնա,
 Քելե ախպուրը ջրի,
 Իմ ուղածը վարսոն ա:

38. ՄԱՇԻՆԵՆ ԷԿԱՎ

Մաշինեն էկավ
 Ակները շուշա,
 Սաթոն չեմ առնի,
 Աղե ջան,
 Վարսոն անուշ ա:
 Մաշինեն էկավ,
 Գոռալին զնաց,
 Ա՛խ, ինչ անեմ
 Աղե ջան
 Բարեդ մնաց:
 Մաշինեն էկավ,
 Ակները շուշա,
 Սաթոն չեմ առնի,
 Աղե ջան,
 Վարսոն անուշ ա:

39. ԾԱՌԻ ԲԱՐԸ

Ծառի բարը նուշ կըլնի,
 Բարեդ անուշ կըլնի,
 Արի տանեմ մեղի հարս,

Թե չէ՞ մնա ուշ կըլնի:
 Ղարաֆիլը դեղին ա,
 Քո անունը Հեղին ա,
 Շամփա տվեք թող տուն գա,
 Իմ յարը ձեր գեղին ա:
 Էս ֆայտոնը մերն ըլնեմ,
 Ակնեբը կարմիր ըլնեմ,
 Յարս անցնի ճամփեքով,
 Էրթամ, հասնեմ յարիս քով:

40. ՂԱՐԱՐԱՂԻ ԶԱՆԳՑՈՒՂՈՒՄԸ

Կարմիր վարդը, վարդ չունեմ,
 Զիմանաս թե դարդ չունեմ,
 Գիտես, թե ես մենակ եմ,
 Ու սիրելի յար չունեմ:
 — Լեւե՛, Լեւե՛, Լեւե՛ Լե՛,
 Համբարձում յայլա,
 Յայլա ջան յայլա,
 Համբարձում
 Յայլա
 Յայլա ջան,
 Յայլա
 Լավ օրեր
 Յայլա,
 Յայլա ջան,
 Յայլա:
 Էրնեկ քեզի, դարդ չունես,
 Օտար աշխարհ յար չունես,
 Դարդն էկել ա ինձ տարեկ,
 Դու իսկի խաբար չունես:
 — Լեւե՛, Լեւե՛, Լեւե՛ Լե՛...

41. ԱՅ ԲՆՈՒՋԸ...

Գութանով վար եմ անում,
 Բլուզը,
 Դուշմանին քար եմ անում,
 Բլուզը.
 Ա՛յ բլուզը,
 Բլուզը, բլուզը,
 Ղարաքիլիսի դուզը,
 Բլուզը:
 Արաիս միջին հով քամի,
 Բլուզը,
 Քունս անուշ կտանի,
 Բլուզը,
 Ա՛յ բլուզը,
 Բլուզը, բլուզը,
 Ղարաքիլիսի դուզը,
 Բլուզը:

42. ԱՅ, ՍԱՐԻ ՏՂԱ

Ա՛յ սարի տղա,
 Ջան, սարի տղա,
 Բաղվան ես,
 Բազրգյան ես,
 Դե, արի տղա:
 Կբերես ոսկին,
 Կգամ քո խոսքին,
 Չես բերի ոսկին,
 Չեմ գա քո խոսքին:
 Կբերես ալը,
 Կը հագնեմ շալը,
 Չես բերի ալը,
 Չեմ հագնի շալը:
 Այս սարի տղա...
 Կը բերես սանդը,
 Կը նստեմ ծանդը,
 Չես բերի սանդը,
 Չեմ նստի ծանդը:
 Կբերես կոշիկ,
 Կը հագնեմ մաշիկ,
 Չես բերի կոշիկ
 Չեմ հագնի մաշիկ:
 Ա՛յ սարի տղա,
 Կբերես գոտիկ,
 Կգամ քեզ մոտիկ,
 Չես բերի գոտիկ
 Չեմ գա քեզ մոտիկ:
 Ա՛յ սարի տղա:

43. ՄՈՒՐԱԴ ԳԵՏԻ

Մուրադ գետի շալիւնների բուրբը,
 Ես մի մարալ, դարդես ընկա չուերը:
 Էսօր ուրբաթ ա, պաս ա,
 Մուրադ գետի շալիւնների բուրբը:
 Մոցինդ արծաթի թաս ա,
 Ես մի մարալ, դարդես ընկա չուերը:
 Էլել եմ սարի ուսը,
 Մուրադ գետի շալիւնների բուրբը,
 Բռնեմ արևի լուսը,
 Ես մի մարալ դարդես ընկա չուերը:
 Ղոնաղ էկավ էն սարից,
 Մուրադ գետի շալիւնների բուրբը,
 Խաբար բերեց իմ յարից,
 Ես մի մարալ, դարդես ընկա չուերը:

44. ԿԱՅՆԱ ՔԱՐԻՆ

Կայնա քարին դուշ էլա,
 Անուշ ջան,
 Եթեմ տղի թուշ էլա,

Քեզի ղուրբան,
 Զանեջան:
 Վարդի ծառին փուշ կըլնի,
 Անուշ ջան,
 Նշի ծառին նուշ կըլնի,
 Քեզ ղուրբան,
 Զանեջան:
 Ալ բլուղդ կարեցի,
 Անուշ ջան,
 Դոշին սաղաֆ շարեցի,
 Քեզ ղուրբան,
 Զանեջան:
 Գդակդ ծուռն ես դրեի
 Անուշ ջան,
 Աչքդ մեր դուռն ես դրեի,
 Զանեջան:

45. ՕՍԱՆ ՅԱՐ, ՅԱՐ

Օսան յար, յար ու յաման,
 Ասա՝ դարդդ իմանամ:
 Ալագլաղը մեր սարն ա,
 Օսան յար, յար ու յաման,
 Մար գնացողն իմ յարն ա,
 Ասա՝ դարդդ իմանամ:
 Ալագլաղ բարձր սարին,
 Օսան յար, յար ու յաման,
 Էրթամ հասնեմ իմ յարին,
 Ասա դարդդ իմանամ:

46. ԱՄԱՆ ՄԱՐՈՒ

Աման, Մարո՛, Մարո՛,
 Սաղանդարի յարո,
 Զադիր զարկեմ էն դարին,
 Աման, Մարո՛, Մարո՛,
 Բալթի դտեմ էն յարին,
 Սաղանդարի յարո:
 Ոչխարը սարի ուսին,
 Աման, Մարո՛, Մարո՛,
 Ես արե եմ, դու լուսին,
 Սաղանդարի յարո:

47. ՂԱՐՍԱ ԶՈՒՐԸ

Ղարսա ջուրը սառել ա,
 Ղամեն թեւ տարել ա,
 Մի լոթի-փոթի աղչիկ,
 Ուշ ու միտքս տարել ա:
 Ղարսա բերդը բլեւ ա,
 Յարս մեջին քնել ա,
 Զենն տվի, ձենն շառալ,

էս ինչ անուշ քնել ա:
 Ղարսա ջուրը....

48. ԱԼԱԳՅՈՂԼՈՒ

Ալագյողլու, նազլու դիւար,
 Թուխ էրեսիդ խալին ղուրբան:
 Յար կայնել ես կաթ կմանես,
 Ալագյողլու, նազլու դիւար,
 Յար, արեգակի նման ես,
 Թուխ էրեսիդ խալին ղուրբան:
 Յար կանգնել ես աղբրի ափին,
 Ալագյողլու, նազլու դիւար,
 Յար, շող կոտաս արեգակին,
 Թուխ էրեսիդ խալին ղուրբան:

49. ԳՅՈՒԼԱ-ԳՅՈՒԼԱ

Գյուլա՛, գյուլա՛, յարս,
 Բամբակի քուլա, յարս:
 Գնա՛, զնա՛, հետիդ եմ, յար ջան,
 Ալ խնձոր եմ ջերիդ եմ, յար ջան,
 Դու անց կացար հուլա-հուլա, յար ջան,
 Դու նման ես բամբակի քուլա, յար ջան:

50. ԱՅ ԼՈԹԻ ՅԱՐ ԶԱՆ

Բամբակ եմ ցանել ղող ա,
 Ա՛յ լոթի յար ջան,
 Մի յար եմ սիրել թաղա,
 Կոներդ մարջան:
 Դամբուլի կոթը քերեմ,
 Ա՛յ լոթի յար ջան,
 Մեկ նստի գինի բերեմ,
 Կոներդ մարջան:
 Կարմիր գինին թափեցինք
 Ա՛յ լոթի յար ջան,
 Թաղա փեսին խաբեցինք,
 Կոներդ մարջան:

51. ԱՆՏԵՐ ՄՆԱՐ

Անտեր մնար կարմիր գիլասի ծառը,
 Դարչին-մեխակ, յար ջան, էրթանք մեր բաղը:
 Բարակ եմ բարդու ծառ եմ,
 Անտեր մնար կարմիր գիլասի ծառը,
 Քելեուց մարդ կվառեմ,
 Դարչին-մեխակ, յար ջան, էրթանք մեր բաղը:
 Թո՛ւք, թող թողը ըլնի,
 Անտեր մնար կարմիր գիլասի ծառը,
 Դուշմանիս գողն ըլնի,
 Դարչին-մեխակ, յար ջան, էրթանք մեր բաղը:

Թռե՛ք, թռդ մաշիկ ծակվի,
Անտեր մնար կարմիր գիլասի ծառը,
Մաշիկ կարողը սաղ ըլնի,
Դարին-մեխակ, յա՛ր ջան, էրթանք մեր բաղը:

52. ԷԼԻ ԼՈԹԻ...

Գնա արի ման արի,
Էլի լոթի յար ջան,
Բալիշ դնեմ, յան արի,
Հոգուդ մեռնեմ, յա՛ր ջան:
Գնա արի շաղին տուր,
Էլի լոթի յար ջան,
Կարմիր գյուլպա յարին տուր,
Հոգուդ մեռնեմ, յա՛ր ջան:
Ջաղացի դուռը շիման,
Էլի լոթի յար ջան,
Էն յարին չկար իման,
Հոգուդ մեռնեմ, յա՛ր ջան:
Աղջի էրթանք մեզ քաղհան,
Էլի լոթի յար ջան,
Երեսդ ա գյունաբախան,
Հոգուդ մեռնեմ, յա՛ր ջան:

53. ՔՅՈՐՈՂԼՈՒ ՏՂԱ

Բարակ եմ՝ բարդու ծառ եմ,
Մեր մայլի տղա,
Քելելուց մարդ կվառեմ,
Քյորօղլու տղա:
Բարակ բարդու բարին եմ,
Մեր մայլի տղա,
Էն անիրավ յարին եմ,
Քյորօղլու տղա:
Բարակ բարդուն բար չկա,
Մեր մայլի տղա,
Փխ աղջկան յար չկա,
Քյորօղլու տղա:
Սարեն իջան ջուխտ աղջիկ,
Մեր մայլի տղա,
Ջխտի գոգնոցն էր լաստիկ,
Քյորօղլու տղա:

54. ՁԻՆ ՕՂԼԱՆ

Ձի՛ն, չի՛ն, չին օղլան,
Ջառբաբ շուխա,
Ձիթ ալխալուդ,
Ձին օղլան:
Արազափր շիման ա,
Ձի՛ն, չի՛ն, չին օղլան,
Նանըդ գալդ շիմանա,
Ձի՛ն, չի՛ն, չին օղլան,

էսօր հանդը հաց տարա,
Ձի՛ն, չի՛ն, չին օղլան,
Ցարս հոն չէր, եդ դառա,
Ձի՛ն, չի՛ն, չին օղլան,
Ջառբաբ շուխա, չին օղլան:

55. ՍԱՐ, ՍԱՐ

Սա՛ր, սա՛ր,
Ես սարերի ծաղիկն եմ,
Ջա՛ն, ջա՛ն,
Ես Լեռնի քույրիկն եմ:
Սա՛ր, սա՛ր,
Էն սարին սար չեմ ասի,
Ջա՛ն, ջա՛ն,
Փխ տղին յար չեմ ասի:
Սա՛ր, սա՛ր,
Սարի խոտը կանաչ ա,
Ջա՛ն, ջա՛ն,
Աղջիկ տղին ճանաչ ա:
Սա՛ր, սա՛ր,
Սարը սարին նման չի,
Ջա՛ն, ջա՛ն,
Աղջիկ տղին հավան չի:

56. ՄԱՆԴՐ, ՄԱՆԴՐ

Մանդր, մանդր,
Տասներկու տարեկան եմ,
Մանդր, մանդր,
Քո սրտին դուրեկան եմ:
Հավեն ամպե, կզա ձուռն,
Մանդր, մանդր,
Տասներկու տարեկան եմ,
Օրը մթնե չի գա տուն
Մանդր, մանդր,
Քու սրտի սիրեկանն եմ:

57. Ա՛Յ ՆԱՆԻ

Ա՛յ նանի, ցավդ տանեմ,
Դարդերս էլ ո՞ւմ պատմեմ,
Ամա՛ն,
Դարդերս էլ ո՞ւմ պատմեմ,
Ա՛յ յար, ա՛յ յար, կայնել ես,
Մարա այլուխ բռնել ես,
Բարե տվի առար ոչ,
Մազամ թարկս տվել ես:
Ա՛յ նանի, ցավդ տանեմ,
Դարդերս էլ ո՞ւմ պատմեմ,
Ամա՛ն,
Դարդերս էլ ո՞ւմ պատմեմ,
Ճամփիցը մոլորել ես,
Ինձանից խոտվել ես,

Դե ետ դառի բան ասեմ,
Քաղցր խոսք ու ջան ասեմ:
Ա՛յ նանի, ցավդ տանեմ,
Դարդերս էլ ո՛ւմ պատմեմ,
Ամա՛ն,
Դարդերս էլ ո՛ւմ պատմեմ:

58. ՄԱՅՐԻԿԻՆ ՔՈՒՅՐԻԿԻՆ

Մայրիկին ֆայտոն բերեք,
Քույրիկին՝ կառնթ,
Հայրիկին էջի կաշկա,
Ակե՛ր շունենա,
Ակե՛ր շունենա,
Ակե՛ր շունենա,
Մեղք ու կրակ ա:
Մայրիկին պալտոն բերեք,
Քույրիկին՝ ժակետ,
Հայրիկին մի հիւն շուխա,
Թեև՛ր շունենա,
Թեև՛ր շունենա,
Թեև՛ր շունենա,
Դարդ ու բալա յա:
Մեղք ու կրակ ա:
Մայրիկին տուֆլի բերեք,
Քույրիկին՝ կալոշ,
Հայրիկին մի ջուխտ տրեխ,
Տակե՛ր շունենա,
Տակե՛ր շունենա,
Տակե՛ր շունենա,
Մեղք ու կրակ ա:
Մայրիկին ամեն օր համամ,
Քույրիկին՝ ութ օրը մեկ,
Հայրիկին՝ զատկե-զատիկ,
Սապո՛ն շունենա,
Սապո՛ն շունենա,
Սապո՛ն շունենա,
Դարդ ու բալա յա:

59. ԱՐԻ ՅԱՄԱՆ

Արի յաման, բարի յաման,
Բարն անուշ կըլնի,
Հեռու տեղից,
Սարի գեղից,
Յարն անուշ կըլնի:
Ալ մի՞նթանա հս ուզում, ուզում,
Բարն անուշ ա,
Իմ սիրտը քեզ էր ուզում,
Յարն անուշ ա,
Արի յաման, բարի յաման,
Բարն անուշ կըլնի:

Կապել է կարմիր գոտիկ,
Բարն անուշ ա,
Մի յար ունեմ խորոտիկ,
Յարն անուշ ա:

60. ԱՂՋԻ ԴՈՒԴՈՒՆ

Բալկոնը ման հս գալի,
Բալկոնը ման հս գալի,
Կտոր-կտոր հս գալի,
Կտոր-կտոր հս գալի,
Աղջի՛ր դուզուլ,
Ջա՛ն դուզուլ,
Ջանգի՛ր դուզուլ,
Ջա՛ն, դուզուլ:
Դուզուլ կայնե կամբջին,
Դուզուլ կայնե կամբջին,
Ոսկե գնդերն ականջին,
Ոսկե գնդերն ականջին,
Աղջի՛ր դուզուլ,
Ջա՛ն դուզուլ,
Ջանգի՛ր դուզուլ,
Ջա՛ն, դուզուլ:

61. ԱՂՋԻ ԱՆՆԱ

Աղջի Աննա, դլինա,
Մերդ տանն ա, դլինա,
Ասա դուրս գա, յաման,
Ինձի մի խոսք տա, դլինա:
Աղջի Աննա, դլինա,
Ինձ մի մոռնա, դլինա,
Ես ձեր դռենն, յամա՛ն,
Էլ չեմ դառնա, դլինա:

62. ՏԱՄՆԵՐԿՈՒ ՕՐ

Տասներկու օր, տասներկու օր
Վառա հս,
Անձրե զանեց, տղկա հս:
Տասներկու օր, տասներկու օր
Վառա հս,
Արե զանեց, շորցա հս:
Տասներկու օր, տասներկու օր
Վառա հս:
Մե պուտ ջուր լից փապուրեն,
Տասներկու օր, տասներկու օր
Վառա հս,
Քեզի սիրի շառա հս:

63. ԱՅ ՀԵՎԱ

Ա՛յ հեա, հեա սիրտս,
Ճնճողուկի թե ա սիրտս,

Իմ տունն լին ու մեղրան աս,
Ա՛յ հեա, հեա սիրտս,
Մի յար ոռնեմ ջեղրան աս,
Ճնճողուկի թե աս սիրտս:
Իմ հոր գարին քարմաղած,
Ա՛յ հեա, հեա սիրտս,
Իմ հոր հարսը շարմաղած,
Ճնճողուկի թե աս սիրտս:

64. ԱՅ ԷՍ ՏԱՐԻ

Ա՛յ էս տարի, էս տարի,
Խնձոր քիչ կա էս տարի,
Որ ես առնեմ,
Բեռներ բռնեմ,
Էզվան ճամփեմ,
Իմ յարին, իմ յարին:
Ա՛յ էս տարի, էս տարի,
Խաղող քիչ կա էս տարի,
Որ ես ելնեմ,
Սելեր բեռնեմ,
Էզվան ճամփեմ,
Իմ յարին, իմ յարին:
Ա՛յ էս տարի, էս տարի,
Չամիչ շատ կա, էս տարի,
Առնեմ, դառնամ,
Բեռներ բառնամ,
Էզվան ճամփեմ,
Իմ յարին, իմ յարին:

65. ԴՈՒՋՔՅԱՆԻԸ

Դուզքյանդի, Դուզքյանդի դուրանը,
Յար ինձ վառեց, վա՛յ քո ղրկած
Նկա՛րը, նամա՛կը, նշա՛նը:
Արազի խոր աղեքը,
Դուզքյանդի, Դուզքյանդի դուրանը,
Չալեք թաղա դայդեքը,
Յար ինձ վառեց, վա՛յ քո ղրկած
Նկա՛րը, նամա՛կը, նշա՛նը:
Խաղ կկանչեմ սեզ սարին,
Դուզքյանդի, Դուզքյանդի դուրանը,
Խաբար կառնեմ շեկ յարեն,
Յար ինձ վառեց, վա՛յ քո ղրկած
Նկա՛րը, նամա՛կը, նշա՛նը:

66. ՍՈՒՓՐԵՆ ՓՈՒՍՏ

Սուփրեն փռած, վրեն խորոված հավ ըլնի,
Ով չի ուլի իր առածը լավ ըլնի:
Տանս տակը բաղ կանեմ,
Քեզ ինձի դոնաղ կանեմ,
Կերուխամի ժամանակ,
Քեֆս, հալս չաղ կանեմ:

67. ՎԱՅ ԱՄԱՆ

Վա՛յ աման, ադե ջան, էրվա ես,
Շեկ յարի կրակով վառվա ես:
Սուրբ Ակոբա ղշերը,
Վա՛յ աման, ադե ջան, էրվա ես,
Յարիս կարմիր թշերը,
Շեկ յարի նամակով վառվա ես:

68. ԱՅ ԽԱՆԼՈՒ

Ա՛յ խանլու,
Խանլու յարս,
Նշանլու, Թեյլու յարս:
Ջանջաֆիլը դեղին աս,
Ա՛յ խանլու,
Խանլու յարս,
Իմ յարը ձեր գեղին աս,
Նշանլու, Թեյլու յարս:
Մինթանիդ քոբեն խաս աս,
Ա՛յ խանլու,
Խանլու յարս,
Շեկ մազերիդ կըսաղա,
Նշանլու, Թեյլու յարս:
Ծաղիկ քաղի լալա էր,
Ա՛յ խանլու,
Խանլու յարս,
Նշանլու, Թեյլու յարս:

69. ՍԱՐԻ ԱՂՋԻԿ

Սարի աղջիկ ես,
Շատ գեղեցիկ ես,
Աչքդ խումար,
Ունքդ կամար,
Սարի աղջիկ ես:
Ծաղիկ ես, ծաղիկ ես,
Փնջավոր աղջիկ ես:
Աչքդ խումար,
Ունքդ կամար,
Սարի աղջիկ ես:

70. ՇԵԿՈ ՋԱՆ

Շեկո ջան, մազերդ,
Կամար են ունքերդ,
Կարդա նամակս,
Կառնես փափակս,
Շեկո ջան, մազերդ,
Կամար են ունքերդ:

71. ՔԱՐԱՐՆ ԱՐԻ

Քարաբն արի, տարա օղեն,

Նոր հմ դալի յարիս մոտեն,
 Չկշտացա համեն, հոտեն:
 Զնգզնգալին շալ կրերեմ,
 Զնգզնգալին շալ կրերեմ,
 Չային հետո փունջ կրերեմ:
 Կարմիր մարջան վզին շարած,
 Ոսկե մատնիք մատին դրած,
 Նոր ա էկել յարս օղեն,
 Չկշտացա համեն, հոտեն:
 Զնգզնգալին շալ կրերեմ,
 Զնգզնգալին շալ կրերեմ,
 Չային հետո փունջ կրերեմ:

72. ԼՈՐԻՎ 3ԱՐՍ

Լորիկ յարս տարել են,
 Իմ ձեռքիցը առել են,
 Աստված սիրեք ճար արեք,
 Սիրտս կրակով վառել են:
 Առել են, տարել են,
 Սիրտս կրակով վառել են:
 Քարար արի, համ էլավ,
 Արագն էկավ դուս էլավ,
 Աստված սիրեք ճար արեք,
 Ցարս որտեղ դուս էլավ:
 Առել են, տարել են,
 Սիրտս կրակով վառել են:

73. ՄԱՌԸ ԵՍ ԵՄ

Մառը ես հմ, բարը դու ես
 Անուշ ջան,
 Իմ գովելի յարը դու էս,
 Քե դուրբան:
 Գնա, արի, հետիդ հմ,
 Մառը ես հմ, բարը դու ես,
 Անուշ ջան,
 Ալ խնձոր հմ, ջերիդ հմ,
 Իմ գովելի յարը դու էս,
 Քե դուրբան:

74. 3ԱՐՍ, 3ԱՐՍ

Կանչում հմ՝ արի՛, արի՛,
 Յարը՛ս, յարը՛ս
 Բալթի աստված կատարի,
 Վառի՛ր ջանըս:
 Սե օձը մովի քոքին,
 Յարը՛ս, յարը՛ս,
 Գեշը սիրունի կողքին,
 Վառի՛ր ջանըս:
 Արաղը շատացել ա,
 Յարը՛ս, յարը՛ս,

Շամփեքը վատացել ա,
 Վառի՛ր ջանըս:
 Ցարս անցավ մեր դռնից,
 Յարը՛ս, յարը՛ս
 Բռնած ուրիշի կռնից,
 Վառի՛ր ջանս:

75. ՕՍԱՆ ԶԱՆ

Օսան ջան, արի տանեմ,
 Տանեմ բաղդադի առնեմ:
 Էրթանք սար, բռնենք յալլեն,
 Օսան ջան, արի տանեմ,
 Ընչի՛ շես գա մեր մալլեն,
 Տանեմ բաղդադի առնեմ:
 Օսան ջան, բաղդովն արի,
 Օսան ջան, արի տանեմ,
 Շամամի թաղովն արի,
 Տանեմ բաղդադի առնեմ:
 Սարի գլուխ դուման էր,
 Օսան ջան, արի տանեմ,
 Իմ ջանը քեզ դուրբան էր,
 Տանեմ բաղդադի առնեմ:

76. ՀՈՌՈՄ, ՀՈՌՈՄ

Աղջի Հոռոմ, հոռոմել ա յարս,
 Վարդը ձեռին թոռոմել ա յարս:
 Աղջի Հոռոմ, հարսանիք ես զնացի,
 Տոլմա չկա, սոված ես մնացել:
 Աղջի Հոռոմ, գրողը քեզ տանի,
 Արժան չէլար մի քթոց դարմանի:
 Աղջի Հոռոմ, կերածդ ձավար ա,
 Հողը գլխիդ առածդ տավար ա:
 Հոռոմ, Հոռոմ, հոռոմել ա յարս,
 Վարդը ձեռին թոռոմել ա յարս:

77. ԱՂՋԻ, ԷՐՆԵԿ

Աղջի, էրնեկ ալ ըլնեմ,
 Թշիդ վրեն խալ ըլնեմ,
 Գովքդ անեմ աշխարքին,
 Սառցի նման հալ ըլնեմ:
 Ալ ըլնեմ, խալ ըլնեմ,
 Թեւ-թեւ ըլնեմ շալ ըլնեմ,
 Գովքդ անեմ աշխարքին,
 Սառցի նման հալ ըլնեմ:
 Աղջի՛, աղջի՛, դու սիրուն,
 Էրնեկ կտամ քու տիրուն,
 Դե շուտ արի մեր բաղը,
 Պոկենք շամամի թաղը:

78. ԱՌՎԻ ՎՐԵՆ

Աղջիկ ինչ լավ մազ ունես,
 Առվի վրի նավն ա,
 Կաթավի փարվազ ունես,
 Նոր եմ սիրել, լավն ա:
 Աղջիկ, արի մեր բաղը,
 Առվի վրի նավն ա,
 Շախով կանչենք մեր խաղը,
 Նոր եմ սիրել, լավն ա:
 Աղջիկ, արի մեզ քաղհան,
 Առվի վրի նավն ա,
 Երեսդ գլուխաբախան,
 Նոր եմ սիրել, լավն ա:
 Աղջիկ, անունդ ասա,
 Առվի վրի նավն ա,
 —Անունս Անախաս ա,
 Նոր եմ սիրել, լավն ա:
 Աղջիկ, դու ի՞նչ լավ բան ես,
 Առվի վրի նավն ա,
 Ինձի մտահան շանես,
 Նոր եմ սիրել, լավն ա:
 Սիրել եմ սեր ու սավղով,
 Առվի վրի նավն ա,
 Ալամ—աշխարքի ղալղով
 Նոր եմ սիրել, լավն ա:

79. ԳՅՈՒՆԻ ՆՈՒՔԱՐԻՆ

Բամբակի տակին Գյուլ-Նուբարին,
 Յա՛ր, յա՛ր,
 Սիրել եմ թաղա Նուբարին,
 Յա՛ր, յա՛ր:
 Չանաք անհնք, շանաք անհնք,
 Յա՛ր, յա՛ր,
 Բարդաններով բամբակ հանհնք,
 Յա՛ր, յա՛ր:
 Թաղա յարին Գյուլ-Նուբարին,
 Յա՛ր, յա՛ր,
 Սիրել եմ թաղա Նուբարին,
 Յա՛ր, յա՛ր:
 Փեղդ բռնի բամբակ հանհնք,
 Յա՛ր, յա՛ր,
 Բարդաններով մեր տուն տանհնք
 Յա՛ր, յա՛ր:
 Բամբակի տակին, Գյուլ-Նուբարին,
 Յա՛ր, յա՛ր,
 Սիրել եմ թաղա Նուբարին,
 Յա՛ր, յա՛ր:

80. ՑՈՒԱՆՈՎ

Յուլալով, յար ջան, արի,
 Թե չես գա, մուխդ մարի:

Մառիս տակը կանաչ ա,
 Յուլալով յար ջան արի,
 Աղջիկ տղին ճանաչ ա,
 Թե չես գա, մուխդ մարի:
 Յուրտ արավ, ջուրը սառավ,
 Յուլալով յար ջան արի,
 Իմ յարը տուն չը դառավ,
 Թե չես գա, մուխդ մարի:
 Մառի վրեն դուշ էլավ,
 Յուլալով յար ջան արի,
 Խմածդ անուշ էլավ,
 Թե չես գա, մուխդ մարի:

81. ԳՅՈՒՆԻ, ԳՅՈՒՆԻ

Գյուլա՛, գյուլա՛,
 Գյուլփերի Մարոյին,
 Աղբին ասա,
 Լավ պահի յարոյին:
 Գյուլա՛, գյուլա՛,
 Գյուլըս Գյուլեցի ա,
 Քեզի մեռնեմ,
 Յարըս լուռեցի ա:
 Գյուլա՛, գյուլա՛,
 Գյուլփերի Մարոյին,
 Աղբին ասա,
 Լավ պահի յարոյին:

82. ԼՈՒՍՆԱԿԸ

Լուսնակը կեռ ու կամար,
 Աղջի վառա քեզ համար,
 Յամա՛ն, էրվում եմ:
 Լուսնակ պատին թառել ա,
 Սերդ ինձի վառել ա,
 Յամա՛ն, էրվում եմ:
 Լուսնակ գիշեր հով կանի,
 Իմ քունը ո՛նց կտանի,
 Յամա՛ն, էրվում եմ:
 Բաղումս վարդ եմ ցանի,
 Քեզ համար դարդ եմ արի,
 Յամա՛ն, էրվում եմ:
 Լուսնակի շողին նայեմ,
 Յարիս կարոտ կքաշեմ,
 Յամա՛ն, էրվում եմ:
 Կանաչ արտն արոտ ա,
 Սիրտս էրված յարոտ ա,
 Յամա՛ն, էրվում եմ:

83. ՍԻՊՏԱԿ ՂՈՉԸ

Սպիտակ դուշ մատաղ կանեմ,
 Աղջի ջան, քեզ ղոնաղ կանեմ,

Թաքլի դու ինձ մի «ջան» ասա,
Թե չէ աշխարհն ավեր կանեն:

Անիկ աշեր, սևիկ աշեր,

Տունըս բանդիբ կամար ունբեր:

Ով որ մեղի կրամբասե,

Թող սաղ տարին հիվանդանա:

Քամին եկավ, լանա, լանա,

Քամին տա քո դոշը բանա,

Անիկ-աշեր, սևիկ աշեր,

Տունս բանդիբ կամար ունբեր:

84. ԱՂՋԻ ԹԵԼԼԻ

Աղջի Թելլի դուս մի էլնի, կսենաս,

Բոյզ կարճ ա, լոթու խարջ ա, կսենաս:

Մալուլ, մալուլ ման ես դալի մալլեքը,

Կվախենամ քեզ փախցնեն գլադեքը:

Աղջի, Թելլի դուս մի էլնի, կսենաս,

Բոյզ կարճ ա, լոթու խարջ ա, կսենաս:

Աղջի Թելլի արեն առավ սարի տակ,

Քեզ մեռնեմ, սերդ անուշ ա ջլի տակ:

Աղջի Թելլի բնչի՜ կերար կաթի տակ,

Ուրիշին առար, ինձի թողիդ դարդի տակ:

Մալուլ, մալուլ ման ես դալի մալլեքը,

Վախենում եմ քեզ փախցնեն գլադեքը:

85. ՏԻԿ-ՏԻԿ

Ա՛խ, տիկ, տիկ, վա՛խ տիկ, տիկ,

Ջա՛ն տիկ, տիկ, տկճոր,

Առանցի քեզի, հալ չունեմ մի օր:

Ձեռքս ես կառնեմ դինու տկճորը,

Լցնեմ բակալը, լցնեմ իմ փորը,

Ա՛խ, տիկ, տիկ, ջա՛ն տիկ, տիկ

Վա՛խ, տիկ, տիկ, տկճոր,

Առանցի քեզի կլանք չունեմ մի օր:

Երազում տեսա պատկերդ տիկ, տիկ,

Կարծեսի կլանքում ես եմ երջանիկ,

Բաժակում տեսա քու լուս պատկերը,

Կարծեսի ես եմ աշխարքի տերը:

—Ա՛խ, տիկ, տիկ...

Գարբիկը որ գա, թե հոգիս առնի,

Ամոթ է, ամոթ, հարբած չտեսնի:

Ա՛խ տիկ, տիկ, ջա՛ն տիկ, տիկ,

Վա՛խ, տիկ, տիկ, տկճոր,

Առանցի քեզի խավար է իմ օր:

86. ՁԵՐ ԲԱՂԻ ԴՈՒՌԻ

Ձեր բաղի դուռը բաց ա,

Ոտներդ շաղուվ թաց ա,

Ինձանից հեռացել ես,

Աչքերս լիքը լաց ա:

Ղուշ մի դառնա թևավոր,

Դու խաղ կանչի ձիավոր,

Էրենեկ կտամ էն օրին,

Որ գաս մեր տուն թագավոր:

Ոսկի մատնիք մատներիդ,

Շողերն ընկան էրեսիդ,

Աքլոր շուտով մի կանի,

Անքուն կանես իմ յարին:

87. ԳՅՈՒԼԻ ՋԱՆ

Գյուլի ջա՛ն, ֆայտոն դանիթ կանեմ,

Քեզ Երևան, Թիֆլիզ, Բաքու տանեմ,

Յանա՛, յանա՛, էտ էլ բախտի բան ա:

Ալ բլուզդ կարեմ, շալ բլուզդ կարեմ,

Քեզի մեռնեմ վրեն սաղաֆ շարեմ:

Գյուլի ջա՛ն, շատ մի ցանի բամբակ,

Կերթամ, Թիֆլիզ վրեզ կուտամ զանգատ:

Յանա՛, յանա՛, էս էլ բախտի բան ա:

88. ԻՆՉ ՈՒՆԵՐ

Ի՛նչ ուներ յարին,

Տուն չունի յարին,

Ոտդ դիր քարին,

Առ սիրահարին:

Շորորան աղջիկ,

Օրորան աղջիկ,

Քո դելքեն կարճ ա,

Շեկ տղի խարջ ա:

Իմ չինար յարին,

Մեկ ու ճար յարին,

Ոտդ դիր քարին

Առ սիրահարին:

89. ԱՂՋԻ ՋԱՆ

Ոտդ դրել ես թմբին,

Աղջի ջա՛ն,

Յար արի,

Ախպեր, մեռնեմ քու խմբին,

Աղջի ջա՛ն,

Յար արի:

Գնա, արի թող արա,

Թառլան տղին գյոզ արա,

Ախպեր, հանաքիդ մեռնեմ,

Աղջի ջա՛ն,

Յար արի:

Ջերիդ դանակին մեռնեմ,

Աղջի ջա՛ն,

Յար արի:

Գնա արի թող արա,

Լոթի տղին գյոզ արա:

Հանդից ծաղիկ քաղեցի,

Աղջի ջա՛ն,

Յար արի,
Հոթի տղին դաղեցի,
Աղջի ջա՛ն,
Յար արի:

90. ԳՆԱՑՆԼ ԵՍ, ԵԿՆԼ ԵՍ

Գնացել ես, էկել ես
Հայկանուշ,
Ուղուն բոյդ քոքել ես
Սիրանուշ,
Արմադբաղի
Ջուխտ քուիկը
էլան էր, թեւան էր,
Խաթունարիսի

Ջուխտ աղջիկը
Մարալ էր, ջեյրան էր:
Գնա արի մոտիդ եմ,
Հայկանուշ,
Ոսկի քլամար գոտիդ եմ,
Սիրանուշ,
Արմաբաղի
Ջուխտ քուիկը
էլան էր, թեւան էր,
Խաթունարիսի
Ջուխտ աղջիկը
Մարալ ու ջեյրան էր:

91. ԱՊԱՐԱՆԸ ՄՈՏԻԿ Ա

Ապարանը մոտիկ ա,
Իմ յարը խորոտիկ ա,
Ի՞նչ անեմ խորոտիկ ա,
Բոյիցը կոլոտիկ ա:
Ամպել ա, թոն չի գալի,
Անձրեւ ա, տուն չի գալի,
Ղարիբի օրը սեւ ա,
Աչքերը քուն չի գալի:
Չինար ես, բոյիդ մեռնեմ,
Լավ յար ես, սոյիդ մեռնեմ,
Չըլնի թե հեռանում ես,
Խոստումդ մոռանում ես:

92. ԱՂՋԻ ԶԱՆ

Արեւ չեւած դու լուս ես,
Վարդանոցի նոր բուս ես,
Աշխարքումս գովական,
Դուն իմ յարն ես սիրական,
Աղջի ջա՛ն:
Արի մի վառի ինձի,
Սրտով սիրում եմ քեզի,
Սիրած տղիդ խեղճ արի,
Աղջի ջա՛ն...

93. ԲՈՒՆԱ ՅԱՄԱՆ

Բունա յաման, ուղ օլդի
Շաքար ու ջան սուղ օլդի:
Ձեր դռնիցը աշել եմ,
Ջահել ջանս մաշել եմ,
Արի՛, արի՛, ջան տղա,
Քու կարոտը քաշել եմ:
էսօր բաղն ես գնացել,
Սառը ջրով լվացվել,
Արի՛, արի՛, ջան աղջիկ,
Քու ճամփիդ եմ մնացել:
Բունա յաման ուղ օլդի...

94. ԱՒՈ ԱՆՈՒՇ

Այսօր ախպուրն ես գնացել,
Աչքս ճամփիդ ա մնացել,
Ա՛խ, Անուշ,
Ջա՛ն, Անուշ,
Իմ աննման
Հայկանուշ:
Ախպրիակին կռնել ես,
Ախպրի թասը բռնել ես,
Ա՛խ, Անուշ,
Ջա՛ն, Անուշ,
Իմ աննման
Հայկանուշ:
Ջուլալ ախպուր, արծաթ թաս,
Թասը լցնես ինձի տաս,
Ա՛խ, Անուշ,
Ջա՛ն, Անուշ,
Իմ աննման
Հայկանուշ:

95. ԱԽ, ԵՐԱՆԻ

Ա՛խ երանի էն օրին,
Որ ես գտնեմ էն յարին,
Կյանքս նրան դուլ անեմ,
Մատաղ կըլնեմ էն յարին:
էս իմ անբախտ օրերին,
Ման եմ գալի շուրիին,
Չեռքես թռավ Աղավնին,
Ինձ համար էր թանկագին:
Սար ու ձորեր անց կացա,
Յարըս ուր էր՝ չիմացա,
Սարեր, ձորեր ձեն ածեք,
Յարիս տեղը իմացեք:

96. ԱՊԱՐԱՆԸ ՔԱՐՈՏ Ա

Ապարանը քարոտ էր,
Յար լե՛, յար լե՛,

Քարի տակը արոտ էր,
Յար լե՛, յար լե՛:
Էս ա յոթը տարի ա,
Յար լե՛, յար լե՛,
Քուրն ախար կարոտ ա:
Ապարան դար ու փոս ա,
Յար լե՛, յար լե՛,
Հազիրտ լաստիկ բլուղ ա,
Յար լե՛, յար լե՛:

97. ԵՍ ՊՈՒՃՈՒՐ

Ես պուճուր, յարս պուճուր,
Արևիդ մեռնեմ,
Ո՞վ կտա մեզ հաց ու ջուր,
Բարեդ կառնեմ:
Արևիդ մեռնեմ,
Յար ջա՛ն,
Բարեդ կառնեմ,
Յար ջա՛ն,
Սիրելի եմ կառնեմ:
Կրակդ շաղ ես արել,
Արևիդ մեռնեմ,
Ինձ բեղամաղ ես արել,
Բարեդ կառնեմ:
Արևիդ մեռնեմ,
Յար ջա՛ն,
Բարեդ կառնեմ,
Յար ջա՛ն,
Սիրելի եմ կառնեմ:
Գնա՛, դնա՛, գալիս եմ,
Արևիդ մեռնեմ,
Սերս սրտիդ տալիս եմ,
Բարեդ կառնեմ:
Արևիդ մեռնեմ,
Յար ջա՛ն:

98. ՅԱՅԼԻ

Իմանաս, ուր եմ հասել,
Ամա՛ն, ամա՛ն յարո ջան
Ճամփեդ, շատ եմ սպասել,
Սևիկ-սիրուն Մարո ջան:
Հենց որ կպնի արևը,
Ամա՛ն, ամա՛ն յարո ջան,
Փեղի դրկեմ բարեք,
Սևիկ-մեհիկ Մարո ջան:
Սարի դոշին սեղ խոտը,
Ամա՛ն, ամա՛ն յարո ջան:
Քաշեմ յարի կարոտը,
Սևիկ-մեհիկ յարո ջան:
Սարվորը սարով գնաց,
Ամա՛ն, ամա՛ն յարո ջան:

Իմ յարը խոռվ մնաց,
Սևիկ-սիրուն Մարո ջան:

99. Ա՜Յ ԱՂՋԻ...

Պուճուր առուն ջուր կուգա,
Աղջիկ տղին դուր կուգա,
Ա՜յ աղջի,
Քու դարդիցը,
Ջա՛ն աղջի,
Քու սավդիցը,
Ջուրն ընկնեմ
Բալկոնիցը:
Բարակ առուն գալիս ա,
Աղջիկ նստել լալիս ա:
Ա՜յ աղջի,
Քու դարդիցը,
Ջա՛ն աղջի,
Քու սավդիցը,
Ջուրն ընկնեմ
Բալկոնիցը:
Մի՛ լար, մի՛ լար ա՜յ աղջիկ,
Հրես յարդ գալիս ա
Ա՜յ աղջի,
Քու դարդիցը,
Ջա՛ն աղջի,
Քու սավդիցը,
Ջուրն ընկնեմ
Բալկոնիցը:

100. Ա՜Յ ՍԵՎ ԱՄՊԵՐ

Այ սև ամպեր, հեռացեք,
Իմ յարին ճամփա բացեք,
Յար յարի հետ խոսելիս,
Անկաջ դրեք իմացեք:
Սև ամպերը պարզում չեն,
Սպիտակ ալլուխը սաղում չի,
Յոթը տարի ալ հագնեմ,
Սիրտս սև ա, սաղում չի:
Ձին ա գալի վերեկից,
Ջուր ա կաթում տերեկից,
Կարմիր օրս սևացավ,
Բեքախտ յարի էրեսից:
Կայնեմ ես կաթ կմանես,
Արեգակին նման ես,
Վեր կաց մոտիցս գնա,
Ինձի խելթից կհանես:

101. ՅԱՐ ԳՅՈՒԼԱ

Յար գյուլա...
Յարս կայնել ա շողին,

Զա՛ն, յարո ջան,
Մեղալնեբը դռշին:
Յար գյուլա...

Էրթանք մեր կալերը,
Դուխի շաղ տամ,
Պենջակիդ ծալերը:
Յար գյուլա...

Պարախողը գնաց,
Զա՛ն, յարո ջան,
Յարիս բարեք մնաց:

102. ԱՂՎԵՍ ՊԱՌԿԵՑ

Աղվեսը պառկեց աղբի տակին,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ,
Աչքը գցեց հաժի ձագին,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Նետով կտամ աչքի տակին,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ,
Որ մոտ չգա նա մեր բակին,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Աղշի՛, արի, հորթին ջուր տուր,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ,
Քեզ կպատվեմ մեղր ու կարագ,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ,

Համ տիրացու, համ սարկավազ,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ,
Ոտեեր ունես հավաք-մավաք,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Կատուն սատկեց, ափսոս ու վախ,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ,
Մկներն էսօր շատ են ուրախ,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ,

Մին էլ տեղից հենց վեր կացավ,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ,
Մկանց կանի թողաթաթախ,
Վո՛ւյ, վո՛ւյ,

103. ԱՄԵՑԵՔ ԹԱՌԸ...

Ի՞նչ եք մտածում,
Ոսկի եք դիզում,
Էս լին աշխարհում,
Ի՞նչ եք երազում:

Ածեցեք թառը,
Մորթեցեք գառը,
Գինու տակառը,
Շատ լավ բան է:

Ի՞նչ եք շատ քնում,
Շուտ չեք վեր կենում,
Երկար քնելուց
Ի՞նչ եք հասկանում:

Քե՛քը լավ բան է,
Բոլորի համար,
Աշխարհում հավասար:
Ածեցեք թառը,
Մորթեցեք գառը,
Գինու տակառը,
Շատ լավ բան է:

104. ՅԱՄԱՆ, ՅԱՄԱՆ

Յամա՛ն, յամա՛ն, վառա ես,
Քեզի տեսա դառա ես:
Ֆայտոն նստել ման կուզաս,
Յամա՛ն, յամա՛ն, վառա ես,
Խալին գցեմ յան կուզաս
Քեզի տեսա դառա ես:
Գութանս քարին առավ,
Յամա՛ն, յամա՛ն, վառա ես,
Յարս գնաց չղառավ,
Քեզի տեսա դառա ես:
Էլնեմ սրեմ մանգաղը,
Յամա՛ն, յամա՛ն, վառա ես,
Էրթանք մեր սարի բաղը,
Քեզի տեսա վառա ես:

105. ԸՆՆԵՔ ՍԱՐԸ

Ըլնեք սարը,
Բռնեք՝ բոլորի պարը,
Սարե՛ր, եդ գնացեք,
Տեսնեմ իմ յարը:
Բամբակ եմ ցանկ՝ ղող ա,
Ըլնեք սարը,
Բռնեք՝ բոլորի պարը,
Յար եմ ճարել թաղա ա,
Սարե՛ր, դեն գնացեք,
Տեսնեմ իմ յարը:
Արտ եմ ցանկ ալա յա,
Ըլնեք սարը,
Բռնեք՝ բոլորի պարը,
Յարս թուրքի բալա յա,
Սարե՛ր, դեն գնացեք,
Տեսնեմ իմ յարը:

106. ԱՐԻ ՔԱՂՆՔ

Ի՞նչ բան ունես դարդի հետ,
Դարդ ունեցող մարդի հետ,
Արի քաղենք սիրուն վարդ,
Ամոթ չի, որ անենք դարդ:
Էդ քու լուանակ պատկերը,
Կեռ ու կամար ունեբերը,

Ինձ խելքամաղ արել են,
Խելքս զլիսս տարել են:
Արի քաղենք սիրուն վարդ,
Ամոթ չի, որ անենք դարդ:

107. ՔԵԼԵ ՅԱՐ ԶԱՆ

Քելի, յար ջան, քելի՛,
Մեր բաղի դռը,
Մեղրել հմ կարագը
Փաթթել հմ լոշը:

Կանչում հմ՝ արի՛,
Կանչում հմ՝ արի՛,

Մոտս ման արի:

Քելի, յար ջան, քելի՛,
Էրթանք մեր կալը,
Ինչ սիրուն ա, յամա՛ն,
Էրեսիդ խալը:

Կանչում հմ՝ արի՛,
Կանչում հմ՝ արի՛,

Օրն էլավ տարի:

108. ՄՍՍ ԷՍ ՏՈՒՆ

Մտա էս տուն, մտա էն տունը՝
Մուխ էր,

Բոյդ դարդու դամիշ,

Ունքերդ թուխ էր:

Ես ու յարս ջահել ենք,

Մտա էս տուն, մտա էն տունը՝

Մուխ էր,

Ուխտ ու պալման արել հմ,

Բոյդ դարդու դամիշ,

Ունքերդ թուխ էր:

Ես ու յարս մալական,

Մտա էս տուն, մտա էն տունը՝

Մուխ էր,

Ըլնենք էրթանք Բիրական,

Բոյդ դարդու դամիշ,

Ունքերդ թուխ էր:

109. ՄԵՐ ԲԱՄՐԱԿԸ

Մեր բամբակը, ձեր բամբակը,
Քալա էր, քալա էր,

Յար բռնելը, յար թողնելը,

Խաթա ու բալա էր:

Խաթունարխցիք շախով են,

Մեր բամբակը, ձեր բամբակը,

Քալա էր, քալա էր,

Սոխ ու բիրբար ծախող են,

Յար բռնելը, յար թողնելը,

Խաթա ու բալա էր:

Ա՛յ ասում ա, ասում ա,
Մեր բամբակը, ձեր բամբակը,
Քալա էր, քալա էր,
Կարմիր գինին թասում ա,

Յար բռնելը, յար թողնելը,

Խաթա ու բալա էր:

Կարմիր գինին թափեցինք,

Խաթունարխցիք խաբեցինք:

110. ԿԱՆԱԶ ՈՒ ԿԱՐՄԻՐ

Կանաչ ու կարմիր տերևը, տերևը,

Էրթանք սարի վերևը, վերևը,

Ղուշը թռավ էն սարից,

Կանաչ ու կարմիր տերևը, տերևը,

Խաբար բերեք իմ յարից:

Բալքի նամակ գրել տամ,

Կանաչ ու կարմիր տերևը, տերևը,

Էզվան ճամփեմ իմ յարին,

Էրթանք մեր սարի վերևը, վերևը:

111. ԷՍ ԷԼ ԿՈՇԱ ՂԱՅԴԵՆ Ա

Թոն՝ք, թող թողը ըլնի,

Էս էլ Կոշա ղալղեն ա,

Դուշմանի գլուղը ըլնի,

Կոշա տղի սավղեն ա:

Աղջի, արի մեր բաղը,

Էս էլ Կոշա ղալղեն ա,

Շախով կանչենք են հաղը,

Կոշա տղի սավղեն ա:

Աղջի էրթանք մեզ քախան,

Էս էլ Կոշա ղալղեն ա,

Էրեսիդ գլուխաբախան,

Կոշա տղի սավղեն ա:

112. ԹԵԼԼՈ

Աման Թելլո՛,

Թելլո՛ ջան, Թելլո՛,

Շիրին Թելլո՛,

Թելլո՛ ջան, Թելլո՛:

Ի՛նչ տնկի ես,

Բար շունես, Թելլո՛,

Ի՛նչ ջահել ես,

Յար շունես Թելլո՛,

Լուսնակ պատին

Առել ա, Թելլո՛,

Սերդ ինձի

Վառել ա, Թելլո՛,

Ամա՛ն Թելլո՛,

Թելլո՛ ջան, Թելլո՛,

Սիրուն Թելլո՛,

Թելլո՛ ջան, Թելլո՛:

113. ԷՆ ԳՅՈՋԱԼԸ

Էն ջեյրանը,
Էն մարալը,
Էն գյոզալը,
Բաղդումն ա:
Նազերդ,
Մազերդ,
Ինձ էրում ա,
Քո սերը:
Թառլան հմ, թթի ղուշ հմ,
Էն ջեյրանը,
Էն մարալը,
Էն գյոզալը
Բաղդումն ա:
Քեզի համար անուշ հմ,
Մազերդ,
Նազերդ,
Ինձի էրում ա,
Քո սերդ:

114. ՄԱՅՐԻԿ ԶԱՆ

Մայրիկ ջան, ջուրն ընկնեմ,
Քույրիկ ջան, Քուռն ընկնեմ,
Շեկ յարի դարդիցը:
Դու հանդը զնացի,ր,
Ես տունը մնացի,
Խառ բաղի վարդերեն
Մի փունջ կապեցի:
Մայրիկ ջան, ջուրն ընկնեմ,
Քույրիկ ջան, Քուռն ընկնեմ,
Շեկ յարի դարդիցը:
Հանդեն դառա տունը
Քեզի չգտա,
Ա՛խ ու վա՛խ անելով
Խառ բաղչեն մտա:
Մայրիկ ջան, ջուրն ընկնեմ,
Քույրիկ ջան, Քուռն ընկնեմ,
Շեկ յարի դարդիցը:

115. Ա՛Յ ՍԻՐՈՒՆ

Ա՛յ սիրուն, ա՛յ սիրուն,
Կողպեցի Մարան,
Դափին տվին, զուռնին տվին,
Կեսրանց տուն տարան:
Ման հմ գալի, յանա-յանա,
Ա՛յ սիրուն Մարան,
Յարիս տեղը ով կիմանա,
Կեսրանց տուն տարան:
Ա՛յ սիրուն, ա՛յ սիրուն,

Կողպեցի Մարան,
Դափին տվին, զուռնին տվին,
Կեսրանց տուն տարան:

116. ՀԱՐՑ ՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆ
(Կառակերգ ու պար)

Մարդը—Ա՛յ կնիկ, էլար,
Օ՛ր հարսնիք էկար,
Կովերն ի յարաբ,
Նախիրն ի տարա՞ր...
Կնիկը—Նախրչին կիզա,
Կովերն ի տանա,
Տանա ու տանա,
Տանա ու ուտա:
Մարդը—Կնիկ, սուս էլի,
Խաղեն դուս էլի
Քիչմ առեջ արի,
Օխշարն ի՞նչ էրի:
Կնիկը—Չոբանն ի էկե,
Օխշարն ի տարե,
Տարե ու տարե,
Տարե ու կերե:
Մարդը—Օր էլար վազար
էդ ուրախ հարսնիք,
Ճտերն ի՞նչ էրի,
Ըսա, ա՛յ կնիկ:
Կնիկը—Ուրուրն ի էկավ,
Ճտերն ի տարավ
Տարավ ու տարավ
Տարավ ու կերավ:
Մարդը—Վա՛յ կնիկ, քուցա,
Ճժերն ի մոցա
Օր հետդ ի շափր՝
Ճժերն ի՞նչ էրի:
Կնիկը—Ճժերն ի լացին,
Լացին ու լացին,
Լացին ու լացին,
Տեղեւտեղ մացին:
Ես լե լացեցի,
Արցունք թափեցի,
էկա խարսնատուն,
Փշում խաղացի
Սիրտս ի բացեցի:

117. ԳՅԱՄԻՆ ՀԱՍՆ...

Գյամին հասավ ծովի կեսը,
Խոսար աղջիկ արի դեսը,
Քեզ սիրել հմ տարու կես,
Քեզ կպահեմ վարդի պես:
Ղամշն գտալ եղի մեջ,

Դու մի խառնես զհեղի մեջ,
Իմ տունը լեն մեյդանն ա,
Մի յար ունեմ ջերանն ա:

118. ՉԻՔ ՄԻՆԹԱՆԵԴ

Չիք մինթանեղ կարել ես,
Դոշին սաղաֆ շարել ես,
Էլ անունս չես տալի,
Չեղնի՞ լավը ճարել ես:
Ջուրն բնկավ բարակ առուն,
Աչքս մնաց բու դալուն,
Շատըր դնաց, քիչը մնաց,
Համբերես հարի դարուն:

119. ԱՂՋԻ ՀԱԳԻՆԵԴ

Աղջի հաղինդ չիթ ա,
Քեզ կուզեմ՝ մերդ չի տա,
Չի տալի, հեշ էլ չտա
Ինձնից լավին հո չի տա:
Ա՛խ իմ անուշիկ յար ջան,
Լեզուդ դառել ա մարջան:
Աղջի, անունդ Թամար,
Աչքդ թուխ, ունքդ կամար,
Կրեքեմ ոսկե քամար,
Քու բարակ մեջքի համար
Ախ, իմ անուշիկ յար ջան:
Լեզուդ դառել ա մարջան:

120. ԷՍ ԳԻՇՈՐ ԼՈՒՍՆԱԿ ԳԻՇՈՐ

Էս գիշեր լուսնակ գիշեր,
Սև աշեր, կարմիր թշեր,
Դոշդ դեմ արա հովին,
Քամին տա դոշիդ մովին:
Առավոտ բարի լուսին,
Յարս կերթար սափորն ուսին,
Դեմ արա դոշդ հովին,
Քամին տա դոշիդ մովին:
Ալ ու ալվան ծաղիկ ես,
Ինձ համար աղունիկ ես:
Դեմ արա դոշդ հովին,
Քամին տա դոշիդ մովին:

121. ԱՆՊԵՐ ԶԱՆ

Շալ բլուզդ կարել եմ,
Ախպե՛ր ջան,
Կոճակները շարել եմ,
Քեզ դուրբան:
Բուրբ լուսնակ ես դառել,
Ախպե՛ր ջան,
Վարդ, մանուշակ ես դառել,

Քեզ դուրբան:
Սարի տակին արոտ ա,
Ախպե՛ր ջան,
Քուրն ախպորը կարոտ ա,
Քեզ դուրբան:

122. ԹՈՒԽ ԿՈՆՆԵՐԴ

Թուխ կոնեղը կարմիր մարջան,
Կարմիր մարջան, յար ջան:
Դու չոռ ասա,
Ծառնեմ ջան,
Շարմաղ մատիդ
Մատնիք շարեմ,
Խաս մինթանիդ
Ալմաստ կարեմ:

123. ՎԱՆ, ՍԻՐՈՒՆԻԿՍ

Ատում էիր, սիրեցիր,
Սիրում էիր, ատեցիր,
Ինձ նման ջահել տղին
Դու անդանակ արեցիր:
Վա՛խ, սիրունիկս,
Էրվում եմ,
Ա՛ման, ա՛ման, էրվում եմ
Էդ քո սիրով վառվում եմ:
Վարդ ցանեցի, փուշ էլավ,
Քյաֆուր յարի թուշ էլա,
Չէ որ ղրկած բարեղ,
Շաքարից անուշ էլավ:
Վա՛խ, սիրունիկս,
Էրվում եմ,
Ա՛ման, ա՛ման էրվում եմ,
Էդ քո սիրով վառվում եմ:

124. ԱՐԵՎՈՒԴ ՄԵՌՆԵՄ

Քթկալը ճիտս եմ գցել,
Արևուդ մեռնեմ,
Շեկ յարը միտս եմ գցել,
Բարեղ կառնեմ:
Հասել եմ Ալազյազը,
Արևուդ մեռնեմ,
Հագել եմ ալ-ատլասը,
Բարեղ կառնեմ:
Ես ու յարս ջահել ենք,
Արևուդ մեռնեմ,
Ուխտ ու պայման արել ենք,
Բարեղ կառնեմ:
Ես ու յարս մալական,
Արևուդ մեռնեմ,
Ըլնենք, էրթանք Բիրական,
Բարեղ կառնեմ:

125. ԶԻՆ, ԶԻՆ

Զի՛ն, չի՛ն, չին բըլուզդ կարել եմ,
Հոգուդ մեռնեմ, յախեդ սաղաֆ

Կոճակները շարել եմ:

Կոտրել եմ Արազի բուզը,

Զի՛ն, չի՛ն, չին բըլուզդ կարել եմ,

Թափ տամ քյաքյուլիդ թոզը,

Հոգուդ մեռնեմ, յախեդ սաղաֆ

Կոճակները շարել եմ:

Արազը բուզ ա բռնել,

Զի՛ն, չի՛ն, չին բըլուզդ...

Փաքուլդ թոզ ա բռնել

Հոգուդ մեռնեմ, յախեդ սաղաֆ

Կոճակները շարել եմ:

Արազը հեշտացել ա,

Զի՛ն, չի՛ն, չին բըլուզդ...

Ճամփեքը կոշտացել ա,

Հոգուդ մեռնեմ, յախեդ սաղաֆ

Կոճակները շարել եմ:

126. ԵՐԻ, ԵՐԻ

Լուսնակը կեռ ու կամար,

Երի, երի յանդըմ օ՛յ, օ՛յ,

Նախշուն գոտիկն ինձ համար

Յանդըմ, շեկո ջան:

Լուսնակ գիշեր, հով գիշեր,

Երի, երի յանդըմ օ՛յ, օ՛յ,

Սև աշեր, կարմիր թշեր,

Յանդըմ, շեկո ջան:

Գացինք հանդեր, բռնինք լոր,

Երի, երի յանդըմ օ՛յ, օ՛յ,

Աղջիկ տեսանք յայլի ձոր,

Յանդըմ, շեկո ջան:

Կանաչ բաղի բար ունեմ,

Երի, երի յանդըմ օ՛յ, օ՛յ,

Քեզինք լավիկ յար ունեմ,

Յանդըմ, շեկո ջան:

127. ՕՍԱՆՆԱՄ

Օսաննա՛, երի, երի Օսաննա՛,

Զինար բոյդ գովելի, քո յարն ա,

Օսանի ձեռքի շալը Օսաննա՛,

Արի, էրթանք մեր բաղը, Օսաննա՛,

Օսաննա՛, երի, երի Օսաննա՛,

Զինար բոյդ գովելի, քո յարն ա:

Սարի տակովը գնաց, Օսաննա՛,

Քու յարը խոռով մնաց, Օսաննա՛,

Օսաննա՛, երի, երի Օսաննա՛,

Զինար բոյդ գովելի, քո յարն ա:

Մատնիքդ մատովդ չի, Օսաննա՛,

Մաշիկդ ոտովդ չի, Օսաննա՛:

Օսաննա՛, երի, երի Օսաննա՛,

Զինար բոյդ գովելի, քո յարն ա:

128. ՄԱՐԱԼԻ ՊԵՍ

Մարալի պես ման ես գալի,

Որսորդի ձեռքի փախած ես,

Ով քեզ աշե,

Ա՛խ, կքաշե,

Ա՛խ սիրուն աղունակ,

Անուշախոս սոխակ,

Երկնային արուսյակ:

Լե՛, Լե՛, Լե՛,

Ա՛խ սիրուն աղունակ,

Անուշախոս սոխակ:

Լե՛, Լե՛, Լե՛,

Կաքավի պես ձեն կհանես,

Սիրտս քեզ հետ կտանես,

Ով քեզ աշե,

Ա՛խ, կքաշե,

Ա՛խ սիրուն աղունակ,

Անուշախոս սոխակ,

Երկնային արուսյակ:

Լե՛, Լե՛, Լե՛:

129. ԶԱՆՈ ԶԱՆ

Ճակտիդ ոսկի կշարեմ,

Զանո ջան,

Մախմուռ դելրա կկարեմ,

Զանո ջան,

Ասա՛ հա՛,

Ասա՛ հա՛,

Զանո ջան,

Իմը դուն ես,

Էլ ի՞նչ կուզես,

Զանո ջան:

130. ԱՍԿՅԱՐ ՈՒ ՍԵՅՐԱՆ

Ասկյար ու սելրան ու յար,

Մարալ ու ջելրան ու յար:

Ուխարը հանդեն հանեմ,

Ասկյար ու սելրան ու յար,

Խաղ կանչելով տուն տանեմ,

Մարալ ու ջելրան ու յար:

Գուժանը վարի՛, վարի՛,

Ասկյար ու սելրան ու յար,

Իրիկունը տուն արի,

Մարալ ու ջելրան ու յար:

Բարդու ծառը բանցր ա,

Ասկար ու սելրան ու յար,
Հոռովիդ քաղցր ա,
Մարալ ու շելրան ու յար:

131. ՀԱՆԱՔՆԵՐ

Շըր՛րփ, թըր՛րփ մազազին,
Շըր՛րփ, թըր՛րփ մազազին,
Տասչորս շահին, արասին,
Մախեց տվեց բողազին,
Էլ ի՞նչ մնաց Հայկազին:
Աղեն մածուն մերել ա,
Փեսի փալը պահել ա,
Անտեր մնար շալ կատուն,
Կերավ փեսի փալ մածուն:
Շըր՛րփ, թըր՛րփ մազազին,
Տասչորս շահին, արասին,
Մախեց տվեց բողազին,
Էլ ի՞նչ մնաց Հայկազին:
Թավեն ծակ ա, եղ չկա,
Թազա փեսին տեղ չկա,
Փեսին շատ էրես մի տա,
Փեսին էլթիրար չկա:
Շըր՛րփ, թըր՛րփ մազազին,
Տասչորս շահին, արասին,
Էլ ի՞նչ մնաց Հայկազին:
Մախեց տվեց բողազին:

132. ՔԱ ԿՆԻԿ

Մածուն կուզեմ՝ թան կրերես,
Քա՛ կնիկ,
Քո խոր խերն անիծած,
Ալըրի մաղով ցան կրերես,
Քա՛ կնիկ,
Քո խոր խերն անիծած,
Գեշ կնիկ,
Դու գետինը մտնես,
Ղալդով կնկան հելրան ընես:
Մուռ ոտնեկիդ մաշիկ կուզես,
Քա՛ կնիկ,
Քո խոր հերն անիծած,
Մուռ մատնեկիդ մատնիք կուզես,

Քա՛ կնիկ,
Քու խոր խերն անիծած:
Գեշ կնիկ,
Դու գետինը մտնես,
Ղալդով կնկան հելրան ընես,
Ղալդով կնկան հելրան ընես:

133. ՀԱՄ ԴՈՒ ՎԱՌԱՐ

Կարմիր վարդի փուշ էլա,
Կապուտ դարդի թուշ էլա,
Համ դու վառա՛ր
Համ դու վառա՛ր,
Ցարո ջան,
Համ ինձ շառա՛ր,
Ջանո ջան,
Համ ինձ շառա՛ր:
Հանգեն էկա, տուն մտա,
Յարիս տանը չգտա,
Համ ես վառա՛ր,
Ցարո ջան,
Համ քեզ շառա՛ր,
Ջանեջան,
Համ քեզ շառա՛ր:

134. ԱՂՋԻ ՄԱՐԱՆ

Աղջի մարան,
Հարսնիք ես գնացել,
Տոլմա չկա,
Սոված ես մնացել:
Բա չեք ասի,
Մարանը էկել ա,
Հարսի շորեր
Կարել ա, հաքել ա:
Աղջի Մարան,
Համամ ես գնացել,
Տաք ջուր չկա,
Կեղտոտ ես մնացել:
Բա չեք ասի,
Մարանին տարել ենք,
Դուշմանի,
Աչքերը հանել ենք:

135. ՍԱԹՈՅԻ ԵՐԳԸ

Ես Սաթոն եմ էվջիլարցի,
Ոչ բարով բոստան պահեցի,
Անմեղ տեղը ըսպանվեցի,
Ջուլո՛ւմ էր, մայրիկ, զուլո՛ւմ էր:
Գյունաբախանը տալդա էր,
Բոստան պահելը սավդա էր,

Ռովելը «Ամերիկա» էր,
Զուլում էր, մայրիկ, զուլում էր:
Ենթ ապեր աստված սիրես,
Երեվանա բժիշկ բերես,
Իմ ցավերը մեկ-մեկ գրես,
Զուլում էր, մայրիկ, զուլում էր:

136. ԵՍ ԱՂԵԿՆ ԵՄ

Ես եղեկն եմ շամուկեցի,
Մեկ ջիվան,
Խանում եվա ջան, ջան,
Տանից հանին տարան շուրի Երևան,
Խանում եվա ջան, ջան,
Ես կերթամ լալով,
Լալով, ողբալով:
Արի էրթանք քո մանգալած արտերը,
Խանում եվա ջան, ջան,
Քեզ տեսա,
Քաղացան իմ դարդերը,
Խանում եվա ջան, ջան:
Դու կեցիր բարով,
Ես կերթամ լալով:

137. ԱՇԽԵՆ ԶԱՆ

Աշխենը նստած էր,
Օթախը կար կաներ,
Մուկուշի դարդերը,
Սրտին դադ կաներ,
Օ՛յ, օ՛յ, օ՛յ, օ՛յ,
Օ՛յ օ՛յ, Աշխեն
Ջան, օ՛յ, օ՛յ:
Կանչե հովիվ, կանչե,
Սարերն արոտ ա,
Ղարիբ դարբաթ ընկած,
Սիրտս յարոտ ա,
Օ՛յ, օ՛յ, օ՛յ, օ՛յ,
Օ՛յ, օ՛յ, Աշխեն ջան, օ՛յ, օ՛յ:

138. ՔԱ ՏՂԱ ՔՅԱՄԱՐԻԴ

Քա տղա, քյամարիդ գոբակը ոլորի,
Ինձի տեսար, սիրտդ փորիդ մոլորի:
Գդակդ ծուռն ես դրել,
Քա տղա, քյամարիդ գոբակը ոլորի,
Աչքդ մեր դուռն ես դրել,
Ինձի տեսար, սիրտդ փորիդ մոլորի:

139. ԼԱ՛Յ, ԼԱ՛Յ

Լա՛յ, Լա՛յ, էդ քո բոյին մեռնեմ,
Շատ սիրուն ես՝ սոյիդ մեռնեմ,
Սիրել եմ սերով սաղմով,

Լա՛յ-Լա՛յ, ես քո ջանին մեռնեմ:
Ալամ աշխարհի դայդով,
Ես քո բերող նանին մեռնեմ,
Լա՛յ-Լա՛յ, ես քո ջանին մեռնեմ,
Շատ սիրուն ես՝ սոյիդ մեռնեմ:

140. ԼԱ՛Յ, ԼԱ՛Յ, ՍՈՑԻԿ

Օլոր, մոլոր ծուռ ճամփեքով էկա ես,
Քո նշանը իրա տեղը գտա ես,
Լա՛յ, Լա՛յ, Լա՛յ,
Լա՛յ, Լա՛յ, Սոֆիկ Լա՛յ, Լա՛յ,
Լա՛յ, Լա՛յ սիրուն Լա՛յ, Լա՛յ:
Շալ մինթանեդ խաս թելերով կարել եմ,
Սաղաֆ կոճակ դոշիդ վրեն շարել եմ,
Լա՛յ, Լա՛յ, Լա՛յ, Լա՛յ,
Լա՛յ, Լա՛յ, Սոֆիկ Լա՛յ, Լա՛յ
Լա՛յ, Լա՛յ սիրուն Լա՛յ, Լա՛յ:

141. ԿԱՅՆԻ, ԿԱՅՆԻ

Կայնի, կայնի գալիս եմ,
Ցար, յաման, նանի ջան,
Մափ տալիս եմ, լալիս եմ,
Ցար, յաման, նանի ջան:
Կայնել ես կալատեղում,
Ցար, յաման, նանի ջան,
Մի հատ ես մեր էս գեղում,
Ցար, յաման, նանի ջան,

142. ՎԱՐԴԻ ԹՈՒՓՈՐ

Վարդի թուփը շատ ցածր ա,
Դե՛, սիրուն յար ջան, ե՛կ,
Դե՛, սիրուն յար ջան, ե՛կ,
Սիրած յարը շատ քաղցր ա,
Ե՛կ, կարոտս առնեմ:
Բաղդամ ունեմ յոթ բաղվանչի,
Դե՛, սիրուն յար ջան, ե՛կ,
Թուփակն ածի ու խաղ կանչի,
Ե՛կ, կարոտս առնեմ:

143. ԷՐԹԱՄ ՆԱՆԻՍ...

Էրթամ նանիս տեսնեմ ու դամ,
Խաս մինթանեմ հագնեմ ու դամ:
Վա՛յ տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Ջա՛ն, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Տո՛ւյ, տո՛ւյ...
Էրթամ նանիս ասեմ ու դամ,
Ջառ մաշկիս հագնեմ ու դամ:
Վա՛յ, տո՛ւյ, տո՛ւյ...

144. ԱՐԱՋՆ ԱՆՅԱ

Արադն անցա, հեռացա,
 Իմ աշխարհից վերացա,
 Յոթը տարի մնացի,
 Էլի քեզ չմոռացա:
 Արադի շուրջ վարար,
 Ուշքս քեզի հետ տարար,
 Չե որ ապրի, շուտ կգամ,
 Քո խոսքին տեր չդառար:
 Նանս լա՛յ-լա՛յ էր ասում,
 Անուշ բունս էր տանում,
 Իմ յարը դարիր բնկած,
 Իմ բունը ո՛նց էր տանում:

145. ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՐՁԱՆ

Կարմիր մարջան ախպեր ջան,
 Դիլի՛, դիլի՛, Դիլիջան,
 Ոսկե ֆինջան ախպեր ջան,
 Դիլի՛, դիլի՛, Դիլիջան:
 Խուճում գառ ես ախպեր ջան,
 Դիլի՛, դիլի՛, Դիլիջան,
 Վարդի ծառ ես, ախպեր ջան,
 Դիլի՛, դիլի՛, Դիլիջան:
 Մեղրի ծոր ես, ախպեր ջան,
 Դիլի՛, դիլի՛, Դիլիջան,
 Ալ խնձոր ես, ախպեր ջան,
 Դիլի՛, դիլի՛, Դիլիջան:

146. ԲՈՒ ԼԵՅԼԻ

Մկեներն առիք եմ քանդում,
 Բու լեյլի,
 Հարսները տուն չեն մտնում,
 Բու լեյլի:
 Էսօր օրը շաբաթ ա,
 Բու լեյլի,
 Ցարս նողուլ-նարաթ ա,
 Բու լեյլի:

147. ԻՄԱՑԵԼ ԵՄ

Իմացել եմ նշանլու ես,
 Եկելիկ յարո ջան,
 Աշխարհումս իմը դու ես,
 Ազիդ Մարո ջան:
 Վարդը թփիցը քաղում ես,
 Եկելիկ յարո ջան,
 Ինձնից թաքուն ծիծաղում ես,
 Ազիդ Մարո ջան:

148. ՇԱՔԱՐ-ՇԱՐԲԱԹՈՎ

Շաքար-շարբաթով,
 Անուշ ջան,
 Նողուլ-նարաթով,
 Քեզ դուրբան,
 Քուլրիկիս տարան,
 Անուշ ջան,
 Սաղ ու սոյբաթով
 Քեզ դուրբան:

149. ՔԱՂԱՆ

Քաղհան կանեմ ես հողին,
 Նանա՛յ, նանա՛յ, նանա՛յ,
 Մեռնեմ փլավ բերողին,
 Գլուլում, նանա՛յ, նանա՛յ:
 Թաքուջակիս կեռ կոթը,
 Նանա՛յ, նանա՛յ, նանա՛յ,
 Հրեա եկավ կորկոտը,
 Գլուլում, նանա՛յ, նանա՛յ:
 Թաքուջակիս դլավը,
 Նանա՛յ, նանա՛յ, նանա՛յ,
 Հրեա եկավ փլավը,
 Գլուլում, նանա՛յ, նանա՛յ:

150. ՍԻՐՈՒՆ ՍՈՆԱ

Ինձի համար դարդ մի արա,
 Սիրուն Սոնա,
 Ես քո նազը, ոսկե սաղը
 Չեմ մոռանա,
 Քեզի տեսա բարի լուսին,
 Սիրուն Սոնա,
 Կնամախի բոլոր լուսին,
 Սիրուն Սոնա:

151. ՀՈ ՅԱՄԱՆ

Կաքավ ա կայնե քարին,
 Հո՛, յաման,
 Հո՛ յար ջան:
 Կռկռում, կանչում յարին,
 Չէ, յաման,
 Օ՛, մարջան (2):
 Երկնքով անցավ դաղը
 Հո՛, յաման,
 Հո՛ յար ջան:
 Ուստեն չալեց իր սաղը
 Չէ՛ յաման,
 Հո՛, մարջան:

152. ԱՐԵՎՆ ԱՌԵ

Արեն առավ սարերովն,
 Կաքավ թառավ քարերովն,

Առեւ են, վո՛ւյ, վո՛ւյ,
 վո՛ւյ, վո՛ւյ, վո՛ւյ,
 Տարեւ են, վո՛ւյ, վո՛ւյ
 վո՛ւյ, վո՛ւյ, վո՛ւյ:
 Լորիկ յարս տարեւ են,
 Իմ ձեռքիցը առեւ են,
 Աստված սիրեք, ճար արեք,
 Միրտս կրակով վառեւ են:
 Առեւ են, տարեւ են,
 Միրտս կրակով վառեւ են:

153. ԱԶԳՍ ՄՆԱՅ

Աչքս մնաց
 էդ քու ճամփին,
 Դուն շեկար, (Ձ)
 Յարաբ աստված,
 Չեղնի ինձի մոռցար,
 Ամա՛ն,
 Մոռացար, ամա՛ն,
 Արի, ամա՛ն, արի՛,
 Իմ սիրելիս, արի՛:
 Սարերն ընկե,
 Էլ տուն չի գա,
 Իմ յարը, (Ձ)
 Յարաբ, աստված,
 Էլ ո՛նց կեղնի
 Իմ ճարը, ամա՛ն,
 Իմ ճարը, ամա՛ն,
 Արի, ամա՛ն, արի՛,
 Իմ սիրելիս, արի՛:

154. ԱԼ ՁԻՆ ՀԵԾԱԾ

Ալ ձին հեծած գալիս ես,
 Ա՛յ հանգարա, հանգարա,
 Քաղցր բարե տալիս ես,
 Շահին տվի տանձ առա:
 Մով ես, ավազիդ մեռնեմ,
 Ա՛յ հանգարա, հանգարա,

155. ԶՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿ

Անուշ գարուն ա արեւ,
 Մեծ առուն ա վարարեւ,
 Իմ յարն էլ տանկից հեռու,
 Հիմի նոր տուն ա դառել:
 Զա՛ն, ջա՛ն, գյուլում ջա՛ն,
 Գյուլում, գյուլում, գյուլում, ջա՛ն:
 Ամռան կարմիր արեւը,
 Մառի կանաչ տերեւը,
 Հեռվից-հեռու կարոտով,
 Առա յարիս բարեւը:

Զա՛ն, ջա՛ն, գյուլում ջա՛ն,
 Գյուլում, գյուլում, գյուլում ջա՛ն:
 Աշնան անուշ արեւին,
 Կարմիր խնձոր տերեւին,
 Կաց քաղեմ փեշս լցնեմ,
 Ընծա տանեմ իմ յարին:
 Զա՛ն, ջա՛ն, գյուլում ջա՛ն,
 Գյուլում, գյուլում, գյուլում ջա՛ն:
 Զմեռ ա, ձյուն ա էկել,
 Իմ յարը տուն ա էկել,
 Մոր կարոտը քաշելով,
 Էլե՛ թաքուն ա էկել,
 Զա՛ն, ջա՛ն, գյուլում ջա՛ն,
 Գյուլում, գյուլում, գյուլում ջա՛ն:

156. ԱՂՋԻ ԵՐԱՆԻ

Էս ինչ նախշուն կոտոր ա,
 Իսկը նորահարսի շոր ա,
 Աղջի երանի
 Աղջի երանի,
 Ալ էլնեմ,
 Աղջի երանի,
 Աղջի երանի,
 Թշիդ վրեն
 Խալ էլնեմ:
 Էդ ի՞նչ նազ ա, անում ես,
 Խեղքս գլխես տանում ես,
 Աղջի երանի,
 Աղջի երանի,
 Ալ էլնեմ,
 Աղջի երանի,
 Աղջի երանի,
 Թշիդ վրեն
 Խալ էլնեմ:

157. ՅԱՐ ԼԵ՛, ԼԵ՛

Սարեն իջավ ձիավոր,
 Սաղմոսը ծոցին սավոր,
 Յար, լե՛, լե՛, լե՛,
 Յար, լե՛, լե՛, լե՛,
 Հրես եկավ իմ ախպեր,
 Երեք օրվա թագավոր,
 Յար, լե՛, լե՛, լե՛,
 Յար, լե՛, լե՛, լե՛:
 Յար ջան, մերդ մեռել ա,
 Շորերդ կեղտոտել ա,
 Յար, լե՛, լե՛, լե՛,
 Յար, լե՛, լե՛, լե՛,
 Լվանա՛մ վարդի ջրով,
 Զորացնեմ բերնիս գոլով,
 Յար, լե՛, լե՛, լե՛...

158. ԳԵՂԻ ՄԵՋԸ

Գեղի միջին մի հատ ես,
Ա՛յ աղջիկ քո դարդից,
Խ՛նչ անեմ,
Մի հատ ես, ոսկե հատ ես,
Արի տանեմ:
Միլ ու ծաղկում խաղում ես,
Ա՛յ աղջիկ քո դարդից,
Խ՛նչ անեմ,
Երեսիս ծիծաղում ես,
Արի տանեմ:

159. ՀԵՅ, ՀԵՅ, ԶԱՆ (ՅԱՅԼԻ)

Սար կա սարի նման չի
Հե՛յ, հե՛յ, ջա՛ն,
Նազ մի արա,
Յար կա՛ յարի նման չի
Մինթանով թող մի արա
Քո մերն ինձի հավան չի,
Հե՛յ, հե՛յ ջա՛ն,
Նազ մի արա,
Սերս սերի նման չի,
Մինթանով թող մի արա:

160. ՀՐԵՆ ՖԱՅՏՈՆԸ

Հրեն ֆայտոնը
Գալիս ա
Մարոն միջին
Լալիս ա,
Մի՛ լար, մի՛ լար
Մարո ջան
Հրես յարոն
Գալիս ա:

161. ՍՈՆԵ ԶԱՆ

— Սոնե ջա՛ն
— Հա՛ ջանեջա՛ն,
— Ես Սոնեյի
Սոյին մեռնեմ,
Նրա շիշմատ
Բոյին մեռնեմ:
— Սոնե ջան
— Հա՛, ջանեջա՛ն,
— Սոնե ջան,
— Հա՛, ջանեջա՛ն:

162. ԴԵ ԼԵ ԶԱՆ

Արի, յար ջան,
Արի, մոտիկ,
Հա դիւ լե ջան

Լե ջան, լե ջան,
Քեզի կառնեմ
Կարմիր գոտիկ,
Հա դիւ լե ջան
Ադրբեջան:
Դու նստել ես
Երկանք կաղաս,
Հա դիւ լե ջան,
Լե ջան, լե ջան
Թուխ ծամերիդ
Հետ կխաղաս,
Հա դիւ լե ջան
Ադրբեջան:

163. ԹԱԶԱ ՏԱՐԻ

Սարերի կարմիր լալեն եմ,
Բարով եկար,
Հաղար բարի,
Իմ մոր մինուճար բալեն եմ:
Խերով եկար,
Թազա տարի:
Թասը լցնեմ կարմիր գինով,
Բարով եկար,
Հաղար բարի,
Փլավ բերեմ ոսկե սինով,
Խերով եկար,
Թազա տարի:
Ամբարս լցնեմ բերք ու բարի
Բարով եկար,
Հաղար բարի,
Ալյուր, ցորեն, հաճար, դարի,
Խերով եկար,
Թազա տարի:

164. ԼՈՒՍՆԱԿԸ ԱՄՊԻ ՏԱԿԻՆ

Լուսնակը ամպի տակին,
Յա՛ր,
Ձեր տունը ճամփի տակին,
Յա՛ր,
Ես քեզ որտեղ սիրեցի,
Յա՛ր,
Ձեր բաղի ծառի տակին,
Յա՛ր:
Յար նա՛յ նա՛յ նա՛յ,
Յար նա՛յ նա՛յ նա՛յ (2):

165. ՏԻՐՈՒՆ ԶԱՆ

Էդ պաղ ջրեն ինձի ջուր տուր,
Տիրումն ջան,

Ղարիր յարին ինձի լուր տուր,
 Սիրուն ջան,
 Օ՛յ, օ՛յ,
 Սիրուն ջան,
 Օ՛յ, օ՛յ,
 Ոչխարը սարից գեղը բերի,
 Տիրուն ջան,
 Էդ քո սերին ինձ մի էրի,
 Սիրուն ջան,
 Օ՛յ, օ՛յ,
 Տիրուն ջան,
 Օ՛յ, օ՛յ, սիրուն ջան:

166. Հենց ՈՐ

Հենց որ բողբոջ տարին,
 Նամակ ճամփեմ իմ յարին,
 Սիրունի՛կ,
 Սիրունի՛կ,
 Մաղիկ ես,
 Ինձ համար
 Աղունիկ ես:
 Առավոտ բարի լուս,
 Գառնե՛ր տանենք դարիդուս,
 Սիրունի՛կ,
 Սիրունի՛կ,
 Մաղիկ ես,
 Ինձ համար
 Աղունիկ ես:

167. ԷՆ ԻՆՉ ՕՐ ԷՐ

Էն ի՞նչ օր էր,
 Ա՛խ,
 Որ քեզի տեսա,
 Իմացա իմն ես,
 Վա՛խ,
 Մուրադիս հասա:
 Կեռ-կեռ ունքերդ,
 Ա՛խ,
 Դանակ ես անում,
 Ասես հոգուս հետ,
 Վա՛խ,
 Հանաք ես անում:

168. ԹԱՋԱ ՅԱՐԻՆ

Թաղա յարին,
 Գյուլնուբարին,
 Կարոտե՛լ եմ,
 Իմ Դիլբարին:
 Իմ Դիլբարին,
 Մեկ ու ճարին,

էրթամ բերեմ
 Գալող տարին:

169. ԱՐԻ ՅԱՐ ՋԱՆ

Արի, յար ջան, արի,
 Ի՞նչ նազ ես անում,
 Անուշ յար ջան,
 Ի՞նչ նազ ես անում,
 Սալամ կաքավի պես,
 Փարվազ ես անում,
 Անուշ յար ջան,
 Փարվազ ես անում:
 Կայնի մի գնա,
 Անուշ յար ջան,
 Յարդ կմնա:
 Բաղի դուռը բաց ա,
 Սուփրեն փռած ա,
 Անուշ յար ջան,
 Սուփրեն փռած ա,
 Խորովածն ու գինին
 Մեջտեղ դրված ա,
 Անուշ յար ջան,
 Մեջտեղ դրված ա:
 Կայնի մի գնա,
 Անուշ յար ջան,
 Յարդ կմնա:

170. Ա՛Ն, ՅԱՐՈ

Ա՛խ յարո, յարո ջան,
 Ես քեզի դուրբան,
 Ես քեզի առնեմ ո՛ւր երթամ,
 Մեկ տեղ չունիմ,
 Որ հանգստանամ (2):

171. ՈՒՆՈՒՋ ՊՈՒՆՈՒՋՈՎ

Գնացի սարը սնձի,
 Ուլուզ-պուլուզով տղա,
 Ոտքս առավ մի կնձի,
 Կարմիր բլուզով տղա:
 Երթիկ-երթիկ բռնե՛լ ես,
 Ուլուզ-պուլուզով տղա,
 Երթկատակին քնե՛լ ես,
 Կարմիր բլուզով տղա:

172. ՈՒՌԻ ԵՍ

Ուրի ես՝ կեռանալ մի
 Մեր դռնեն հեռանալ մի,
 Յար արևդ կսիրես,
 Սիրում ես՝ մոռանալ մի:
 Էլի գալդ եմ իմացել,

Աչքս ճամփիդ է մնացել,
Քեզ համար գիշեր-ցերեկ,
Ախ, անելով եմ մնացել:

173. ԲԱԿՈՆՈՒՄԸ

Բալկոնումը կայնել ես,
Վարդի նման բացվել ես,
Մտիկ չես տա իմ հալին,
Մատաղ թշիղ ջուխտ խալին:
Աստված սիրես,
Կրակովդ ինձ մի էրի:
Աստված սիրես,
Դարդ ու ցավեր էլ մի բերի (2):

174. ԱՅ ՍԱՐԵՐ

Ա՛յ սարեր, թփեր,
Ա՛յ ձոր, ա՛յ ճամփա,
Ասեք յարիս,
Մթնել ա, թող տուն գա,
Ցարալու սիրտս մի քիչ թող թնդա:
Անուշ յար, դե արի,
Արտերից տուն արի,
Ճամփեքը կանաչել են,
Քեզի լավ ճանաչել են,
Դե թո՛ւ, շուտ արի:

175. ՍԱՐԻ ՍՄՐՈՒՄ

Սարի սմբուլ,
Կանչում եմ շուտ արի,
Բաղի բլբուլ,
Իմ սերը մի մարի:
Ցար ջան, սարի սմբուլ,
Ցար ջան, բաղի բլբուլ,
Քեզ եմ կանչում
Դե արի, շուտ արի:

176. ԴԱՐԴՈՒՄ

Դարդո՛ւ...
Կլացք արա ջո՛ւր մի թափա,
Վա՛յ լե, տնավեր,
Ես չահել եմ, ինձ մի խափա
Ցաման դարդո:
Դարդո՛ւ...
Գեղով կասեն քո յար գեշ ա,
Վալ լե, տնավեր,
Ինձի համար թուխ քիշմիշ ա,
Ցամա՛ն դարդո:
Դարդո՛ւ...
Հերիք անցնես մեր տան բոլոր,
Վալ լե, տնավեր,
Ինձի արիւր խելքամոլոր,

Ցաման դարդո:
Դարդո՛ւ...
Ես արի ա՛խ, դու արիւր՝ վա՛խ,
Վալ լե, տնավեր,
Մեր սաբերն էր եկնոց կախ,
Ցաման դարդո:
Դարդո՛ւ...
Գեղի բոլոր մանդր շուշա,
Վա՛յ լե, տնավեր,
Գեղին մոտիկ յարն անուշ ա,
Ցամա՛ն դարդո:

177. ԲԱՏՈՒԱ

Բատուա ջան, բատուա,
Հավեն անուշ կցուա:
Աղբրի ալեն կոնել ես,
Բատուա ջան, բատուա,
Աղբրի թասը բռնել ես,
Հավեն անուշ կցուա:
Սարի ուսին պաղ քամի,
Բատուա ջան, բատուա,
Քամին քաքուղ տանի,
Հավեն անուշ կցուա:
Բաղիս միջին կա նունի,
Բատուա ջան, բատուա,
Խնձոր գցեմ՝ դու բռնի,
Հավեն անուշ կցուա:

178. ՍԻՐԵԼ ԵՄ

Սիրել եմ, սիրել եմ,
Սիրստան,
Վախենամ տանեն ոստան:
Վախենամ տանեն ոստան,
Մամեր վեր գլխուս դուս տան,
Էն խորոտ տղի քեղքը,
Սիրել եմ, սիրել եմ,
Սիրստան,
Տարավ իմ գլխի խելքը
Վախենամ տանեն ոստան:

179. ԱՐԵՎԵՆԱԶ, ՀԵՐԻՔԵՆԱԶ

Սերսուփ, դամար, ջանե՛ ջան,
Բոլոր երես Արեքնազ,
Ունքներ կամար, ջանե՛ ջան,
Մոլորել ես Հերիքնազ,
Աչքերդ ի խաժ, ջանե՛ ջան,
Բոլորել ես Արեքնազ,
Մամերտ ի կարճ, ջանե՛ ջան,
Մոլորել ես, ջանե՛ ջան, Արեքնազ,
Պստի բերան, ջանե՛ ջան,
Բոլորել ես Արեքնազ:

Մամերդի էրան, ջանե՛ ջանե,
Մուրիկ հս, Հերիքնազ:

180. ԼԱՃԻ ՄԵՐ

Լաճի մեր, Լաճի մեր՝
Այվան-օթախ,
Թող մեջ քնի,
Որ հով էլնի.
Լաճ ի պիրե, Լաճ:
Քյաժի մոր, քյաժի մոր
Տարեք թալվեն,
Թրքի խոտեն
Թող քիթ պոնի,
Քաժ ի պիրե, քաժ:
Լաճի մոր, Լաճի մոր,
Տարեք բաղլեն,
Քյաղի վարդեր,
Վարդ խոտոտի,
Լաճ ի պիրե, Լաճ:
Քաժի մոր, քաժի մոր,
Տարեք հանդեր,
Սոխ քյախնքի,
Սոխ խոտոտի,
Քիթ մոմոա,
Քյաժ ի պիրե, քյաժ:

181. ՀԱՋԱՐ ԷՐՆԵԿ

Հաղար էրնեկ էն ալուր...
Դհուլ-դուռնա շալեցուցին,
Կարմիր-կանանչ շոր խազուցին,
Խարս ու փեսա ձեռ բռնեցին,
Ժամու դուռն կայնեցուցին,
Ավետարան կարթացուցին:
Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ
Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ:

182. ՎԱՅ ԼՈ ...

(Կատակերգ)

Աղջի, օր դու ինձի շիրիբր,
էն գախ, որ ձեր դռնեն կընցնի,
Ընչի՞ դու դուռ կայնեցիր,
Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, լո՛, վա՛յ լո՛,
Աղջի, օր դու ինձի շիրիբր,
էն գախ, որ դու լվացք կենիր,
Ընչի՞ էն ջուր կփրփրեր,
Վա՛յ, վա՛յ լո՛, վա՛յ լո՛,
Աղջի, օր դու ընձի շիրիբր,
էն գախ, որ դու կով կկթիր,
Ընչի՞ էն ալել թող-դուաման կաներ,
Վա՛յ լո՛, վա՛յ լո՛, վա՛յ լո՛:
Աղջի, օր դու ընձի շիրիբր,
էն գախ, որ դու ալել կաներ,

Ընչի՞ էն ալել թող-դուաման կաներ.
Վա՛յ լո՛, վա՛յ լո՛, վա՛յ լո՛:

183. ԴԵՐԻԿՈ ԶԱՆ

Մեր դուռն առաջ քառսուն կարաս,
Դերիկո ջան,
Քառսուն կարսի դինին էր խաս,
Դերիկո ջան,
Ջուխտակ ջեյրան եկան անցան,
Դերիկո ջան,
Մեկն էր լորիկ, մեկն էր թառան,
Դերիկո ջան:

184. ՀԱՄ ԳՅՈՒԼ

Համ գյուլ, համ վարդ,
Համ նարգիզ,
Չոլի կոռնկ, էրկեն վիզ,
Կարգե մամե, կարգե դիս,
Դուրգար մարդու մի տու զիս,
Փետ կտաշա մոռնա դիս:
Համ գյուլ, համ վարդ,
Համ նարգիզ,
Չոլի կոռնկ, էրկեն վիզ,
Կարգե մամե, կարգե դիս,
Դուրձավորի մի տու զիս,
էրթա գործի, մոռնա դիս:
Համ գյուլ, համ վարդ,
Համ նարգիզ,
Չոլի կոռնկ, էրկեն վիզ,
Կարգե մամե, կարգե դիս,
Վարժապետի դու տու զիս,
Ճժեր կարդցու, պախա զիս:

185. ԻՄ ՈՐԴԻ ՍՈՒԱԿԼ

Երևան երթալու է,
Վա՛յ լե՛, լե՛, լե՛,
Վա՛յ լո՛, լո՛, լո՛,
Քերեկան կարգալու է,
Իմ որդի Սոխակը:
Ես ի՞նչ կանեմ քերեկան,
Վա՛յ լե՛, լե՛, լե՛,
Վա՛յ լո՛, լո՛, լո՛,
Ցար ունեմ ուսումնական,
Իմ որդի Սոխակը:
Քերեկ սար, արա սեյրան,
Վա՛յ լե՛, լե՛, լե՛,
Վա՛յ լո՛, լո՛, լո՛,
Նմանի եղնիկ-ջեյրան,
Իմ որդի Սոխակը:

186. ՆԱՄՐՈՒԹԱ ՍԱՐԵՐ

Նամրութա սարեր
Մըժ էր, դուաման էր,

Սերոբի գառներ,
Սուսան ջան,
Քեզի դուրբան է:
Նամրուժա սարեր
Պատեր էր պաղ ձուռ,
Սուսան կկանչեր.
—Սերոբ ջան,
Փախչինք, մտնիք տուն:

187. ԼԵ, ԿՃԵ, ԼԵ, ԼԵ

Կաքավ կայնի վեր քարին
Լե՛ կճե, Լե՛, Լե՛,
Խաբար կուտա իմ յարին,
Լե՛ կճե, Լե՛, Լե՛,
Լե՛, Լե՛, կճե, յար ունեմ:
Բաղի դուռը բաց անեմ,
Լե՛ կճե, Լե՛, Լե՛,
Խոտ քաղողին հաց տանեմ,
Լե՛ կճե, Լե՛, Լե՛,
Լե՛, Լե՛, կճե, յար ունեմ:
Լորիկ թռավ վեր քարին,
Լե՛ կճե, Լե՛, Լե՛,
Ոչխար կարծա վեր սարին,
Լե՛ կճե, Լե՛, Լե՛,
Լե՛, Լե՛, կճե, յար ունեմ:

188. ԿԱՐՄԻՐ ՎԵԼՈՅՈՎ ԱՂՋԻԿ

Կարմիր վելոյով աղջիկ,
Նարո՛յ, նարո՛յ, նարո՛յ ջան,
Քո խոր ասա քե տա ձիկ,
Նարո՛յ, թաժա յարո ջան:
Էն խորոտ տղի քելքը,
Նարո՛յ, նարո՛յ, նարո՛յ ջան,
Տարավ իմ գլխու խելքը,
Նարո՛յ, թաժա յարո ջան:
Մոռի հառուն լողացա,
Նարո՛յ, նարո՛յ, նարո՛յ ջան,
Մոռի շուշին գողացա,
Նարո՛յ, թաժա յարո ջան:
Յոթ տարի հիվանդացա,
Նարո՛յ, նարո՛յ, նարո՛յ ջան,
Քեզի տեսա, լավացա,
Նարո՛յ, թաժա յարո ջան:

189. ՆԱՐԸՆՋԻ ԲԱՍԻ

Քյամար եմ կապե,
Լենքը մի մատ ա,
Ջանե ջան,
Սիրել եմ, կառնեմ,
Ջայնամ աղքատ ա,
Ջանե ջան:

Նարընջի բասի,
Նարընջի բասի,
Ջանե ջան,
Սիրել եմ, կառնեմ,
Անունն Աղասի,
Ջանե ջան:
Քյամար եմ կապե,
Լենքը մի թիզ ա,
Ջանե ջան,
Սիրել եմ, կառնեմ,
Ջայնամ թիթիզ ա,
Ջանե ջան,
Նարընջի բասի...
Բոստան եմ ցանել
էս տարվա տարին,
Ջանե ջան,
Չելավ մի շամամ,
Ղրկեի յարիս,
Ջանե ջան:
Նարընջի բասի ...

190. ԷՐԹԱՆՔ ՍՍԱՄԱՐԱՎ

Էրթանք Ստամբուլ,
Դատենք փարա բուլ,
Առնենք ջուխտ մի սուլ,
Տանինք յարոյին:
Արի՛, յար, արի՛,
Խոռվ մի կենա,
Սուտ աստվորի բան,
Ձի, քե չի մնա:
Էրթանք Պատի գեղ,
Բերենք տիկ մի եղ,
Անենք ձվածեղ,
Տանենք յարոյին:
Արի՛, յար, արի՛,
Խոռվ մի կենա,
Սուտ աստվորի բան,
Ձի, քե չի մնա:
Ե՛լ, էրթանք Շուշի,
Առնենք ալ-փուշի,
Ջուխտըմ էլ զառ մաշիկ,
Տանենք յարոյին:
Արի՛, յար, արի՛,
Խոռվ մի կենա,
Սուտ աստվորի բան,
Ձի, քե չի մնա:

191. ՋԵՆԻ, ՋԵՆԻ

Դաստե մի վարդ եմ քաղե,
Ա՛յ Ջենի, Ջենի,
Քեզի համար եմ պախե,

Դաստեմ խնկենի:
Արազը բուզ ա, բուզ ա,
Ա՛յ Զենի, Զենի,
Իմ սիրտը քեզի կուզա,
Դաստեմ խնկենի:

Ալ բոխչես ուզեմ, ուզեմ,
Ա՛յ Զենի, Զենի,
Իմ խեր լի քեզի չուզե,
Դաստեմ խնկենի:

192. ԷՍՈՆՔ ՋՄՄԵՆ

էսոնք դմմեն
Տարտակ պան ի,
Կարմիր գինին
Աղվոր պան ի:
— Ա՛յ տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Ջան տո՛ւյ, տո՛ւյ
Տո՛ւյ տո՛ւյ տո՛ւյ:

էկեք էսօր լավ քեֆ անենք,
Դուշմաններին աչքը հանենք,
Հե՛յ տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Ջան, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Քեֆ արողին կանչել կուտամ,
Ով քեֆ չանի խրկել կուտամ,
Ա՛յ տույ, տո՛ւյ
Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
Ջան, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ:

193. ՆԱՐԳԻԶ ՕՅ

ես ինչ եմ արել քեզի,
Նարգիզ, օ՛յ, Նարգիզ:
էրեցիր, վառիր ընձի,
Նարգիզ, օ՛յ, վառվում եմ:
Ջերխս բերանը նեղ ա,
Նարգիզ, օ՛յ, Նարգիզ,
Ջերս խնձորի տեղ ա,
Նարգիզ, օ՛յ, վառվում եմ:
Քեզի տեսա դառա ես,
Նարգիզ, օ՛յ, Նարգիզ,
Մի պուտ ջուր տուր, վառա ես,
Նարգիզ, օ՛յ, Նարգիզ:

194. ՆՈՒՐԱՐ

Նուբա՛ր, Նուբա՛ր, թաժա Նուբար,
Ընչի՞ կերար մըռու բերար:
Նուբարի էրես բոլոր էր,
Նուբա՛ր, Նուբա՛ր, թաժա Նուբար,
Նուբարի ճամբախ մոլոր էր,
Ընչի՞ կերար մըռու բերար:
Նուբարի աչքեր խռամար էր,

Նուբա՛ր, Նուբա՛ր, թաժա Նուբար,
Նուբարը մոր մեկ ու ճար էր,
Ընչի՞ կերար մըռու բերար:

195. ԱՐՏ ԵՄ ՑԱՆՆ

Արտ եմ ցանե դարի, (2)
Արի՛, յար ջան, արի՛,
Կառնեմ գալող տարի:
Արտ եմ ցանել բամբակ (2)
Քե որ շառնես, աղջի՛,
Վրեղ կտամ զանգատ:
Կանչեմ, արի՛, արի՛, (2)
էս վերանի օրը,
Դառել ա մի տարի:
Կայնի վերի-վերի, (2)
Քե որ շառնես, աղջի՛,
Մնոս որբակերի:

196. ՔՅԱ ՍԵՎԱՎՈՐ

Քյա սե, սեավոր մարե,
Քյա սե, սրտագալար մարե,
Հորի՞ իմ տուն ալիբեցիր,
Իմ կտրիճ,
Իձնե խանեցիր:
Քյա, սե, սեավոր աղջիկ
Քյա՝ սե, սրտագալար աղջիկ,
Արի քե տամ վանա խոջին,
Վանա խոջին, կարմիր բոխչին:
Քյա սե, սեավոր մարե,
Ես ի՛նչ կանեմ վանա խոջեն,
Վանա խոջեն, կարմիր բոխչեն
Ղուրբան կանեմ իմ Սաքոյի,
Բիզ քյոլոդին, նախրափետին,
Չարխի թելին... վա՛յ:
Նախրափետը ձեռը կառնի,
Գեղի նախր հանդ կտանի,
Հանդեր ման գա,
Իրկուն գեղ գա,
Գեղեն տուն գա,
Բալբի աչքին
Քիչ մը քուն գա:

197. ՇՈՒՏ-ՇՈՒՏ ՔԵՆԱ

Շուտ-շուտ քելա, մի հեվա,
Քա տղա քելա, մի հեվա,
Լավ տղի լոթոթենեն,
Աղջիկ չի կանա քելա:
Գյամին էկավ լափ տալեն,
Շուտ-շուտ քելա, մի հեվա,
Ջուխտակ խնձոր ծափ տալեն,

Քյա տղա քելա, մի հեվա,
Լավ տղի լոթութենեն,
Աղջիկ չի կանա քելա:

198. ՆԻՆԱՐԵ

Թունդիր վառի բալան բոց,
Նինարե՛, Նինարե՛,
Աղջիկներու սպիտակ ծոց
Նինարե՛, Նինարե՛,
Տղեկներու դարդ ու խոց,
Նինա՛ր, բոյդ չինար է:
Հերիք անցնես մեր պատով,
Նինարե՛, Նինարե՛,
Մեր պատ ըլլավ քու ապով,
Նինա՛ր, բոյդ չինար է:
Աղիդ օրվա մեր յախնին
Նինարե՛, Նինարե՛,
Տերտեր կերե՛ տիրոխնին
Նինա՛ր, բոյդ չինար է:
Նախիր կայնի վեր սարին,
Նինարե՛, Նինարե՛,
Թուխթ մը ճամփեմ Նինարին,
Նինա՛ր, բոյդ չինար է:

199. ԱԽ ԹԵՂԻ

Ա՛խ, Թեղի՛, Թեղի՛, Թեղի՛ յար,
Ջարկենք, թող խաղա, Սոնե ջան,
Նշանելու յարս դու ես,
Ա՛խ Թեղի՛, Թեղի՛ յար,
Ոսկիս ու քյամարս դու ես,
Ջարկենք, թող խաղա, Սոնե ջան:
Ալ բաղնիս բարը դու ես,
Ա՛խ Թեղի՛, Թեղի՛ յար,
Իմ գովական յարը դու ես,
Ջարկենք, թող խաղա, Սոնե ջան:

200. ԼՈՒՐԿԵ

Լուրկե՛, Լուրկե՛, Լուրկե՛, Լուրկե՛,
Սանիկդ գրկե՛,
Լուրկե՛, Լուրկե՛, Լուրկե՛, Լուրկե՛,
Ջանիկդ գրկե՛:
Օջախը վառեմ՝ ձու խաշեմ,
Էրեսիր խալին աշեմ:
Կարմիր գինին մազա էր,
Տարիս շուշպեն թաղա էր:
Լուրկե՛, Լուրկե՛, Լուրկե՛, Լուրկե՛,
Սանիկդ գրկե՛,
Լուրկե՛, Լուրկե՛, Լուրկե՛, Լուրկե՛,
Ջանիկդ գրկե՛:

201. ԳՈՒԹԱՆ

Ումուդ ունեմ
էն սուրբ խալին,
Մատաղ էլեմ
Կյութնի մաճին,
Կյութան շինեմ՝
Աշխար ի՞նչ էր:
Կյութնի թախում
Նմուշ-նմուշ
Կյութնի կյալում
Քընց էն անուշ:
Կյութան շինեմ,
Աշխարհ ի՞նչ էր:
Աշխարհի շին
Վեր կյութնին էր,
Կյութան շինեմ,
Աշխար ի՞նչ էր:

202. ԽԱԹՈՒՆ ԽԱՐՍԵ

Խաթուն խարսեն
Արչկան մանի,
Լելե կասե՛,
Խաթուն խարսեն
Կրտսակ քաշե՛,
Լելե կասե՛,
Խաթուն խարսեն
Հաց կթխա՛,
Լելե կասե՛:
Խաթուն խարսեն
Կով կկթե՛,
Լելե կասե՛,
Խաթուն խարսեն
Համեն պրծե՛
Լելե կասե՛:

203. ԱՂՋԻ, ԱՐԵ

Աղջի, արե քե տամ քաղաք,
Նստիս կայնիս խանմնակ:
— Չեմ ուզե, դադո՛,
Չեմ ուզե, բաբո՛,
Դարդես դու խաբար տու, դադո (2):
— Աղջի, արե քե տամ Նաղար
Սև Հարոյիս մաղես ալուր:
— Չեմ ուզե, դադո՛,
Չեմ ուզե, բաբո՛,
Դարդես դու խաբար տու, բաբո:
— Աղջի՛, ընչի՛ չուզես աղեն,
Կուզես շորենի չփախ տղեն:

204. ՀԱՍԱՆ ՂԱՍԱ

Հասան զալին մենք գնացինք,
էնտեղ սոված մենք մնացինք:
Վերան դառնա Հասան-ղալին,
Սատկի էնվեր փաշի բալին,
Մերս թողի տանը լալին:
Հասան-ղալին քար ու քոս,
Գյուլին մեջը կֆոֆուս:
Գյուլի յարեն կմոմոս,
Վերան դառնա Հասան-ղալին,
Սատկի էնվեր փաշի բալին,
Քուրս տանը թողի լալին:
Հասան զալին, շատ դժար էր,
էնվեր փաշի սիրտը քար էր:
Վերան դառնա Հասան-ղալին,
Սատկի էնվեր փաշի բալին,
Բալես թողի տանը լալին:

205. Ան ՆԱՆԻ...

Ձեռներս կապեցին,
Գամին դրեցին,
Լալով ու ողբալով,
Ճամփու գցեցին:
Ա՛խ նանի՛, նանի՛,
Ջա՛ն, նանի՛, նանի՛,
Քից՝ ջուրը տանի:
Հարավի քամին մտել էր գամին,
Ղրկում էր Անին:
Փշի՛ր, քամի, փշի՛ր,
Սալդաթ են տանում,
Տանից ու վաթանից,
Նանից են հանում:
Ա՛խ նանի՛, նանի՛,
Ջա՛ն, նանի՛, նանի՛,
Քից՝ ջուրը տանի:
Հարավի քամին քշում էր գամին,
Ղրկում էր Անին:

206. ԿԱՆՁԵ ԿՈՒՆԻԿ...

Կանչե, կոռնկ, կանչե,
Քանի գարուն է,
Սալդաթների սիրտը
Լիքը արուն է:
Մտա կանցիլարը,
Վառի մոմերը,
Ձեռս գցի հանի
Պերվի նոմերը:
Մտա կանցիլարը,
Կայնած մնացի,
Խաբար տարեք մորս
Սալդաթ դնացի:

Աղե՛, գաթա թխա,
Դիր տանեմ հետս,
Դիրքերը փորելուց:
Քեզ գցեմ միտս:

207. ՎԱԳՈՆԻՆ

Վագոն մի բանի,
Վագոն մի բանի,
Վագոն, բախտդ ընկնեմ,
Ցարիս մի տանի:
Վագոն, մի ժածա,
Վագոն, մի ժածա,
Վագոն, բախտդ ընկնեմ,
Ցարս էր թածա:
Վագոն, մի թնդա,
Վագոն, մի թնդա,
Վագոն, բախտդ ընկնեմ,
Թող յարս խնդա:
Սալդաթ մի գնա,
Սալդաթ մի գնա,
Ցամա՛ն, յար ջան,
Ցարդ կմնա...

208. ԿՈՒՆԻԿ ԻՋԱՄ ՏԵՂԻ

Կոռնկ իջած տեղդ, յամա՛ն,
Ջալիր, շիման է,
Աշխարթին արև է,
Ինձի դուման է:
Կանչե՛ կոռնկ, կանչե՛,
Ղարիբս տուն գա,
Սրտիս յարեքը լավանա,
Աչքերիս քուն գա:
Շեն հայրիկ, շեն մայրիկ,
Տունդ շեն մնա,
Ես գնում եմ ղարիբ երկիր,
Տեղդ լեն մնա:
էն քամախ բալնիցեն,
Տասներկու կամար,
Բալնիցեն շինել են,
Իմ յարի համար:
Գնալով, գնալով յար ջան,
Երկրից հեռացա,
Տասներկու տարվա մեջը, յամա՛ն,
Դարդի տիրացա:
Կանչե՛, կոռնկ, կանչե՛,
Սարերը դուման է,
Ասեք մորս՝ սալդաթ կերթամ,
Հալս յաման է:

209. ԲԱԽՏՍ ՂԱՐԱ ԷՐ

Բախտս ղարա էր
Մայրիկ ջան,

Սիրտս յարա էր:
Նստեցի մաշինեն,
Դեպի Դիլիջան,
Մայրիկս կանչում էր՝
Սալդաթ բալա ջան:

Բախտս դարա էր,
Անուշ ջան,
Թոփի յարա էր:
Նստեցինք վազոնը,
Մինչև երևան,
Լուսադեմին քշին,
Շատ հեռու տարան:

Բախտս դարա էր
Անուշ ջան,
Սիրտս յարա էր:

210. ԻՆՁ ԿԸԼՆԵՐ

Ի՞նչ կլինեք,
Նիկոլը սատկեր,
Ի՞նչ կը լինեք,
Ցարս գար տուն,
Դինչ կըլինեք:
Սարերի լալեն,
Սարերի լալեն,
Կրակն ընկներ բալքի,
Նիկոլի բալեն:

Սարերի ձունը,
Սարերի ձունը,
Աստված քանդեր,
Նիկոլի տունը:
Կաքավը ձորին,
Կաքավը ձորին,
Նիկոլի էրեսից
Հասանք էս օրին:
Ա՛խ, մեր գեշ բախտը,
Ա՛խ, մեր սև բախտը,
Տակեն վեր շրջվեք,
Նիկոլի թախտը:

Նիկոլը սատկեր
Ի՞նչ կլինեք,
Ցարս գար տուն,
Դինչ կըլինեք:

211. ՆԻԿՈՒԻ ՔԱՐԻՆ

Նստեմ Նիկոլի քարին,
Նստեմ Նիկոլի քարին,
Ապեկացի անեմ,
Նիկոլի ազիզ բալին:
Էդ էլ իր քոռ բախտեն,
Նիկոլն ընկավ թախտեն,

Զուխտ աչքերով քոռացավ,
Սալդաթին մոռացավ:

212. ԸՆԿԵԼ ԵՄ ՍԱԼԴԱԹ

Ընկել եմ սալդաթ,
Ընկել եմ սալդաթ,
Մայրիկ ջան,
Ո՛ւմ անեմ դանգատ:
Ընկել եմ գերի,
Ընկել եմ գերի,
Քուրիկ ջան,
Նամակ տուր, բերի:

Գերմանու գերի,
Գերմանու գերի,
Մայրիկ ջան,
Ձենս չի բերի:

Գերմանեն քոռնար,
Գերմանեն քոռնար,
Քուրիկ ջան,
Սալդաթին մոռնար:

Գերմանեն վատ է,
Գերմանեն վատ է,
Մայրիկ ջան....

Գերմանու սարն եմ,
Գերմանու սարն եմ
Անուշ ջան,
Դարձա՛ քեզ կառնեմ:

213. ՄՏԱ ԿԱՆՑԻԼԱՐԸ

Մտա կանցիլարը,
Վառի մոմերը,
Ձեռս գցի հանի
Սալդաթ նոմերը:
Կանցիլարի դռան
Տաշած մեծ քարը
Մերս բերեց, գցեց
Դարբեղիարը:

Կանցիլարի դուռը,
Տասներկու կամար,
Սև օրով մեծացա
Սալդաթի համար:
Կանցիլարի դուռը,
Չաքըով տաշած էր,
Իմ յարի պատկերը,
Վրեն քաշած էր:

214. ՅԱՐ ԳՅՈՒԼԱ

— Ցար գլուպ,
Միծեռնակի բունը,
Աստված քանդեր
Գերմանացու տունը:

— Յար գյուլա,
Մեր օթախի հաշտը,
Յարիս տարան,
Պատերազմի դաշտը:

Յար գյուլա,
Մեր օթախի փեշը,
Յարիս տարան,
Պատերազմի մեջը:
Յար գյուլա,
Ես ի՞նչ կանեմ նամակ,
Մալադու եմ,
Կերթամ սարի քամակ:

215. ԿՌՈՒՆԿ ՍԻՐԵՍ

Կռունկ, սիրես էրկու բալիդ արևը,
Յարս մնաց նախշվանու սարերը:
Լուսինը բոլորել ա,
Կռունկ սիրես էրկու բալիդ արևը,
Իմ սիրտը մոլորել ա,
Յարս մնաց նախշվանու սարերը:
Իմ ճամփին քար ու քռա,
Կռունկ սիրես էրկու բալիդ արևը,
Սիրտս լիքը մոռուռ ա,
Յարս մնաց նախշվանու սարերը:

216. ԱՐԵՎՆ ԷԼԱՎ

Արևն էլավ կամար-կամար,
Էս լուրն էկավ մեզի համար,
Մակարից էլավ հրաման,
Որ հայիցը սալդաթ տարան:
Էկան գրեցին ձիանը,
Մակարից հասավ դիանը:
Սալդաթն հասավ Սարիղամիշ,
Մեջքին կապած կապույտ դայիշ:
Սալդաթ տղին Քանաքեռ ա,
Թվանքն ուսին ծանդր բեռ ա,
Տունը քանդված պրիստապլը,
Ջոկեց ջահննիների լավը:
Էլ մենք շունենք միթթարանք,
Երկնոց գետից ընկանք, կորանք:
Անարատ կաթ աստվածածին,
Դու սաղ պահես նանի բալին:

217. ՏԱՆՈՒՄ ԵՆ

Տանում են, ադե ջան,
Տանում են,
Տանում են, վաթանից
Հանում են:
Ամա՛ն, տարան իմ յարին
Տանում են, ադե ջան,

Տանում են,
Տարան իմ մեկուճարին,
Տանում են,
Վաթանից հանում են:

218. ԻԳԻՐՈՒ ՍԱՐԵՐԸ.

Իկդիրու սարերը վաճա էր,
Հերանցս օթախը թոյնա էր:
Նստած տեղս քար շունեմ,
Իկդիրի սարերը վաճա էր:
Բաղ ունեմ ու բար շունեմ,
Հերանցս օթախը թոյնա էր:
Դարդն էկել ա տարել ա,
Իկդիրու սարերը վաճա էր,
Ո՞նց ա դու խաբար շունես,
Հերանցս օթախը թոյնա էր:

219. ՆԱՆԻ ՋԱՆ

Երանի մեռնեի ծնվածս օրը,
Զերթայի հազնեի, նանի ջան,
Սալդաթի շորը:
Առավոտը լուսին,
Առակ զնացինք,
Տանից ու վաթանից, նանի ջան,
Կարոտ մնացինք:
Շատերը կոտորվան,
Մնաց քիչ մասը,
Էս կովիցը հասավ, նանի ջան,
Մեզ էս վնասը:
Տասնութ տարվա մեջը
Սալդաթ զնացի,
Ո՞վ սիրելիս քեզնից, նանի ջան,
Կարոտ մնացի:

220. ԱԴԵՍ ԸՆՁԻ ԲԵՐԵՆՔ Ա՛...

Ադես ինձի բերել ա,
Օրորոցում պահել ա,
Օրորոցում մեռնեի,
Թաքել սալդաթ չգրվեի:
Կաթնատուր մալրիկ ջան,
Ը՛նչի բերեցիր,
Սե օրով պահեցիր,
Զուրբ գցեցիր:

221. ԱՄԱՆ ՄԱՐՈ

Մեր բաղի դուռը բաց ա, Մարո՛,
Մարոն միջին քնած ա, յարո՛,
Քնած չի, քրտնած ա, Մարո՛,
Վարդն էրեսին փռած ա, յարո՛:
Յաման Մարո, Մարույին, Մարո՛,

Սալդաթ տարան յարոյին, Մարո՛ւ:
 Ձեր դագի դուռը բաց ա, Մարո՛ւ,
 Սպիտակ սուփրին փռած ա, յարո՛ւ,
 Յարս կողքին քնած ա, Մարո՛ւ,
 Վարդաջրով լցված ա, յարո՛ւ:
 Յաման Մարո, Մարոյին, Մարո՛ւ,
 Սալդաթ տարան յարոյին, Մարո՛ւ:

222. ԱՅ ԼՈՅԻ ՄԱՐԱՆ

Ա՛յ լոթի Մարան,
 Ա՛յ լոթի Մարան,
 Սալդաթ են տանում
 Յարոյիտ, տարա՛ն:
 Ուշի ուշ անեմ,
 Թառլան դուշ անեմ
 Իմ ախպոր բալին,
 Կանվա դոշ անեմ:
 Ա՛յ լոթի Մարան...

Մաշինեն էկավ,
 Տասներկու վագոն,
 Յարոյիտ տարավ,
 Սալդաթ Դրակոն:
 Ա՛յ լոթի Մարան...

Մաշինեն էկավ,
 Վազելեն զնաց,
 Յարիս ալլուխը
 Իմ մոտը մնաց:

Ա՛յ լոթի Մարան,
 Ա՛յ լոթի Մարան,
 Սալդաթ են տանում
 Յարոյիտ, տարա՛ն:

223. ՅԱՐ ԱՄԱՆ

Յար աման գլու աման
 Գլուկերս թագացել ա,
 Յարոյիտ տանում են,
 Դարդերս շատացել ա:
 Սալդաթ տղին տուն չունի,
 Յար աման, գլու աման,
 Գլուկերս թագացել ա:
 Մի տեղ հալալ քուն չունի,
 Յարոյիտ տանում են,
 Դարդերս շատացել ա:

224. ԱԴԵ ԶԱՆ, ԱԴԵ...

Մերս, քուրս թողի,
 Սալդաթ զնացի,
 Գիշերը մտածի,
 Յերեկը լացի:
 Ադե ջան, ադե՛, (2)
 Բալեդ սալդատ է:

Քանի սուտկա,
 Չուով փորսող զնացինք,
 Մարավ ու անոթի,
 Երկար մնացինք,
 Ադե ջան, ադե՛, (2)
 Դարդերս շատ է:

225. ԱՄԱՆ ՅԱՐ

Ամա՛ն յար, սարովն արի,
 Անուշ յար, դարովն արի,
 Ամպերը շարան-շարան,
 Ամա՛ն յար, սարովն արի,
 Իմ յարը սալդաթ տարա՛ւ,
 Անուշ յար դարովն արի:

226. ԱԼ ՄԱՐԻՆԵՍ

Ալ մարինես ծալ մնաց,
 Սիրելիս սալդաթ զնաց:
 Մառ տնկեցի բար չունեմ,
 Ալ մարինես ծալ մնաց,
 Է՛լ դարդիման յար չունեմ,
 Սիրելիս սալդաթ զնաց:
 Էրեկ նրան՝ դարդ չունի,
 Ալ մարինես ծալ մնաց,
 Ղարիբ երկիր յար չունի,
 Սիրելիս սալդաթ զնաց:

227. ՍԱԹՈ ՅԱՐ ԶԱՆ

Էրեկ ծառ ըլնեի,
 Ճամփին բուսնեի,
 Էնքան շմեռնեի,
 Յարիս տեսնեի:
 Սաթո յար ջան,
 Յարիս տեսնեի:
 Արի՛ յա՛ր, ջան արի՛,
 Տունս շեն արա,
 Քու քաղցր բալեքի,
 Տեղը լին արա,
 Սաթո յար ջան,
 Տեղը լին արա:
 Արազն անց կացանք,
 Ճամփին քարոտ էր,
 Տանից տեղից էլած,
 Սիրտ յարոտ էր,
 Սաթո յար ջան,
 Սիրտս յարոտ էր:

228. ԳՅՈՒԼԻ ԶԱՆ

Գլուկի ջան,
 Ճալտոնի ակները,

Սալդաթ տարան,
 Իմ աղիւղ արսպերը:
 Գյուլի ջան,
 Կարմիր կովը գոմին,
 Մերդ քոռնար,
 Ո՞նց ես ուտում սոմին:
 Գյուլի ջան,
 Մանուշակը քոլին,
 Մերդ քոռնար,
 Ո՞նց ես քնում շուին:

229. ՀՈՊ ԳՅՈՒԼԻ

Հոպ Գյուլի, գյուլա, գյուլա, յարս:
 Դուզն եմ ասում, վերջը զուր ա, յարս:
 Հոպ Գյուլի, թե չգրես նամակ,
 Աման Գյուլի, կերթամ սարի քամակ:
 Հոպ Գյուլի, ֆայտոնի մասերը,
 Սալդաթ տարան, քու սե-սաթ աչքերը:
 Հոպ գյուլի, ինչ եմ անում նամակ,
 Սալդաթ տարան, կերթամ սարի քամակ:
 Հոպ Գյուլի, գյուլա, գյուլա, յարս,
 Դուզն եմ ասում, վերջը զուր ա յարս:

230. ՄԱՂՆ ԱՌԱ

Մաղն առա զացի ցանի,
 Զիրիցս խնձոր հանի,
 Տեսա յարս ընդի չէր,
 Ընդի մի հոգոց հանի:
 Վո՛ւյ, վո՛ւյ, տարան իմ յարը,
 Սալդաթ տարան իմ յարը,
 Բա ո՞նց կ'ընի իմ ճարը:

231. ԱՆՏԵՐ ՄՆԱՐ

Անտեր մնար
 Չար ճամփան,
 Ցարիս տարավ հանավ,
 Չարի Աստըրխան:
 Արի մի գնա,
 Դառի մի գնա,
 Ղարիբ տեղրան, յաման,
 Ղարիբ մի մնա (2):

232. ԱՄԱՆ Է՛Յ

Աման է՛յ, սե աչիբ
 Ինչ անեմ,
 Չէ որ ասացիր՝
 Քո յարն եմ (2):
 Մետեխի բանդը բլել ա,
 Ցարս տակին քնել ա,

Ձեն տվի ձենս շառավ,
 Էն ինչ անուշ քնել ա:
 Աման է՛յ, սե աչիբ,
 Ինչ անեմ,
 Չէ՞ որ ասացիր՝
 Քո յարն եմ,
 Չէ՞ որ ասացիր՝
 Քո յարն եմ:

233. ԿՌՈՒՆԿՆԵՐ

Երկնքումը շարան կապած թռչում եք,
 Իմ քաղցր բալեթից հեշ խաբար շունեք (2):
 Իմ աչքերուս քունը կտրավ,
 Կռռնկներ...
 Օտարության մեջ հավիցավ օրըս,
 Կացեք, նամակ գրեմ,
 Տարեք խեղճ մորս (2),
 Ասեք՝ պանդուխտ որդիդ
 Չեկավ, կռռնկներ ...

234. ԼՆԻՆԻՆ ԻԿԱՎ

Լենինն եկավ,
 Զոռով զորքով,
 Մեզի ազատեց,
 Հողը զոռի
 Ձեռքից խլեց,
 Գեղացուն տվեց:
 Խեղճ գեղացի,
 Ուրախացի,
 Էլ զոռա չկա,
 Նրա տեղը
 Թե թիկունք
 Մեծ Լենինը կա:
 Դե, վեր կացեք,
 Ախպեր-տղերք,
 Ձարկենք դաշնակին,
 Ու ձեռն զարկենք
 Մեզ ազատող
 Կարմիր Բանակին:
 Հե՛յ, վեր կացեք,
 Գովաբանենք
 Կարմիր Բանակը,
 Հաստատ մնա,
 Լենինի բերած
 Մեծ հաղթանակը:

235. ԼՆԻՆԻՆ ԻՐ ԶՈՐՔՈՎ

Լենինն իր զորքով
 Իրա ծով խելքով,
 Խեղճ ու նաչարին,

Բեհալ անճարին,
Ժողովեց իրար քով:
Բանվոր—գեղացին
Տեր դարձավ հիմի,
Իր ունեցածին
Ու հալալ հացին:

Ո՞վ էր տեսել
Էսպես հրաշք՝
Որ մշակ, նոքար
Իրավունքով տիրեր
Աշխարհ,
Էլներ ղեկավար:

Լենինն ասեց.
—Ն՛լ, դուք սոված,
Բանվոր—գեղացի,
Ձենքերդ առ,
Գնա առաջ,
Գործդ իմացի:

Հին աշխարհին,
Ձառքով տվեք,
Ցիր ու ցան անենք,
Ժողովրդի անցած վերջին
Նոր դարման անենք:

236. ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ

Լենինական, Լենինական,
Ցարըս,
Կոմսոմոլիստ, կուսակցական
Ցարըս:
Հստույի վրի գինին,
Լենինական, Լենինական,
Ցարըս,
Կեցցե ղեկավար Լենին,
Կոմսոմոլիստ, կուսակցական
Ցարըս:
Ջերխոս ոսկի դանակը,
Լենինական, Լենինական,
Ցարըս,
Կեցցե Կարմիր Բանակը,
Կոմսոմոլիստ, կուսակցական
Ցարըս:
Դուք խաղ կանչեք, ես թռնեմ,
Կոմսոմոլիստ, կուսակցական
Ցարըս,
Բալբի լորիկս բռնեմ,
Կոմսոմոլիստ, կուսակցական
Ցարըս:

237. ՍԱՐԻ ՍՈՒ Ա

Սարի սոլ ա,
Սարի սոլ ա, յարս,

Կոմսոմոլ ա,
Կոմսոմոլ ա, յարս:
Արի էրթանք մեր բաղը,
Սարի սոլ ա,
Սարի սոլ ա, յարս,
Շախով կանչենք էն խաղը,
Սարի սոլ ա,
Կոմսոմոլ ա, յարս:
Հանդերը հոռովել ա,
Սարի սոլ ա,
Կոմսոմոլ ա, յարս:
Իմ յարը խոռովել ա,
Սարի սոլ ա,
Կոմսոմոլ ա, յարս:
Մաղիկ ես շաղով արի,
Սարի սոլ ա,
Սարի սոլ ա, յարս,
Մեր կանաչ բաղով արի,
Սարի սոլ ա,
Կոմսոմոլ ա, յարս:

238. ՍԱՄԱՂԱՐԻ ԳՈՐԾԿՈՄԸ

Սամաղարի գործկոմը,
Լավ բան ա անում,
Մաշինի ցորենը
Ջերգայով ա ցանում:
Մաշինեն քշի վարի,
Շաղերով յար ջան,
Իրիկունը շուտ արի
Խաղերով յար ջան:
Սամաղարի գործկոմը,
Լավ բան ա անում,
Մաշինի ցորենը,
Ջերգայով ա ցանում:
Գեղի հանդերը վարել եմ,
Շաղերով, յար ջան,
Պլանս կատարել եմ,
Խաղերով, յար ջան:

239. ՔԱՄԻ ՅԱՆԱ

Քամի յանա,
Քամի յանա, յարըս,
Կոլեկտիվը շատ լավ բան ա, յարըս,
Էս ինչ լավ ա բամբակը,
Քամի յանա,
Քամի յանա, յարըս,
Հով ա ուռենու տակը,
Կոլեկտիվը շատ լավ բան ա, յարըս,
Տրակտորով վարում ես,

Քամի յանա,
Քամի յանա, յարըս,
Պլանդ կատարում ես,
Կոլեկտիվը շատ լավ բան ա, յարըս:

240. ՎԱՐԴ ԵՄ ՔԱՂԵԼ

Վարդ եմ քաղել,
Փունջ եմ կապել,
Հե՛յ ջա՛ն, հե՛յ ջա՛ն,
Փունջ եմ կապել,
Քեզի համը նվեր ճամփեի,
Հե՛յ ջա՛ն, հե՛յ ջա՛ն,
Նվեր ճամփեի
Շիր կանալի քլքլալը
Հե՛յ ջա՛ն, հե՛յ ջա՛ն,
Քլքլալը,
Արի, տնից էրթանք կալը,
Հե՛յ ջա՛ն, հե՛յ ջա՛ն
Էրթանք կալը:
Արեի հետ ելնենք սարը,
Հե՛յ ջա՛ն, հե՛յ ջա՛ն,
Ելնենք սարը,
Ինչ սիրում ա
Մեր աշխարհը,
Հե՛յ ջա՛ն, հե՛յ ջա՛ն,
Մեր աշխարհը:
Ինչ ես էդքան մնում տանը,
Հե՛յ ջա՛ն, հե՛յ ջա՛ն,
Մնում տանը,
Իմ արևն ես ու իմ ջանը,
Հե՛յ ջա՛ն, հե՛յ ջա՛ն,
Ու իմ ջանը:

241. ՆԻՆԸՄ, ՆԻՆԸՄ
Նինըմ, նինըմ, առնում ա,
Հո՛յ աման,
Զագսի դռնից դառնում ա,
Չէ՛ յաման:
Կոստոնլի առնում ա,
Հո՛յ աման,
Մերը խորթ ա, խառնում ա,
Չէ՛ յաման:
Քանի կանչեմ դայդին ա,
Հո՛յ աման,
Կոլոտ տղի սավդին ա,
Չէ՛ յաման:
Ցարիս խոսքը պահել եմ,
Հո՛յ աման,
Փոխանցիկը շահել եմ,
Չէ՛ յաման:
Ցարիս խոսքով արեցի,
Հո՛յ աման,
Պլանս կատարեցի
Չէ՛ յաման:
Պաղ ախպուր ա, դուլալ ա,
Հո՛յ աման,
Զագս էրթալս հալալ ա,
Չէ՛ յաման:
Նինըմ, նինըմ նազան ա,
Հո՛յ աման,
Ցարս կուսակցական ա,
Չէ՛ յաման:
Նինըմ, նինըմ լան գալու,
Հո՛յ աման,
Էրթանք սարը ման գալու,
Չէ՛ յաման:

Խ Ա Ղ Ի Կ Ն Ե Ր

1. Առվի ջուրը հոտեի ա,
Եզնիքը նստոտեի ա,
Մերդ խորթ ա, այ տղա,
Շորերդ կեղտոտեի ա:
2. Սարի գլխի դուռ էլա,
Եթիմ տղի թուռ էլա,
Ցարիս մայրիկը խորթ ա,
Խորթի աչքին փուռ էլա:
3. Զաղացի դուռը ցախ ա,
Կտուրը լիքը դախ ա:

Ախպուրս գալուն մատաղ,
Գոտկումը լիքը վարդ ա:

*

4. Ցարիս երդիկը ծուխ ա,
Խոճուճ մաղերը թուխ ա,
Աչքեր ունի՝ ջուխտ ճրագ,
Սրիտ ա էրում անկրակ:

*

5. Բարձն ու խալին փռած ա,
Ցարս վրեն քնած ա,
Աչքին, ունքին հավան եմ,
Համա ռանգը թռած ա:

6. Այլ հուլն տղա, հուլն տղա,
Ախպրի գլխին քուն տղա,
Մաղիկս ջուրն եմ գցել,
Գնա բռնի, դուն տղա:
7. Զորի կածանը լեն ա,
Իմ սիրած տղեն էն ա,
Ինքը հազար հարքով,
Տուն ու տեղով՝ շնորքով:
8. Քանի գինին թասին ա,
Կանչենք խաղը «Հասին ա»...
— Տղերք ջան, լավ քեֆ կանեք,
Հարսանիքս պասին ա:
9. Այլ ասին, «Հասին» ա,
Կարմիր գինին թասին ա,
Կարմիր գինին թափեցինք,
Թաղա փեսին խափեցինք:
10. Աղբրի ջուրը սառն ա,
Սար գնացողն իմ յարն ա,
Յարիս յանարին դուրբան,
Մեջքի քամարին դուրբան:
11. Կաթից համովը սերն ա,
Կաթ կթողը իմ մերն ա,
Էն գառնարած շեկ տղեն,
Աշխարհ գիտի՝ իմ տերն ա:
12. Հարսնիք, հարսնիք համաշա,
Էլա կտուր թամաշա,
Կարմիր սուլեք էս հագել,
Համա դեյրեդ հնամաշ ա:
13. Սարերի հովն անուշ ա,
Իմ յարը թութի դուշ ա,
Հրեա էկավ բեռնեքով,
Բերածը ղանդ ու նուշ ա:
14. Սուի քամակը շուշա,
Իմ յարը թառան դուշ ա,
Բարձը թախտին դրած ա,
Յարս վրեն կռած ա:
15. Աղջի, անունդ ի՞նչ ա,
Սիրուն ես՝ խելքդ քիչ ա,
- Հետս խոսա մի բերան,
Իմանամ միտքդ ի՞նչ ա:
16. Մեր բաղի համփեն էս ա,
Յարիս համփումը տեսա,
Ասի՛ քեզնից կարոտով՝
Իմ օրն ու հալը կես ա:
17. Աշխարհի կարգը էս ա,
Դու հարս պտես, ես՝ փեսա,
Օխտը պորտը հարցրին,
Ասին՝ ձերը շհաս ա:
18. Կարմիր գինին ջամով ա,
Սիրած յարը համով ա,
Ջահել տղա, աշխղ օր,
Քեֆս սաղով, դամով ա:
19. Շվին կածի՛ ձեն կտա,
Ձենը գեղով մին կտա,
Ախպորս գալուն մատաղ,
Թառան ձին տակին կգա:
20. Սարի դռը արոտ ա,
Յարս նախշուն, խորոտ ա,
Խորոտությունն իր տեղին,
Բոլիցը շատ կոտոտ ա:
21. Աղջի, սիրտդ բաց արա,
Դուս գալուց իմաց արա,
Նանիս տված մազերով,
Զոր բողազդ թաց արա:
22. Փոցին առա տարա կալը,
Հագել ես խաս ու ալը
Քեզնից բեղամաղ էլած,
Աչքով տեսա՞ր իմ հալը:
23. Աման տարան, իմ յարը,
Տարան իմ մեկուճարը,
Աստված սիրեք մոտ եկեք,
Էս ո՛նց կըլնի իմ ճարը:
24. Ասեմ՝ ով ա իմ յարը,
Խոսեմ՝ ով ա իմ յարը,

- Գիր-դաւամով, հունարով,
Ուսումով ա իմ յարբ:
25. Սիրուն աղջկա տերը,
Չտվեց քաֆուր հերը,
Թե աղջկա սրտովն ա,
Ինչ ունեն հերն ու մերը:
26. Թոն ա գալի վերիցը,
Ես վառվա քու սերիցը,
Քեզնով ես հայիլ-մայիլ,
Ընկա դեզի վրիցը:
27. Արազի խոր աղեքը,
Կողպա տոլաղ գյաղեքը,
Թողիլ են լավ խաղերը,
Բռնիլ են հին դայդեքը:
28. Ձեռներդ ծափ ես տալի,
Շորերդ թափ ես տալի,
Շեկ մաղերդ շաղ էկած,
Մովի պես լափ ես տալի:
29. Մի յար ունեմ նազանի,
Մարդու խելքը կտանի,
Սև ու կամար ունքերը,
Սեր ու գուման կհանի:
30. Սիրուն աղջիկ մի թունի,
Խնձոր գցեմ դու բռնի,
Ինձ չհավնես՝ կանխեմ,
Քամին թեկող առնի:
31. Սար կա՝ սարի նման չի,
Ցար կա՝ յարի նման չի,
Ջուր տեղ ճամփա մի պահի,
Քու մերն ինձի հավան չի:
32. Սարերի տուղտը պտի,
Զորերի թուխալը պտի,
Իմ յարի ծնկան ծերի,
Ղալամն ու թուխտը պտի:
33. Սարերի սալմա պտի,
Բաղերի քալամ պտի,
- Իմ ազիզ յարի ձեռին,
Դավթար ու դալամ պտի:
34. Բահն առա՝ առուն դացի,
Հացի զախին նստա հացի,
Կշտես անցար, բարով չես տա,
Քո բարեկող կարոտ մացի:
35. Վերի հանդում բանեցի,
Հանդս ցորեն ցանեցի,
Ազիզ յարը միտս ընկավ,
Մանդր հոգոց հանեցի:
36. Թուղթ ու դալամ ճարեցի,
Ցարիս մի գիր գրեցի,
Էս իմ գրած թղթումը
Սիրտս միշին դրեցի:
37. Աղջի, հեյրան ես դառել
Սարի շեյրան ես դառել,
Որ ինձ առնես՝ իմացի,
Դարդիս դարման ես դառել:
38. Շուկալս ծուռն եմ տվել,
Լվաքս դուռն եմ փռել,
Իմ ազիզ ախպոր խաթրին,
Որձ գառը փուռն եմ տվել:
39. Սարին կրակ եմ արել,
Չադրին ճրագ եմ արել,
Ցարիս փայ ու բաժինը,
Սեր ու կարագ եմ արել:
40. Ուշխարը սար եմ արել,
Գութանով վար եմ արել,
Սարի հոտաղ էն տղին,
Մտքումս յար եմ արել:
41. Սուրբ Սարգիսն ուխտ եմ արել,
Մազերս ջուխտ եմ արել,
Որ ինձ իմ սիրածին տան՝
Գրքացին թուխտ եմ արել:
42. Աղբրիցը ջուր եմ տարել,
Բաղիցը նուռ եմ տարել,

Տեսա՝ յարս ընդի շէր՝
Ասացի՝ զուր եմ տարել:

Թե որ ինձի կհավնես՝
Քեզի ջան, զուրբան ասեմ:

43. Գղակդ ծուռն ես դրել,
Աչքդ մեր դուռն ես դրել,
Լոթի-փոթի շախով ես,
Ափսոս՝ սխտոր ծախող ես:

52. Էս ա՛ զալիս ա տարին,
Որ չեմ տեսել իմ յարին,
Ընչանք տարին բոլորի,
Իմ սիրտն էլ կմոլորի:

44. Գնա, զնալուդ մատաղ:
Քու բարե տալուդ մատաղ,
Ուտովդ մտիկ շտաս,
Ի՞նչ բոխշով գալուտ մատաղ:

53. Սարում ունեմ պուճուր տուն,
Միջին ունեմ էրկու սուն,
Սուն ու գերան վար պտեր,
Սրտով սիրած յար պտեր:

45. Սարի խոտը ծնդվեծեղ,
Ախպեր, էրթանք միատեղ
Թե հարամին վրա տա՝
Գլուխս տամ գլխիդ տեղ:

54. Պուճուր աղջիկ, զալում ես,
Մագերդ սղալում ես,
Խունջիկ-մունջիկ անեղով,
Սրտիս եղը հալում ես:

46. Մոցումդ գիր ու ղալամ,
Խաղովդ Աշուդ-Քարամ,
Ուխտ եմ արել, որ առնեմ,
Գիտենա՝ աշխարհ-ալամ:

55. Ուր զնաս, որտեղ մտնես,
Թե քաղաք, թե գեղ մտնես,
Ալամ-աշխարհ պտիտ գաս,
Իմ նմանը չգտնես:

47. Մամս սանդղեմ, նոր խաղամ,
Էրկանք դնեմ ու աղամ,
Հենց որ յարս անց կենա
Աղուն կիսատ թողամ:

56. Վիճակ, վիճակ օլորես,
Աչքի վիճակ հլորես,
Վիճակն ո՛ւմն ա, հարցրեք,
Մուրազ—վիճակ օլորես:

48. Կտոր-կտոր վարել եմ,
Միրուն աղջիկ ճարել եմ,
Տեսա անուշ քնած ա,
Վարդն էրեսին փռած ա:

57. Էրեանուց կասի յարս,
Անունը Աղասի յարս
Շաքի, Շիվան ու Շամախի
Հնդաստանուց—կասի յարս:

49. Սանդ կծեծեմ՝ հախ կանեմ,
Մաշիկը ոտիս լալիս կանեմ
Շատ որ խոսես, շան տղա,
Մուկն ըսիցդ կախ կանեմ:

58. Հրես վարդը գրկումս,
Ազիդ յարս մտքումս,
Զլնի՛, յարս խոտվամ՝
Վարդն էլ գոտկիս թոռմամ:

50. Անուշ խաղիդ ա՛խ կանեմ,
Սերս վրեդ հախ կանեմ,
Թե որ ինձ շմոռանաս,
Ուխտս ա՛ մատաղ կանեմ:

59. Սարվորը սարով էկավ,
Իմ յարը բարով էկավ,
Խուրջինը ուտով գցած,
Բողշով, նուբարով էկավ:

51. Աղջի կայնի, բան ասեմ,
Մամերդ երկան ասեմ,

60. Արար, վարար, շատարար,
Քանց Բաքվա ջուրը վարար,

Բաքու զնացող տղա,
Ուշ ու միտքս ո՛ւր տարար:

61. Ինչ որ արիր դու արիր,
Դու ինձի դարդուն արիր,
Ինձ թողած՝ ուրիշն առար,
էդ բանն իմ ջրբու արիր:

62. Բարակ առու՝ զուլալ ջուր,
էրկու գեղ ա՛ն մի աղբյուր,
Անունս հեշ տալիս շես,
Սիրել հա՛ ջուղարը տուր:

63. Հերիք էլնես մեր կտուր,
Ընձի արիր սրտկտուր,
Թե շես հավնի՛ չէ ըսա,
Թե կհավնիս՝ խոսք մի տուր:

64. Քամին էկավ հով մնաց,
Անձրեն էկավ՝ ծով մնաց,
Ցարս թթու խոսք ասեց,
Իմ սիրտը խոռով մնաց:

65. Ես ու յարս ջահն ենք,
Ուխտ ու պայման արել ենք,
Սիրել ենք սեր ու սավղով,
Ալամ-աշխարհի դայդով:

ԱՌԱՄՆԵՐ ԵՎ ԱՍՍՅՎԱԾՔՆԵՐ

Ազահի աչքը մենակ հողը կկշտացնի:
Ազոավի խնամին կաշաղակը կըլնի:
Ազոավը վրեն քուջուջ անի՝ մի դանդուկ միս չի
գտնի:
Ազոավի դոալով վարդիվորին ձին կզնի:
Ազոավի ճուտն էլ իր մոր համար քաղցր ա:
Ազոավի ճուտը չի թողա, մոր բերանը բան հասնի:
Ազոավի տեսած սերմը չի կանաչի:
Ազոավին ասին՝ դշերի միջին որն ա սիրուն, ասեց՝
իմ ճուտը:
Ազոավին թագ տվին, որ ամենասիրուն դշի գլխին
դնի, տարավ իր ճուտի գլխին դրեց:
Ազապ տղի աչքին փարդա կա:
Ազապն ու քոռը մին ա:
Ազատվեցինք, ջհանգամ թե աղջիկ էր:
Աղիվ թիքեն մեյդան կհանի:
Ախ կանես՝ ջահելությունը ձեռք չի ընկնի:
Ախմախին ձի փեշքաշ արին, ասեց՝ թամբել տվեք:
Ախմախ գլխի ձեռքը խեղճ ոտերը դաթար չու-
նեն:
Ախպերը որ ախպորն ուղեր, աստծուն էլ ախպեր
կըլներ:
Ախքատությունը աշխատավորի դռնիցը մտիկ ա
արել, սիրտ չի արել մտնի:
Ախքատի ձեռին մի կտոր հաց են տեսել:
Ախքատի կով ըլնեմ, հմի ցամաքել էր:
Ախքատին մի ուլ, էն էլ անկաճը խուլ:
Ախքատին էրեխա շատ կլնի, հարուստին՝ մալ ու
դովաթ:

Ածան հավը կշկան կըլնի:
Ակաս-մակաս, էդ էր պակաս:
Ակլատիլ՝ շվանի վիզ, կախվի երթիս:
Ահը վեր ա, քանց մահը:
Ահի տարին ինչ էր, որ մահի տարին ինչ ըլնեմ:
Աղեղը որ շատ լարես, պտի կտրես:
Աղեն ասում ա՝ քշի ձորը, քշի ձորը:
Աղեքի մալն ա էթում, նոքարների ջանն ա էթում:
Աղն ա կերել մատաղը:
Աղջիկը բելակին կտան, ոչ թե բելազըկին:
Աղջիկը, որ կա՝ ալնի թիքա է:
Աղջիկը, որ կա՝ էլ առի ա, դուշման քոռի ա:
Աղջիկը մեծանա՝ բախտն էլ հետը կմեծանա:
Աղջիկ-աղջիկ, քարի շղշիկ, ալուր մաղեմ գամ քեզ
պահեմ:
Աղջկանը ժառանգ են ասել, որ մոր սիրտը չճաքի:
Աղջիկ հմ, դոշամ հմ՝ նաչաղ հմ:
Աղջիկ ուզես՝ մերը տես, կտոր ուզես՝ ծերը տես:
Աղջիկը գնացական ա, աղեն մնացական ա:
Աղջիկը գարի ա, աղեն՝ ցորեն:
Աղջիկը որ կա՝ էլի կարմունջ ա:
Աղջիկը որ կա՝ էլօղու ճրաք ա:
Աղջիկը որ կա անկղրիլ ձմերուկ ա:
Աղջիկը ոսկի օրորոցով իր հոր տանը շմա:
Աղջիկը հոր տանը ջուր ա, աղեն ալազ ա:
Աղջիկը օրեկան, բաժինքը՝ տարեկան:
Աղջիկը մատին կտան, ոչ թե մատանիքին:
Աղջիկն ասեց՝ վաճաքի պես բախտս ըլնեմ:

Աղջկա գնացած տեղն ինչքան լավ ըլնի, աչքը հոր տանը կըլնի:

Աղջկա գնացած տեղը լավ ըլնի, կասի՝ իմ բախտն ա, վատ ըլնի սաքաբին կանիծի:

Աղջիկը մոր համար շապկի թիկունք չի:

Աղջկա առաջի փեշը քամակինն դուշման ա:

Աղջկա անունը որ կա՝ շուշա ա:

Աղջկա բախտին չեն նստի:

Աղջկանը վաթան չունի:

Աղջկանը փափախով տվիր՝ վեր չընկավ, հասել ա:

Աղվիս էլ բռնես, պտի սոյն իմանաս:

Աղվիսը հավաքնումն իրան իշխան ա իմանում:

Աղվիսը պոյն ա վկա բռնում:

Աղվիսի բնումը պանիր չի կենա:

Աղվիսի դունչը հավողին չհասավ, ասեց՝ թթու ա:

Աղվիսի խելը հավի թառեցը դենը չի անց կենա:

Աղվիսիցը շահ ուղեցին, պոյը շանց տվեց:

Աղուն իմնէ, անունը քոնը:

Աղ ու հաց՝ սիրտը բաց

Աղուհացը չի կարչի:

Ամազա Երուսաղեմ էրավ:

Ամազա որ ուրանան, չուխտ աչքով կկուրանան:

Ամանը առավոտը մի պուտ ջրով, իրիկունը՝ մի գետ ջրով:

Ամանը շատ լցվեց, պտի թափի:

Ամանաթ ձիուցը թեղ վեր կգան:

Ամանաթը դամաթ չեն անի:

Ամանաթը տերն ուզում ա:

Ամառ-ձմեռ խանին մի խելն ի՞նչ կանի:

Ամառը ամեն պատի տակ մի տուն ա:

Ամառը մարդ խանի թաղի ըլնի, ձմեռը՝ իշխանի կատու:

Ամառվա արևին ի՞նչ տաքացանք, որ ձմեռվա արևին ինչ տաքացանք:

Ամառվա ծննդկանը ձմեռվանին էրանեկ ա տվի:

Ամառվա փուշը ձմեռվա նուշն ա:

Ամեն ասածի, որ լսենք, հացը ցամաք կուտենք:

Ամեն ասած հալած եղի տեղ չեն դնի:

Ամեն բալա իր մոր աղիզն ա:

Ամեն բանի սվթեն ա դժվար:

Ամեն բանի վերջին մտիկ արա:

Ամեն բանի առուծախ կա, նամուսին՝ չկա:

Ամեն էրանեկ մի տեղ չի ըլնի:

Ամեն ծափ տվողի առաջ մի շորորա:

Ամեն ծաղիկ մի հոտ ունի:

Ամեն խորաթա չվանի չի գա:

Ամեն կնիկ կնիկ ըլնի, պատերը լիքը պլիկ կըլնի:

Ամեն պսպղացող ոսկի չի ըլնի:

Ամեն վախտի կուժը լիքը չի ըլնի:

Ամեն վարարելու գետը կոճիկ չի բերի:

Ամեն ցավին մի դարման կա, ամեն փորձանքի մի խրատ:

Ամեն փշածով մի խաղա:

Ամեն երեսա մի տան ճրագ ա:

Ամեն ալա ջրի երես չեն հանի:

Ամեն մարդ մի հոնար ունի:

Ամեն գիշերվա վրեն լուս կբացվի:

Ամեն մի խոսքը մի լիզր մեղրով չի ուտվի:

Ամեն խաղացողի հետ մի տնգտնգա:

Ամեն օր գետը չի վարարի:

Ամեն օր էծի քամակն ա բաց, մի օր էլ թող ոչխարին ըլնի:

Ամեն օր գետը գերան չի բերի, արտն էլ օրան չի բերի:

Ամեն օր տատը գաթա չի ուտի:

Ամեն հաղ հաղացինք, մնաց սարի սնգին:

Ամեն տարի իսանի մերը տղա չի բերի:

Ամեն գորտ իրա ճմճմեն կգովա:

Ամեն շուն իր դռանը կհաչի:

Ամա օր՝ անբան կնկա օր:

Ամա օրը գիլի համար հարսանիք ա:

Ալբն ասեցիր, դե բենն էլ ասա:

Ալիբն էրեսով չեն տա:

Անամոթը տասներկու շապիկ ունի, մեկը կհանի մեկը կհագնի:

Անալուր խախկ էր, խանձրահամն էլ վրա տվեց:

Անաղուն ջաղացի քարը պտիտ չի գա:

Անաստված տեղը գնա, անարխա տեղը մի գնա:

Անբախտին շունն ու կատուն կսիրեն:

Անելու դարդիցը, ուտելու հասարթ ա:

Անթեղած կրակը մոխրի տակին, էլն էն կրակն ա:

Անխելի հացը խելթովի փորը:

Անհամ, անհոտ, անջուր կորկոտ:

Անձրեղ մինչև չվարարի, չի կտրի:

Անձրե օրը հավերին ջուր տվող շատ կըլնի:

Անձրեից անցանք, կարկտի տակ ընկանք:

Անդալ գլուխը մի դնի դալմադալի տակ:

Անդալաթ—մին աստված ա:

Անճարն ա կերել բանջարը:

Անմաղին մաղ կգա, մաղավորինը՝ կըվեգա:

Անթոթիցն՝ անամոթութուն:

Անթի կատվի ճանկից մուկ կպրծնի:

Անողը պրծել ա, խաբար տվողը չի պրծել:

Անջախ ա ձուկը թաղի ընկել:

Անջախ հացը կոտմին ենք հասցնում:

Անջախ ձեթը ճրագին հասավ:

Անջախ կարպետը ջրիցը հանում ենք:

Անջախ ջուրը ջրամանիցը ջրկում ենք:

Անջուր ջաղացը խաբար կանի ալրի հացը:

Անջուր տեղը մի բոբկանա:

Անշուր շաղապը աւուր չի աղաւ:
 Անտեղի ոչ վեր ունենք, ոչ վեր դնենք:
 Անցած օրին օր չի հասնի:
 Անցավ գլուխդ մի դնի ավետարանի տակ:
 Աշդի հաղը որ հատնի, նիւնիմ-նիւնիմ կընկնի:
 Աշխար-աշխարով կանցնի, թե մոզին գոմշին հաս-
 նի:
 Աշխարը լիքը գել ա, դու դառան երիշով ես ման
 գալի:
 Աշխարը ծով, մենք միջին՝ սով:
 Աշխարը դմակ ա, իսանը դանակ ա:
 Աշխարը կրակ ընկնի, վառի, միջին մի խորոմ
 խոտ չունիմ:
 Աշխարը փիւղաքան ա, մինը կենի, մինը կիջնի:
 Աշխարը աշխատողինն ա:
 Աշխարհը խելոքութիւնն ա կերել:
 Աշխարքումը ջուր չլնի, ծարավ էլ չէր ընի:
 Աշխարը չոփով չի ծածկված:
 Աշխարը թալան, էրթա խաբար չի ունենա:
 Աշխարը, որ կա՝ գետ ա, իսանը միջին ջուր ա:
 Աշխարը չնք շալակի հետնեքս տանի:
 Աշխարումը մի լավութիւն կա, մի վատութիւն:
 Աշխարքը որ կա՝ մեղրի կարաս ա, ով մեկին դեսը
 կըթե, մեկին դենը՝ նա կուտի:
 Աշխար ավիրվի, էն մեշկի վրա չի ընկնի:
 Աշխարքումը որ մեռնիլը կա, վատութիւնը ի՞նչ
 բան ա:
 Աշխարքի մալը, աշխարքին կմնա:
 Աշխարքի վերջը էն վախտը կընի, որ էլ լավ մարդ
 չընի:
 Աշխարհում դատ կլնի՞, որ տեր չլնի:
 Աշքի հղը թայ ու թուշ չունի:
 Աշքդ թերթիցի, բանիդ տեր չես:
 Աշքն իր տեսածիցն ա վախում:
 Աշքը շինելու տեղը, ունքն էլ փուլ ածեց:
 Աշքն ինչքան բանցրանա, ունքիցը վերև չի բանցը-
 րանա:
 Աշքն ինչքան քոռանա, էլ եղ տեղը կմնա:
 Աշքն իր տիրոջն ասել ա՝ ես աշխարքին մտիկ եմ
 անում, քեզ չեմ ասում, համա դու իմ խաղալն
 աշխարքին ասում ես:
 Աշքն էլավ, խիլն էլ հետն էլավ:
 Աշքը բաց արա, նոր ոտդ քցի:
 Աշքից էլ ենք պրծել, աշքացալից էլ:
 Աշքից հանում, ունքն ես դնում:
 Աշքից հեռացած ա, մտքից մոռացած ա:
 Աշքիդ հավատա, ականջիդ մի հավատա:
 Աշքովդ տես, նոր հոգովդ վկայի:
 Աշքովդ տես, որ ուրիշին մեզ չդնես:
 Աշքսի կուզա, սիրտսի չի լա:

Աշքի սուրմա թոցնող ա:
 Աշքումս մազ ա բուսել, որ էդ բոլին իմ հասցրել:
 Ապրուստը պակաս ա, տրճիկ տալը վնաս ա:
 Ապրիլ կա էրկաթ ա, ապրիլ կա՝ էրծաթ ա:
 Ապունկը ճպունկի ախպրին ա:
 Առաջ մերը, հետո մերոնցը:
 Առաջ հաց, հետո հարց:
 Առաջ ֆորթերն ա գալի, հետո՞ նախիրը:
 Առաջ կերթամ՝ կկոթես, ետե կերթամ՝ կըթես:
 Առաջի խոսողն ինչ գիտի, թե եղի խոսողն ինչ կա-
 սի:
 Առաջ անունդ ոշխար հանի, նոր գել դառի:
 Առաջի տանող, եղի խաբար հանող:
 Առավոտվա բանը բարի, գշերվանը դե խանգարի:
 Առավոտուս բարի, լուս, կեսօրին դարիդուզ:
 Առակն անխոտելի ա:
 Առաջնորդը ես եմ՝ բակին խաշած եմ ցանում:
 Առնողի աշքը ծախողի ձեռին կընի:
 Առուստը ա՞, թե առ ու կուլ ա:
 Առուն լոք արա, նոր հոպ արա:
 Առուստըն իր տեղը, ուտիլ-խմիլն իր տեղը:
 Առանց էջի գլուխ, հարսանիք չի ընի:
 Առանց ճետի էլ լուսը կբացվի:
 Առանց չափի արտ չկա, առանց դարդի մարդ չկա:
 Առանց ջուր ոտներն ա հանում:
 Առանց փշի վարդ չի ընի, առանց դարդի մարդ
 չի ընի:
 Առել ա կուտը, մտել ա մութը:
 Առնելուն մարդ ա, տալուն նամարդ ա:
 Առնելուն էլ եմ փոշման, ծախելուն էլ:
 Առուն թռել ա էն դիհը կայնել ա:
 Ասա՝ ով ա հնկերդ, ասեմ՝ ով ես դու:
 Ասեղ գցես՝ գետին չի ընկնի:
 Ասեղը քեզ խրի, նոր մախաթը՝ խալխին:
 Ասեցին դավա են ման ածում, համա որդի՞ ա
 արածում:
 Ասողին էլ լսող պտի:
 Աստված ազատի ղեռը որ լսի, վարդիվորին ձուն
 կզնի:
 Աստված ազատի լափստրակի եղի շուֆթիցը:
 Աստված ամեն դարդին մին դարման ա տվել:
 Աստված ամեն մարդի սրտով իրան տալիս ա:
 Աստված էս ձեռը, էն ձեռին մուխտաշ չանի:
 Աստված էլ բեթարիցն աղատի:
 Աստված էլ չգիտի ինչ ա անում:
 Աստված հարուստին եռ տա, եղունգ չտա:
 Աստված մեղրամոմ ուղողին մեղրն էլ հետը կը-
 տա:
 Աստված մի դուռը փակում ա, մինը բաց ա անում:
 Աստված սարը տննում ա, նոր ձունը դնում ա:

Աստված տալիս էլ և փորձում էլ և փորձում աս:

Աստված էրեխեն տա, դամաթն էլ հետը կտա:

Աստված սվթա իսանի խելքն և առնում, նոր մալ ու դուլվաթը:

Աստված օր տա, բարին էլ հետը կտա:

Աստված փլավն ունի և տալի, իշտահն ունի և տալի:

Աստված տա լաքուն, որ տա իր ձագուն:

Աստծու պահած դառը զելը չի ուտի:

Աստծու տված, աստծու տարած:

Աստծուց որ չկա, սուրբն ի՞նչ մեղավոր աս:

Աստվածածինն արա՛ բակը մտի, մուղնուխտն արա՛ դուռը հետ արա:

Աստվածածնից եղը շախկամը ջրի էրեսը կըլնի:

Ատամդ ցավում և դուս գցի, հարեանդ վատ աս՝ հեռացի:

Ատամ-ատամի տանք, վերջը սար կը շուռտանք:

Ատամ քիփորելով, յուր էթալ չի կընի:

Արա մեղ համար, սովորի քեզ համար:

Արաբեն չի ճոռա, արաբալին կճոռա:

Արևը փիս տեղ և մեր մտել:

Արևկապցին ինչ տաքացանք, որ արևմտոցին ինչ տաքանանք:

Արեն էլավ, լուանակը հնչ էլավ:

Արեն էլավ, աստղերը խավարեցին:

Արևին ի՞նչ տաքացա, որ անձրևին ինչ հովանամ:

Արել ես ձեռներովդ, լաց էլի աչքերովդ:

Արգելած բարը համով կըլնի:

Արինը ջուր չի դառնա:

Արինն արնով չին լվանա:

Արինն ու ջուրը մին և դառել:

Արծիվը ինչքան ցածանա, էլի քարի վրեն աս:

Արհեստավորի ջերը մենակ առավոտը դարդակ կըլնի:

Արջն իր ահու գոռում աս:

Արջը պարով ընկավ, տանձը մտիցն ընկավ:

Արջի ուշ ու միտքը թթու փածինն աս:

Արջի ճուտերը մեծացան, արջի պոչի հետ խաղացին:

Արջին կամ լծեցին, ասաց՝ էդ իմ բանը չի:

Արտը խախտ, մհանեն կարկուտ

Արտն մենք էն գլխիցն ենք հնձել:

Արտը Մխոռլին, սերմը Ճրտոլին:

Արտը կանաչուց ենք կերել:

Արտդ բուսնի, նոր մանգաղդ սրի:

Արդարութունը հիվանդ կըլնի, մեռած չի ըլնի:

Արի բարի քալի, մի արտի գարի:

Արի ու էշը ալիցը հանի:

Արինը տամարիցը կառնեն:

Արի դու քարը փեշիցըդ թափի:

Ափսոս շաքար՝ շան բերան:

Ափիս միջին հոտ եմ քաշե:

Ափսոս քաղաք, որ թագավորդ մանուկ աս:

Ափսոս շե՛ս ոտներիդ ծոնդը դնելու աս:

Բաբը բաբին որ չգտնի, աշխարն ախ ու վայ-ով կանցնի:

Բաբաջանի չաղացն էս և, ալուրն ու թեփը կես աս:

Բաղկե թթու թան, հա՛ ուտեն, հա՛ զկրտան:

Բաղդալանի փողը որ պակսի, նիսյի քամակ կընկընի:

«Բալին» ցանես, բակա կըլնի:

Բախկալը քարիցն և քամով, սատանեն տանիցը:

Բախտը ձիավոր աս՝ մենք ոտավոր:

Բախտը փայ անելու վախտը մենք ընդի չէինք:

Բախտիցդ գանգատվի, ումից ե՛ս գանգատվում:

Բահիդ դեմը ես բճիր էլ ունեմ:

Բաղի խերն աս, բարին բեջարումն աս:

Բաղ տնկեցինք, բարը չկերանք:

Բաղը բաղվանչուցը խոռվ և կացել:

Բաղիցս էկել ես, տանիցս հանում ես:

Բաղիցը ես եմ գալի, բաղվանչուցը սաղը դու ես տալի:

Բաղումդ դնրնդն մի թողա, տունդ՝ դուշման:

Բամբասանքի սխալը կլնի, սուտը չի ըլնի:

Բանին յա պոչ կպցնի, յա պոչ:

Բանը բանից անցել աս:

Բանը բերնեբերան՝ հազար բերան:

Բանը բերնեբերան՝ ասեղը դառավ գերան:

Բանը գլխիցը շասես, ծուռը կգա:

Բանի դրին փախավ, հացի դրին հասավ:

Բանն էն չի, ասես խրատ, բանն էն աս, առնես վրադ:

Բանն ինչ կանես կեղտոտ աս, բամբակը կորզոտ աս:

Բանը հնացավ, տերը շնացավ:

Բանը հլա ախտ ու բախտ աս:

Բանի հուրին ծաղկի փերին:

Բանը որ աշխարհով աս, օրենք ու կարգ աս:

Բանը որ չվերենա տասը մատով, կմնա տասը տարով:

Բանը որ կա՛ էշ աս, որ բզես՝ կերթա:

Բանն ո՛վ անի՛ ես ու դու, հաց՛ն ով ուտի՛ ես ու դու:

Բանի սուտը չի լինի, սխալը կլնի:

Բանի սուտը շատ և ըլնում, քանց դորթը:

Բանը տես աչքովդ, որ դատես հոգովդ:

Բանը ցան փռիլը չի, բանը ցան թոփանիլն աս:

Բանը փուշ կուտալը չի, բանը մարսին ա:
 Բանողը բանի, տեմադն էլ տեանի:
 Բանողին էնիկ է, որ գետնին մաշ կվեցու:
 Բարատուր ծառը գլուխը քաշ ա անում:
 Բարը կերա, էլ ծառն ինչիս ա:
 Բարեը որ կա՞ աստծուն ա:
 Բարի որդի, վի՞րն օ՞րթի:
 Բարբաղնակի ծաղկի պես որտուց բուսավ:
 Բարեկամացանք, բարեբարացանք:
 Բարեկամը չէթալով, չգալով յադանում ա, յադն
 էթալով գալով բարեկամանում ա:
 Բարեկամը էն ա, որ ընի լացի, ոչ թե մենակ հացի:
 Բարեկամիդ հետ մենակ կերուխում արա:
 Բարեկամիդ հետ առուտուր մի արա:
 Բարով մաշես, չամը քաշես:
 Բեղաւորն ասըլ չի դառնա:
 Բեռով ոսկին փեշը լցնես՝ նշան չունի:
 Բեվախտի դոնաղը իր բախտիցը նեղանա:
 Բեվախտին սատանեն էլ ծակիցը չի դուս գալի:
 Բեռնով ուզեմ, ինչո՞ւ ուտեմ:
 Բեռին թիքեն ուրիշի հետ կկիտի:
 Բեր անգաճ, որ իմանա, բեր սիրտ, որ դիմանա:
 Բզի գլխին բոռնցքով տալ չի ընի:
 Բիզը պարկումը պահվիլ չի:
 Բիւրուին իր դարդն ա լալի, ագռավն իր դար-դարը
 կանչում:
 Բիւրուների տեղը դառողառներն են մեյդան բաց
 արել:
 Բիշն էլ իր կնուճն ուզում ա:
 Բհրին բռնցքով տվի, ձեռք կցավի,
 Բնատենն ասել ա՝ գութանի կեսը իմ ձեռին ա:
 Բորիկ ոտը մաշակարի դռանը կընի:
 Բողազ, բողազ, ինչ կտեսնաս՝ կողդաս:
 Բողալի լեզուն հանել է դուրս:
 Բողկ ցանեցինք, բհիր դուրս էկավ:
 Բողկը քանի սեհրակ ընի, գլուխը մեմեծ կքցի:
 Բոյիս մի աշի, դու բախտիս աշի:
 Բոշեն փաշա չի դառնա:
 Բոշ բողազին սըռ խաբար մի տա:
 Բոշի եղը շատ ընի, կեսն էլ ջանին կքսի:
 Բոշից աղջիկ առ, բոշին աղջիկ մի տուր:
 Բռնի ձեռն, նոր առ մեղս:
 Բռնված չէ, գող չէ:
 Բրդն թագալ ի, մախթն շուլալ ի:
 Բրուտին կուժ ու կուլա չի ընի:
 Բուբուն ածում ա, կուկուն տանում ա:
 Բուբուն ինքը հոտած ա, հենց իմանում ա՝ բունն
 ա հոտած:
 Բուրդ դրին, բամբակ գզեցին:

Գազ մը չնի, հո մազ մը կընի:
 Գառ ընի, մեղ համար գեղ կդառնա:
 Գառը գելին ամանաթ են տվել:
 Գառը մնջելով, սատկի, ուլը մկկալով կապրի:
 Գառնով փալան էլ ամեն օր չի ուտվի:
 Գառիցը գել, գելիցը գառ:
 Գարնանը փուշ է, ձմռանը անուշ է:
 Գարն հաց, թթու թան, պապեն ուտի, էրթա գու-
 թան:
 Գարի ցանեցինք, լաղութ հնձեցինք:
 Գեղ էլանք, խալխի ոչխարը կերանք, քու ի՞նչը
 տարանք:
 Գեղ ընես, ամալ օր շատ կա:
 Գեյն ամալ օրի ա ման գալի:
 Գեյն ինչքան գառ տանի, էլն էն սոված գելն ա:
 Գեյն ընկավ սուրուն, վայ մեկի տիրուն:
 Գեյն գելին չուտի, գառը գառին չի ուտի:
 Գեյն գառան մորթի ա հագել:
 Գեյն թագուն գառ ա տանում, տիրոնչ կշտին սուգ
 ա անում:
 Գեյն տարածին ա փոշման, տերը՝ թողածին:
 Գեյն ոչխարի երկշ ա էթում:
 Գեյն սովածութունիցը չի կարում սարը բարցրա-
 նա, ասում են՝ վայ քու տիրու տունը քանդվի,
 ինչքան կերել ա:
 Գելի անունն ա էլել, աղվեսն աշխար ա ավիրել:
 Գելի ալքն ա աղվեսին ուտա շինել:
 Գելի բնումը օսկոռ բանդ չի ընի:
 Գելի գլխին ավետարան են կարդում, ասում ա՝
 թող սուրուն գնաց:
 Գելի ճուտը տնորի չի դառնա:
 Գելին սուրուի գլխին պահապան են կարգել:
 Գելի հետ կուտի, տիրոջ հետ շիվան կանի:
 Գելիցը վախեցար, էլ մերին չմտար:
 Գելիցը տամազլը չեն պահի:
 Գելիցը պրծանք, արջի ճանկն ընկանք:
 Գելխեղդ շան գլուխը գելի փորումն ա:
 Գեղ ընի, շուն չնի՞:
 Գեղ կայնի՞ գերան կոտրի:
 Գեղը գծվի, տանուտերին ա հարցնում, տանուտե-
 րը գծվի ո՞ւմ կհարցնի:
 Գեղի դրաղը գնա՞ չերխուրցը բան իմացի:
 Գեղի օսկոռը գեղի շանն են գցում:
 Գեղեն ընի, տեղեն չընի:
 Գեղ իսանին փեշդ կպավ, կտրի դեն գցի:
 Գեղ կնկանից տերը փրկե:
 Գեղ մոզին նախրի անունը կհանի:
 Գեղի շորին են մտիկ անում, սիրունի էրեսին:
 Գետին չհասած փոխկերդ վեր մի քշտի:
 Գդրին քոխվիցը գանգա՞տ ես անում:

Գծի աղունն աստված կաղա, խելոքի բանն ա դըծ-
վար:

Գծին գիր ու դալամն էր պակաս:

Գծի հետ ախպիրութիւն արա, մինչև կարմունջն
անց կենաս:

Գծիցը խեր խարար ո՞վ ա լսել:

Գիծը-գծին պատահի, ձեռի փեղը վեր կպահի:

Գիծը զնաց հարսանքատուն, ասաց՝ էս լավ ա,
բանց մեր տուն:

Գիծն էլ մեր թարգը չի տա:

Գիծը մի կիննի գցեց ծովը, հարիւր գիտուն թոփ
էլան, շկարեցան հանեն:

Գիծը մի բար գցեց հորը, օխտը խելոք շկարեցան
հանեն:

Գիծը չի ամաչում, գծի տերն ա ամաչում:

Գիշերվա երազ է՛ր, լիս ընկավ:

Գիշերվա ճամփին շարով լիքն ա:

Գիշերը քուն չի գա, ցերեկը տուն չի գա:

Գիշերվա կերածը կորած ա:

Գիշերվա սարըը խեր ա:

Գիտուն աղվեսը ջուխտ ոտով թալաքը կընկնի:

Գիտունի հետ քար քաշես, անգետի հետ փլավ
շտես:

Գիտունին գերի ըլնես, անգետին սիրելի չլնես:

Գիտունը նապաստակին սելով կընի:

Գիտունին մին, անգետին հաղար ու մին:

Գլըտն թո՛ւ անիլը մեծ բան չի:

Գլխի գցեցինք՝ տասը շալի պարտք մնացինք:

Գլխուն հաղար լաշիկ ունի:

Գլխից ձեռը վեր կալած մարթ ա:

Գլխի տմտմալը տանձի համար էր:

Գլուխդ էնդի թռչի, էստի վեր արա:

Գլուզ ոսկին, կարմիր ջորին, մեռնի կին, առնի
քենին:

Գլուխդ դու թըլի, կնդիլը հեշտ ա:

Գլակիր ձին լուծ չի քաշի:

Գյորք կա, շնորք չկա:

Գնաց վարդս, զնաց բլբուլս:

Գնա դուրբան էլի դուրբանատեղերին:

Գնա մեռի, արի սիրեմ:

Գոթին կզա, բան դիր կեթա:

Գոթութիւն չի գցել արքայութիւն:

Գողի բանը գողը կիմանա:

Գող ձեռնի խրատ չի ըլնի:

Գող, սիրտը գող:

Գող ըլնես, մութ գիշեր շատ կա:

Գողն իրան տուն չի շինի, համա ուրիշինը կքան-
դի:

Գողն ինչ կուզի՝ մութը գիշեր:

Գողը սվթա բանի տեղը կանի:

Գողը գող չի, գողը պարտկողն ա:

Գողը գողից գողացավ, վերև աստված դարմացավ:

Գողը տանու ըլնի, եղը երգողը կքաշի:

Գողը չի ամանչի, բռնողը կամաշի:

Գողը սպիտակ էրես ա էկել, սև էրես ա գնացել:

Գողը իրանից բան չգցի, մեզանից բան չի տանի:

Գողին սնդուկում պահես, էլն էն գողն ա:

Գողինը՝ յա երեսուն օր ա, յա քառասուն:

Գոճին ճղճղալեն կմեծանա:

Գովեցինք ալուխան, էլավ թուով պատուհան:

Գործդ պրծի, նոր պարծեցի:

Գործը վարպետիցը կվախենա:

Գործի երկարը, խոսքի կարճը:

Գործին փախավ, հացին հասավ:

Գորտի էրեսին թքես, կասի անձրև ա:

Գորտն ինչքան ուռի, կովին չի հասնի:

Գորտին ինչքան մրես, կասի եղլակի անձրև ա:

Գոտտ էծը բանդի վիրակիցն ա ջուր խմում:

Գոտլին գլուլլով են դարկել:

Գուհեմ ես, դմփեմ քեզ:

Գտածդ էշը ոչ նախումը կճարվի, ոչ էլ գոմումը:

Գրեացին արածացնիլը հեշտ չի:

Գրողն իրան անիծել չի տա:

Գրողն էլ ես եմ, շնջողն էլ:

Գուզե կաքավու քելք քելե, կանկառին էլ կմոռնա:

Գութանը մեծ եղիցն ա ծովում:

Գութանը մեզ հասավ, խոփը կես էլավ:

Գութանիդ խոփը քարին ա առել:

Դալար ճիպոտի ծոխը հեշտ ա:

Դալաք ես, սվթա քո միրուքը վեր արա:

Դալար ծառն էլ շորի հետ էրվում ա:

Դաղած եզը լավ կալ կանի:

Դանակին մի աշե, կոթին աշե:

Դանակն օսկոռին ա հասել:

Դանակով կտրում ես, բամբակով բռնում:

Դանակը իր կոթը չի տաշի:

Դանակ դարկեն, սրտիս արուն չի կաթի:

Դանկարարին դանակ չի ըլնի:

Դառը քրտնքի բերածը դավի պոչ ա:

Դավեն հեծե, կուզեկուզ կքել:

Դավեն գցում են գետին, տակիցը գոմշի ձագ են
ուզում:

Դավեն էլ շատ բանցր ա, համա կուցնում են բեռը
շնքին են դնում:

Դավեն չամչիկով ե՞ս ջրում:

Դավին փուշ պետք ըլնի, շլինքը կերկարացնի:

Դավեն իրան բոբիկ շատ ա տեսել:

Դավեն համամ չի տեսա, էշը՝ փուլաքան:

Դարբնին դանակ չի լինի, շոբանին՝ դադանակ:

Դարմանը քոնը չի դարմանանոցը հո՞ քոնն ա:

Դարդ տամ, որ դարդդ մոռանաս:
Դարդակ խոսքը քամու տարած ա:
Դարդակ գտալը բերան կճոթուի:
Դարդակ փետին շուն չի հաշա:
Դարդակ կարասը շատ ձեն կածի:
Դղմի ճաշը ճաշա, դղմի գլուխն ի՞նչ ա:
Դե արի խանին լավություն արա, որ իմանա:
Դեղապետը տանիցը չեն կտրի:
Դեղ դարձնոց չի տենա:
Դեկին դոողը շանց շտաս, արքավությունը չի ճա-
նալի:
Դեկիցը պրծանք, դոողքը ընկանք:
Դեղ դու ես, դոողքի ճամփեն ո՞ւմ ես շանց տալի:
Դոողքիցը կրակը տանեմ, որտեղ վառեմ:
Դոողքումը սատանին կխաբի, դրախտումը՝ հրեշ-
տակին:
Դրախտի դուռը բաց ըլնի, դավեն էլ նեքսե կմտնի:
Դրնդեղ-դարմանը կես, առնեմ սաբաթ, վազնեմ
թիխ դեզ:
Դհոն էլ ա քու ձեռին, կոսպալն էլ:
Դհոն իմն ա, համա կոսպալը քու ձեռին ա:
Դոանդ շունն էլ ուրիշի մոխտեղ չընկնի:
Դոնով են հանում՝ երդով ա գալի, երդովն են
հանում՝ դոնովն ա գալի:
Դոր կա դորով է, դոր էլ կա դոնով է:
Դորը մեղի հասավ, լուսն էլ վրա հասավ:
Դու աղա, ես աղա, մեր կորեկը ով կաղա:
Դուռը պինդ փակիր, հարեանիդ գող մի շինի:
Դու բհիր ունես, ես բահն էլ հետն ունեմ:
Դու բրդել ես, դու էլ քըթի:
Դու լավ կամվոր ես, քու կամ քշի:
Դու էլ քու մանգուկի սրե, որ գետին մանգոնս:
Դու խնոցին հարի, տղա կարքել քու բան չէ:
Դու կերած-խած, ես՝ հալով անցած:
Դու մի ձու տվիր, տեղակը մի ձի ուզեցիր:
Դու մուկը բռնի, ես ալքերը հող փռեմ:
Դուզ խոսողի փափախը ծակ ա:
Դուզ խոսողի տակին մի Արաբստանի ձի պտի
ըլնի:
Դուզ խոսողին ճրագով են ման գալի:
Դուչնի մալը դուչնին կմնա:

Եզին կերթամ, կասեն գիժ ա, կամաց կերթամ կա-
սեն ճիժ ա:

Եղանալ կըլնի, մոռանալ չի ըլնի:
Եղի բանիկ, հողի հանիկ:
Եղի շունը վազկան կըլնի:
Եղան խեղը խոտվի, պեռան խեղը բարիշի:
Եզը դատի, խոզն ուտի:
Եզը ծախեցի, պարտքս թափեցի:

Եզը տեղիցը փթած ըլնի, փթած դարմանը դա-
րար չի անի:
Եզը որ դալը ըլնի, սվթա սամին կկոտրի:
Եզը տանում են դանակի կուշտը:
Եզն ընկնում ա, դանակավորը շատանում ա:
Եզն՝ ինչքան ընկնի, էլետ կաշին մի ձիաբեռ ա:
Եզնարածի դիհը մոզարածը կպահի:
Եթմի էրեսը պինդ կըլնի:
Եթմին հաց տվող քիչ կըլնի, խրատողը՝ շատ
Եթմը որ ուրախանա, էլ ընչի՞ եթմ ա:
Եթմին ասեց՝ բախտավոր եմ, աստված ասեց՝ բա
ես որդի եմ:

Ելած սրտին մի փարջ ջուրն էլ հերիք ա:
Եղ ուտում ա, անձող ծրտում ա:
Եղն ալրին ծածկել ա:
Եղը եղոտին կքսեն:
Եղը թանկ ա, ճմուռն էժան ա՞:
Եղը կերար, պուլի՞կա ո՞ւր ա:
Եղիցդ եղ կհանես, փորիցդ՝ ճրագու:
Ես ասում եմ՝ խոջա եմ, դու ասում ես՝ քանի՞ էրե-
խա ունես:

Ես ասեցի՞ մարդ ա, շասեցի՞ մարդակ ա:
Ես ասեցի՞ մարդ ա, համա ափսոս հլա մարդակ ա:
Ես բան եմ ասում, դու բամբակ ես գզում:
Ես բրդեցի, դու էլ խրթի:
Ես ես երեսը չունեմ, պոկեմ-պոկեմ:
Ես գնացի կուզեկուզ, դու էլ էլար ապապուզ:
Ես գնացի ցախի, դու մնա քացախի:
Ես կգամ կուզե կուզ, դու էլ եղի ակլատուզ:
Ես կնքելու տերն եմ, հո ապրացնելու տերն էլ չեմ:
Ես կամուրջը կապեցի, դու էլ վրայն անցի:
Ես կճուճ ասեմ, դու բժուժ հասկացի:
Ես կծովծովան չեմ, որ կլպես, ուտես:
Ես իմ գունեն շփռեմ, թե ինչ ա՞ քու կովը հու՞շտ
կըլնի:

Եսիրս շնդատան կհասնի, էդ բանը չի ըլնի:
Ես իմ մալից ձեռ եմ քաշում, ինքն իմ մալիցը
ձեռ չի քաշում:

Ես խալուն եմ դնում, դու խարին ես նստում:
Ես խարին ասեմ, դու խաղար հասկցի:
Ես ջրաղացի ոտն եմ լիզում, դու ջրաղացպանի:
Ես հենց քալլա չեմ, որ էկողն իր ուժը չփորձի:
Ես վատությունը էս գլխից կանեմ:
Ես նախիրն եմ դրկում, դու ախոռն ես մտնո՞ւմ:
Ես հո անզգամի տերը չեմ:
Ես տանձ եմ ասում, դու գանձ ես հասկանում:
Ես փլավն եմ մեկնում, դու փլուրին ես վազում:
Ես քեզ բաղ եմ տվել, դու ինձ բար էլ չես տալի:
Ես քեզ համար, դու վի՞ր համար:
Երանի ջրոխնեքին, ոչ երանի վարդիվորին:

Երգը քարը ծակել, անց ա կացել:
 Երեսիցդ նուռ ու ջալահիր ա թափվում:
 Երեսիտն ուտելիք չեն խնայի:
 Երեսինն ուտելով կզորանա:
 Երեսու բերանը լեզու չեն դնի:
 Երեսը դառնել ա պատի ծնի:
 Երեսին մտիկ տաս, կասես՝ երեսն քո տիրոջը:
 Երկար պաս չենք, կարճ ուտիս չենք:
 Երկարը՝ Եղգարին, կարճը՝ Մարգարին:
 Երկուսը մի դռնով են հանում:
 Երկնքիցը դուռն անցնի, պատկերը կհանի:
 Երկնքումը ուզած, գետնքումը գտած:
 Երկնքիցը անձրև ուզա, գետնքիցը՝ մասի:
 Երկնքինն ա վեր եկել, ոտներն ամպոտ ա:
 Երուսաղեմ շուն չկա՞:
 Երուսաղեմ շուն քիշ կար, մինն էլ գյամիով անց
 կացավ:
 Երուսաղեմ հասանք, քոռ վարդապետի ձեռ պաշե-
 ցինք:
 Եի որ եփը դա, խաշիլի եփը կգա:

Զադկն զատիկ ա, նավակատիկ ա՝ չամշի հա-
 տիկ ա:
 Զադկից եղը, կարմիր հավկիթ:
 Զադկը թեզ էկավ, քանց նավակատիկը:
 Զադկվա ձվի պես քոմմեքին էլ ատամովս եմ
 տվել:
 Զադկին սասել ա՝ հենց գամ արմանաս, հենց գը-
 նամ՝ դարմանամ:
 Զաթի մեր փեշը էրված ա:
 Զաթի անսազ էր հաղում, սաղն էլ էկավ:
 Զառի դաղըր զարգարը կիմանա:
 Զարկի լորում, քիսավ ջորում:
 Զիզի շորեր կա, սե-սե օրեր կա:
 Զոռով արջը կամ չեն լծի:
 Զոռով-զոռով ասում ա՝ Հասան, գյալ մանի թուփ:
 Զոռով դովաթիդ քար մի գցի:
 Զոռի տալով բան չի գա գլուխ:
 Զոռով, զոռով դգեղի բունն ա խոլում:
 Զոռով կրակի վրեն շոփ են դնում:
 Զրուցի տուտը որ բաց էլավ, էլ կտրիլը դժար ա:
 Զրուցահեկերն էլ ա իսանիս պետքը, կովահեկերն
 էլ:
 Զուտնի ձեռը հեռից դհա քաղցր ա գալի:
 Զուտնի ձեռը հլա էգուց կիմանաք:
 Զուտնի հունարը պիպիչն ա:

էգուցվա բանին ձուռ ա էկել:
 էդ խեղճին քանի՞ խապիր եք:
 էդ ասա, բետ-բետ ասա:

էդ էր պակաս, որ Մնոն էլ մտներ կարաս:
 էժան մսի շորվեն շունն ա կերել:
 էժան միսը մենակ պուտուկ կմաշի:
 էժան միսը վեդիկ չի դառնա:
 էլած սրտիդ համբերութուն:
 էլածից տաս, չլածից ի՞նչ տաս:
 էլավ սիրտ՝ կտրավ գլուխ, իջավ սիրտ՝ չգտավ
 գլուխ:
 էլեդ ասա, նահլաթ շար սատանին:
 էլի բերան, ջլալի բերան:
 էլի գովածն առ ու պախի, մոր գովածը թող ու փա-
 խի:
 էլի ձեռով մենակ փուշ բռնես:
 էլի խոսքը չվանի չեն դնի:
 էլի իրան էշն ա քշում:
 էլիցը քեզ ճորագ չի կալի:
 էլն էն կոտրած տաշտը, էլն էն կոտրած տաշտը:
 էլն էն Կիկոն, էլն էն Կիկոն:
 է՛լն էն ջուրը, էլն էն ջրաղացը:
 էլօղլու հարսը սիրուն կլինի:
 էլօղլին էլօղլու մեռելը ուշուց տալով ա թաղում:
 էլօղլու ումուղին ըլնես, սոված կքնես:
 էծը էծի համար լավ ա, քանց մի սուրու ոչխարը:
 էծը, որ էծ ա, իրա տակը քերում, նոր ա նստում:
 էծն իր ոտիցն են կախ անում, ոչխարն իր:
 էծի տրճիկը կարմնջին կըռնի:
 էծի կիճը որ քոր գա, շորանի դադանակին դեմ
 կտա:
 էծերի գոտըր կկատաղի:
 էկել ես մեր մեշեն, սովորի մեր փեշեն:
 էկիր ի դոնաղը, կերեր ի շանաղը:
 էկողը մորս հալն ա հարցնում, մինը չելավ, որ
 հորս հալը հարցնի:
 էն անոթուն ինչ ասեմ, որ քառասուն կուշտ մարդի
 հախից չի գա:
 էն աշքը լըլնի, որ խալխի ձեռին կըլնի:
 էն աշքը, որ լիս չտա, պտի հանես դեն գցես:
 էն ա, հա՛, յա դուռն ա, յա՛ կտուրը:
 էն ա, համա էն չի, որ պտի ըլներ:
 էն ա ուտում, որ ատամն ա կտրում:
 էն ա ուտում, որ շունն ուտի՝ կկատաղի:
 էն խոտն էն կեմին անջաղ արժենա:
 էն ծառը որ բար չի տա, պտի կտրվի:
 էն ինչ ասելն ա անում, մինն էլ ա չի անում:
 էն ծառին կուռդ մեկնի, որ կհասնի:
 էն տաշտին մեռնեմ, որ մինն էլ կշտին ա:
 էն կոշտն էլ էն խոռը չի շարի:
 էն քանդած խոռը, էն կոշտն անջաղ շարի:
 էն վաղ էր, որ էշը կաղ էր:
 էն ձեռը, որ աշխատեց, չի մուրա:

էն օրվանը մատաղ, որ ոտս կընկնեն:
 էն օրին մեռնեմ, որ իրար մոխտաշ կըլնի:
 էն օրը չի, էն օրվա ախպիրն ա:
 էնքան ապրի, ասեղը տնկի, հովին նստի:
 էնքան կուժ կոտրի փարշի առաջին:
 էնքան մնա՝ ասեղի ծակովն անց կենա:
 էշ էկել ա, էշ էլ կերթա:
 էշ կերել ա, էշ մեծացել:
 էշը կերար, պոչումը խոռվեցի՞ր:
 էշը խուզեցիր, պոչը թողեցիր:
 էշ մի սատկի, մինչև դարունք գա, յոնջա բերի:
 էշ նիխնիը մի ալիք ա, վեր գալն՝ էրկու:
 էշը դադի, ձին ուտի:
 էշը Երուսաղեմ էլ էթա՝ էլեդ էն էշն ա:
 էշը թամբ դնելով, քլահլան ձի չի դառնա:
 էշը կնդել ես, պոչումը խոռվում ես:
 էշը հո էշ ա, համա ջորին դհա գեշ ա:
 էշը մի տեղ, որ ցխը թաղվեց, էլ էն տեղովը չի
 էթա:
 էշը մի անգամ իր բեռը գետին կտա:
 էշը նստել ա, իշին ա ման գալի:
 էշը չէր, պոչն էր:
 էշը պրծել ա, տնգին կրծել ա:
 էշը քանի բանի, կրճոնը կէվլցնի:
 էշը սատկեց, քուտակը սաղ ըլնի:
 էշի ականջները երկար, խելքը կարճ:
 էշի ինադը փալանիցն ա հանում:
 էշի բեռը քանի ծանր ըլնի, էնքան շուտ-շուտ կեր-
 թա:
 էշի քացուցը բեղամաղ չեն ըլնի:
 էշն ինքն ա, ուրիշներին ա էշի տեղ դնում:
 էշին մեյդանումը կծծեն:
 էշին ասին՝ աչքդ լիս, քեզ քուտակ էլավ, ասեց՝ իմ
 բեռը իմ շլնքին ա:
 էշին ընչանք չըզես, տեղիցը ժաժ չի գա:
 էշին ասին՝ քանի կնիկ ունես, նախիրը շանց տը-
 վեց:
 էշին կանչեցին հարսանքատուն, ասեց՝ յա աղն ա
 պակաս, յա մաղը:
 էշին պոչ չկար, ասեց քուտակ եմ:
 էշիցը գարուն ես հարցնում:
 էշիցն ընկնողը վնասվել ա, ձիուցն ընկնողը չի
 վախեցել:
 էշն էն էշն ա, փալանն ա փոխել:
 էշն ինչ գիտա՝ նուշն ինչ ա:
 էշն իր մտին, տապալկն իր ճտին:
 էս աշխարը հացափոխի ա:
 էս աշխարը տես ու ուս ա:
 էս աշխարը որ կա մի փանջարա ա, էկողը մտիկ
 ա անում, անց կենում:

էս աշխարն էսենց էկել ա, էսենց էլ կեթա:
 էս աշխարումն անկարելի բան քիչ կա:
 էս ես, էս դու, էս իմ էրեսուն, էս՝ քու:
 էս իմ եղը, էս իմ բղուղը:
 էս ինչ իմ ջերի լոբին ա, էս տարի գադիկ չի գա:
 էս խմորը հլա շատ ջուր կվկուենի:
 էս կուտը ջուր, էն կուտը ջուր, մեջտեղն էլ կապ ու
 գծիկու:
 էս հենց ամպ չի, որ կարկուտ չբերի:
 էս ձեռք էն ձեռք մուշտաշ չընկնի:
 էս ձեռովդ առ, էն ձեռովդ տուր:
 էս ձեռովդ լավովթյուն արա, թող էն ձեռք չիմանա:
 էս ջուրը, էս ջաղացը, էս էլ ջաղացի ճոխը:
 էս ջուրը խմողը մեկ էլ կխմի:
 էս ուղղը քոմքի դռանն էլ կշքի:
 էս քեզ թասը, էս քեզ համամը:
 էս քեզ խրատ, էլ չցանես կտվահատ:
 էս քեզ քարը, էս էլ կշնոքը:
 էսօր ափնարոտ, էգուց դարմանի կարոտ:
 էսօր բողա, էգուց փաշա:
 էսօր էդ բանը գլուխ չի գա, էգուց էլ աստված գի-
 տի:
 էսօր կանք, էգուց չկանք:
 էսօր կուտենք, էգուցվա տերն էլ աստված:
 էսօր տնքա, էգուց տրճկա:
 էսօրվա բանն էգուցվա մի թողա:
 էսօրվա խոսքը էգուցվան կարմունջ ա:
 էսօրվա շահին էգուցվա թումանից լավ ա:
 էսօրվա տալացուկին էգուցվա առնելացուկը ի՞նչ
 անի:
 էսօրվա փորը, էգուց էլա ուղում:
 էվելցուկը շունն ա կերել:
 էվելի թիքեն փոր չի ծակի:
 էրեխեն աղիդ ա, համա թոհաթը իրանից ա-
 զիդ ա:
 էրեխուն աստված չկա, էրեխուն տուրն ա:
 էրեխեն՝ ապրի հոտաղդ ա, մեռնի մատաղդ ա:
 էրեխեն լացով կմեծանա:
 էրեխեն մարդ դուշմանի դուռ կտանի:
 էրեխեն մորից եթիմ կմնա:
 էրեխեն մորն ասեց՝ ինձ լողացրու, ասեց՝ ցախ
 շունենք, ասեց՝ օրորոց ջարդի, լողացրու:
 էրեխեն քանի պուճուր ա, հորն ասում ա՝ հերս ես,
 հենց մեծանում ա, ասում ա՝ հարևանս ես:
 էրեխեն մահա, մերը կշտանա:
 էրեխեն համ լավ ա, համ ցեց ու ցավ ա:
 էրեխեն՝ ում կա՝ աղի ա, ում չկա՝ բղի ա:
 էրեխեն որ կա, դալար ճիպոտ ա, ոնց ծռես, էնենց
 կերթա:
 էրեխեն որ կա, շլոր ա, ուտում ես՝ ատամդ ա

առնում, շնոս ուտում՝ սիրտդ ա ուզում:
 Էրեխեն ունես վայ ա, շունես վայ ա:
 Էրեխեն որ կա, դուշման թոխմախի ա:
 Էրեխեն որ կա, տան ծաղիկ ա:
 Էրեխեն որ կա տնկի ա, քանի պուճուր ա, տակը
 նետիկ տուր:
 Էրեխեն էթա՝ հերը հետը, մալն էթա՝ տերը հետը:
 Էրեխու խոսքը կշեռքի շեն դճի:
 Էրեխուն ա՛հ կտան, ոչ թե մա՛հ կտան:
 Էրեխուն բանի դիր, հետը դնա:
 Էրեխուն տուր տաս՝ ինքն ա մեղք, շտաս՝ դու ես
 մեղք:
 Էրես Էրեսից կամալի:
 Էրես տվինք, աստառ էլ ա ուզում:
 Էրեսի խոսողը մարդ ա, քամակի խոսողը նամարդ:
 Էրեսն արեւ ա գոմշի կաշի՝ ո՛չ կհալի, ո՛չ կմա-
 շի:
 Էրեսըհանց հայլի ա, տակըհանց՝ արծեի:
 Էրկաթը տաք-տաք կծեծեն:
 Էրկու ահը մի մա՛հ ա:
 Էրկու Էրանեկ մի տեղ չի ընի:
 Էրկու գոհն մի խելոք հարկավոր ա:
 Էրկու դռան շունը սոված կմնա:
 Էրկու լսի, մին խոսի:
 Էրկու գոմշի գլուխ մի պղնձում չի էփի:
 Էրկու զանգատավոր, որ մի տեղ ընի, մեկը
 մեկին կախաղան կհանի:
 Էրկու ձեռն ունեմ, Էրկու բերնին կզնեմ:
 Էրկու ոտը երեք եղավ, բանդ բաշխա է:
 Էրկու զանազով չէիր կարա երեսին մտիկ տա:
 Էրկու դիղա, մի պիպա:
 Էրկու շոբան, մի գարանակ:
 Էրկու շուն կուլեցին, ճամփորդի բանն աշողաց:
 Էրկու քշփշոցը մի տուն ա քանդել:
 Էրկանա իրեք նալաթ:
 Էրկու ոտը մի մաշիկի մեջ ա դրել:
 Էրկուան էլ մի սանդղի կտավ են:
 Ըլարողի մերը տղա չի բերի:
 Ըխտավորի էջն էլ էնքան չի զուա:
 Ըմեն խորաթա չվանի չի գա:
 Ըմեն գախ գետնի կոճեկ կբճրա:
 Ըմեն օր պապը փլավ չի ուտա:
 Ընկածին քացի շեն տա:
 Ընկել ենք, պիտի քաշենք:
 Ընկնի մալատերը, կալնի տղատերը:
 Ընկնալորին՝ մտիկ շեն տա իրա օրին:
 Ընչանք զորթը ոտ ընի, սուտը ճաք կընի:
 Ընչից փախչես, թիքումդ կբուսնի:
 Թագավորի քամակից էլ ուշունց տվողը կա:

Թագա փեսի տեղը դռան տակին ա:
 Թագա կուժը ջուրը սառը կպահի:
 Թագա հավ են էլի, Էրկաթն ձու են ածում:
 Թագեն մաշ, հինը արեւաբաշխ:
 Թագեն էլավ, հինը հեշ էլավ:
 Թագին շուն շեն հաշվի:
 Թագին ինքն ա, ալափստրակը ուրիշին ա շանց
 տալի:
 Թախտես փախչեմ, բախտես ո՛ւր փախչեմ:
 Թամամ խոսքը գոհն կասեն:
 Թամբալ աղջիկ քիչ կընի, դուաղ հարսը քիչ
 կընի:
 Թամբալի համար ամեն օր կիրակի ա:
 Թամաքյար իսանը ոսկի ընի, ջեբդ մի գցի:
 Թալը թալին որ չգտնի, նրանց օրն էլ ինչ կընի:
 Թան չկա խուս անի, նստե ոտին խորիս կանի:
 Թանգ բանին տվածը գտած ա:
 Թան շունի խմելու, ձիով կերթա բանելու:
 Թանը լավն ա, թանամանն էլ պտի լավ ընի:
 Թանի լավ ընելը թանի ամանիցն ա:
 Թանապուր էփողի շերեփը հետը կընի:
 Թանկ բանիցը էժանը չկա:
 Թանկ պահած, էժան ծախած:
 Թառին շատ հավ ենք տեսել, համա կատարը
 կախ շենք տեսել:
 Թասն ընկավ, չկոտրեց, համա ձենը վեր էլավ:
 Թացն էլ շորի հետ էրվում ա:
 Թաք եզը լուծ չի քաշի:
 Թաքուն խոսքը յա Էրեխուց իմացի, յա գոհի:
 Թաքուն շուղին մտիկ անող շատ կընի:
 Թե անթառամ ծաղիկը կթոռոմի, արսըն էլ կպա-
 ռավի:
 Թեժ իսանի ձեռի խմորը թեղ կթթվի:
 Թեւավորի թեղ կթափի, անթեւին թե կբուսի:
 Թե դու աղվեսն ես, ես էլ պոչն եմ:
 Թե դու եկար ծպտուն հանեցիր, էն էլ ընենց:
 Թեզ կարգվողը, թեզ ազոսատ ուտողը չի փոշ-
 մանի:
 Թեժ կրակին սառը ջուր շեն լցնի:
 Թեժ քացախն իր ամանը կտրաքացնի:
 Թեղը շատ բարակի, պտի կտրվի:
 Թե հունար ունես, ըստի պտի խարջես:
 Թե մի տասից ներքե ենք, մի քսանից էլ վերե
 ենք:
 Թե նոքարդ հաստափոր ա, շալակին էլ մեծ սա-
 փոր ա:
 Թե շան պուրը կզվի, էդ բանն էլ կընի:
 Թե որ կվառեմ, թող պլթա:
 Թե որ գլխներս մեզ մնա, գնդելը հեշտ ա:
 Թե սոխ շնա կերել, ընչի՛ ա բերանդ մոմոռում:

Թե ուզում ես բարեկամիդ ճանաչես, աղքատացի:

Թե քու օխնանքով էլիլ եմ, քո անեծքովն էլ կը-նեռնեմ:

Թիթեհը որ թեթե լինի, կրակումը կերվի:

Թիզ ու կես, գետնի մուսես:

Թիթեհն էլ ա ճրագին սիրում, համա որ միջին էրվում ա:

Թիթեն ա, թրիք չի:

Թրիքդ թռավ, տունդ էլ ղոնաղ էկավ:

Թթվի թերութունը բռնողիցն ա:

Թթու թան, թթու թան, պապեն ուտի, էրթա գու-թան:

Թթու ա թան չի, ամեն մարդի բան չի:

Թղթի մի էրեսը կարգում ես, մի էրեսը թողնում ես:

Թմոն թանապուր չէր ուտում, համա շերեփն էլ հետն էր ուտում:

Թող լասեն՝ էշ ա, թող ասեն՝ գեշ ա:

Թող իսանի շանը սաղ ըլնի, թաքի քար քաշի:

Թող իսանի մի աչքը քող ըլնի, համա բախտը կտուր ըլնի:

Թող խալխի աչքը մեր դռանը ըլնի:

Թող դարիքը սաղ ըլնի, թող օխտը սարի քամա-կին ըլնի:

Թողել ա շիշակ, կպել ա բրիշակ:

Թողել են իրենց մեռել, կլան խալխի սաղ:

Թողո՞ւմ ե՞ն, որ տղեն հորը քաշի:

Թողո՞ւմ ե՞ն, որ աղվեսը իրա բնի առաջին տըր-ճըկա:

Թողը աչքիս լիսն ա, ջանիս միսն ա:

Թողը որ կա, շահի շահն ա:

Թուխ ղոշն ա՝ դանակից չի վախենա:

Թուխտը շուռ տուր, արասին կուլ տուր:

Թուխտն էլ ա քու ձեռին, թաքախն էլ:

Թուլլին մին, ուժովին՝ էրկու:

Թունդիրը թափես, շորահոտ չի վեր ըլնի:

Թունդրի թեժ վախտը հացը կկողեն:

Ժամին խունկ ու մում, էրեխուն խրատ:

Ժամին խունկ ու մում մի խոստանա, էրեխուն՝ կաշառք:

Ժամից ես եմ գալի, «Օղորմի աստվածք» դու ես տալի:

Ժամիցն էլ խունկ ու մումը պակասում ա:

Ժամհարին ժամաշապիկ չի ըլնի:

Իխուցը փախչող ձին, լա գողերոց կըլնի, լա գելերոց:

Իծանը սարն արած վախտն ես ռաստ եկել:

Իմ բազարը բազար ա, դինը խարի խաղար ա:

Իմ աչքը թողած քո ականջին հավատա՞մ:

Իմ արարքին խեծե նոր խաղ կկանչի:

Իմ բանը աչ ա, ով կուզի թող հաշա:

Իմ բաղկաթանին ձեռ մի տա, քու մածունը քեզ մնա:

Իմ էրեսը սե, քունը սպիտակ:

Իմ մազն ա էրում, քո ջանն ա էրում:

Իմ մատը մտած փուշը քու ջանն ա ծակում:

Իմ ձեռիցը քու էրեսը պարզ էլավ:

Իմ հիշացող վեր ճաշին, իմ ճոշացող վեր նաշին:

Իմ հարս՝ օ՛ր մի շուրտիկ, իմ աղջիկ՝ շարաթ մի շորտիկ:

Իմ հալը, քու տրեկալը:

Իմ տերը դու, քու տերն էլ աստված:

Իմ շապիկն իմ ջանին էվելի մոտիկ ա:

Իմ շունը առանց քեզի եփի ոսկոռ կերի:

Իմ սուտը քո ղորթից ղորավոր ա:

Իմ սոնած կորեկը քու եղած կորկոտից լավն ա:

Իմ քուլիկին մի դիպլի, քու ամարաթը քեզ ըլնի:

Իմ քեֆը, քո հալը:

Ինչ անես, քեզ կանես:

Ինչ բրդես, էն կխրթես:

Ինչ բրդեց խալխի ամանը, էն էկավ իրա գտալը:

Ինչ եմ անում ոսկի տաշտը, որ միջին պտի ա-րին թքեմ:

Ինչ ես կորցրել, ինչի ես ման գալի:

Ինչ էծն արավ թրիմու լաշին, թրիմն արավ իծու կաշին:

Ինչ էթա՞ բաղից կեթա, բաղվանչուցը ի՞նչ կե-թա:

Ինչ իլիկ, ինչ իր մանողը:

Ինչ իլիկ, ինչ պիլիկ, ինչ խոնդատ, ինչ իր ծա-ղիկ:

Ինչ իմ գալը, ինչ քու տնքալը:

Ինչ իմ մտքումն ա, քո փորումն ա:

Ինչ իմ մտին ա, էն քու ճտին ա:

Ինչ խերվեցիքեք կալից, որ ինչ խերվեքեք կալա-տակից:

Ինչ կզա կլանքին, թող զա ապրուստին:

Ինչ ուտի էշը, թող ուտի գեշը:

Ինչ հոփի, ինչ բոփի, ինչ նախրչին, ինչ ուր կնիկ:

Ինչ մտածես, էն կգտնես:

Ինչ մկան հալը, ինչ կատվի տրեկալը:

Ինչ չի տեսել պատին կախ, էն տեսել ա ճակտեն կախ:

Ինչ սրտով բանի կպչես, էն սրտովն էլ կաշողի քեզ:

Ինչ տեղ լիքը ես ու բոփ, էնտեղ մարգարիտդ մի փոփ:

ինչ տեսանք կալին, որ ինչ տեսնենք քո զառնն:
ինչ տեղ էթաս, էտեղի գտակը պտի դնես:
ինչ տարի մեզ ճրագ լիս ըլնի, էն տարին էշի
պոչն էլ լիս կտա:

ինչ ցանես, էն կհնձես:

ինչ ուլիկ, ինչ պուլուլիկ, ինչ էրեց, ինչ ուր կնիկ:

ինչ անեմ բաթում, որ մնամ խաթում:

ինչ ուլախը, ինչ իր քուռակը:

ինչ քու մտքում ա, էն իմ սրտումն ա:

ինչքան փորձ, էնքան գործ:

իշտահիդ քացախ:

իշտահը որ կա, ատամի տակին ա:

ինքն իր հովից խորտնում ա:

ինքը իշխան ա, ինչ անի՝ նոքարը տազ կանի:

ինքը չկա թիզ ու կես, արարմունքն ա գազ ու
կես:

ինձ տես, քեզ համար օր դատի:

ինձ համար ժամ չեմ անում, խալխին պատարագ
եմ անում:

իսանը քանի բանի՝ կգա ջանի:

իսանի լաշն առավ, էրեսուց բեթար դառավ:

իսանը քշից կշտանա, շատից ըսկի չի կշտանա:

իսանը փորձանքի չգա, խելքի չի գա:

իսանն անդալագ չի ըլնի:

իսանը, որ կա ուտելու ծաղիկ ա:

իսանի աչքը ծակ ա, քանի ըլնի՝ կասի քիշ ա:

իսանի աչքը եղի կկշտանա:

իսանի թամահն ումբիցը շատ ա:

իսանի թամահի չափ էլ ումբը ըլնելու:

իսանի լեզվի տակին օսկոռ չկա, որ սուտ ասե-
լուց դամաղը ծակի:

իսանի լիզուն իրան դուշման ա:

իսանի խելքը սիրուն ըլնի:

իսանի սրտիցն ահը չեթա, էրեսիցն էլ աբուռը:

իսանի որտեղը ցավա, հոգին ընտեղ ա:

իսանիս երկար թեք չկարճանա:

իսանիցը, որ էշ ըլնի, էշի գինը հազար թուման
կըլնի:

իսանը լեւ օրի չի գիմանա, համա նեղ օրի շատ
կգիմանա:

իսանը ինչ գիտա, իրա գլուխն ինչ կգա:

իսանն ինչ քաշի, իրա խելքիցը կքաշի:

իսանին իր գործով են ճանաչում:

Իրիկվա հացը թող, իրիկվա բանը մի թող:

Իրիկվա կերածը կորած ա:

Իրա աչքը կհանի, որ ուրիշի լավը չտեսնի:

Իրա աչքի գերանը թողնում ա, ուրիշի աչքի շփն
ա ասում:

Իր աղովն աղվում ա, իր դեղովը դեղվում ա:

Իրա եղը քսում ենք իրա գլուխը:

Իրա փեշն իր կոտորն ա:

Իրար լախից ձավար են հավաքում:

Իրար բերան են թքել:

Իրն իրավորեց, միսը կերավ օսկոռը դեն չզցեց:

Լալի լեղուն տերը կհասկանա:

Լալն էլ ա աղաթ, էթալն էլ:

Լաճն ՚ի ոտավոր, մերն անվոտ:

Լալլալ ասիլ գիտի, հոռովիլ կանչիլ չգիտի:

Լավութլոն ա, որ իսանի ձեռիցը չգա:

Լավութլուն արա, ծովը գցի, մարդը որ չիմանա,
ձկները հո՞ կիմանան:

Լավութլունը էրկու դհից կըլնի:

Լավը հողին, փիսն աստվորին:

Լավ ա ասեն՝ գեշ ա, քանց թե ասեն՝ էշ ա:

Լավ աշըղ ես, առաջ քու սաղը քորի:

Լավ ա բանեմ կըր տարին, քանց ծեծեմ դուռն
օտարի:

Լավ ա գիտունը քեզ լացացնի, քանց թե անգետը
ծիծաղացնի:

Լավ ա լացացնողիդ կուշտն էթաս, քանց թե ծի-
ծաղացնողի:

Լավ ա լծես քու կաղ մողին, քանց թե էթաս դու-
ռըն ի խողին:

Լավ ա իրիկունը սոված քնես, քանց առավոտը
պարտքով ըլնես:

Լավ ա հարցնես, քանց ամանչես:

Լավ ես ածում, համա հաղալ չեմ իմանում:

Լավ ելար ջուխտ աչքիս, փիս ելար, մի աչքիս:

Լավ իմացի, որ փափախի տակին մարդ կա:

Լավը թանը չի, լավը թանամանն ա:

Լավ ծառանգ ես, քո հոր տունը շին արա:

Լավ երազ ա, որ լիս ընկնի:

Լավ լողվորը ջրիցը չի վախենա:

Լավ կշալես, համա պար չգիտես:

Լավ կնգան մե դան թփես, փիս կնկան՝ տասը
դան:

Լավ ձին գարին ա էվելցնում, փիս ձին՝ դամշին:

Լավ մսիցը լավ էլ տանտիկին կըլնի:

Լավ իսանը մեզ ուստ գա, գիժն էլ մեզնից վազ
չի գա:

Լավ տեղը կաշառք տուր, դուս գցի, փիս տեղը
կաշառք տուր ներս գցի:

Լարան, լարան, մազե լարան, հմնին տարան,
քեզի չտարան:

Լացը լաց կբերի, ծիծաղը՝ ծիծաղ:

Լիսը լիացավ, բարին շատացավ:

Լիդը մանող ա, լիդը գզող ա:

Լիզուն իսանին կտանի Բաղդադ կհանի:

Լիզուն իսանին դատաստանի դուռ կտանի:

կիզվիդ տակին օսկոռ ըլնեմ, սուտ ասելուց կը-
ծակեր:

Լիզում որ շաղվի, խոսքը շիտակ կասի:

Լիզում էլ չըլնի, ազոռավնեբը աչքեբը կհանեն:

Լծի կոտրիլը մեծ եզիցն ա:

Լծի քու մոզու կաղը, մի ուզի խալխի սաղը:

Լնզնզան ուրբաթ, կիսամեռ շաբաթ, ջան, ջան
կիրակի:

Լո՛-լո՛, Լո՛-լո՛, քրդի աղջկանն էլ՝ Լո՛-լո՛:

Լսել են Ալին ա, համա չեն իմանում Ալին ա, թե
Մահմադ Վալին ա:

Լսել ես հարսանիք ա, չես իմանում ում տանն
ա:

Լուռնակն արևին ասեց՝ քույրիկ ինձ համար մի
կապա կարի, ասեց՝ մի չափի չես մնում,
ո՞նց կարեմ:

Լուսինը տասներձեզի, նոր կիմացվի ինչն ինչիցա:

Խաբնվեցինք դամրչի սիրեցինք, օխտը տարի
մուր շոքեցինք:

Խալով իսանն անբախտ կըլնի:

Խալխի չվանովը հորը չեն մտնի:

Խալխի թանն համով ա ըլնում, մեր գառնով
փլավը համով չի ըլնում:

Խալխի աչքը, որ մարդի լիս տա, իրանը կհանի,
դեն կզցի:

Խալխին ադաթ ա, մեկ բեղաթ ա:

Խալխին ճար ես, մեկ ճրագ էլ չես:

Խալխին փոս փորողը, ինքը մեջը կնկնի:

Խալխի համար ճրագ ա, մեկ համար կրակ ա:

Խալխի տունը քեզ տուն ըլնող չէ:

Խախանդ գետը մանուշակ է բերել:

Խակ բարը ծառիցը դժար ա պոկ գալի:

Խաղալով վեր ա ունում, խաղալով վեր ա դնում:

Խամ աչառը գոմշի հետ լուծ չի քաշի:

Խամ խողն ինան խողանը մեկ կըլնի՞:

Խամ մոզին, որ քամապնչեց, էլ բռնիլ չի ըլնի:

Խանի տնքոցից աշխարհ կթնդա, քյասիբինը ու-
շով չի իմանա:

Խանշալիդ քարը հո՞ վեր չի ընկնի:

Խաշն ասել ա՝ կտանեմ, ետ կբերեմ:

Խաշին ասեց՝ տեղով ոսկի եմ, շերեփն ասեց՝
բա ես որտե՞ղ եմ:

Խաշին էփի, էփի, իրա վրեն կթափի:

Խաշը խաշապաշտիցը խոռվ ա:

Խաշոն, խոն խապեբ են, մեկ-մեկելից անտեբ
են:

Խաշն իմն ա, դորությունը ես գիտեմ:

Խաշին տերն ա դորավոր անում:

Խաշով վեր ունենք, խաշալով վեր դնենք:

Խեկ-խեկի տանք, սար շուռ կտանք:

Խեկադի համար ամեն օր դատիկ ա:

Խեկի-խեկի վրա թաղավորթ ունի:

Խեկը բնովի պտի, ոչ թե դնովի:

Խեկդի հետ քար քաշի, անխեկի փլավը մի ու-
տի:

Խեկը խեկթյուն չի անի, որ խուտուտ չանես:

Խեկը գառը օխտը մեր ա ծծել:

Խեկը պառավը լավ ա, քանց անխեկ քահելը:

Խեկից թեթեկ ոտից չափով կըլնի:

Խեկի ձեռին շիվար է մնացել:

Խեկդին մին, անխեկին՝ հաղար ու մին:

Խեկը հացի հետ չի՞ս կերել:

Խեկով փլավ չի էփվի, եղ ու բրինձ պտի:

Խեկիդ զոռ տուր, լեզվիդ զոռ մի տա:

Խեկոն ընչանք մտածի, խեկ տղին կկարգի:

Խլնքտին ծուխն ու մուխն էր պակաս:

Խնամին խոշ ա եկել, դատարկ ու բոշ ա եկել:

Խնոցի հարողը չըրտնի, կարագը էրես չի ըլնի:

Խոզը ցեխը տեսավ, թեզ վրա հասավ:

Խողի գլուխը խալուն չի մնա:

Խողին դրին խալիչին, ընկավ տափին:

Խողն իր ցեխը կգտնի:

Խոսքը խոսք ա դուս բերում:

Խոսքին տուտ ու տակ չկա, բերնին փակ չկա:

Խոսքը վախտին կքաշի:

Խոսքը ճակատին, ոչ թե պատի տակին:

Խոսքը, որ էկավ, ճակատին կասեն:

Խոսքը ծալած կապած շիբումը դրած ա:

Խոսքը կտուրը մի գցի:

Խոսքը աշտարակ ա, համա ծուծը բարակ ա:

Խոսքը բերնից չանգալով են դուրս քաշում:

Խոսքը ցանը փոխել չի, խոսքը ցանը թոփանիլն
ա:

Խոսքով ընկավ, ցելը ջուրը տարավ:

Խոսքի սխալ կըլնի, համա սուտը չի ըլնի:

Խոտը բերանին հայվան ա:

Խոտորանակին խոտորակ պտի:

Խորթ մոր փեշն էրված ա:

Խորովածիցը չկերանք, մխիցը քոռացանք:

Խորովածահոտի ա վազում, համա էշ են խան-
ծում:

Խոփը սուր ա, համա հանդը բաժանովի ա:

Խոնար էլի վարդի պես, ամուր էլի բերդի պես:

Խպիկը, որ խեղճով ըլնի, կրակումը կերվի՞:

Խռովանը ընչանք ալուխի ցամաքիլը խոռվ
կմնա:

Խրատ կա, խրտնացնում ա, խրատ կա քրտնա-
ցնում ա:

Խուլի ականջին ձեն չեն տա:

Խունկը ծխելուց եղն ա անուշ հոտը վեր ըլնում:

Խուլիդ գլորել ա, պուտուկը գտել ա:

խուփը խորովել ենք, շուրթը տապակել ենք:
խումը իսանի ալարը կհանի:

Մախածը կորած ա, առածը՝ գտած ա:
Մախան իմն ըլնի, ծվոցը քո՛ւնն ըլնի:
Մաղիկն իր քոքին կըռանի:
Մանոթ շունը վրեղ չի հաշա, ծանոթ մարդը կը-
հաշա:

Մանր նստի, լիզը գաս:
Մանր տեղդ մի թեթեացնի:
Մանրած ես՝ ծնի, ծանրած չես՝ ծնի:
Մառ տնկեցինք, բարը չկերանք:
Մառ տնկես, շվաքումը չճովանա՛ս:
Մառը քանի բար ունենա, էնքան կքաշանա:
Մառը բարիցն են ճանաչում:
Մառը կացնիցը աստծուն զանգատ զնաց, ասեց՝
կոթը քեզից ա:

Մառն ի՞նչ ա, որ բարն ինչ ըլնի:
Շա՛ռն ով տնկի, բարն ով ուտի:
Մառն իմն ա, բարը ես գիտեմ:
Մառի բարը իրանից հեռու չի ընկնի:
Մառը իմն ի, բարը քոնն ի:
Մառի ցեցն իրանից չըլնի, հազար տարի ձեն
կածի:

Մարավն երազում ջուր կտեսնի, սովածը հաց:
Մեծը դրախտիցն ա էկել, համա էշին ու գոմշին
էլ չեն ասել:

Մեծը մին էշին են ասել, մին՝ գոմշին:
Մերանաս, ծերի պատիվն իմանաս:
Մերութլուն-գերութլուն:
Միլը ապառաժը ծակի անց ա կացել:
Միժը ծոցին իրար կդիպչի:
Միծաղ, ծիծա՛ղ, վերջին ծիծաղն ա:
Միտը երազում կորեկ կտեսնի:
Միտը օխտը հեքիաթ գիտեր, օխտն էլ կորեկիցն
էր:

Միտն ինչ ա, որ ճուտն ինչ ըլնի:
Միրանը ծառից հեռու չի ընկնի:
Մլես ծաղկես, կանաչես՝ դոստ, դուժմանտ ճանա-
չես:

Մովին թրով զարկելի:
Մով ըլնի, մեզ համար սով կըլնի:
Մով բացվի, մեզ համար, կցամաքի:
Մովը գնաց, ծարավ ետ էկավ:
Մովումը խեխտովողը, ձեռը փրփուրն ա գցում:
Մոխ տարվա բանն էլ բա՛ն ա:
Մտին ասին՝ քաշդ ինչքան ա, ասեց՝ քառասուն
փութ, ասեցին՝ դու մի չերթ չկաս, քառասուն
փութ որոտղի՛ց կգաս, ասեց՝ իմ գլորա կը-
գամ:

Մտառանձիցը մալաշա տանձ չի ըլնի:
Մում պահեմ, վերջը թանապո՛ւր ուտեմ:
Մուռ ոտին ծուռ մաշիկ պտի:
Մունկս ծալեմ, անոթի նստեմ, ով կդատի, որ ես
ուտեմ:

Մուռ շուշտակ, բախտը իստակ:
Մուռ աղջիկ, ծուռ կնիկ, ծուռ կնիկ-ծուռ պառավ:
Մուռը փետը ռանդեն չի դրստի:
Մուռը նստենք, դուզը խոսանք:

Կաթը մարմանդիւց կմերեն:
Կաթի հետ մտածը հոգու հետ դուս կգա:
Կածը որ խճճվեց, տուտը գտնելը դժար ա:
Կալի եզը կալիցը կուտի:
Կալից ինչ էկավ, որ քոզարից ինչ դա:
Կալիցն ինչ խերվեցինք, որ կալատակիցն ինչ
խերվենք:

Կալաշափին տուն չեն տալի, ասում ա՝ ինձ ռեսի
տուն տարեք:

Կալի վրա ես ռաստ էկել:
Կակուղ էրես իսանն էլ մի բան չի:
Կաղ էշով քարավան ա մտել:
Կաղ էշին էլ կաղ նալբանդ:
Կաղին կարմնջին կբռնեն:
Կամն առավ ընկավ սար ու քար:
Կամին նստողը, հոռովել էլ կկանչի:
Կամից ու կալից ի՛նչ տեսանք, որ խզուզից ինչ
տեսնենք:

Կանչող աքլոր ես, վախտին կանչի:
Կանի ու կասի՝ դու ես, ես չեմ:
Կաշառքը մութը տեղը լիս ա տալի:
Կաշառքը դրախտի դուռն էլ բաց կանի:
Կասես անձողի պարկով տվել են շինքաքոթին:
Կավառգիտունը գիտունին խեղ ա դնում:
Կատուն որ կա՝ քրիստոսի աղլուխն ա:
Կատուն կթողա՞ մուկը խաղա:
Կատուն ոնց ընկնի, ոտների վրա կընկնի:
Կատուն, որ կատու ա, որ գլխին բամփում ես,
թաթը գցում ա:

Կատվի մանգղիցը տանիցը ընչանք մարաքն ա:
Կատվի մուռթը մսին չհասավ, մռնառ կանչեց:
Կատվին հաղ ա, մկանը մահ ա:
Կատվին «փշի-փշի» արա, որ չճանկոխի:
Կատվին ասին՝ կճիթդ դեղ ա, անթեղեց, պահեց:
Կատվները դուս էլան, մկները հաղս էլան:
Կարկուտը տված տեղը կտա:
Կարկուտը գա կոշտին ծեծի:
Կարմիր կովն իրա կաշվիցը չի դուս գա:
Կարմիր կովիցը մենակ ձե՛ղ ունեք:

կարճ ու կողոտը իր միջին, օրը հարիր անգամ
 թագավորն ա դառնում:
 Կաց փռշտամ, նոր ասա՛ զհարամար:
 Կացինը քոքիցը շին տա:
 Կացինդ էն ծառին մի տա, որ մի օր քեզ փոր-
 ձանքից աղատելի ա:
 Կացնի բերնին խփես, քու ձեռը կարնոտես:
 Կգա վախտ, որ գառ ու գել իրար հետ կարածան:
 Կերիւ ա սարի խոտը, շի էկել լծան մոտը:
 Կեղծավորութիւն՝ կես թագավորութիւն:
 Կեսուր-կեսուր, կես-կես ըլնես:
 Կեսուրս մեռավ, տեղս լինացավ:
 Կեսուրն ասել ա՛ գարնան արեւը հարսիս, աշնան
 արեւը՝ աղջկաս:
 Կիկոն գինա, նախիր դոր կըշա:
 Կիրակոսը գիտի, ալը դվորը թու կանի:
 Կիրակոսը ըլնի, թող Մարկոսն ըլնի:
 Կլոխս ձեռս շի իննի:
 Կխմես վռոշ, կխամբրես գոռշ:
 Կծոտողը, որ դիվոտի սվթա տիրոջը կկծի:
 Կկակղես կուտես:
 Կկվի թեւատակից ֆոտ ա գալի, գիգում ա բունն ա
 ֆոտած:
 Կկուն տարին տասը բուն ա փոխում:
 Կնիկ մարդուն իրավ էղներ՝ աշխար կավիրեր:
 Կնիկը որ կա, տղամարդի հոգին ա:
 Կնիկը որ լավ բան ըլներ, աստվածն էլ կնիկ կու-
 նենար:
 Կնկա մազը երկար ա, խնւքը կարճ ա:
 Կնկա մի ձեռը պտի գող ըլնի:
 Կնկա աչքի եղը կոտրած պտի պահես:
 Կնկանը ամառը էրկու անգամ քոթակես, ձմեռը
 իրեք:
 Կնկա օրը մեկ, թփոցը տասնը մեկ:
 Կնիկն ու ձին մի հանգի բան են՝ կապը թողիր,
 տերը չես:
 Կոզնուն գրին խալիշին, թու էլավ, ընկավ տա-
 փին:
 Կոզնին իրա ճուտորին ասում ա՛ մեր կակող ջա-
 նին մեռնես:
 Կոլոտ ա, համա խորոտ ա:
 Կոշտը նստել ա, քարի գլխին լալիս ա:
 Կովը սատկավ, կաթն էլ ցամաքավ:
 Կովը հորթին, հորթը կովին, գլուխը ցավի նախ-
 րապահին:
 Կովի կաթը ատամի տակին ա:
 Կոտրած ամանը կոտորոնի կտան, որ կոծկի:
 Կոտրի ծուռ, կպշի շիտակ:
 Կոտրիլ գիգաս, կոծկելն էլ իմացի:
 Կոտկիրիլը բուն շինեց, խոզը զնաց ավիրեց:

Կոտկիրիկն իրա կոտիցը խոռվ ա կացել:
 Կորչի մալ, կորչի հոգի:
 Կովի միջին շի ու շամիշ շին բաժանում:
 Կունի փշին ենք ռաստ էկել:
 Կսեմ՝ էլի դարեն իվեր, էնիկ կերթա սարեն ի վեր:
 Կտրած մատին աղ շին անի:
 Կտուրը քանդել ենք, որ ձին չբերենք:
 Կրակն աշխար գալուց օխտը ջուր լվացին, որ
 թեժութիւնիցը վնաս չտա:
 Կրակում ո՛վ բովվի, մեջլիսում ո՛վ գովվի:
 Կրակը արքայութիւնցն ա էկել:
 Կրակը ինչքան տաքացնի, էնքան իրանից կհե-
 ռացնի:
 Կրակը մոխրի տակին, էլն էն կրակն ա:
 Կրակն ու բամբակն իրար կշտի շին թողնի:
 Կրակի առաջին շախմախ շին տա:
 Կրակին շատ մոտանաս, պտի էրվես:
 Կրակում էրվում ենք, շվաքում հովանում շենք:
 Կուզը նստել, դուզի դարդը կըլա:
 Կուզի մեջքը գերեզմանը կդղի:
 Կուզիկին աղջիկ շին տալի, ասում ա՛ զոքանչս
 սիրուն չի:
 Կուժ գլորավ, բծութ գտավ:
 Կո՛ւժ, քեզ կասեմ, կուլա՛, դու լսի:
 Կուժը ջրի ճամփին կկոտրի:
 Կուժն ու կուլեն նստել են կուլան:
 Կուժն ու կուլեն մեր գլխին ա կոտորվում:
 Կովուն ածի, ջուշուն տանի:
 Կուշտ կխնդա նա, ով վերջը կխնդա:
 Կուշտ չկերած, աստծուն փառք մի տա:
 Կուշտ խանի ինչ վեջն ա, թե աշխարհումը սո-
 ված կա:
 Կուշտ նստանք, անոթի կայանք:
 Կուշտը սովածին մանդր ա բրթում:
 Կուտը տունը կուտե, հավկիթը դուռը կածե:
 Լաբեղեն կնիկ ճանկեց, ասեց մազերը սանրած
 չի:
 Լազար խոսողը չի տրաքել, հարիր խոսողը տրա-
 քել ա:
 Լազարիցը մին զատիկ, էն էլ նավակատիկ:
 Լազարումը հնդրած, հարուրումը գտած:
 Լազարող թառանը որսը տանիլ կտա:
 Լազիր ավն իր ոտովն ա թալաքը ընկել:
 Լազիր ձուկը թարփն ա ընկել:
 Լալալ մարդին աստված կտա:
 Լալալ մալը չի կորչի:
 Լալալը հարամին չի սիրի:
 Լալալը մազ էլավ՝ չկտրվեց, հարամը գերան էլ
 էլավ՝ կոտրվեց:

Հալրաթ մի օր էլ մեր վրեն արև կծագի:
 Հալրաթ մի օր էլ մեր դռանը հարսնիք կըլնի:
 Հալրաթ էրկու գծին մի խելոք կըլնի:
 Հալիվոր իսանը որ կա՝ հասած ծիրան ա:
 Հախը հախ ա, մուննաթն էլ էվելի ա:
 Հախին կուլա, նհախին կուլա:
 Հախիջանը լավ գիտի՝ ակը դվորը թու կանի:
 Հա կուտը կուտի, հա կուտը կուտ գետնին:
 Հաղ շատ գիտեմ, համա ձենս չի գալի:
 Հալ-հայնեքս զնացել ա, վայ-վայնեքս ա մնացել:
 Հայացանք կնունք շտեսանք՝ թուրքացանք՝ սուննաթ շտեսանք:
 Հալլին տես, որ ուրիշին ման չընես:
 Հայվանը զինքն ի, խոտը վիր դեմն ի ղենելի:
 Համբրած գառը գելը չի՝ ուտի:
 Համբերանքը քաշին հաղթովթում ա:
 Համբերանքը որ կա, կյանք ա:
 Համբերող ըլնես, դուտիցն էլ շիրա կթամես:
 Համ գողին ես ընկեր, համ քարվանի՞ն:
 Համ եղում ես, համ դեղում:
 Համետը էշի վրեն երկար չի մնա:
 Համ էլանք խոշխարաբա խաշեն, համ էլանք խալֆալա ճաշեն:
 Համը տեսանք, համը տեսանք, ամանի տակը տեսանք:
 Համ խաշից էլանք, համ ճաշից:
 Համ ծեփում ա, համ սվաղում ա:
 Համ կոտրում ա, համ կոծկում:
 Համ կուլամ, համ կերթամ:
 Համ նալին ա տալի, համ մեխին:
 Համ փարեն ի տամ, համ մուննաթ էնի՞մ:
 Հանաք, հանաք վերջը էլավ դադանակ:
 Հանդամիջի հանդ ունեցի, նոր խոսա:
 Հաշիվը՝ շահի-շահի, փիլքաշը թուման-թուման:
 Հաշան շունը չի կծի:
 Հասանք մշինք, պասը փշինք:
 Հասած ծառին քար գցող շատ կըլնի:
 Հաստ ու բարակ մի գին ա, վայ բարակ մանդղին:
 Հասկացող որդին հոր աջու կուտն ա:
 Հասկացողին մին, չհասկացողին հազար ու մին:
 Հասն ու չհասը տերտերը կիմանա:
 Հասա իմն ա, չհասա իմն ա:
 Հավը իր կտեն չի փախի:
 Հավանկն էլ ա իրա ձեռին, դաստեն էլ:
 Հավը որ կոկոտմ ա, մի փորացավ ունի:
 Հավը տանն ըլնի, հավկիթը դռանը չի ածի:
 Հավը տանն ըլնի, կուտը վախտին ուտի:
 Հավի պես կուտի, կուտցը գետին կթալի:

Հավին գցել են ցորնի ամբուր, էլեդ քուչուջ ա արել:
 Հավաբունը աղվեսին ամանաթ են տվել:
 Հարամ թիքեն փոր չի կշտացնի:
 Հարամն էկել ա, հալալին էլ հետը սկել ա:
 Հարգը հարգավորաց, պատիվն արժանավորաց:
 Հարսանքին լաց ա էլել, մահնեքին՝ ծիծաղել:
 Հարսին հերանց զրկա, ոտաբորիկ կերթա:
 Հարստի շունն էլ դասից բան կերի:
 Հարսի «չոռը» փեսի «ջան»-ից լավ ա:
 Հարսին լեզու չկա, կեսուրին հոգի:
 Հարսանիքն ու մահնեքը իրար ախպեր են:
 Հարսանքատանից ես եմ գալի, հարսի սաղը դու ես տալի:
 Հարցնելով Բաղդադ կհասնեն:
 Հարցնիլը ամոթ չի, չիմանալն ամոթ ա:
 Հարևանի հաջաթը բանացրու, համա շուտ դարձրա:
 Հացը կիսատ թող, գործդ կիսատ մի թող:
 Հաց չունի ուտելու, ձիով կերթա բանելու:
 Հաց ու գինի-տեղ կենդանի:
 Հացը դառել ա ձիավոր, իսանը դառել ա ոտավոր:
 Հացը դրած ա, բանն անիծած ա:
 Հացը հացարարին տուր, օխտն էլ էվելի տուր:
 Հացը կա, կորկոտը չկա, կորկոտը կա, հացը չկա:
 Հացը որ կիսվեց, էլ չի սաղանա:
 Հացը մի քիչ էլ էրեսից պտի ուտվի:
 Հացդ քիչ ուտես, քեզ մշակ բռնես:
 Հացն ուտելով, բանն անելով:
 Հացը հորեդ էղնի, տղեն փորեդ էղնի, կանչեմ գա, ծեփեմ լա:
 Հենց գա սովը, դեմ տա կովը:
 Հենց գամ արմանաս, հենց դեմս դարմանաս:
 Հենց գովա, որ չիմանամ գովածդ ով ա:
 Հենց գործ ա անում, կասենաս կոռ ա անում:
 Հենց էն եմ ասում, որ համ թուշի, համ տրճկի:
 Հենց ծած արի, որ դոստն ուրախանա, դուժմանը պատուի:
 Հենց ծած գանք, ոչ շիշն էրվի, ոչ խորովածը:
 Հին խորաթան թագան կբերի:
 Հինը հեշ ա արել, մարգը մեջ ա արել:
 Հիվանդ ա, համա տաշտաքանդ ա:
 Հիվանդը՝ հիվանդը չի, հիվանդապահն ա:
 Հիվանդի համար օձը շապկահան ա էլել:
 Հլա հորթ ա, բհիրիցը կապած ա:
 Հլա կերած կերին, խմած պաղ ջրերին:
 Հլա շատ հեռու ենք բարիկենդանից:
 Հլա չտված թավն ի բերան, շուտ էկավ կոպալ ու գերան:
 Հլա մինը հորով-մորով արա:

Հլա ձին չառած մսուրքն ա կապել:
 Հլա տասը շալի տալիք ենք մնացել:
 Հլա ջուրը չբերած, ոտերն ա հանել:
 Հլա տասը շահին էլ էլել ա:
 Հնդրողին հնդրուշկը կընկնի:
 Հո բոլախանի կարաս չի, թաթախես հանես:
 Հոգին վեր ա, քանց մարմինը:
 Հոգին կտա, մենակ թե գոռ շտա:
 Հոգին ձեռն որ հղնի, բաց կթողնի:
 Հոլ էլավ, թախթիցը թոլ էլավ:
 Հո կա, տուն ա տանում, հո կա, դուռն ա բերում:
 Հո կա, հղ կկայնցնու, հո կա, հղ կկատողցու:
 Հոգը որ կա, մշակողինն ա:
 Հո մի ժամ քանդած, հո մի աղջկա անուն հանած:
 Հո նա, հո կոշա ժամհարը:
 Հենց լիզու կա բերնին, օձը բնիցը կհանի:
 Հենց սուտ ասա, որ էփած հավի ծիծաղը չգա:
 Հենց սուտ ասա, որ խելքի մոտիկ ըլնի:
 Հեշ հալալին մաղմ հարամ չխառնես:
 Հեշ դարդ շանես, էդ մինը դարդ ա:
 Հեշ վրային մարթախոտ չես առնի:
 Հեռանալ կըլնի, մոռանալ չի ըլնի:
 Հեր-հարևան, մեր-բարեկամ:
 Հեր ունես՝ տեր ունես, մեր ունես՝ հոր տուն ունես,
 ախպեր ունես՝ սառն աղբյուր ունես:
 Հերը ժուռ ա կերել, տղի ատամն ա առել:
 Հերսն էլավ՝ աչքն ա սև, հերսը նստավ՝ էրեսն ա
 սև:
 Հերստեցիք՝ փորիդ փուք ա, համա էրեսիդ թուք
 ա:
 Հերվա զատիկդ շնորհավոր ըլնի:
 Հերվա մեռելը հերու են թաղել:
 Հերվան վառելը դաղի հավկիթ կածէ:
 Հեռվից խալխի աչքն ա հանել, մոտիկից՝ տիրոջ:
 Հեռվից ջրի ձենը քաղցր կգա:
 Հեռու ման էկանք, մոտիկ գտանք:
 Հեռու ման արի՛ մոտիկն առ, մերը տես՝ աղջիկն
 առ:
 Հեռացավ՝ կարոտեց, մեռավ՝ սիրեց:
 Հըմնի աչք քո վրեն ի, քո աչք վի՛ր վրեն ի:
 Հին էշին՝ թազա փալան:
 Հին տերտերին՝ թազա փիլուն:
 Հին գլուպի քանդուշկը գտար, ինքն իրան կեթա:
 Հին դարմանը քամուն չեն տա:
 Հին ջվալին՝ թազա կանթ:
 Հինգ մատդ իրար բարեբար չեն:
 Հո նրան ասած, հո էն սար ու քարին:
 Հո նա ինձ համար հո օխտը յաբանի յաղը:
 Հոնը ասեց մոշին, տիրող չկա մեր աշին:
 Հոսկա նստել են, Մասիս կիոսան:

Հոր կաշին քերթում, տղին տրեխ ա կարում:
 Հորը՝ բախտ՝ որդուն բախտ:
 Հորովել տալով արտը չի վարվի:
 Հոր տունը աղջկա համար մի սառն աղբյուր ա:
 Հոր փեշակը տղին կնիկ ա:
 Հո օրորոցի քամակին, հո օխտը սարի քամակին:
 Հունարը ասիլը չի, հունարը կատարին ա:
 Հունարը փուշ կուլ տալը չի, հունարը՝ մարսին ա:
 Հունար ունեիր, ուսի կշտին խաղչելի:
 Հում կաթնակերին էհտիբար չկա:
 Ձագատեր կատուն զոդ կըլնի:
 Ձախլիկն ալլիկի վրեն կխնդա:
 Ձախ աչքով ա լաց ըլնում:
 Ձախ օրվա վերջը աշողությունն ա:
 Ձախորդությունը կերթա, աշողությունը կմնա:
 Ձեթը որ կա՝ աչքի լուս ա, հղը որ կա՝ ծնկան ուժ
 ա:
 Ձենը լսել ա, համա տեղը չի իմացել:
 Ձենդ տաքի, ձեռդ պաղի:
 Ձեռը ձեռ կլվա, էրկու ձեռն էլ ետ կգառնա էրես
 կլվա:
 Ձեռդ քու ծնկանդ դալաղ տուր:
 Ձեռդ ո՞րի բերնին դնես:
 Ձեռիցդ լավություն չի գալի, վատություն էլ մի
 անի:
 Ձեռնաբացի ձեռը կմնա ծոցին:
 Ձեռի վրեն ձեռ առավ, ոտի վրեն ոտ առավ:
 Ձեռիցդ քանի գա՝ լավություն արա:
 Ձեռիցդ բան չի գա, ձենդ կարճ արա:
 Ձեռներդ փլավ ա ուտո՛ւմ:
 Ձեռս կլուտ չլնի, փորս հղոտ չի ըլնի:
 Ձեռս ջեքս եմ տանում, քամակս ա գնում:
 Ձեռնքաշի մեկն երկու չի ըլնի:
 Ձեռ ու ոտից կնկնի, կար ու կաթից չի ընկնի:
 Ձին շեղավ, էշը հաղար ա:
 Ձին ու ջորին կովեցին, էշին ոտատակ տվին:
 Ձիով էկանք, էշով դարձանք:
 Ձի ա՝ թող իր ախոռին խրխնջա:
 Ձի փեշքաշ արինք, թամբ էլ ես ուզում:
 Ձին տիրոջ տակին կխաղա:
 Ձին ձիավորիցը վեր կբերի:
 Ձին ձիու կշտին կապես, յա խունը կսովորի յա՛
 խասլաթը:
 Ձին ձիան կշտին կապես, յա կծան կըլնի, յա
 թափկան:
 Ձիու ոտներ որ ջրում ըլնի, էլ շվացնիլը պետքը չի:
 Ձիու պոչը ուրիշ մոտը կտրես, մեկը կասի՝ եր-
 կար ա, մեկը կասի՝ կարճ ա:
 Ձիուն գարով քշի, ոչ թե դամշիով:
 Ձկանը հարցրին—ծովիցը ինչ խաբար ունես, ա-

սաց՝ խաբար ունեմ, համա բերանս ջրով լիքն
աւ:

Ձմեռվա վարդը կրակն ա:

Ձմեռվա բարին ձյունն ա:

Ձմեռվը ձեռին երկար չի մնա:

Ձվի գողը ձիու գող կդառնա:

Ձվիցը չիլած, ծուղորուղու ա կանչում:

Ձուկը գլխիցը կրոնեն:

Ձուկ բռնողը առանց թրջվել չի մնա:

Ձուկը գլխիցն ա հոտում:

Ձուկը ծովումը, առուտումը մի անի:

Ձուկը ծովումը կմեծանա:

Տուկը հենց կուլ տուր, որ բիստը բողբաջ չծակի:

Ձուկը ձկանը ասեց՝ դենը պառկի, ասեց՝ էրկսով

էլ մի թավի միջին ենք տապակվում:

Ձուն իրար շտապ՝ լակությունը չես իմանա:

Ձուն էփեցիր, կողպա աղն էլ հետը գցես, ալա-
նի ա:

Ձուն ա էկե՛լ, որ ոտերս պաղի:

Ղարու փլավն էլ ամեն օր չի ուտվի:

Ղաղարն աղա, նաղարն աղա, բա մեր բնադունն
ո՞վ աղա:

Ղաղի ճուտը ձվից ելավ՝ ջուրը կվազի:

Ղաղի եմ ման գալի, որ ես թերուն:

Ղալամն էլա քու ձեռին, դավթարն էլ:

Ղարիբ շունը վախուկ կըլնի:

Ղարիբ շան պոչը չի երևա:

Ղարիբն ասել ա՝ աստված, կնկանս մտքինը ըլնի,
մորս մտքինը չըլնի:

Ղարիբի կերածը աղի ու բղի ա:

Ղիղիցը որ շատ ըլնի, ոտը ճաք կըլնի:

Ղիղիցը շիկատամի բարեկամն ա:

Ղյամաթիցը կրակը տանեմ, ո՞րտեղ վառեմ:

Ղշի ճուտը կթողա՞, մոր բերանը բան էթա:

Ղոնաղն աստծունն ա:

Ղոնաղը որ կա, տանտիրոջ նոթարն ա:

Ղամաթի ճամփին չին կապի:

Ղամաթը որ տա, էն շոր քարիցն էլ կգա:

Ղրդու դարդը ծիտը չի, ծվոցն ա:

Ղունկը մսիցը չի բաժանվի:

Ղունկա բաց անեմ, միջին թքե՛մ:

Ղուշն որ երկնքովն անց կենա, նա նիգյարը կի-
մանա:

Ճամփի կիսիցը եղ դառնալը նամարդութուն ա:
Ճամփա կա շալիր-չիման ա, ճամփա կա քար ու
կապան ա:

Ճամփիցը դուս էկողի աջը դուս կգա:

Ճամփորդի գլխին ձուն ու կարկուտ շատ կգա:

Ճանճը ճենճին կվազի:

Ճանճը մի զատ չի, համա աման ա կխտտում:

Ճանճն ածում ա, ճիճուն կրում ա:

Ճանճն ընտի թոփ կըլնի, որտի մեղր կա:

Ճանճն ինչ ա, որ ճենճն ինչ ըլնի:

Ճառա ճոթան ա, մազե ճոպան ա:

Ճաշն ուտելն եղ ձեռին ջուր չեն լցնի:

Ճաքն ընկավ ամանը կոծկելը հեշտ ա:

Ճիպտոդ քոլիցը քաղի:

Ճիպտոը իր զորութունը շանց կտա:

Ճիպտոը դալար վախտը կծռեն:

Ճմեն պրծանք ճմճին ընկանք:

Ճնկացող չկա, վնկացող չկա:

Ճոռթուկ բերան, խզմաքիթ, ոսկե գինդ:

Ճոպանի իրկարն ա լավ, խոսքի կարճը:

Ճպոտտ աչքերին ծուխն ու մուխն էր պակաս:

Ճոճան սելը թեզ կնստի:

Ճստաս, վստաս, Բաղդասարի քուֆթեն ես:

Ճրագն իր տակը լիս չի տա:

Ճրագով եմ ման եկել, լիսով եմ գտել:

Ճուտը ձվի միջինն ա բելու անում:

Ճուտերն աշնանը կհամբարեն:

Մաղավորի մազը կթափի, անմազին մազ կբուսի:

Մազը մազամանից ջոկող ա:

Մազը սրտիցն ա ջուր խմում:

Մազը լավ բան ըլնեմ, ըմեն բանի մեջ ինչի կլնեմ:

Մազմանի աշկիրտ ա՝ քանի կեթա, ետ կեթա:

Մաթոսն էլ թաթոսին հավան չի:

Մալը տիրոջը չքաշի, կասեն գողանովի ա:

Մալին տերն ա, որդուն՝ հերն ա:

Մալին ես եմ պահում, դայմադը մորաքույրս ա
ուտում:

Մալ ու դովլաթը, որ կա, անցուկ ա:

Մախաթը պարկում չի պահվի:

Մահը պարտք ա, չկամությունը ինչ հարկ ա:

Մահը մոտ, իսանն անոտ:

Մահն ընկերովի՝ հաղ ու հարսանիք ա:

Մալիս ամիս, վալիս ամիս:

Մաղը իր խեմքին, շունը շեմքին:

Մաղով կմաղի, մալով կսվաղի:

Մաժնամանումը մազ ըլնի, երես կհանի:

Մանկուց դադածը ծերուց վատաակ ա:

Մանկուց դատումը ծերուց գավազան ա:

Մանուկն օրորոցումն ա բելլու անում:

Մանգաղը մշակի ձեռքը շեն խլի:
 Ման էկողը յա փորին կընի, յա շորին:
 Ման եկողի ոտը քարի էլ կառնի:
 Մանին մանած ա, պատից կախած ա:
 Մանին որ կա, էս դունչումն ա:
 Մանրիկ իշուն՝ բեռ մի արջում:
 Մաշակարին մաշիկ չի ընի:
 Մատաղ ընեն մամբիլ քեզ, որ շթողի սեբեհս:
 Մատը կտրես, վրեն խաբար չի ընի:
 Մարան, Մարան՝ պեղկի շարան, դափին տվին,
 դուռնով տարան:
 Մարաքը մողին ա դարդակում, պուճախը էրեխեն:
 Մարաքի հալը մողուցն իմացն՝ ք:
 Մարգարեն առաջ իր հոգու ճամփին կանի:
 Մարգարեն իր գավառումը պատիվ չունի:
 Մարգարիտը խողին ինչ կսազի:
 Մարդը մարդ ա մարդանա:
 Մարդից նեղանաս, մարդուկից ի՞նչ նեղանաս:
 Մարդ կա, վրան մարդ կհաշի, մարդ կա վրան շուն
 կհաշի:
 Մարդը գիտի, վախտը գիտի:
 Մարդ ընի՞, որ վրեն շուն չհաշի:
 Մարդ կա, որ վրեն բերդ կշինվի:
 Մարդ մարդի դարդ չիմանա, կես գշերին ժամ կը-
 կանչի:
 Մարդ մարդի բաղ կտա, մարդ մարդի քոռ պտուղ
 էլ չի տա:
 Մարդ ինչ անի, իրան կանի:
 Մարդ ինչ քաշի, իրա խեղճիցը կքաշի:
 Մարդ իրա թեքածը չի լիզի:
 Մարդ կա, մարդ ա, մարդ կա մարդուկ ա:
 Մարդ կա տերտերն ա սիրում, մարդ կա՝ տիրօխ-
 նին:
 Մարդ կա գոմեշ կմարսի, մարդ կա՝ ճուտն էլ չի
 մարսի:
 Մարդ ու կնկա խոռովը ընչքան չթի չորանալն ա:
 Մարդու խնդրած, աստծու տված:
 Մարդ շուն ընի տան պուճուր չընի:
 Մարդամիջին մարդս ընի, հազար թուման պարտ-
 քըս ընի:
 Մարդի աչքը ընի, անունը չընի:
 Մարդին մարդ շինողը փողն ա:
 Մարդի շվաք, վարդի շվաք:
 Մարդն աշխատելու համար ա ստեղծվել:
 Մարմանը ջրիցը փախի, խշշան ջրիցը մի վախի:
 Մարոն հավնավ Կարոյին, Կարոն չհավնավ Մա-
 րոյին:
 Մարտեն պրծանք, դարդեն պրծանք:
 Մարտի ընեին-լազազը բնին:
 Մարտի իննը-մատը կտրի գցի ձինը:

Միս լուծ գոմեշ կտա, մեղա աստծու չի ասի:
 Մեծական խոսքը ականջիդ գինդ արա:
 Մեծ էշը ախոռումն ա մնացել:
 Մեծ սարին մեծ էլ ձին ա դնում:
 Մեծի ասած, պուճուրի լսած:
 Մեծի հետ մեծ էլի, պուճուրի հետ պուճուր:
 Մեծին շատղի ոտը քարի կառնի:
 Մեծի խոսքը ականջի տակ չեն գցի:
 Մեկ գողին, մեկ գրողին, վայն եկավ մեկն ունե-
 ցողին:
 Մեկը մեկով, երկուսն էլ աստծով:
 Մեկ կարմորուկ, մեկ ծաղիկ դուշմանիս տունը
 չնկնի:
 Մեկի հավի քամակը դուրս էր էկել, էն մեկն ասեց՝
 տուր տանեմ մեր կատվին:
 Մեղը մատիկ-մատիկ, շամիլը հատիկ-հատիկ:
 Մեղը քաղցր ա շաքարից, քունը՝ համ շաքարից,
 համ մեղրից:
 Մեղավորն ասեց, արդարը վկայեց:
 Մեղավորի մեղքը ոտի տակին ա:
 Մեղավորի մեղքիցը արդարն ա տանջվում:
 Մեղավորին ով ա տվել արքայություն:
 Մեղավոր եմ, տեղ չունեմ տեղավորեմ:
 Մեղը ծախողը մատը կլիզի:
 Մեղրամոմը կրակին ոնց կդիմանա:
 Մեղքը լալով, պարտքը տալով:
 Մեղանիդ գյորա ձիդ վրա արա:
 Մենակությունը մենակ աստծուն կվայելի:
 Մենք գնացինք կուզեկուզ, դուք էլ էլաք ապլա-
 պուզ:
 Մենք մի հոտ ենք, մի հովիվ ենք:
 Մենք չհասանք ձեզ, դուք հասաք մեզ:
 Մեջ ուտում ա, դրաղ ման ա գալի:
 Մեջ-մեջքի տանք, սար շուռ կտանք:
 Մեջք քանի կուցնես, բեռ դնող շատ կընի:
 Մեռա հորս հացն ուտելով, քեզ խրատելով:
 Մեռեն էն տաշտին, որ մինն էլ կընի կշտին:
 Մեռնելուցը դենը էլ հո աշխարհ չկա:
 Մեռեն էն ճպոտ աչքին, որ եղ կքսի իմ հացին:
 Մեռնող երեխու ոտը մոր փորումն ա մնում:
 Մեռնողի քամակին ով է մեռել:
 Մեր ատամացվով մեզ ենք արել, տազ ենք արել:
 Մեր բանը աղ ա, ով կուզի թող հալա:
 Մեր էշը մեր դռան տլիցը հանում ենք:
 Մեր թանի ապուրը խալխի դարու փլավից լավ ա:
 Մեր թուղթը թղթերի տակն ա ընկել:
 Մեր հացի միջին աղ չկա, լավություն անենք, վա-
 տություն դուրս կգա:
 Մեր մողին մեր բճրիցն էլ կապած ա:
 Մեր հացեն, մեր ջրեն չեն ամչնա:

Մեր հացն ա ուտում, խալխի դռանն ա հաշում:
 Մեր ջաղացի բարը թարս ա պտտում:
 Մերը կալերով կբերի, մաղերով վեկունի:
 Մերը մանուկն ուրացել ա:
 Մերին մեղինք հեռացած ա, փետը լեքը վերածած ա:
 Մեր ունես, աշխարհումն էլ տեր ունես:
 Մերու շատ վեջն ա, թե արջն իրանից խռոված ա:
 Մի ահոսը հո ցեւ չի:
 Մի աղբրից, որ ջուր խմեն, էն աղբուրը մտահան չեն անի:
 Մի առվով, որ ջուր ա էկել, հա էլ կգա:
 Մի ատամ քշիորիկ էլ չունի:
 Մի բանից որ չեմ կշտանում, չեմ էլ սովածանա:
 Մի բերան ունիս՝ հաղար լեղու:
 Մի գառ էլ մորթենք, խաթըր չենք առնի:
 Մի գոտն էծը, մի սուրուի անուն ա հանում:
 Մի դուռդ մատակ ա դառել, ընկել գեղի բերանը:
 Մի դարդը մարդ չի սպանի:
 Մի դիպչի տեղորիս, շալաբի հուր կա փորիս:
 Մի դաստա ծաղկով գարուն չի գա:
 Մի դրկիցը լավ ա, քան օխտը տեղոր կնիկը:
 Մի էրեսը հարս ա, մի էրեսը աղջիկ:
 Մի թաս ջուր, ով ուզի տուր:
 Մի թրքոտ կովը մի նախրի անուն ա հանում:
 Մի թելը քաշես՝ հաղար կարկատան կթափվի:
 Մի թրի որ առաջը կտրեց, քամակն էլ կկտրի:
 Մի խելքը լավ ա, էրկուսը դհա լավ ա:
 Մի խելքը իսանին ամառ-ձմեռ ի՞նչ անի:
 Մի խելքը գնում ա, մեկը գալիս ա:
 Մի ծաղկով մայիս չի գա:
 Մի ծառից համ թի կընի, համ հորսլի:
 Մի կոտ կորեկն էլ ցից ու կամջակ կուզի:
 Մի կոտ կորեկ ունենա, ոսկին չոփով շուտ կտա:
 Մի կրթան հավը մի ճրթան կով ածի:
 Մի հայկին լավ ա, քանց օխտը տեղոր կնիկը:
 Մի ձեռը ծափ չի տա:
 Մի ձեռը, որ չի կտրվում, պիտի պաշես, դենս գըլ-խիդ:
 Մի ձեռով տարը ձմերուկ ա բռնում:
 Մի ձենը երկինք էր, մինը գետին:
 Մի ձեռը եղում, մինը մեղրում:
 Մի ձեռը տանում հարիր ա հանում, մի ձեռը՝ հա-դար:
 Մի մատ ունի, հաղար հունար ունի:
 Մին նրան ա խաշ հանում, մին աստծուն:
 Մին քեզ ասեմ, դու հաղար հասկացի:
 Մինչև ամանը չընկնի, ձենը վեր չի ըլնի:
 Մինչև աստծու դռնն էլ իսանիս պտի մարդ ու-նենա:

Մինչև առուն ջուր գա, գորտի աչքերը դուս կգա:
 Մինչև աղն էկավ, մատաղը գնաց:
 Մինչև դանակը հասնի, եղն էլ կսատկի:
 Մինչև դուռը չբաց, բաց չի ըլնի:
 Մինչև զատիկը գա, Հարոյի հարսն էլ հերանց կե-թա:
 Մինչև էդ բանը գլուխ գա, ուղտի պուր գետին կառնի:
 Մինչև էն վախտը, լա էլը կսատկի, լա՝ էշատեր:
 Մինչև էրեխու մեծանալը, գլխին հաղար դար կա:
 Մինչև էրեխեն լաց չըլնի, մերը ծիծ չի տա:
 Մինչև էս ձեռովդ չտաս, էն ձեռովդ չես առնի:
 Մինչև թոռ չգցես, ձուկ կըռնե՞ս:
 Մինչև խելոքը ծած գա, գիծը կարմունջը անց կկե-նա:
 Մինչև խելոքը միտք անի, գիծը տղին հարսանիք կտանի:
 Մինչև կարկուտը չթափի, մշակն աստված չի կան-չի:
 Մինչև հարսանքավորը հասնի, մոդին մատաղ կըլնի:
 Մինչև հմի խունկ ու մոմ էր սրբերին, հիմի դա-ռավ ձութ ու ծամոն լրբերին:
 Մինչև հացն էկավ, կորկոտը գնաց:
 Մինչև հարսը գցեց հավարը, հավը կերավ ձավա-րը:
 Մինչև հաստը բարակի, բարակի հոգին կթուչի:
 Մինչև հավարավորը հասնի, ջուրը ջաղացը կքան-դի:
 Մինչև մի տեղ կրակ չըլնի, մուկ չի ըլնի:
 Մինչև նորաթը մեղ հասնի, լիսն էլ վրա կհասնի:
 Մինն ուռի ա, մինը բուս ա:
 Մինն ուտելով ա մեռնում, մինը չուտելով:
 Մինչև Շուշանը զարդարվի, ժամը կարցազվի:
 Մինը որ էլավ բամբակ, էն մինը պտի ըլնի զան-գակ:
 Մինչև զգա եղինը, չի հիշվի առաջինը:
 Մինչև չտաս մին, չես առնի տասներմին:
 Մինչև չդատես, դատողի դադրը չես իմանա:
 Մինչև ջուրը չտնես, չբեկանաս:
 Մին տեսնում ես, ասում ես մին էլ տեսնամ:
 Մինն ասում ես, տասներմինը թողում ես:
 Մին աստուծան ա խաշ հանում, մին՝ իր մինուճա-րին:
 Մի կտոր հաց ուտես, հալալ ուտես:
 Մին որ զկոտա՝ սար շուտ կտա:
 Մի ոտս ըստի ա, մինը ընդի:
 Մի ջուխտ մաշիկով օխտը տուն կմտնի:
 Մի սել սիսեռ ունենա աստծուն ասպատոր կասի:
 Մի տեղ էրան, մի տեղ վերան:

Միտքս ծոնմ, աղունս շվանին կփռնմ:
 Մի տուր, մի սովրեցնի, սովրեցրի՛ր՝ մի կտրի:
 Մի տան շերեփի որ էրկու տանտկու ձեռ ընկնի, էն տունը բաժանք թեզ կընկնի:
 Մի տանը էրկու տանտկի ունենա, էն տունը անա-վել կմնա:
 Մի տանով շենք, մի հալով ենք:
 Մի տեղ հայ-հայ, մի տեղ վայ-վայ:
 Մի տեղ ծով ա, մի տեղ սով ա:
 Մի տեղ կանեն բարոք կենդան, մի տեղ քաղցու կզկտան:
 Մի տեղ եղում են, մի տեղ դեղում:
 Մի տեղ շեն, մի տեղ ալեր:
 Մի տեղ որ տեսար սաղ քուռ են, դու էլ քոռացի:
 Մի քիչ քշվչոցը էրկու տուն ա քանդել:
 Մի փորն էրկու մուննաթ չի ուզի:
 Մի օր բոշա, մի օր փաշա:
 Մի օր չկա թթու թան, մի օր կանեն բարիկենդան:
 Մի օր ափն արոտ, մի օր դարմանի կարոտ:
 Մի օր էլել ենք, մի օր էլ կմեռնենք:
 Մի օրվա խանությունն էլ խանություն ա:
 Միս անողի դանակը հազիւ կըլնի:
 Միս ուտող ղշի կտուցը ծուռը կըլնի:
 Միսն անօսկող չի ըլնի:
 Միսն օսկողիցը շին բաժանի:
 Միրուք վերանող ես, սվթա քու միրուքը վեր արա:
 Միրուք թողալը հնշտ ա, կնդելը դժար ա:
 Միրուքի քամակն ընկավ, բեղերն էլ կորցրեց:
 Մլավան կատուն մուկ չի բռնի:
 Մկան հալը, կատվի տրճկալը:
 Մկան հալը կատվիցը հարցրեք:
 Մկան շենն էլ չաղացին օգուտ ա:
 Մկան համար կատուն ասլան կերեա:
 Մկան աչքին կատվիցը մեծ հարամի չկա:
 Մկան ծակը հաղար թումանով ձեռը չի ընկնում:
 Մկան ծակը փոխ ա առել:
 Մնացողը մի աչքիս վրա, չմնացողը՝ էրկու:
 Մնի միրուքը վառվեց, մինն ասեց՝ խաշիւս եփեմ:
 Մշակին մշակ, ծուռ ոտներին յորդան-դոշակ:
 Մողին գնաց, հորթը անոթի մնաց:
 Մուլին ասին՝ փլավ են տանում, ասեց՝ ինձ ինչ, ասին՝ քեզ համար են տանում, ասեց՝ բա քեզ ինչ:
 Մուլին էջը վրա չի գա, մեզ էլ՝ լավ բանը:
 Մոխրը մոխրոտին ի՞նչ կանի:
 Մոտիկ հարեանը լավ ա, քանց հեռու բարեկամը:
 Մոր անեծքը երեխուն օրհնանք ա:
 Մոր բախտ, աղջկանը թախտ:
 Մոր սերը ոչ կրակումը կերվի, ոչ ջրումը կխեխտ-վի:

Մորը օխտը քոռ աղջիկ ա էլել, մինը գրողին չի տվել:
 Մոր փիսը չի լինի, որդու փիսը կլինի:
 Մտիկ տալով սովորին ըլնեք, դասաբխանի շունը դասաբ կլնեք:
 Մտքում տեղ ըլնի, պուկումդ եղ կըլնի:
 Մտնելուց առաջ, միտք ըրե ելնելու համար:
 Մտնիլ դողալ գիտի, դուս գալ, շողալ գիտի:
 Մրիկը մի զատ չի, համա հացը խարաբ կանի:
 Մուխսի թմեն՝ նստի ծմեն:
 Մուկը բունը չի մտնում, շախկամն էլ շլնթից են կախ անում:
 Մուկը ծակը չի մտնում, ցախավելն էլ քամակիցն ա կախ էլել:
 Մուկը մի զադ չի, համա մի կարաս ա կխտոտում:
 Մուկը քանի հողը քանդի, իրա գլխին կըլցնի:
 Մուկն իրա բնում իրան իշխան ա համարում:
 Մուկն իր համար քնում, կատվի համար էրազ ա տեսնում:
 Մուկն էլ ա աղանձ ուտում:
 Մուշտարի՝ ոտներդ վեր կալ շուտ արի:
 Ցա աղն ա պակաս, յա մաղը:
 Ցա զառ ունեցի, յա զոռ:
 Ցա էշի զատկին, յա քաղցած քառասունքին:
 Ցա թուր ու դանակին, յա տուր ու դազանակին:
 Ցա կորկի կալին կլնի, յա էշի զատկին:
 Ցաղն էթալով-գալով բարեկամանում ա, բարեկա-մը չեթալով-չգալով յադանում ա:
 Ցավաշ էրթաւ, շատ կերթաւ:
 Ցավաշ քեղեմ՝ կասեն քոռ ա, շուտ-շուտ քեղեմ՝ կասեն ծուռ ա:
 Ցավաշ կեր, ատամներդ շառնե:
 Ցավշանի ըրեքին մանուշակ ա բուսնել:
 Ցարեն տիրոջն ա ցավ տալի:
 Ցարաբ մորդ փորին ո՞նց ես սթրել:
 Ցոթ մը կերա քարթու հաց, յոթ մը կերա թազա հաց, անիրավ կիսուր չեկավ՝ նստինք խալալ հաց:
 Ցոնջա չենք, որ մեկ էլ էրես անենք:
 Ցորդանիդ բարա ոտդ մեկնի:
 Նա գնացել ա հախին, մեք մնացել ենք նհա-խին:
 Նա իրից կսիրես, նա իրիցկնիկ:
 Նալը կրակին, ձեթը ճրագին:
 Նա կըրդի, դու էլ խրթի:
 Նա (ոչ) կերեք, նա խմեք, նա տնեն դուս էլեք:
 Նա կուտի քո վռիկ, նա կըջի քու հորիկ:

նաղղը թողած, նիսյի քամակ շեն ընկնի:
 նամուսը թանկ արծի:
 նամուսը պցել են շանը, շունը չի կերել:
 նամուսով մեռնելը, աննամուս ապրելուցը լավ ա:
 նամուստ իսանից սատանեն էլ փախտ ա:
 նարմա նազուկ ա, ճմբան բազուկ ա:
 նեղ օրը լին օրվա օրորոցն ա:
 նեղ տեղն ընկնի կիսանչի, լին տեղն ընկնի՝ կշան-
 չի:
 նեղն ընկնես, նոր աստված կկանչես:
 նեղն ընկնելուց ոտս են պաշում, լենն ընկնելուց՝
 խել են կանչում:
 ներքեր չի նստում, վերեն էլ տեղ չկա:
 ներսեից մեր աչքն ենք հանում, դրսեից՝ խալխի:
 նիսյան շեր չի մտնի:
 նիսյա գինի խմողը երկու անգամ կհարբի:
 նմանը նմանին կսիրի:
 նոթերիցը լուն վեր ընկնի, հազար կտոր կլնի:
 նոթերը շինել ա անձող ծախողի նոթեր:
 նոյի ազուպի պես՝ ոչ հա խաբարն էկավ, ոչ չէ:
 նորերն էկան, հները հեղ էլան:
 նստեմ գոգդ, փիտեմ մորուզդ:
 նստում ա՝ դուզ ա, կայնում ա՝ կուզ ա:
 նրա ասեղ ուտողը, մախաթ կփսխի:
 նրա ըռխին մտիկ անողն ո՞վ ա:
 նրա ոչ հովին հովացեք, ոչ արևին տաքացեք:
 նրա ոչ տեսածին հավատա, ոչ լսածին:
 նրանց ջուրը մի առվով չի գնում:
 նրա չվանին ցախ դնելու չի:
 նրա քանդած տունը, աստված էլ չի քանդի:

Շարթի գլխին կեթա, շարթի տակին կզա:
 Շալը հագել ա ալի վրա:
 Շալակատարին բարեվ տվողն ո՞վ ա:
 Շակալու դռանը շակալ ո՞վ ա տեսել:
 Շահի-շահի թոփ արինք, թուման-թուման ցվրե-
 ցինք:

Շահուն դադր չարողը, թումանին չի իմանա:
 Շան անունը տուր, փետը վերկալ:
 Շան անունը տուր, հացը վրա արա:
 Շան աշալը որ գա, գոմի շեմին՝ վեր կզա:
 Շան բախտը ոտի տակին ա:
 Շան բերանը բան չզցես՝ կգոմուս:
 Շան կաղալուն չեն հավատա:
 Շան կճիրն ասին զեղ ա, գլորվեց, խորը թաղվեց:
 Շան կծածին շան բուրդը կլավացնի:
 Շանը կտան, տիրոջը խաթր կանեն:
 Շան հաղալուն էլ հեսար կա:
 Շան հունարը կծին ա:
 Շան հետ ախպերացի, փետը ձեռիցդ մի քցի:

Շանը մի փութ դմակ տաս, էնտեղ չի հասնի:
 Շանից գառ, գառից շուն:
 Շանիցը մազ պոկելը խեր ա:
 Շանիցը շուն կընի, գելիցը՝ դել:
 Շանից շատ են, գելից քիչ:
 Շանը չթարես, չի հաչա:
 Շանը քանի բար քցես, էնքան կհաչա:
 Շանից պրծանք, շնանոցն ընկանք:
 Շատ անողին շալ շապիկ:
 Շատ ա շատ համարի, քիչ ա՝ էլեդ շատ համարի:
 Շատ գիտես, քիչ խոսա:
 Շատը գնացել ա, քիչը մնացել ա:
 Շատ գովածը տանը կմնա:
 Շատ դատես, շատ էլ կուտես:
 Շատ եղին էր, հիմի էլ էլավ տեղին:
 Շատ լսի, քիչ խոսի:
 Շատ հասած ծիրանը ծառին չի կինա:
 Շատ ձեռքի ջրուկ է, ամեն բան ձեռքեն կգա:
 Շատ ձեռնաբացին, հետո աղանջ չեն դնի նրա լա-
 ցին:

Շատ դուռ էր, դարձավ պուպուշ:
 Շատ մանեկողը շատ բան կիմանա:
 Շատ մի սիրի՝ ատել կա, շատ մի ատի՝ սիրել կա:
 Շատ շատին, քիչն էլ մնա աղքատին:
 Շատիցը շատ, քիչը քիչ:
 Շատին շատ, քիչն քիչ:
 Շատանոց-շնանոց:
 Շատիցը որ չկշտանանք, քիչը սկի չենք կշտանա:
 Շատ որ ուտենք, կոտոշ պտի հանենք:
 Շատ սիրուն էինք, ծաղիկ էլ հանեցինք:
 Շատվեր նստողի տեղը դռան տակին ա:
 Շատին վազես, քիչն էլ կզրկվես:
 Շատ տրճկացողը շուտ յաթաղ կինի:
 Շատ փքվես, շուտ կլքվես:
 Շատի քամակն ընկնես, քիչն էլ կկորցնես:
 Շինել են Շպոյի ավերակը:
 Շեն անուն, ավեր քաղաք:
 Շեն ու ավեր, նրա գլխին էր:
 Շեն կենա շեն տեղը:
 Շեն տարին ինչ էր, որ ավեր տարին ինչ ըլներ:
 Շեն տուն-նախրի հաց:
 Շիտակ խոսքը հանաքով կասեն:
 Շիտակ խոսքը յա էրեխուց կլսես, յա խելառից:
 Շինական, շակալ բերան, միրուզ բռնեմ, թն բե-
 րան:

Շինականը որ չփոթի, տրեխը ոտին կդիվտուի:
 Շինականին էլենա չրիկ, քեզի կբերա գալ մի նվիկ:
 Շկոկին տվողի դեղը կաղնու կոժոժն ա:
 Շները շիվան, կատվները կայնին դիվան:
 Շները կապեցին, շնապահին բաց թողին:

Շնորհի քոստը կկատարի:
 Շուրհն օխտը տարի շվանի կապումն ա մնացել
 Շողոմբոր գառը էրկու մեր ա ծծել:
 Շողոմ լեզվին խափվելը անխելքություն ա:
 Շոր տուր՝ շնորք տամ, հաց տուր՝ ռանգ տամ:
 Շորն ամեն մարդու սաղ չի գա, համա նավար սաղ
 կգա:
 Շորն ասել ա՝ դու ինձ պահի բողջի միջին, ես քեզ
 պահեմ մարդի միջին:
 Շորի նորն ա լավ, բարեկամի՝ հինը:
 Շորը ամեն մարդու կսաղա, համա հախը կուզա:
 Շորերս արևոտ տեսար, ջաղացպան իմացա՞ր:
 Շվաքի կուժը ի՞նչ գիտի արևի ուժը:
 Շուշանը շփոթ էփեղ չի իմանում, վանքին խավժա-
 րար են անում:
 Շուշեն որ կտորեցիր, էլ կոծկելը դժար ա:
 Շուտ-շուտ էթամ՝ կկոթես, կամաց կեթամ՝ կըռ-
 քես:
 Շուն պահի, որ եղ դառնա ոտդ կծի:
 Շուն էլ առնես, պիտի սոյը հարցնես:
 Շուն պահես, դառնդ պտի կապես:
 Շունը ականջ կտորոդիցն ա վախում:
 Շունը գնաց դասաբխանեն, ոտ բերելու տեղ ոտը
 թողաց:
 Շունը դասաբխանեն եթա՝ ոսկոռի կեթա:
 Շունը դեղի հովին քնում ա, հենց իմանում ա իրա
 հովն ա:
 Շունը շան թաթ չի ծամի:
 Շունը շան պես էլ կսատկի:
 Շունը շան կշտին կապես, յա կծան կըլնի, յա հա-
 շան:
 Շունը եղի տկիցը կապես, պտի քաշի ճղի:
 Շունը կաղալով չի սատկի:
 Շունը կամ լծիլը հեշտ ա, համա կճիր բռնիլը դը-
 ժար ա:
 Շունը հաշարով կդախանա:
 Շունը շալկատարի վրա կհաշա:
 Շունը սատկացնողին են քաշ տալի:
 Շունը տերը չի ճանաչում:
 Շունը տիրոջը կքաշի:
 Շունը հաշում ա, քարվանը քոշում ա:
 Շունը հաշում ա, քամին փշում ա:
 Շունը որ կծան ըլնի, սվթա տիրոջը կկծի:
 Շունը որ շնա, քոփակը Բաղդադու կգա:
 Շունը որ շուն ա, ճանանչ իսանին դալմիշ չի ըլ-
 նի:
 Շունը պոչը պտտի, շատահաշի մոթին կառնի:
 Շունն էթա, շախկեն ըռխին ա:
 Շունն էն շանից, էրկուսն էլ մի տանից:
 Շունն ինչ ուտի, էն կփսխի:

Շունը օսկոռի վազեց, բերնին էլ կորցրեց:
 Ոչ աստծուն ճրագ ես, ոչ սատանին կրակ:
 Ոչ առի ա, ոչ բռի ա:
 Ոչ արտումն արոտ ունի, ոչ բաղումը խոտ:
 Ոչ ղոթխմը կրակ ես, ոչ դրախտմը՝ հրեշտակ:
 Ոչ դի ու լացի, ոչ առ փախի:
 Ոչ դանակով կտրի, ոչ բամբակով բռնի:
 Ոչ երկար պաս ենք, ոչ կարճ ուտիս:
 Ոչ էնա գնում ա, ոչ էնա կենում ա:
 Ոչ թքելուց կքաշվի, ոչ չթքելուց կփախչի:
 Ոչ խաշին խոստում, ոչ էրեխուն փիփի:
 Ոչ խելք ունի, ոչ մեղք:
 Ոչ կուտեմ քու վեդի, ոչ կքշեմ քու հորիկ:
 Ոչ կառնեմ քո գոռը, ոչ կխառնեմ քո վոռը:
 Ոչ հայի խոնկ ա, ոչ թուրքի ուզարլիկ:
 Ոչ կեր անմեռ, ոչ որդի անպսակ:
 Ոչ հոռի ա, ոչ բռիկ ա:
 Ոչ ձեռ կա՝ դուռս բանա, ոչ ձեն կա՝ հալս իմանա:
 Ոչ ճակտին մեռուն կա, ոչ ահ:
 Ոչ մարդանման ա, ոչ մարդահավան ա:
 Ոչ շհարումը Շմո ա, ոչ շենումը՝ Թմո:
 Ոչ ով շասի, թե իրա ճրագը ընշանի առավոտ լիս
 կերա:
 Ոչ տուն ունի դուռը վրեն, ոչ պուտուկ ունի խուփը
 վրեն:
 Ոչխարը աղը շեւած տեղը լիզուն քարերին ա քը-
 սում:
 Ոչխարն էլ դասաբխանեն չի գնում, համա դոռով
 են տանում:
 Ոչխարն ինադ արեց էլբրին, դմակը տվեց գելե-
 բին:
 Ոչխարն իրա ոտից են կախ անում, գառն իր:
 Ոսկին մանդր ա, գինը ծանդր ա:
 Ոսկոռ տանող շունը մի օր էլ ոսկոռ կբերի:
 Ով ալարի, ոչ դալարի:
 Ով աշխատի, նա կուտի:
 Ով աշխատի քրտինքով, կնստի լիքը տաշտի քով:
 Ով ամառն ալարի, նա ձմեռը կսալարի:
 Ով դարդակ ու լոկ ա, նրանից մի պլոկա:
 Ով էշ, մենք փալա:
 Ով էլավ անգործ ու վատ, ամանը կմնա խեցատ:
 Ո՞վ ըլնի քաբաք ուտողը, ով ըլնի մխումը քոռա-
 ցողը:
 Ո՞վ ջրա թանին թթու կասի:
 Ո՞վ իրա աչքը քոռ կուզի:
 Ո՞վ իր հացին քացով կտա:
 Ով կարդա, նա մարդ ա:
 Ով հեշ, հեշ, դու մեջ:
 Ով հավիտենական մնա, թող նա պարծենա:
 Ով ղեյրաթ ունենա, նա սոված չի մնա:

Ով մեռնի, ծերը կմեռնի, ով չմեռնի ծերը կմեռնի:
 Ով շատ խաղա, նա կկաղա:
 Ով չուտտ, նա կուտտ:
 Ով պատ ուտի, դու բերանդ ծփացրու:
 Ռ՞վ ուտի եղով ճմուռը, ո՞վ տա գլուխը դռնովը:
 Ով քոխովիցը հեռու ընի, իրա փայլ աստծուն մո-
 տիկ կըլնի:
 Ով քրտնի, նա իշտահով կուտի:
 Լոտավորը ձիավորի վրա ծծուցում ա:
 Ոտը դրել ա մաղած ալիքը:
 Ոտերս կվոտ ըլնի, բերանս եղոտ էլնի:
 Ոտերս ցավա լավ ա, քանց բերանս:
 Ոտը վերկալած ջաղացը խարաբ կանի ալի հացը:
 Ոտին տեղ արեց, պոչին էլ ա տեղ անում:
 Ոտները հինա ա դրել:
 Ոտքերին չարոխ չունի, դուխն դիզա կաննի:
 Որբերի խառնի առաջին փեշը ետնին՝ դուշման ա:
 Որբերու փեշն էրված ա:
 Որդին էթա՝ հերը հետը, մալն էթա՝ տերը հետը:
 Որդիդ որդի ա, քանի օձը չի մտել ծոցը:
 Որ դու սխտոր չես կերել, ընչի՞ց ա սխտորահոտ
 դալի:
 Որձ էշի քամակը քուռակ են գցում, ման ածում:
 Որձ էշը վեր են գցում, տակից քուռակ են ուղում:
 Որձ կատուն էլ նրանց դռնով անց չէր կենա:
 Որ սխտորը հաշվի դնենք, էլ խաշ պտի չուտենք:
 Որ տեղովը կրակ կլնի, ինձ չի էրի:
 Որ ասեմ աղա եմ աղա, իմ փշածով ով կխաղա:
 Որտեղ բարակի, էնտեղ կտրի:
 Որտեղ գինի, էնտեղ քնի:
 Որտեղ իմը չըլնի, էնտեղ ամեն բան կըլնի:
 Որտեղ հաց, էնտեղ կաց:
 Որտեղ տանձ կա, էնտեղ էլ պոչ կա:
 Որտեղ ջուր տենաս, էնտեղ կբրեկանաս:
 Որտեղ քոնն ասես, էնտեղ էլ իմը ասա:
 Չալ օձի կծածը, չալ չվանից վախենում ա:
 Չալն դուռնա, նաղարա՝ քեֆը չաղ արա:
 Չաղ եղը մտածում ա, լուծ քաշի, տերը մտածում
 ա՝ մորթի ու մաշկի:
 Չասինք՝ չարծանք, ասենք՝ կարծենհեք:
 Չարածիդ համար փողմանի:
 Չարը բարուն հակառակ ա:
 Չարի ձենը, որ աստված լսի, քար քարի չէր մնա:
 Չարն էնտեղ, բարին էտեղ:
 Չարն էլ, քանց բարին, անմեղ ա:
 Չեմ ուղում՝ չեքս գցեք:
 Չեմ ուղում հետը խոսի, էկել ա խնամախոսի:
 Չեն թողնում, որ աղվեսը իր բնին մոտիկ խաղա:
 Չեն հարցուցե քո հալեն, ձիու տեղակ կնալեն:
 Չի խաղացել կարմարաշորիկ, խաղացել ա կշտա-
 փորիկ:

Չիրը բերանումը չի թռչվում:
 Չկա չարիք, առանց բարիք:
 Չկալ տարին հերը որդուն ուրացել ա:
 Չկերանք մսեն, խեղդվանք մխեն:
 Չոր պտուղ ցանես, չոր էլ կքաղես:
 Չկալ տարին վալն է տարել նաղարին:
 Չկալությունը իսանին դուշմանի դուռ կտանի:
 Չմալակեր իսանը չկալ տարին բելու կանի:
 Չորանի մտքումը տեղ ըլնի, թաքայից էլ եղ կհա-
 նի:
 Չոր չամուտը մարդու փեշին չի կպչի:
 Չոր փետը ծոնա, պտի ջարդես:
 Չոր քարին էլ հավատով քնա, դիլագտ կտա:
 Չորս ոտով ընկել ա գարու հոր:
 Չոր քարեն կրակ անես, մոմնաթի չընկնես:
 Չոր քարն էրթա, դալար կզա:
 Չոքեմ գոգիտ, առնեմ հոգիտ:
 Չտեսը տես ա տեսել, ջուխտ աջքով լուս ա տեսել:
 Չտված թավն ի բերան, վրա հասան կոպալ ու
 գերան:
 Չվանի ծերը բաց թողիր, բռնելը դժար ա:
 Չվանի ծերն իմ ձեռին ա, համա տուտը քու տա-
 կին ա:
 Չուտողաց մալ, ուտողաց հալալ:
 Չքվեց չորացավ, պատերիցը կպավ:
 Պապը ժուռ ա կերել, թոռան ատամներն ա առել:
 Պապի մալ ա, քեզ հալալ ա, ինձ հարա՞մ:
 Պապս զա պատանն ուսին, իմ կաղ մողին չեմ տա
 դուռը:
 Պառավ կովին, կարմիր դաղդղան:
 Պառավ ձին գարի չի՞ ուտի:
 Պառավ ձին նոր լորդա չի գնա:
 Պառավ դոշաղը լավ ա, քան ջահել թամբալը:
 Պաս ուտեմ, էն էլ սպաս ուտեմ:
 Պատան պատեց, էլ թոփը քար չի անի:
 Պատարագի վաղեցինք, ժամիցն էլ զրկվեցինք:
 Պատը բլելու վախտը թող կանի:
 Պարզ ջուր պղտորողը, ինքը միջին կխեղդվի:
 Պարի մեշ մտնողը, պտի շորորա:
 Պարծեցողը պարկը կմտնի:
 Պարտ մնաց պոկոշին, խաղը մնաց լագոշին:
 Պարտըդ հազարի հասավ, ճուտով փլավ կեր:
 Պարտը տալով, մեղքը լալով:
 Պարտը էրկու տուն ա պահել:
 Պարտը որ կա, խողի ճուտեր ա:
 Պեռը չարեց խրատելով, անիլ կտան վերհատե-
 լով:
 Պիլիկը պսպղանին կվազի:
 Պիլիկին պատվեր տվին, նա պանիր ձեն տվեց:

Պիլիկին աղջիկ չեն տալիս, ասում ա՛ զոքան-
չըս լավ չի:

Պղինձը վեր ընկավ, Ղկոտրվեց, համա ձենը վիւ
էլավ:

Պղինձը էփի-էփի՝ իրա վրեն պտի թափի:

Պղտոր ջրի ա ման գալի, որ ձուկը բռնի:

Պղտոր ջրումը թոռը թող:

Պռավորը պոչը կնդեց, սուրունի խառնեց:

Պստիկ ա, համա ճստիկ ա:

Պստիկ իշուն մի բռն արբերչում:

Պստիկ տղա-ջոջ էրալ:

Պտածաղկիցն էլ կարմիրը չկա, համա ճղես՝ սիր-
տը սև ա:

Պուճուր կովին մեծ հորթիկ:

Պուճուր ու մի պուտ ջուր ա:

Ջաղուն ջանլաթից չի վախենա:

Ջաղացը կորցրել լախմախին ա ման գալի:

Ջաղացի նորաթչին առանց արոտվել չի լինի:

Ջաղացի բուկն ընկնողը սալամաթ կպրծնի:

Ջաղացի ոտը վերկալա՝ թեփ կանի:

Ջաղացիցը էկողը արոտ կըլնի:

Ջաղացումը քիչ սատանա կար, մեն էլ շողտնից
էկավ:

Ջաղացաքարիցն էլ ծանրը չկա, համա որ շվին
տվիր տակը՝ կբարցրանա:

Ջահելի խոսքը կշեռքի չեն դնի:

Ջահելի ջուրը դարի դուս ա:

Ջահելի ջիւղվը մի թող գլուխը:

Ջիգյար կա սուր ա, ջիգյար կա ջուր ա:

Ջիգյար կա՝ ջրեն ա, ջիգյար կա՝ սրեն ա, ջիգյար
կա՝ բարկ հրեն ա:

Ջոչաց խաբար չի կուրիսի:

Ջոջին ըսած է, պղտկեն լսած է:

Ջոռություն կա, գոթություն էլ կա:

Ջորին հաջ էթալով հաջի չի դառնա:

Ջորու ինադը էշից են հանում:

Ջրի էրեսն ընկած տմբտմբում ենք:

Ջրի կաթկթոցը քար ա ծակել:

Ջրի պես կեթա, դմի պես կմնա:

Ջրի պղտոր վախտը՝ ձուկը կբռնեն:

Ջրիցը դուս արի, նոր շորդ հագի:

Ջրումը խեղդվողը ձեռք քոլին ա գցում:

Ջրումը խեխտվում ա, դու ասում ես՝ լող տուր:

Ռահատի սիրտը որ կա, բերդ ա:

Ռանչալարի խոսքով էլա, ցելը ջուրը տարավ:

Սաղ էլ մի մկրատով խուզված են:

Սաղ վաղտն ինչ էր, որ կաղ վախտն ինչ ըլնի:

Սաղը չի թողա, որ կաղը տնքա:

Սաղին տեր ես, կաղին դև ես:

Սանդերքի ըռեխն ընկնի, սալամաթ կպրծնի:

Սանդն էլ ա ձեռիդ, սանդքարն էլ:

Սապոն ունես՝ շորիդ արա, ճրաքու ունես՝ փորիդ
արա:

Սաջի լոշի պես շուռնշուռ ա գալի:

Սատանեն գետնի տակին որ խաշի էփի, աղը գը-
ցողը ես եմ:

Սատանեն դրանից գլուխ չի հանի:

Սատանեն ես եմ, էնիկ ի սատանություն անելի:

Սատանի ականջը խուլ:

Սատանի ականջը խուլ էղնի, ոտքը թուլ էղնի:

Սատանի հազը կամրջին կբռնի:

Սատանի ձին նստել ա, վիր չի գալի:

Սատանի ձին թարս նալող ա:

Սատանիցը օխտն օր առաջ ա էլել:

Սատանեն որ սատանա ա, էլ եդ բեվախտին դուս
չի գա:

Սատանի մայլին էկել քանդրբազ ա խաղում:

Սատկած էշի ա ման գալի, որ նալերը քաշի:

Սատկած էշը գնից չի վախենա:

Սարին ասին՝ քեզ ինչը փուլ կածի, ասեց՝ փողը:

Սարին ասին՝ ինչի՞ց կվախենաս, ասեց՝ ոսկուց:

Սարի գլխովը կարկուտ ու կայծակ շատ անց կը-
կենա:

Սարն եմ ղրկում՝ սրսուտն ա տանում, դարն եմ
ղրկում՝ թրթուռն ա տանում:

Սարիցը էկել ա, տանիցը քշում ա:

Սարումը հնձողը, բաղումն էլ կհնձի:

Սարը սարին չի պատահի, մարդը մարդին կպա-
տահի:

Սար ու ձոր Սարդարի փոր:

Սար ու ձոր տերտերի փոր:

Սար փվի, որ ձոր լցվի:

Սարեր քարեր ծնեցին, նա չծնեց:

Սարից, քարից ձին էլավ, իրանից շելավ:

Սելը չի գոռում, սելվորն ա գոռում:

Սելը սեկահարքումը շուռ կգա:

Սեմ ա, համա սերակեր ա:

Սեմ եմ՝ սերակեր եմ, օխտը իշխանից վեր եմ:

Սեմ էրկուշաբթի, հեշ երեքշաբթի, չիք շորեքշաբ-
թի, ավագ հինգշաբթի, լենգլեգան ուրբաթ,

սեմ ուլիկ շաբաթ:

Սեմ հավը խտտել, էրազ ենք էկել:

Սեմը ներքսև ենք անում, սիպտակը՝ դուրս:

Սեմ շանը դարադուշ են կանչում:

Սեմ ու դեղին, ով տենա պատռի լեղին:

Սեմ փողը սեմ օրվան պետք կգա:

Սեմ քարի մալն ուտողը չի մարսի:

Սեւիկին սապոնն ինչ անի, խնամի՜ խրատը:
 Սեւիկցը դենը էլ ունաղ չկա:
 Սեւիկտաւարը շատ որ շաղանա, հողը կքանդի
 գլխին կտաւ:
 Սերը աթարին կպաւ, ինչ արին, շարին պոկ չե-
 կաւ:
 Սիւլտակ շունը դռանը կապած ժամ են շինում:
 Սիւլտակ շունը բամբակ ծախողին վնաս ա:
 Սիրունի էրեսին փլավ չեն ուտում:
 Սիրտը սուփրա չի, որ ամեն տեղ բաց անեն:
 Սիրտը դատարկելը սրտի հովանք ա:
 Սիրտը որ կա շուշա ա, որ կոտրի ճար չկա:
 Սիրտը դառնել ա կորեկի հատ:
 Սիրտս մարդիս վրա տաք չի, տեքորս անուն են
 հարցնում:
 Սիսեռակիւր հարսն ասեց՝ սիսեռ կստուա, ես
 կվախենամ:
 Սինձն էլ գնձի հորոխակերն ա:
 Սոխ ու հաց, սիրտը բաց:
 Սոխի դեմ պտի սխտոր ծնծես:
 Սոխն ինչ տեղ դենա, համը չի կորցնի:
 Սովը խրձի տակին ա:
 Սոված փորիդ, դռն տուր շորիդ:
 Սոված իսանը իրան վառման կրակը կզցի:
 Սովածին էրազումը հաց կերեւա, ծարավին՝ ջուր:
 Սոփին սոխ չի ուտում, համա օր կա՝ կճեպն էլ
 հետն ա ուտում:
 Սպասն ասել ա՝ գտաւը վեր դիր, տերդ չեմ:
 Ստի ոտերը կարճ են:
 Ստի մանգլիդը մինչև դուռն ա:
 Սրանով դարանը պսակ չի էթա:
 Սրանով մեր հացին եղ չի քսվի:
 Սրբատեղը դարդակ չի մնա:
 Սրբի դուռն էլ առանց խնամքորդի չեն էթա:
 Սրտովդ խանութիւն ա անց կենում, համա քա-
 մակը կորեկ ա:
 Սրտի փսուլիւնիցը վրեն սիֆաթ չի մնացել:
 Սուտը ամուր քուրք էլավ, ոչով վրեն շառավ:
 Սուտ աստղի տունը կրակ ա ընկել, ոչով չի հավա-
 տացել:
 Սուտն ինձ հետ ա, դորթը՝ սատանի:
 Սուտը հենց ասա, որ տեղ ունենա:
 Սուտասանը բնորդ չունի:
 Սուր խաղացնողը սրով էլ կերթա:
 Սուրբին զգած, բանն անիծված:
 Վաթանը որ կա, անուշ ա:
 Վաթանի հողն իսանին քաշում ա:
 Վախտին չկա, բեւախտին կա:
 Վախենում են գլխերիցը մի գորտ պակասի:

Վախի են ջրեն, որ ոչ կթթա, ոչ կխշա:
 Վախուկ շան գլուխը գելի փորումն ա:
 Վախուկ շունը իր ահից լուսնակին կհաշա:
 Վախուկ մաքին փայ կդառնա գիւլու ձագին:
 Վայ հախին, այ նհախին:
 Վայ են առաջին կամին, որ քաշողը կով ա:
 Վայ են նաշարին, որ ումուղ կդնի բանջարին:
 Վատը լավին, ոչ վայելին:
 Վարդ ցանեցինք, դարդ քաղեցինք:
 Վարդը քաղում ա, փուշը կրակում ա:
 Վարդը կպցրել են գոմի դռնիցը:
 Վարդի հոտը վարդիցը առ, մարդի հոտը՝ մար-
 դից:
 Վարդապետին ասին՝ որդիդ մեռնի, ասեց՝ ես որ-
 դի չունեմ, համա բերանդ բերան չի:
 Վարար գետը տիւ ա բերում, մարմանդ գետը ծիւ
 ու ծաղիկ:
 Վարդապետի առջեկը հո՞ չի:
 Վարը վարել ենք, վարակոթը թալիւր ենք:
 Վատ օրն որ չեղնել, լավ օրն մաշուր չենել:
 Վերեւ աստված, ներքե ես ու դու:
 Վերեւ էրթաս, ներքե գալուց կհեւա:
 Վերեւ թքեմ էրեսս ա, ներքեւ թքեմ՝ միրուքս ա:
 Վերեւ նստի դավազիրը, ճամփ կտրի ջորատեղը:
 Վերի արտի ցորենն ա:
 Վերի թաղի անթրոցը, ներքին թաղի թնթրոցը:
 Վոազ բանին սատանեն խառն ա:
 Վոազ էրթաս, եղ կմնաս:
 Վոազող թառանը ալ չի անի:
 Վոազ կարողը, մեկ էլ կկարի:
 Վոազողի մերը տղա չի բերի:
 Վրայեկեն փախավ, թաթավի տակ ընկավ:

Տալի շուշակն երդկովը ընկավ, հարսի սիրտը ճա-
 քեց:

Տալիկ, տալիկ—սնդվակալիկ:
 Տալն ու առնելը իրարա ախպեր են:
 Տակիդ ձի չկա, ջիրիդ մի գնա:
 Տան կուտե, չտան ատամ ատամի կտա:
 Տան սըռն էրեսուցն իմացի:
 Տան գործը գործին ուտում ա, նա կոնեղը կան-
 թել ա:

Տանը սատկած օձ ա էլել, պետք ա էլել:
 Տանը չունի տաք ապուր, ինքը կերթա աքարու:
 Տանը չկա թանի փոշի, գլխին թալի խաս փուշի:
 Տանը ջուլատ տանտկի ա էլել, տունը անավել ա
 մնացել:

Տանձենուց տախտակ չի քաշվի:
 Տանձ էր հասավ, խնձոր էր կարմը՞ավ:

Տանձն ինձ, խնձորն ինձ, սերկեկիւն էլ ձեռ տվողի
 Հերն ու մերը մեռնի:
 Տանձն ինքն իրան բերանդ չի ընկնի:
 Տանտու ծեծած կատուն քունը կմտնի:
 Տանու տերտերին «Օրհնյա ի տեր» չկա:
 Տանտերի շհաղը գլխիւ կըլնի:
 Տանտերի վրեն լիս վրե էկավ, ով տեսավ՝ գլխի-
 րը:
 Տանտերի հետ հացի նստես, պարտքով վեր կը-
 կենաս:
 Տաշած քարը գետինն չի մնա:
 Տաշտն ու մաղը օճոգիցն ա կախ էլել:
 Տասը մատդ մոմ արա, իմացողն ո՞վ ա:
 Տասը մատիս մեխ խփես, էդ բանը գլուխ չի գա:
 Տասը նապաստակի քամակ ընկնողը մեկն էլ չի
 բռնի:
 Տասը տաշտի հաց ուտողը ի՞նչ կլնի:
 Տարին տարվա վրեն թաղավորթ ունի:
 Տարին մեղ հետ չի գալի, մենք տարվա հետ պտի
 գնանք:
 Տաք ջրից դաղված կատուն, սառը ջրիցն էլ ա վա-
 խում:
 Տաքն ու պաղը բերաններս չի էրել:
 Տեղ կա կեղեն, տեղ կա՝ կըղեղեն:
 Տեղ կա ծով ա, տեղ կա սով ա:
 Տեղ կա խոսելն արծաթ ա, շխոսելը ոսկի:
 Տենդ որ ունենա՝ մեկին թիքա չի տա:
 Տեսնովի ա, ուննովի ա:
 Տեսնովի, ուննովի, ցաննովի չի՝ բուսնովի:
 Տեսնենք ում մերը տղա կերի:
 Տերդ խնդա Բաղդասար:
 Տերը չերվաց՝ ծերը էրեվաց:
 Տեր ունես, աշխարհումն էլ տեղ ունես:
 Տերտերն ասեց, տիրոխնին վկայեց:
 Տերտերի կաշին դհուլին քաշին, հա տվին, ասեց՝
 էդ քիչ ա:
 Տերտերինը տնօխնեքին, ժամկոշինը ջրօխնեքին:
 Տեղոր կնիկ, օձի բնիկ:
 Տեքերակին, տնփրի տակին:
 Տիկն իմ ձեռին ա, համա բերանը քու դիհն ա:
 Տիրավորին տերն ա տարել, անտերին գելն ա կե-
 րել:
 Տկլոր մեջքին կատու շալակելն էր պակաս:
 Տկլոր լաշին, խանջալ կապին էր պակաս:
 Տղա-տղա՝ ոսկե ջղա, ալուր մաղեմ, գամ քեզ
 պահեմ:
 Տղամարդի բերածը գետ ա, կնիկը դեմը բանդ ա:
 Տղատիրոջ տանը գաղ չկա, աղչկա տիրոջ տանը
 հաղ ու հարսանիք ա:
 Տղեն քեռուն կքաշի, աղջիկը հորը:

Տղես ըլնի, աղջիկը Բաղդասար կբերեմ:
 Տղին տես աղջիկը տուր:
 Տղիս տղա-ջան տղա, աղջկաս տղա-ջան տղա:
 Տղեն տան հուր ա, աղջիկը գնացական ջուր ա:
 Տղեն էն ա, որ ջաղչի նոբաթն առնի, մեյդնի սոյ-
 բաթն առնի:
 Տղեն որ կա, օջախի ծուխ ա:
 Տղատերն եմ, գեղի տերն եմ:
 Տնազ ունես, վրեդ արա, սապոն ունես՝ շորիդ
 արա:
 Տնազատեղին ասին՝ ո՞ւր ես գնում, ասեց՝ տնազ
 անելու:
 Տնազը մարդ չի սպանի:
 Տնտես հավասար տես, դատաստանին լմնաս սե-
 երես:
 Տնետուն փոխվես, տան չափ կքանդվես, գեղեց-
 գեղ փոխվես՝ գեղի չափ:
 Տոուզ տղեն ախմախ ա, պլուզ տղեն չախմախ ա:
 Տրճկալը հարստին են ասել, տնքալը՝ քյասիրին:
 Տուն կա, տուն ա, տուն կա՝ լաքու բուն ա:
 Տուն շինող ես՝ քար ու փետ շատ կա:
 Տուն շինողն էլ ա կնիկը, տուն քանդողն էլ:
 Տունը կա՝ դուռ չկա, թունդիւր կա՝ խուփ չկա:
 Տունը միջիցն ա քանդվում, գեղը՝ մեծիցը:
 Տունը մերը, խոսքը՝ մերը:
 Տունը ձերն ա, հացն ու բաժկին աստծուն ա:
 Տուր ուտեմ, որ ասեմ լավ ես:

Ցախ չլնի նախագնեն էլ ցախ ա:
 Ցանե՛լ ես, որ հնձում ես:
 Ցանցառին տվին ձի, ասեց՝ թամբ էլ տվեք ընձի:
 Ցանքի գլխովը ցրտեր շատ անց կկենան:
 Ցան փիլը գիտես, ցան թոփանիլն էլ իմացի:
 Ցավը գալիս ա վազեվազ, գնում ա նազենազ:
 Ցավը կա, դեղ ու դարմանն էլ հետը կա:
 Ցավը մտնի չես իմանա, դուս ելնելուն չես դիմա-
 նա:
 Ցավը շեն ու ավեր չի հարցնում:
 Ցավը որ խանը լքաշի, հո սարն ու քարը շեն քա-
 շի:
 Ցավը տվել են սարին, ասել ա՝ չեմ դիմանա, տա-
 րեք տվեք մարդին:
 Ցեխը պառկի, նոր դալիքդ իմացի:
 Ցերեկը տեղ-տեղ ա անում, գիշերը գլուխ ա տա-
 նում:
 Ցորեն հաց չունես, հո ցորեն լեզու ունես:
 Ցորեն հաց որ չլնի, էլոնց դոնիցը կըլնի:
 Ցորեն հացին կոտոջ կա:
 Ցորեն չեւած տեղը, կորեկն էլ ա հաց:

Ուղածն իրան տուր, կենս էլ գլխին տուր:
 Ուղողի մի էրեսն ա սև, չտվողի էրկուսը:
 Ուղողն ուղի, շուղողը տրաքի:
 Ուղվորի ձեռը մի ճոթ հաց ա տեսել:
 Ուղուն տղեն ախմախ ա, կոլոտ տղեն շախմախ ա:
 Ուժովի կողքին, անուժն ա մեղավոր:
 Ուլը քթոցի տակին չի մնա:
 Ուլը մորթի հարգ արա, հարսնությունդ թարգարա:
 Ուլտը ինչքան մեռնի՝ էլեդ կաշին մի ձիու բեռ ա:
 Ուլտը կուլ ա տվել, պոշը բողազումը բանդ ա առել:
 Ուլտը փալանով կուլ կտա, էլը՝ դոլանով:
 Ուլտին ասին՝ շլինքդ ծուռն ա, ասեց՝ ինչ ա դուդ, որ շլինքս դուդ ըլնի:
 Ուլտին ասին՝ քեզ քոշակ էլավ, ասեց՝ տասը քոշակ էլ ըլնի իմ բռնն իմ շլնքից չի ընկնի:
 Ում ախանջ ա, քեզ աչք ա:
 Ում ասեցի տերս հա, ասեց դեմս հա:
 Ում ենք մի ճոթ հաց տվել, որ առաջներս ա էկել:
 Ում երազ ա, քեզ աշկարար ա:
 Ում մաճին նստես, նրա հոռովելն էլ պտի կանչես:
 Ում մանի եմ արև, գլուխս ա էկել:
 Ումուղդ աստվածանից մի կտրի:
 Ումուղդ քու բիլակին դի:
 Ունես՝ լավ հա, շունես՝ գլխիս ցավ հա:
 Ունեցողը շունեցողին պարտական ա:
 Ունքը շինելու տեղը, աչքն էլ հանեց:
 Ունքիցը հանեց, աչքը դրեց:
 Ուշ կանի, պուպուշ կանի:
 Ուշ ըլնի, նուշ ըլնի:
 Ուս-ուսի տանք, անժաժ քարը շուռ կտանք:
 Ուտումը, որ կա անտակ ծով ա:
 Ուտի որդին, վճարի հոգին:
 Ուտի իմ որդին, մաշկեն իմ մորթին:
 Ուտի իմ որդին, առնեն իմ հոգին:
 Ուտես՝ դոշադ հա, բանես՝ նաչադ հա:
 Ուտելուն սաղ ա, բանելուն կաղ ա:
 Ուտող ուտողի ա, տանող տանողի ա:
 Ուտողը մարտի, շուտողը փխսի:
 Ուտողը գիտի, շուտողը ի՞նչ գիտի:
 Ուր ա էն աչք, որ բռնի էն խաչը:
 Ուրախանա հարսն ու փեսեն, երկու ծուռ էլ մի գեղեն:
 Ուրախությունիցը ոտները գետնից կտրվեց:
 Ուրաքին աչք մի տա, սղոցին աչք տուր:
 Ուրաքն իր պոշը չի տաշի:
 Ուրբաթ՝ ամպում ա, շաբաթ՝ պարզում ա:
 Ուրբաթ՝ օրվա շորովն ենք, շաբաթ՝ օրվա փորովն ենք:

Ուրբաթը թեզ եկավ, քանց շաբաթը:
 Ուրիշի խրատն իմացի, իմացածդ էլ մի մոռացի:
 Ուրիշի համար լավ, տիրոջ համար ցավ:
 Ուրիշի ձեռին մտիկ անես, վիզդ կերկարի:
 Ուրիշի ձեռը քրդի դալաղ չի ըլնի:
 Ուրիշի ձեռով փուշ բռնես:
 Ուրիշի մալի վրա բաղար մի անի:

Փալանը էշի վրեն ըլնի, դհա հեշտ կթավալի:
 Փալսը քանի թրջես՝ կծանդրանա:
 Փախեք էն ջրիցը, որ ոչ թշշում ա, ոչ խշշում:
 Փախեք լապտրակի եղի շուվտիցը:
 Փախի մարմանդ գետիցը:
 Փայ անողին, փայ չի հասնում:
 Փառք քեզ Փարաքար, որ շընկանք քարեքար:
 Փարա-փարա՝ կսաղացեն ամեն յարա:
 Փափաղ փաղցնող ա:
 Փեշակը որ կա, ծլծլան աղբյուր ա, ոչ կվարարի, ոչ կկտրվի:

Փեշքարն իր տեղին, առուտուրը իր:
 Փեշքարը փեշքարին դուշման ա:
 Փեշքերդ մի գցի վրեն ծածկի:
 Փեսա, փեսա փստացնեմ, դռան տակին նստացնեմ, մի ճոթ հացով կշտացնեմ:
 Փեսի հով, փշի հով, մարդի հով, վարդի հով:
 Փետը վեր կալար, գող շունը կիմանա:
 Փետի իսան են շինում բանի են դնում:
 Փետի երկու գլուխն էլ կվոտ ա, մեղտեղն էլ՝ թաղին կապած ա:

Փիլոյին չկա փարա:
 Փիս հարևանը քեզ մալի տեր կանի:
 Փիս ասես, փիս կլսես:
 Փիս խանից խեր խաբար կլնի:
 Փիս իսան, լավ խաբար:
 Փիս խաբարը թեզ տեղ կհասնի:
 Փիս խոսքը թալ անգլիդ հետևը:
 Փիս նախընթաց գողի աչքն ա:
 Փիս մարդի ոտի տեղը բահով քերես դեն գցես:
 Փիս կովը կաթը կտա, վերջը հարու կտա, շուռ կըտա:

Փիս օրը կլավանա, փիս մարդը չի լավանա:
 Փիսդեն ձիավորի հալն ա հարցնում:
 Փիքը անողին փիքը էլ կգա:
 Փլավն ումն են տվել, իշտահն ո՞ւմ:
 Փլավ էփողի քավկերը ձեռը կլնի:
 Փլավն ասել ա, կտանեմ շհարը ման կածեմ, եդ կբերեմ:

Փշատիցը տախտակ քաշել չի ըլնի:
 Փշի վերջը էշի փորումն ա:
 Փոխը օխտը տուն ա պահել:

Փող տուր, նոր փշի, շունես՝ մի փշի:
Փող շունես ծոցիդ, ականջ չեն դնի ծվոցիդ:
Փողը որ կա համարած պոպոք ա:
Փողը որ կա ձեռի կեղտ ա:
Փողը որ կա պոճուր աստված ա:
Փողը դժոխքի դուռն էլ բաց ա անում:
Փողը դժոգբեցը դեմին կհանի, դրախտից հրեշտա-
կին:

Փողը մոլլին մեղդիցը կհանի:
Փողին ասին՝ ո՛ւր կերթաս, ասեց ունեցողի ջեբը:
Փողամանդ ծախի, պարտքըդ թափի:
Փողման փուլին հաղար թուման ա:
Փոր ա, թե անտակ ձոր ա:
Փոր խափելով օր չի մթնի:
Փորը կուշտ ա, ոտը շուշտ ա:
Փորձած թանր լավ ա, քանց անփորձ մածունը:
Փորձանքը էկավ, նոր աստված կանչեց:
Փորձանքն իսանի համար հաղիր ա:
Փորձանքի կեսից ետ դառնալը խելոքություն ա:
Փորոս մալ-ի կտոր չկա, դու բախտն ասա:
Փսլեքոտին ծուխն ու մուխն էր պակաս:
Փրկած աման ա, քոմեքի առաջին ա:
Փրկածդ կեր, նոր թաղեն բեր:
Փուշ կու տալը հեշտ ա, համա մարսիլը դժար ա:
Փուշը հենց կու տուր, որ բողազդ չծակի:
Փուշը որ փուշ ա, էլեդ մարիֆաթն անուշ ա:
Փուշ հոր պատիվը փուշ որդին ա:
Փուշիկը շատ փշես, պտի տրաքի:
Փքուչը նեղացել ա, ոսկի հատիկն էլ չի տեղավո-
րի:

Քալամը թարխանա շորվի միջին իրան եդ կիմա-
նա:

Քաղցած կեսօրին են քնելի:
Քաղցր-քաղցր ծամեցին, կծու-կծու փախեցին:
Քամին դարման շտանի, դարման չի բերի:
Քամին քարից զադ չի տանի:
Քամին մեռավ ցրտոս:
Քամին քաշալի գլխին ի՞նչ կանի:
Քամին որ տալիս ա, մենակ մի ճուղք չի ժած գա-
լի:

Քամին ասաց մարաքին՝ դուռդ բաց արա, դար-
ման եմ բերել, ասեց՝ քու դարմանը քեզ, իմը
շտանես:

Քամկեն ըշկաս իրեսի լենքը կտեսնաս:
Քամու բերածը քամին կտանի:
Քանդած քթոց ա դառել:
Քանի դնում, ետ ա դնում:
Քանի լեզու գիտես, էնքան էլ մարդ ես:
Քանի կռանաս, էնքան կբարձեն:

Քանի կաշիդ գնոջ ա, արևիդ ձենն ածա:
Քանի Մկոն ուես ա, մեր հայն էլ էս ա:
Քանի մեջքդ կոռես, էնքան կդռնեն:
Քանի չեն նալել, գլխիդ ճարն արա:
Քանի պոշդ տեղն էր, խրատդ ո՛ւր էր:
Քանի պոճուր ես, հորիցդ ես քաշվում, հենց մե-
ծացար՝ տղիցդ ես քաշվում:
Քանի տաղ արի, էնքան նազ արի:
Քանի ուզեմ տաս, կասեմ՝ դու ես որ կաս:
Քանի քեզնից հեռու ըլնենք, մեր փալ աստվածին
մոտիկ կլնենք:
Քանց ատամն աղիդ չկա, համա որ ցավ ա տալի,
հանում դեն ես գցում:
Քանց ասեն էշ ա, թող ասեն գեշ ա:
Քանց մնա փուսիս, պատուի կուկուն:
Քանց կուտի տաճիկ, թող ուտի հաշիկ:
Քանց դարաշու կնիկ գրկանոց կզարնա գետին:
Քանց շուն կատղավ, քանց գել հախառավ:
Քանց չամիչը քաղցր չկա, համա էլ էդ պոշը քա-
մակին ա:
Քանց ջուր կզգլա, քանց ձեթի ճրագ կմլվա:
Քանց ուտի էշը, թող ուտի գելը:
Քաշի, խաշի՝ գոմշի կաշի, ոչ կհալի, ոչ կմաշի:
Քաշողը գիտե, աշողը ի՞նչ գիտե:
Քաշալի գլխին կեծկծան ջուր չեն լցնի:
Քաշալը դեղ անող ըլնի, իրա գլխին կանի:
Քաշալի հոգուն ասել ա, որ գլուխը ուսել ա:
Քաշալի պոկած կոտին կփման ջուր ածիլն էր
պակաս:
Քաշալը քավորի մազերի վրեն ա ուրախանում:
Քաջերի սահմանը իրանց թուրն ա:
Քավոր, քաբար կուտե՞ս:
Քարասրտին—քարը խոտին:
Քար եմ, որ չհավատամ:
Քարերին կապել, շներին բաց են թողել:
Քարեն հաց կհանի, կնճռեն ճմուռ:
Քար ըլնեմ, հմի հալվել էր:
Քարի հետ քաղվում, ավազի հետ մաղվում ենք:
Քարը դրեց բրդի թալը:
Քար կճաքի, որ էդ բանը գլուխ գա:
Քարը վեր ունենք քարի տակը դնենք:
Քարն էլ ա իր ձեռին, պոպոքն էլ:
Քարն իրա տեղը ծանր կըլնի:
Քարվան կտրողին մոտիկ արեք:
Քարվան կտրող ես՝ մութը գշեր շատ կա:
Քարվանի շուն ըլնեմ, հմի սատակել էր:
Քացախը քանի թուռդ ըլնի, իրա ամանը կճաքաց-
նի:
Քացի-քացի, էշի քացին ա, ձիունն ի՞նչ ա:
Քեզ աղաթ ա, մեզ բեղաթ ա:

Բեղանից ճրագ չի կալի:
 Բեղանից պահեմ, աստծուց ի՞նչ պահեմ:
 Բեղանից Պողոս-Պետրոս չի դուրս գա:
 Բեղ թալ թուշ ըլնողը քեզանից բեթար ա:
 Բեղի նեղ արա, մեղի տեղ արա:
 Բեղի ժամ շես անի, խալխին պատարագ կանես:
 Բեղի թոփ արա, պատը ծակ ա:
 Բեղի մեռնեմ թանապուր, դու էլ դարձար կերա-
 կուր:
 Բեղի կսեմ խրատ, որ առնես վրատ:
 Բեղ տանեմ, որտե՞ղ ուտեմ:
 Բեղի չիդի, վաղնեկ գուշի:
 Բենին նշանածի բերանն ա:
 Բենին նշանվածների համար կարմունջ ա:
 Բեֆ անողին քեֆ չի պակսի, դարդ անողին դարդ
 չի պակսի:
 Բեֆը դարդի ա, առ ու պարկի ա:
 Բեֆը քոնը, գեղը տանուտերինը:
 Բեֆու ախմախը թութունը կգովա, տղամարդի
 ախմախը՝ կնիկը:
 Բիթն ի տեկեր, կփշա ամպեր:
 Բիթն էրեսիցը շեն կտրի:
 Բիթն կալնեմ, գեղը թալնեմ:
 Բիշ, ո՞ւր ես գնում, շատի կուշտը:
 Բիշ ալանի էր, խանձրահամն էլ վրա տվեց:
 Բիշ բարձի, շուտ դարձի:
 Բիշ կար ալրտուն, էն էլ մտավ ջրտուն:
 Բթալ փոխ ուտելով փոր չի կշտանա:
 Բթալ-քթալ թոփ արինք, շերփի-շերփի ցրվեցինք:
 Բիշ կար դիվնոց, մեկն էլ պաղավ երկնուց:
 Բիրն ասեց՝ ախպեր ունեմ, ախպերն ասեց՝ քիր
 չունեմ:
 Բլաստանիցն ա դուս եկել, կճեպին էլ հավան չի:
 Բլասբի տունը ամառն էլ բուք ու բորան ա:
 Բլաբաբեն շկերանք, մխեն գեթաանք:
 Բլախանա՝ փրկո վերեն մախանա:
 Բնած կատվի կողքին մկները յալլի կխաղան:
 Բնածն ու մեռածն մին ա:
 Բնի մալեն՝ գինին ա:
 Բնի տամարը աչքումն ա:
 Բո աղբանոցը քանդի, քեզ թայ ճարի:
 Բու էծին կոտոշ չկա, կիմառան հերվա ուն ա:
 Բուղդ դնելով ման ա գալի:
 Բումեքին քու գազովը մի չափի:
 Բումեքին լսեցի, տկտրվեցա, մրսեցի:
 Բումեքի դարդը քաշի, քո դարդը ո՞վ քաշի:
 Բո տան հողը բերանդ զցես, օտարի հացը չկոծես:
 Բո տերն էլ ասիլ տի նախրումը էշ ունեմ:
 Բո ումուդին մնացողը հացը ցամաք կուտի:
 Բո քուշը մեր քարավանին մի խառնի:

Քոռ դու նստի, սաղն էնտեղ հազիր ա:
 Քոռ եղը խիլալով կըլնի:
 Քոռեքոռ ընկել ա զարու հոր:
 Քոռ էշին էլ քոռ նալբանդ կըլնի:
 Քոռ հավն իր բունը դ՛հա թեզ կգտնի:
 Քոռի ինչ դարդն ա, թե ճրագլիս չկա:
 Քոռի շատ վեջն ա, թե մոմը թանգ ա:
 Քոռի համար յա էստեղ, յա Բաղդադ:
 Քոռի համար յա նստած խոսա, յա կալնած:
 Քոռն իրա բռնածը բաց չի թողա:
 Քոռն ինչ աչքով աստծուն մտիկ անի, աստված
 էլ էն աչքով իրան մտիկ կանի:
 Քոռն ինչ կուշի-երկու աչք:
 Քոռն աստվածանից մի աչք ուղեց, աստված նրան
 էրկուսը տվեց:
 Քիջը որ չկշտանանք, շատիցը չենք կշտանա:
 Քու աչքն ա սուր, նրա մանգաղն ա կտուր:
 Քու աչքի գերանը թողնում ես, ուրիշի աչքի չուփն
 ասում ես:
 Քու արինն ո՞ւմից ա կարմիր:
 Քու գիշերվա ման եկած տեղերը, ես ցերեկով եմ
 ման էկել:
 Քու դոստն ու դուշմանը ճանաչի:
 Քու երիշը քարվան կտրողի երիշ չի:
 Քու էրեսը սպիտակ, իմը սև:
 Քու խունկ ու մոմը քեզ ընի, իմ մեղիդին մի դիպ-
 չի:
 Քու կաշին դաբախանումն եմ ճանաչել:
 Քու հացին քացի մի տա:
 Քու մեղքը ուրիշի շլինք մի փաթաթի:
 Քու մածոնը քեզ ընի, իմ թանին մի դիպչի:
 Քունը որ կա, քնին պաշար ա:
 Քուտուտին իրա միջին օրը հաղար անգամ թա-
 գավոր ա դառնում:
 Քու վաթսուն թագին իմ մի նապաստակը չի բռնի:
 Քու քոշը քարվանի մի խառնի:
 Քուրդը իրա թանին թթու չի ասի:
 Քու փորձած թանը մի տա անփորձ մածնի:
 Օխտը գոմեշ կտա, մի մեղա աստծու չի ասի:
 Օխտը էշի գարի իրարից չի ջոկի:
 Օխտը լուծ գոմշի կաշի, նրա դարդը չի քաշի:
 Օխտը խաշի տված ա:
 Օխտը ծովեն ա, մին կովեն ա:
 Օխտը մասալա գիտեմ, օխտն էլ էշի զնիցն ա:
 Օխտը մեղի կողքով անց կենա, մինը կգողանա:
 Օխտը հորե մեկ մորե:
 Օխտը չափի, նոր մեկ կտրի:
 Օխտը սրբի գլուխ ա ջարդել:

Օխտը վարդապետ մի աղջիկ կնքեցին, անունը
 Կիրակոս դրին:
 Օխտը քենակալ ճամփա են գնացել, ասել են մի
 մարդ էլ չկա հետը խոսենք:
 Օխտը քոռ աղջիկ ունենա, գովալու մարդու կտա:
 Օխտը քոռ աղջիկ ընի, մինը նրան չի հասնի:
 Օձի աջալը որ գա, ճամփի մեջտեղին վեր կգա:
 Օձի ինաղը խելից են հանում:
 Օձը խմախոտիցն ա փախչում, խմախոտը բնի
 առաջին ա բռնում:
 Օձի կծածը կլավանա, լեզվի կծածը չի լավանա:
 Օձը մրմախոտիցը կլավենա:
 Օձը շապիկը կփոխի, խասալաթը չի փոխի:
 Օձի սեվին էլ նալլաթ, սպիտակին էլ:
 Օձի վրեն թքի, օձը կսատկի:
 Օձը որ օձ ա, նհախ տեղը իսանի չի տա:
 Օձը որ օձ ա, ջրի վրա մարդի չի դիպչի:
 Օձը որ օձ ա, քնածին դալմիշ չի ընի:

Օձը տաքացնողին ա կծում:
 Օձը քանի բունը չի մտել, ծուռումուռ ժաժ կգա:
 Օձի փուշը լազազը կմարսի:
 Օձին ասին՝ շապիկդ դեղապետ ա, հանեց տվեց:
 Օջախը պուճախ չի դառնա:
 Օջախիցը բյուլը չի պակսի:
 Օր դատում ենք, օր ուտում ենք:
 Օր կա՝ կանենք բարիկենդան, օր կա՝ սոված կը-
 ղըկտանք:
 Օր մեծութուն—խայտառակութուն:
 Օր ջողութեն—առակութեն:
 Օրը մին ա, խրատը հազար ու մին ա:
 Օրը տասը տեսակ կաշին փոփոխում ա:
 Օ՜ֆ, օ՜ֆ ֆալաք՝ չոռ, չոռ քոփակ:

Պոտաֆլաքը դարեն կլոխ չի հանի:
 Պահարտի փուշ էլավ, մեջտեղին ցից էլավ:

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿՆԵՐ ԵՎ ՇՈՒՏԱՍԵԼՈՒԿՆԵՐ

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿՆԵՐ

Ալաւ-փալաւ,
 անունը տամ՝ չիմանա (կարպետ):
 Առավոտը շորս ոտանի ա, ճաշին երկու ոտանի ա,
 Իրիկունը՝ իրեք ոտանի ա (մարդ):
 Ասում են՝ արի-արի, չի գալի,
 Ասում են՝ մի գա, մի գա, գալիս ա (շրթունքներ):
 Ամեն բանի պետք ա գալի (անուն):
 Արտը սպիտակ, սերմը սև,
 Ձեռով ցանեմ, աչքով հնձեմ (գիր):
 Անջուր ջաղաց, անկրակ բաղաջ (մեղր):
 Բռնեմ ափով, շաղ տամ թաթով,
 Մեռնի տարով, ապրի բարով (սերմ):
 Երկար աղիք, ծերը ծաղիկ (մոմ):
 Երկար քուշա՝ մեջը փուշ ա (հրացանի փող):
 Էրթա, գա, մորդ փորին բարով տա (խնոց):
 Խոսում եմ, խոսում ա,
 Թողնում եմ, քնում ա (գիրք):
 Կաշին ուտեմ, օսկորը
 դեն գցեմ (խուրմա):
 Մի կարաս կա, միջին երկու
 տեսակ ջուր (ձու):

Հանելուկ—հանմանելուկ, ծերը ծաղիկ,
 տակն ափելուկ (մոմ):

Հենց անձրև գա, նա դուս կգա՝ մի ոտանի, մի
 գլխանի (սունկ):

Հինգ ախպեր են,
 Չորսը պատ են շարում,
 Մինը քար ա կրում (չորաք գործելու շուղերը):

Ձին գնաց, թամբը մնաց (կամուրջ):

Ձու ա ածում՝ հավ չի,
 Արածում ա՝ կով չի (կրիա):

Մանդր-մանդր եկեղեցի,
 Մտա նեքսե համբուրեցի,
 Էլա կտուր, քար գցեցի (նուռ):

Մի ոտանի, մի գլխանի,
 Հենց դուս ընի, գելը տանի (սունկ):

Մի մեծ տափ ա՝ վարվիլ չի,
 Միջի քարերը համբուրվի չի (երկինքը աստղերով):

Մի տուն ա, միջին մենակ
 մի սուն ա (քիթ):

Մի կով ունեմ, կաթ ա տալի,
 Գիշեր ցերեկ տուն չի գալի (խաղողի այգի):

Մի ծառ ունեւմ ճճան ւ,
Հճանի տակ մեկդան ւ,
Մեկդանի տակ կթխա ւ
Կթխալի տակ դուռնա ւ,
Հուռնալի տակ մարագ ւ,
Մարագը լիքը ուրագ ւ (մարդու գլուխը):

Մի մարագ, մեքը լիքը ուրագ (բերան, ատամներ):

Մի դեղ կա,
Գեղի միջին մի տուն կա,
Տան միջին շուր կա,
Ջրի միջին օձ կա,
Օձի բերնին վարդ կա (լամպ):

Մի ծառ ունեւմ՝ ջրել շունի,
Ճղկեր ունի, թփեր շունի (եղջերվի եղջուրներ):

Մսն շամփուր,
Երկաթն խորոված (մատը մատնեքով):

Օսկորը սե, միսը սպիտակ,
Կաշին կարմիր (փշատ):

Բտերը կրակումն ւ,
Գլուխը երկնքումն ւ (ծխնելույզ):

Ուր որ երթաս՝ կգա,
Ոչ կխոսա, ոչ էլ կերթա (մարդու ստվեր):

Պստի-պստի մանչեր էկան,
Արտիս վրեն տրճիկ էկան (կարկուտ):

Սև ա սաթի նման,
Սպիտակ ա կաթի նման
Պուշը խարճկաթի նման,
Կշորորա մարդի նման (կաշաղակ):

Սև սալա, սպիտակ սալա,
Խաթուն մեքը կսվլա (աղբ):

Սև ու մութ տուն,
Սատանեն մեքը քուն (հրացան):

Սև սատանեն պատից կախ (այծենակաճ):

Սև եղը ջլեմ,
Ջուլն ուտեմ (սաքը և հացը):

Սուլթան բեկը բեղն օլորեց՝
Հարուր հազար մարդ գլորեց (գիշեր):

Բստն պուպուզ, ընդն պուպուզ,
Երդիկով դուրս (արևի շողք):

Էստի՛ քստի, էնտի՛ քստի,
Դռան տակը նստի (ախպ):

Էս կուռը դաթ,
Էն կուռը դար,
Մեքը անդադար (գետ):

Էրկու քույր են,
Մեկը մեկին շեն տեսնում (աչքեր):

Կապեցին՝ գնաց, բաց թողին մնաց (տրեխներ):

Քաղցր մորից գիժ դավակ,
Ման կգա գեղ ու քաղաք,
Ում բռնի՝ կանի խախկ ու խալտառակ (գինի):

Քանի սաղ ա՝ խոռ ա ուռում,
Հենց մեռնում ա՝ գինի ա խմում (տիկ):

Քանի քաշես՝ կկարճանա (ծխախոտի գլանակ):

Քրդի տղեն վազե վազ,
Գոտիկ ունի քարսուն զազ (առու):

Անգալու, մանգալու,
Կուլի, գունդ արա (կարագ):

Անդանակ նախշած,
Անտորոն ներկած (աքաղաղի կատար):

Էրկեն արտ, կարճ գարի,
Տմբլիկ, գնա, ետ արի (կտավագործի մաքոք):

Լնկլնկան ախպահար (խոզ):

Կաթ կուտա,
Տուն չի կյա (խաղողի թուփ):

Կրնկին շոես՝
Կտրճկա (չրաղաց):

Իմ կոնակ
Քյո գոնակ,
Իմ սմոլուկի
Քյո դոնակ (երկանք):

Սպիտակ հինեմ,
Կարմիր թեկ հանեմ (մորի):

Կլորիկ, դեղին,
Աշխարհն ուր գերին (ոսկի):

Քոնուկ գյադեն,
Կախվուկ պատեն (մաղ):

Սոխաղ պստիկ,
Մեք լիք հուլինք (բերան):

Նոնն տուն, փետե գերան,
Շափաղ կոտա էրան-էրան (բամբակ գգելու գործիք):

Չորս վեր դասին,
Մով՝ վեր ծնկան
Ո՛վ ի ճկոե
Վեր քյո կնկան (կով, կովկիտ, կթվոր):

Պապը կերավ լորը,
Օսկոռը մնաց փորը (կողպեք, բանալի):
Պատիկ պատրխան՝ շողջով լիքը (բերան):

Սարեն կուգա գլգլալին,
Ոսկի բեղեր պապղալին (ածելի):

Շլկեմ՝ կղժա,
Տնեմ՝ ծեն շի կյա (գութանի շղթա):

Տանիս թալես՝ չարդի,
Մեջ ճուր թալես՝ կլխկի (թուղթ):

Անմաղիկ ալուր, անտաշել փետ (փշատ):

Էրկեն շվան,
Օձու բերան (թեկ-ասեղ):

Աշկե՝ ընցու, աշկե՝ ընցու,
Թե որ չընցավ, կըծե՝ ընցու (թեկ-ասեղ):

Մեկ լրլրիկ, չորս դիդիիկ,
Էրկու պլստան, չորս ճլստան (կովի լեզուն, աչքե-
րը, ոտքերը, պտուկները):

Երկար—ատամ
Քարագլուխ (սեպ):

Աք տամ,
Լաք տամ
Քաքուլիցդ
Ձիգ տամ (սանդեք):

Տակը քար ա,
Քար չի,

Վրեն քար ա
Քար չի (կրիա):

Այ կեռումեռ,
Ո՛ւր ես վազում,
—Ա՛յ ծակաբուկ,
Ի՛նչ ես ուզում (երթիկ, ծուխ):

Գոմեջը գյուղումը
Ագին շողումը (կճուճը, շերեփ):

Դռանը դնեմ,
Հանգիստ քնեմ (կողպեք):

ՇՈՒՏԱՍՆԵԼՈՒԿՆԵՐ

Միտը կայնեց ճամբան ծերին,
Մտի ճտի ճիտը ծուռ:

Ձուկը գցեմ,
Ձուկն ուտեմ,
Մուկը գցեմ,
Ձուկն ուտեմ:
Ձուկ գցեմ ձուկ կու տամ,
Մուկ գցեմ ձուկ կու տամ:

Մի տաշտ հով ճաթ,
Մի տաշտ ճաթ,
Մի տաշտ ճակճքոտած ճաթ:
Ջան, հով ճաթ ջան,
Ջան, տաք ճաթ ջան,
Ջան, ճաքճքոտած ճաթ ջան:

Տեր Սեփանենց տանձի ծառին,
Երկու ծանդը տանձ կա ծերին,
Փոկակապ Ակոպ ապի,
Արի ինձ համար
Մի փոկ կապի
Որ քեզ ասեմ,
Փոկակապ Ակոպ ապի:

Ուլը նիլավ ուռու ծառը
Ուլ տեղովը ուռ ռորեց
Ուռ վեր բերեց:

ԵՐԳԵՐԻ ՆՈՏԱԳՐՎԱԾ ՆՄՈՒՇՆԵՐ

1. ՍԱՐ, ՍԱՐ

(♩ = 200)

Սար, սար, ես սա րե րի ծաղիկն եմ,
 ջան, ջան, ես Լե - վո - ճի քույ - ռիկն եմ:
 Երգեց՝ Աստղիկ Նազարյանը
 Նոտագրեց՝ Լ. Աստվածատրյանը

2. ԵՍ ՄԱՐԱԼ

(♩ = 180)

Ես մա - րալ, յա - րըսմա - րալ, մա - րալ, մա - րալ,
 ես մա - րալ, յա - րըսմա - րալ, մեկ ու ճար յար,
 աղ - ջի ա - ճու - ճըդ՝ Մա - յի:

Երգեց՝ Աստղիկ Նազարյանը

Նոտագրեց՝ Լ. Աստվածատրյանը

3. ԱՂՋԻ ԱՆՆԱ

(♩ = 160)

Աղ - ջի ԱՆ-Նա, դը - լի - Նա, մե - ըը - դը) տուՆՆ ա, դը-լի-Նա,
 ա - սա դուրս գա, դը - լի - Նա . ա - սա դուրս գա ,
 յա - ման ին - ծի մի խոսք տա, դը - լի - Նա :

Երգեց՝ Աստղիկ Նազարյանը
 Նոտագրեց՝ Լ. Աստվածատրյանը

4. ԽՈՐՈՏ ԷՐ

(♩ = 80)

խո - րոտ էր մայ-լի տը - ղեն, կո - լուտ էր
 մայ-լի տը ղեն : Տըն-գո - զը), տըն-գո - զը) ման ա - ռի,
 ջե - բըդ դա - տարկ տուՆ ա - ռի :

Երգեց՝ Աստղիկ Նազարյանը
 Նոտագրեց՝ Լ. Աստվածատրյանը

5. ԱՂՋԻ ԴՈՒ-ԴՈՒՆ

(♩ = 140)

Բալ-կը - ցը ման ես գա-լիս, բալ-կը - ցը ման ես գա-լի,
 կը - տոր, կը - տոր գա-լիս, կը - տոր, կը - տոր ես գա - լի,
 աղ - ջի դու - դուռ, ջան դու - դուռ, գան - գի դու - դու - լը ջանդու - դուռ

Երգեց՝ Աստղիկ Նազարյանը
 Նոտագրեց՝ Լ. Աստվածատրյանը

6. ԲԱԽՏՍ ՂԱՐԱ ԷՐ

(♩ = 80)

Բախ - տըս ղա - րա էր, բախտըս ղա - րա էր,
 մայ - րիկ - ջան, սիր-տըս յա - րա էր:
 Նըստե - ցի մա - ջի - ցեց, դե-պի դի-լի - ջան,
 մայ-րի - կըս կան - ջում էր
 նալ - դարբ բա - լա ջան:

Երգեց՝ Աստղիկ Նազարյանը
 Նոտագրեց՝ Լ. Աստվածատրյանը

РЕЗЮМЕ

Фольклорные материалы Эчмиадзинского и Аштаракского районов записаны из уст коренных жителей этих районов, а также западноармянских беженцев, прибывших сюда в годы первой мировой войны. Это значит, что собранные автором материалы не ограничиваются двумя районами, а охватывают также фольклорное творчество населения районов Западной Армении, в частности Алашкерта, Муша и Вана.

Сборник содержит 308 песен и четверостиший, преимущественно лирических, созданных в дореволюционное время.

В сборник вошли также образцы песен советского периода, которые дополняют и обогащают сокровищницу армянского народного творчества.

Кроме песен в сборник входят собранные и записанные автором 2400 пословиц-поговорок, 82 загадки и скороговорки. Сборник снабжен комментариями и словарем, в приложении помещены образцы нотных записей народных песен.

Сборник представляет значительный интерес для широкого круга специалистов, посвятивших себя изучению армянского народного песенного творчества и паремиологии.

ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ե Ր Գ Ե Ր

Ժողովածուի 27 երգ զրի է առնված էջմիածնի շրջանի Այգե-
շատ գյուղում, 1926—1931 թթ. (№ № 4, 7, 25, 27, 34,
35, 37, 41, 43, 45, 51, 52, 53, 66, 96, 97, 98, 101,
103, 110, 130, 134, 159, 173, 191, 200, 205):
էջմիածնի քաղաքում՝ 21 երգ (№ № 5, 18, 48, 49, 58, 70,
73, 75, 76, 84, 90, 100, 112, 167, 175, 215, 222,
232, 233, 236, 237):
էջմիածնի մանկատների սաներից լսած՝ 5 երգ (№ № 12,
32, 184, 185, 187):
էջմիածնի շրջանի Դոխս գյուղում՝ 3 երգ (№ № 78, 127,
171):
Աղավնատուն գյուղում՝ 2 երգ (№ № 14, 46):
Հաշիլար գյուղում՝ 2 երգ (№ № 22, 59):
Փարաբար գյուղում՝ 1940—1943 թթ. 5 երգ (№ № 36, 44,
91, 131, 195):
Խաթունարի գյուղում՝ 1 երգ (№ 95):
Աշտարակում զրի է առնված 11 երգ (№ № 8, 63, 103, 120,
129, 150, 160, 210, 211, 234, 235):
Աշտարակի շրջանի Կարբի գյուղում՝ 1926 թ. 3 երգ (№ № 9,
28, 161):
Մուղնի գյուղում՝ 1926 թ. 1 երգ (№ 6):
Կոշ գյուղում՝ 1929—1930 թթ. 4 երգ (№ № 31, 105, 111,
221):
Փարպի գյուղում՝ 1930 թ. 2 երգ (№ № 50, 61):
Օհանավան գյուղում՝ 1 երգ (№ 148):
Երևան քաղաքում՝ 1 երգ (№ 140):
Մնացած 158 երգերում նշված են ասացողների անունները և
գրառման հանգամանքները, Այդ ասացողներն են.
Արրաճման Ռուբեն—Նոր Բայազետի շրջանի Սարուխան
գյուղից, 1908 թ. ծնվ., բարձրագույն կրթությամբ, ապ-
րում է Երևանում, 1948 թ. սան է չէ 182:
Սրբաճման Սիրանուշ—Նոր Բայազետի շրջանի Սարուխան
գյուղացի, 1922 թ. ծնվ., միջնակարգ կրթությամբ, ապ-
րում է Երևանում, 1955 թ. սան է չէ № 117, 146, 158:
Աղիլյան Բեկլար—էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի,
1909 թ. ծնվ., գրագետ, 1928 թ. սան է չէ № 54, 115
և 125:
Աղիլյան Սիրանուշ—էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի,
1932 թ. ծնվ., գրագետ, 30 տարեկան հասակում սան
է չէ 176:
Ալեքսան—Արթիկի, գրագետ, զինվոր, ծառայում էր Աշտա-
րակում 1923 թվականից, 25 տարեկան հասակում սան
է չէ № 107, 169:
Աղաշանյան Քնարիկ—էջմիածնի քաղաքից, 1914 թ. ծնվ.,
գրագետ, սան է չէ 92:
Անդրեյ Մորաբույր—Արևստյան Հայաստանից Ներգաղթած,

ապրում է էջմիածնում, 60 տարեկան, անգրագետ,
1922 թ. սան է չէ № 188:
Աննա ձալո—էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի, ան-
գրագետ, մոտ 40 տար. հասակում՝ 1929 թ. սան է չէ
№ 88:
Անահիտ հորաթույր—Բյուզանդացի, ապրում է էջմիածնում,
1923 թ., 40 տարեկան հասակում սան է չէ № 218, 220:
Ավետիքյան Վարսենիկ—էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղա-
ցի, անգրագետ, 1930 թ. սան է չէ 121:
Ավլյան Հարություն—Հայնազցի, ապրում էր էջմիածնում,
գրագետ, 1918—20 թթ. սան է չէ № 19, 67, 99, 136,
180, 190:
Բազալյան Վարսենիկ—էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղա-
ցի, 1897 թ. ծնվ., գրագետ, 1932 թ. սան է չէ № 62, 68:
Բաղդասարյան Գուրգեն—էջմիածնի շրջանի Աղավնատուն
գյուղացի, 1912 թ. ծնվ., միջնակարգ կրթությամբ,
1934 թ. սան է չէ 139:
Բաղդասարյան Նեկտար—էջմիածնի շրջանի Դոշ գյուղացի,
1912 թ. ծնվ., միջնակարգ կրթությամբ, 1934 թ. սան
է չէ 82:
Բուսյանյան Հմայակ—էջմիածնից, 1911 թ. ծնվ., բար-
ձրագույն կրթությամբ, 1929 թ. սան է չէ 168:
Գրիգորյան Գրիգոր—Աշտարակից, 1890 թ. ծնվ., բարձրա-
գույն կրթությամբ, Աշտարակի առաջին հեղինակի նա-
խագահ, զոհվել է 1921 թ. փետրվարին, 1920 թ. սան է չէ
№ 156:
Գրիգորյան Գրիգոր—էջմիածնի շրջանի Փարաբար գյուղա-
ցի, 1920 թ. ծնվ., միջնակարգ կրթությամբ, 1940 թ.
սան է չէ 94:
Գրիգորյան Տիգրանուհի—Աշտարակից, 1905 թ. ծնվ., գրա-
գետ, 1927 թ. սան է չէ № 10, 153:
Գրիգորյան Փեգրուհի—Աշտարակից, 1890 թ. ծնվ., անգրա-
գետ, 1923 թ. սան է չէ № 122, 225:
Նղիազարյան Աշխարուհի—էջմիածնի շրջանի Արշալույս գյու-
ղացի, 1922 թ. ծնվ., միջնակարգ կրթությամբ, 1947 թ.
սան է չէ 133:
Նղիս րաչի—Արևմտյան Հայաստանից գաղթած էջմիածնի,
1924 թ. մոտ 60 տարեկան, սան է չէ № 179, 186:
Նսալան Նղիսաբեկ—էջմիածնից, անգրագետ, 1926 թ. մոտ
50 տարեկան, սան է չէ № 55, 71:
Նսալան Սանասար—էջմիածնի շրջանի Սաաղար գյուղացի,
1914 թ. ծնվ., միջնակարգ կրթությամբ, 1934 թ. սան
է չէ № 147, 166:
Նփրեմյան Վարդապետ—էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյու-
ղացի, գրագետ, 1927 թ. մոտ 50 տարեկան, սան է չէ
№ 11:

Զաքարյան Արմիկ—Էջմիածնի շրջանի Փարաբար գյուղացի, 1907 թ. ծնվ., զրազետ, 1940 թ. սանկ է № 162:

Բորզումյան Նախուն—Աշտարակի շրջանի Նվարդ գյուղացի, 1920 թ. ծնվ., զրազետ, Այգեշատ գյուղում 1945 թ. սանկ է № 219:

Իրադյան Հնդին—զրազետ, 1937 թ. էջմիածնում, 2 5 տարեկան հասակում, սանկ է № 86, 172:

Խաչատրյան Արուս—Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի զրազետ, 1907 թ. ծնվ., 1934 թ. սանկ է № 213, 216:

Խաչատուր Թոփ—Աշտարակցի, 1917 թ. մոտ 40 տարեկան, սանկ է № 202:

Կարապետ Հոռեղարյու—Էջմիածնցի, 1879 թ. ծնվ., զրազետ, 1929 թ. սանկ է № 102, 224:

Կարապետյան Մարգարիտ—Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի, 1894 թ. ծնվ., անզրազետ, 1934 թ. սանկ է № 135:

Կարապետյան Փափարին—Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի, 1908 թ. ծնվ., ապրում է Երևանում, 1923 թ. սանկ է № 151:

Կոնստանյան Բաժարա—Էջմիածնցի, բարձրագույն կրթության, այժմ ապրում է Երևանում, 1927 թ. 20 տարեկան, սանկ է № 142:

Հայկո մայրիկ—Սուրմալուից գաղթած, բնակվում էր Էջմիածնում, անզրազետ, 1923 թ. կլինեք 55 տարեկան, սանկ է № 3, 207:

Համայակ Հայրիկ—Աշտարակի շրջանի Բյուրական գյուղացի, 1929 թ. 50 տարեկան, անզրազետ, սանկ է № 60:

Համո՝ զոնդի—Էջմիածնցի, 1883 թ. ծնվ., զրազետ, նվազում էր թմրուկի վրա և երգում, նրա երգերից դրի է առնվում № 56, 69, 106, 123, 230:

Հարո՝ կառավար—Էջմիածնցի, 1904 թ. ծնվ., զրազետ, 1926 թ. սանկ է № 79:

Հարություն—Հայկազցի, ապրում է Էջմիածնում, 1892 թ. ծնվ., 1922 թ. սանկ է № 114:

Հովակիմյան Հայկո—Սուրմալուից Էջմիածնի գաղթած, 1868 թ. ծնվ., անզրազետ, 1923 թ. սանկ է № 118:

Հովհաննեսյան Արուսյակ—Էջմիածնցի, 1914 թ. ծնվ. զրազետ, 1924 թ. սանկ է № 143:

Հրանտ—Էջմիածնի շրջանի Դաշտ գյուղացի, 1910 թ. ծնվ., զրազետ, 1930 թ. սանկ է № 240:

Ղազարյան Զարուհի—Էջմիածնի շրջանի Դոշո գյուղացի, 1909 թ. ծնվ., դպրոցի դիրեկտոր, 1934 թ. սանկ է № 132, 243:

Ճուղուրյան Ավետիս (մանկավարժ)—Էջմիածնցի, 1897 թ. ծնվ., բարձրագույն կրթությամբ, 1922 թ. սանկ է № 72, 152, 157:

Ճուղուրյան Մարգո—Էջմիածնցի, (ուսուցչուհի), 1910 թ. ծնվ., 1930 թ. սանկ է № 231:

Ճուղուրյան Սյուրի—Էջմիածնցի, 1908 թ. ծնվ., բարձրագույն կրթությամբ, 1928 թ. սանկ է № 40:

Մաթևոսյան Ուլան—Իգլիկից գաղթած, ապրում է Էջմիածնում, 1891 թ. ծնվ., զրազետ, 1926 թ. սանկ է № 189:

Մանի ձալո—Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի, 1877 թ. ծնվ., անզրազետ, 1937 թ. սանկ է № 109, 113:

Մարգարյան Նիդա—Էջմիածնցի, 1908 թ. ծնվ., բարձրագույն կրթությամբ, 1923 թ. սանկ է № 170:

Մարգարյան Հայկ—Էջմիածնցի, 1890 թ. ծնվ., զրազետ, 1925 թ. սանկ է № 23:

Մարգարիտ մայրիկ—Ներգաղթել է Արևմտյան Հայաստանից,

ապրում է Երևանում, մոտ 70 տարեկան հասակում՝ 1950 թ. սանկ է № 201:

Մարտիրոսյան Արեհատ—Էջմիածնի շրջանի Արեշատ գյուղացի, 1907 թ. ծնվ., զրազետ, սանկ է № 199, 204, 206, 223:

Մելիքյան Հայկուշ—Աշտարակցի, 1897 թ. ծնվ., զրազետ, 1923 թ. դրի է առնված № 83:

Մելիքյան Անահիտ—Էջմիածնցի, 1882 թ. ծնվ., անզրազետ, 1922 թ. սանկ է № 38:

Մելիքյան Արաքսի—Էջմիածնցի, 1900 թ. ծնվ., 1922 թ. սանկ է № 196:

Մելիքյան Աննա—Աշտարակի շրջանի Բյուրական գյուղացի, ապրում է Էջմիածնում, 1890 թ. ծնվ., 1921 թ. սանկ է № 209:

Մկրտչյան Ամալյա—Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի, 1902 թ. ծնվ., զրազետ, 1932 թ. սանկ է № 15, 33, 177, 183:

Մկրտչյան Վարդան—Էջմիածնցի, 1897 թ. ծնվ., զրազետ, 1923 թ. սանկ է № 192:

Մկրտչյան Սառա—Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի, 1893 թ. ծնվ., անզրազետ, 1933 թ. սանկ է № 239:

Մկրտչյան Յաղուշ—Արևմտյան Հայաստանից գաղթած, Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղում, 1888 թ. ծնվ., 1928 թ. սանկ է № 21:

Մեխյան Սահակ—Աշտարակցի, 1888 թ. ծնվ., զրազետ, 1922 թ. սանկ է № 80:

Մովսեսյան Արմենիկ—Էջմիածնի շրջանի Փարաբար գյուղացի, 1906 թ. ծնվ., զրազետ, 1944 թ. սանկ է № 145:

Մուրադյան Արմենակ—Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի, զրազետ, 1900 թ. ծնվ., 1930 թ. սանկ է № 24, 104:

Մուրադյան Փառանձև—Էջմիածնի շրջանի Այգեշատ գյուղացի, այժմ ապրում է Էջմիածնի քաղաքում, զրազետ, 1953 թ. սանկ է № 144:

Մուրադյան Վիկտորյա—Էջմիածնցի, 1912 թ. ծնվ., զրազետ, 1930 թ. սանկ է № 193:

Նազարյան Մկրտիչ—Էջմիածնցի, 1900 թ. ծնվ., բարձրագույն կրթությամբ, ապրում է Երևանում, 1925 թ. սանկ է № 128:

Նալբանդյան Աշխեն—Էջմիածնի է կկկ Կողբ գյուղից, 1897 թ. ծնվ., անզրազետ, 1923 թ. սանկ է № 137 երգը՝ նվիրված Հինգ իրենն կատարողին:

Նալբանդյան Տիգրանուհի—Կողբցի, 1904 թ. ծնվ., Էջմիածնի է կկկ 1918 թ., զրազետ, 1922 թ. սանկ է № 217:

Նիկողոսյան Հովհաննես—Էջմիածնցի, 1906 թ. ծնվ., զրազետ, 1936 թ. սանկ է № 39:

Շուխյան Նշոտ—Աշտարակցի, 1890 թ. ծնվ., զրազետ, 1930 թ. սանկ է № 57:

Ոսկենձաղ ձալո—Էջմիածնցի, 1890 թ. ծնվ., զրազետ, 1922 թ. սանկ է № 47:

Պետրոսյան Մալիկ—Սուրմալուից գաղթած գաղթած Էջմիածնի, 1875 թ. ծնվ., անզրազետ, 1925 թ. սանկ է № 1:

Սահակյան Պարթև—Էջմիածնցի, զրազետ, թառ նվագող, 1923 թ. մոտ 42 տարեկան, սանկ է № 26, 194:

Սամվելյան Նազիկ—Էջմիածնցի, 1907 թ. ծնվ., բարձրագույն կրթությամբ, 1925 թ. սանկ է № 2, 181:

Սամվելյան Վանիկ—Էջմիածնցի, 1915 թ. ծնվ., բարձրագույն կրթությամբ, 1940 թ. սանկ է № 174:

Սանահյան Երանոս—Աշտարակի շրջանի Դղր գյուղացի, անգրագետ, 1933 թ. մոտ 70 տարեկան, ասել է Ն 165:

Սանահյան Սիրեկան—Աշտարակի շրջանի Դղր գյուղացի, անգրագետ, 1928 թ. մոտ 60 տարեկան, ասել է ՆՆ 155, 163:

Սարգսյան Կատար—Էջմիածնի շրջանի Ալզեշտ գյուղացի, 1908 թ. ծնվ., անգրագետ, 1938 թ. ասել է Ն 13:

Սարգսյան Շուշանիկ—1905 թ. ծնվ., գրագետ, Աշտարակի շրջանի Բյուրական գյուղում 1928 թ. ասել է Ն 17, 64:

Սարգսյան Վարսենիկ—Իրանից Հայրենադարձ, Էջմիածնի շրջանի 3-րդ սովխոզի աշխատակից, գրագետ, 1948 թ. մոտ 35 տարեկան, ասել է ՆՆ 42, 65:

Սաֆարյան Գուրգեն—Էջմիածնի շրջանի Ալզեշտ գյուղացի, 1906 թ. ծնվ., միջնակարգ կրթությամբ, 1929 թ. ասել է ՆՆ 55, 229:

Սևորյան Սիրուն—Էջմիածնի շրջանի Ալզեշտ գյուղացի, գրագետ, 1917 թ. ծնվ., 1937 թ. ասել է Ն 74:

Սիմոնյան Ասանիկ—Աշտարակցի, գրագետ, 1923 թ. 35 տարեկան հասակում ասել է ՆՆ 154, 214, 228:

Սիմոնյան Արմենուհի—Աշտարակցի, 1907 թ. ծնվ., գրագետ, 1927 թ. ասել է Ն 93:

Սիմոնյան Զարուհի—Աշտարակցի, 1917 թ. ծնվ., գրագետ, 1937 թ. ասել է ՆՆ 89, 126, 227:

Սիսե Բաշի—1918 թ. Արևմտյան Հայաստանից գաղթած, անգրագետ, ապրում էր Էջմիածնում, 1924 թ. մոտ 50 տարեկան էր, ասել է Ն 16, 178, 198:

Սիրեկան Բիձա—Աշտարակի շրջանի Կոզ գյուղացի, 60 տարեկան, անգրագետ, գրադպրում էր գուսանական արվեստով, զբիլ էր ըզմամբով երգերի նրգում էր սրտառուլ և պատմում հեքիաթներ, ասել է ՆՆ 29, 77:

Սուրիսյան Էլուշ—Աշտարակցի, 1918 թ. ծնվ., միջնակարգավարտ, ապրում էր Երևանում, 1948 թ. ասել է Ն 119:

Տեր-Վարապետյան Աննա—Էջմիածնի շրջանի Ալզեշտ գյուղացի, 1837 թ. ծնվ., անգրագետ, 1937 թ. ասել է Ն149:

Տեր-Վարապետյան Նյուրսիս—Էջմիածնի շրջանի Ալզեշտ գյուղացի, 1911 թ. ծնվ., միջնակարգ ավարտ, 1930 թ. ասել է Ն 138, 197:

Տեր-Վարապետյան Մովսիկ—Էջմիածնի շրջանի Ալզեշտ գյուղացի, 1912 թ. ծնվ., տարրական կրթությամբ, 1935 թ. ասել է Ն 81, 124:

Տեր-Ստեփանյան Արամայիս—Էջմիածնցի, 1902 թ. ծնվ., գրագետ, 1935 թ. ասել է Ն 87, 208, 226:

Տոնականյան Հայկանուշ—Արգահանից գաղթած Էջմիածնի, գրագետ, 1922 թ. մոտ 35 տարեկան, ասել է ՆՆ 20, 30, 205:

Օհանյան Բիձա—Էջմիածնի շրջանի Փարաքար գյուղացի, գրագետ, 1944 թ. 70 տարեկան, ասել է Ն 116:

ԽԱՂԻԿՆԵՐ

Խաղիկները զրի են առնված 1925—1960 թթ. ընկած ժամանակամիջոցում, Աշտարակի և Էջմիածնի գյուղերում: Ասացողները եղել են տեղացի և Արևմտյան Հայաստանի տարբեր վայրերից գաղթած տարբեր հասակի (գերազանցապես երիտասարդ) երկու սեռի ներկայացուցիչներ: Խաղիկները կատարվել են մեծ մասամբ ուխտագնացությունների և հասարակական տոնամիջոցությունների ժամանակ: Ասացողների և կատարողների անունները չեն պահպանվել:

ԱՌԱՄ—ԱՍԱՏՎԱՄՔՆԵՐ

Առած-ասացվածքները ունենալով և զրի են առնվել 1925—1960 թթ. ընկած ժամանակամիջոցում, Աշտարակի և Էջմիածնի գյուղերում: Ասացողները եղել են տեղացի և Արևմտյան Հայաստանի տարբեր վայրերից գաղթած տարբեր հասակի (գերազանցապես տարեց) երկու սեռի ներկայացուցիչներ: Առած-ասացվածքները գործածվել են առօրյա կյանքի ամենօրյա խոսակցությունների ընթացքում: Ասացողների անունները չեն պահպանվել:

ՀԱՆՆԻՈՒԿՆԵՐ ԵՎ ՇՈՒՏԱՆԻՈՒԿՆԵՐ

Հանելուկներն ու շուտասելուկները նույնպես զրի են առնված 1925—1960 թթ. ընկած ժամանակամիջոցում, Աշտարակի և Էջմիածնի գյուղերում: Ասացողները եղել են տեղացի և Արևմտյան Հայաստանի տարբեր վայրերից գաղթած երկու սեռի ներկայացուցիչներ: Հանելուկներն ու շուտասելուկները ասել են մեծերը՝ երեխաներին դրադենելու համար, ինչպես նաև իրենք՝ երեխաները: Ասացողների անունները չեն պահպանվել:

ԲԱՌԱՐԱՆ

Արասի—քսան կոպեկ
Աբլորի—սայլի առաջին դույզ անիվը լծափայտի հետ
Աբրեշում—մետաքս
Աբուս—պատկառանք
Ագուս—ակոս, ատամ, սեղանատամ
Ագուստ—առաջին նախաճաշ
Ադա—կղզի գետի մեջ, գետափի փոքր տարածությունն ձորի մեջ
Ադաթ—նիստուկաց, սովորություն
Ազամաթ—կամք, ցանկություն
Ազապ—ամուրի
Ազար—հիվանդություն
Աթմա—գլխավոր գերան
Ալա—1. գաղտնիք, 2. թերություն, 3. չրված արտի շոր մնացած տեղերը
Ալապուճիկ—գլխապուտույտ արագությունը շրջվելը
Ալադուղու—խաժ աչքերով
Ալաս անել—շտապել
Ալափշուր ըլնել—նազ անել, կոտորտվել
Ալափստրակ—նապաստակ
Ալաֆ—անասնակեր
Ալբալ—խակույն
Ալխալուղ—հին ձևի վերնազգեստ
Ալլու—ճանի կանգնած վիճակը, փոսկավոր կողմը վեր
Ալվադ—զավակ
Ախր—վերջ
Ակլ—խելք
Ակլատիդ—մեծ պատին սոխի վրա 7 փետուր տնկելով կախում էին երգիկից ու ամեն կիրակի մեկը հանում, դրանով իմանում էին զատկի զալը
Ակլատուզ—գլխկոնձի տալ
Ահվալ—ապրելակերպ, կացություն
Աղաղվել—չլատվել, պակասել
Աղդուն—1. ժիր, 2. ատամ, որ հանում են շորս տարեկան ձիերը
Աղլի—սլխարի, տավարի առանց ծածկի ցանկապատված նստատեղ
Աղվեսթրտուկ—վայրի բույս
Աղուր—սայլի հետք, դաշտի միջով սայլերի անցած ճանապարհը
Աճուն—պուճուն—թզուկ
Ամազ—հրախտիք, ջանք
Ամալ—կարգ
Ամանաթ—պահ տված իր, կամ ժամանակավորապես վերցրած

Ամզուկ—մատիտի հաստության փայտ, սանձի նման դնում են ուլի կամ գառի բերանը՝ ծայրերից թելով կապում նրա վզին, որ մոր կաթը չծծի, կարողանան մոր հետ արոտ տանել
Ամարաթ—դղակ, պալատ
Ամոլ—զուֆանի առաջին դույզ եղը
Ամօղլի—հորեղբոր զավակ, աղբական
Այամ—ժամանակ, դարաշրջան
Այան անել—թափված վատ կողմերն ի հայտ բերել
Այրեշար—խիստ տգեղ
Այիր—ֆիզիկական պակասություն
Այվան—բարձր, վերին հարկի սենյակ
Անգ—քիթ ու բրան
Անգլալ—ծուլ, ալբակոտ, նաև՝ անդամալուծ
Անդազ—կողմիկ լափն ու ձևը, թղթից կամ ստվարաթղթից
Անեղակ—ծիածան
Անթրոց—թոքի կրակ խառնիլ ձող
Անձող—ածուխ
Անդալար—պոռոտախոս, վատախոս
Անդալաթ—անթերի
Անշախ—հաղիվ
Անասա—անաղձուկ, անձայն
Անվերվերի—անմարդաբնակ, անմշակ
Աշխանա—ճաշարան
Աշնել—թուլալը կալի մեջ բացել, քրթել, ցրել, ցրել տալ
Ապուկել—վրա պրծնել
Ապունել—լորից փոքր թռչուն
Աքալ—օրհաս
Աքրատես—ալանդակ, տգեղ
Աշեր—ալանդակ, զարդելի
Ասուզ—անամոթ
Ասլան—առյուծ
Ասպապ—զենք ու զրահ
Աստվոր—օր, աշխարհ
Ավալ—անցած զնացած ժամանակ
Ավլի—որսորդ
Ավսունել—գրավել, համոզել, հմայել
Արաբալի—սալապան
Արշա եկավ—գոյացավ, ստեղծվեց
Ափալ—թափալ—շտապություն
Ափիփել—շոշափելով փնտրել
Ափաբոտ—արոտ շրի եզրին
Աթարուս—անհամուս
Աֆարիմ—կեցցես

Բար—պապ

Բարբա—1. Հայր, 2. հինգ մատի բացվածք ցույց տալ՝ լան-
գիր

Բարբալ—համեմատելի, նման, հավասար

Բարելական կրակ—առասպելական Բարելոնի վրա թափած
առտոն կրակը

Բարուլ—երկնային կոշիկ

Բաղդա—կտորեղեն վաճառող

Բաղի-բաղի—մեկ-մեկ, երբմե

Բաղդան—շրջիկ վաճառական

Բաժինը—բաժանվելիս ստացած գույքը, օժիտ

Բաժկի—գինու դավաթ

Բալա—1. զավակ, 2. դարդ, 3. փորձանք

Բարլա—հոգս, դարդ ու ցավ

Բալի-բալի—գրոցն

Բախիլ—նախանձ

Բախկալ—մանրավաճառ

Բախշուն—գեղեցիկ, նախշուն

Բաղա—շրադացի հաց՝ առանց աղի ու թխմորի

Բաղվանի—այգեպան

Բամաբել—գլխին ձևերի ափով հարվածել

Բալլուշ—բու, շարագուշակ

Բանդ—պատվար ջրի առաջ

Բանդի—բերքահավաքի զործիք խուրձ կապելու համար,
հնձանը հավաքում էին բանդերով

Բանուման—մանր իրեր

Բաշարդի—առաջնորդ, խաղի մեջ առաջինը սկսողը

Բաշարիկ—կարողանալ

Բաշխել—նվիրել

Բառադի—անպետք, անբան

Բառալի—կոմիդիների միջև ընկնող, հաշտեցնող

Բառոժ—արևկող

Բառֆիկ—կալ հավաքելու, ձյուն մաքրելու գործիք

Բասա—գոմաղրի փուլածքը վառելիք պատրաստելու համար

Բարրդեակ—ծաղիկ

Բար—պտուղ

Բարբա—հետք, կտոր, մաս

Բարերար—հավասարաշափ

Բարդան—բամբակի պարկ, սովորականից շատ մեծ

Բարվանեկ—թելի մանողի կողքին կապելու կաշվի կտոր,
որի վրա գործելով ֆուտաքնում են թելին

Բերախտ—անբախտ

Բեղաթ—անսովոր, անկարելի

Բեղամաղ—վերավորված, խռոված

Բեղասլ—անվաստակ, անօգտակար

Բեղդուր—շարագուշակ

Բեղովաթ—շապուղ, վատեղ

Բեղունեղ—վատ գույնի, խառը, անբոշ գույնի

Բեղիգար կամ բեղիգար—սառնախրտ, անսիրտ, դեպի
հարգալուր անտարբեր

Բեղյուման—անհույս

Բեթար—ավելի վատ

Բեխաֆ—անխիղճ

Բելլու-բալլու—հայտնի, երևացող

Բելխարար—անտեղյակ

Բեհալ—անառողջ, վատ վիճակ, վատ դրուժյան մեջ

Բեղյարաթ—ծուլ, անբան

Բեմունաթ—առանց խնդրանքի

Բեմուրաղ—նպատակին չհասած

Բելն—1. Քունք, 2. նեղք, միտք, ուշք

Բենամու—անհամու, անպատիվ, պատիվը չպահող

Բեշառ—անվնաս, անխաբար

Բեշարել—մշակել

Բեշուռա—վատ տեսակ, իր տեսակի մեջ վատը

Բեռուաթ—անվտանգելի

Բեսամ—տոճե, անհամար, անձե

Բեվախտ—անժամանակ, տարածած

Բեվուշ—չնշին

Բեր—ոչխարի կիթը կնօրին

Բեքարա—անպետք, անօգտակար

Բեքեֆ—վատառողջ

Բզիկ—ծվեն

Բըռ—մանկան խաղի անուն

Բըռըռըռ—բրտմնեղ

Բթել—փուցեղ, խանգարել

Բժո, բժի, բժի—1. անասուն, հորթ, 2. խոշոր հղբավոր

անասունին կանչելու խոսք

Բժժել—շշմել, խնթամաղ լինել

Բժկտալ—փալլփլել

Բժուր—կալին փոքրիկ աման

Բիբ—1. ծորակ, 2. աչքի բիբ, աչքի քթին մոտիկ ծալքը,
որտեղից արցունքը կաթում է

Բիլաղուկ—ապարանջան

Բիլան—գիտցող, հասկացող

Բիլիլի—գիտակ, բանիմաց, խոհմ

Բիճ—ապօրինի զավակ

Բինա —1. հիմք, 2. անասունների ամառանոց, յալա տեղ

Բիշանակ—երեքի վաղ ծնելը

Բիրադի—բուրբ

Բիրդան—հանկարծ, միանգամից

Բլազ, բիլազ—բազուկ

Բնզազ—խեղճ, անճարակ

Բլիկ—ծիզ

Բլոճ—միջատ

Բլուզ—տղամարդու վերնաշապիկ

Բխպուճ—ջրի բշտիկ, պղպղակ

Բհամզալ—գոյանալ, առաջանալ

Բհիր—ցից՝ երկաթյա կամ փայտից

Բղի—դառը, զգվելի համ

Բղող-բղող—կալին աման

Բմբուլ—փետուր

Բնատա—գուլանի ծալքը անխլամալլին կապելու շղթան

Բեկալ—հավերի ձկնորման բնում մշտապես զրված ձուռ

Բնովի—բնական

Բեշո—խեղճ, անկարող

Բշկուլ—այծի, ոչխարի, նապաստակի, ճաղարի, ուխտի կըղ-
կղանքը

Բող—1. վատ վարքի տեր, 2. գորշ, միջրազույն

Բոթեոց—սկոտեղ

Բոժ կամ բոժոժ (պոժ պոժոժ)—շերամի որդ, նրա գործած
պաճեղը

Բուի կամ գելի բուլի—դառը բույս, անօգտակար, բոխո՛ մի
տեսակը, որ փասախի ձորալանջում առատորեն աճում է

Բուլալազ—պտուտահողմ

Բուլուկ—կենդանիներ, մարդկանց խումբ

Բորյալ—ուժեղ քամի (հին հունական առասպելներում
հիշատակված բորեաս հյուսիսային քամու աղավաղված
ձևն է)։

Բոխախ—ծնողի տակը, պարանոցի առջևի մասը

Բոխյալ—կապոց

Բոխազ—կոկորդ, որկոր
 Բողազ քաշել—մշակած հողամասը սերմելուց հետո արո-
 րով իրար լիսանվող ակոսներով վարել, սերմը ծած-
 կելու համար
 Բողոյի լեզու—պահած, քաղցած լեզու
 Բոյախանա—ներկատուն
 Բոնդ—կոթիլ, խառնակլուփյուն (բունտ բառը հնչյունա-
 փոխված)
 Բոնդեր—տակառագործ
 Բոնձ—կոտորված կծի առողջ մնացած կեսը
 Բոշ—թուլ
 Բոր—մաշկի հիվանդություն (բորոտ)
 Բոֆա—մանգաղով արող հնձելիս, քաղածը մինչև ձեռքը
 լրիվ լցվելու Բոֆաները հավաքելով խորձ են կապում,
 մի քանի բոֆան լինում է մի խորձ
 Բոթել—1. մանրացնել, կտրել, 2. հրել
 Բոթոն—լավաշ հացի մանրունք
 Բոթոն—պատառ, հացի կտոր
 Բրախել—աղատ արձակել
 Բրիշակ—ավերակ
 Բուզ—ազդը
 Բուզարմիշ ընել—սայթաքել, ոտքի ծալվելուց դալթել
 Բուզդղան—գայթող ձի, ոտները իրար խփելով դալթում է
 Բուզ—սառույց
 Բութա—խումբ, բարձրություն (արող պարարտացնելիս
 պարարտանյութի դատարկման տեղերը բութա-բութա
 երևում է)
 Բութուկա—շիշ, գինու, օղու, մեծ և փոքր, բայց ոչ սրվակ
 Բութի—հնդկահավ
 Բուշառք—քանի որ
 Բուշուռ—կուրտ, կարճլիկ
 Բուսաթ—տեսք
 Բուսու պահել—դավադրաբար սպասել, դարպասել

Գաբանակ—հովիտի թաղիքի թիկնոց
 Գազ—երկարության լափ, մոտ մեկ մետր
 Գազ—փշոտ բույս, խեղճատու
 Գալ—կանաչ լանջարը լորացքներու համար հյուսում են, հյուս-
 վածքը
 Գախ—ժամանակ
 Գալ—գինու սափոր
 Գեծ—շշմած, թմրած, տկարամիտ
 Գեթղան գեծ—շշմած, որտեղից—որտեղ, անսպասելի
 Գեթոնլի—զխապտույտ ունենալ, շշմել
 Գեվնդ—կտր պար
 Գդիկ—երեսալի ատամ
 Գլգիլ—կորեկի նման հացաբույս
 Գլդան—կոճղ
 Գմրեճիկ—գեր, մկանուտ, կարճլիկ, լիթը, ամրակալմ մարդ
 կամ կենդանի
 Գյա գյարա—այ տղա
 Գյաղմա—պատշգամբ
 Գյալում—հեկամուտ
 Գյալուր—հեկամուտ, եկածը, բերածը
 Գյամ—սանձ
 Գյահիլի—քնձուռտ
 Գյամեշ—գոմեշ
 Գյամի—նալ

Գյանգո—ուշ հասկացող, թուլամիտ
 Գյանդիդյալան—առանց ցանկելու բուսած, նախորդ տարվա
 բերքի թափածից ստացված
 Գյուղ—աջ
 Գյուղալ—գեղեցիկուհի
 Գյուռ—թուրքի, քրդի գերեզման
 Գյուրա—չափ
 Գյուզամ—գառից խուզած բուրդ
 Գյուլ—վարդ
 Գյուլա—գեղակ
 Գյուման—տեղակ, իրազեկ
 Գյում ընել—ջրում սուզվել
 Գյոթուրգա—արտի, հողամասի երկու թմբիկների միջև փոսիկ
 Գյուրմամիշ—շտես, անտեղիակ
 Գոթի—ծուլ, անբան
 Գոթություն—ծուլություն, անբանություն
 Գոմփ—բոռնցք
 Գոմփո—գեր, մեծ կլորավուն
 Գոմփոտուր—բոռնցքներով ծնծիլ
 Գոթան—կոթան, թուխս
 Գոնգել—չատ ծերանալ
 Գուրիկ—սնձի մի տեսակ, ունի հյութալի արմատ, որը
 ոտում են
 Գոռտ—քոտոտ
 Գրգարի—մեծ սղոց, որ երկու հոգով են աշխատեցնում
 Գրտնակ—լավաշ թխելու համար խմորը բաց անող գործիք
 Դաբաղա—թուղթ, ներկա ստանդարտի չափ
 Դազա—փոքրիկ տեակ ալյուր, դաշտում
 Դազանկ—մահակ
 Դադարդյուն—ընալիք, տան ու տեղից զրկված, անհանգր-
 վան
 Դալ—նոր ծնած կովի կամ ոչխարի կաթի եփվածքը
 Դալալ—1. լալիք, 2. միջնորդ
 Դալար—նկուն
 Դալաք—սափրիչ
 Դախ—կոպիտ, գեր, հասուն
 Դախիկ—մեծ ծանր ճան
 Դախիլ—վաճառանեղան
 Դադղդան—1. փայտի կտոր, վրան նախընտրված փորագրած, կա-
 խում են անասունների ճակատից, վզից՝ լար ալքի դեմ
 2. ճոշու պտուղը 3. ալրոդ, դադղո
 Դադիլ—1. խարանել, 2. ալրի
 Դադմա—անասունի պատկանելիությունը որոշող դադելու
 գործիք, դադվածքը անասունի վրա
 Դաճ—կնիք
 Դամաղ—քիմք
 Դամրիլ—գարբին
 Դամթաշ—1. զուռնի հետ ձայն պահող, 2. աշխատանքի ըն-
 կեր
 Դայաղ—հնակ
 Դան—1. հացահատիկ, 2. անդամ, այնտեղ
 Դանա—երկու տարեկան արու հորթ
 Դանդալոշ—հսկա, անփուլթ
 Դաշիլ—կնքի
 Դառաբա—վեճ, տառապանք
 Դառցվոր, դառցվորուկ—1. սալորի սեկային հիվանդություն,
 որից մատղաշ պտուղները ալյափոփվում են՝ երկարուն,

տափակ ձև ընդունում, 2. ալլանդակ, ալլակերպ, ալլա-
փոխված

Դավա—ուղտ

Դարեկդիար—տարադիր, թափառական

Դարդյահ—դուռ, դարպաս

Դարդուս—դեպ վեր

Դարման—անասնակեր, ձղնոտ կալում մանրած

Դարման—դեղ

Դարվան, դորվան—ասպարիզ

Դար—խարեություն

Դեկ—լգ շուն, էգ զալլ

Դեղապետ—դժվար ճարվող, դեղի համար պետք եկող

Դեղդիր—ոսկրից շինած շուղ, որով հիվանդ աչքերը փռելի

դեղ էին դնում

Դեղել—1. թունավորել, 2. վերքին դեղ դնել

Դեյին—ինչև թև, որովհետև

Դեյրա—չըջողգնատ

Դերձան—ձևոքով մանած բամբակե բարակ թև

Դիդար—տեսք, դեմք

Դիլար—աղչկա անուն, բառացի՝ լեզվանի

Դիհ—կողմ

Դին—կրծք

Դինար—պարսկական դրամ

Դինչ—հանդիստ, անհոգ

Դիվան—դատ, վճիռ

Դիվոնց—դեկերի բնակարան

Դիվոտեկ—կատաղել, սաստիկ բարկանալ

Դհա բեթար—ավելի վատթար

Դհուլ—թմրուկ

Դեղուկ—կտուց

Դեղում—հանգստություն

Դոդ—կապի մեծ աման ճաշ՝ հատկապես ոպաս ուտելու համար

Դոխ—չրազացի ցորենի տեղը

Դոշ—կտրծք, լանջ

Դոստ—մտերիմ

Դուլկ—ապրումսի միջոց

Դունաղ—ամբակ

Դովլաթ—ունեցվածք

Դոր—1. ուր, որտեղ, 2. հերթ

Դորակ—կապի փոքրիկ ջրաման, մեկ-երկու լիտր տարողու-
թյամբ

Դոր ըմ—մեկ անգամ

Դվորը—որ կողմը

Դրազոն (դրազոն)—հեծյալ զինվոր

Դրեղեղ—հայ եկեղեցական տոն, տեսրենդառաջ

Դրուստ—ճշմարիտ

Դրուֆ—կերպարանք, տեմք

Դուզուլ—աղլա անուն (ծաղրական)

Դուլ—1. ուղիղ, 2. ճիշտ, 3. հարթություն

Դուզուլմիլ անել—ուղղել, կարգի բերել

Դուման—մշուշ, մառախուղ

Դունյա—աշխարհ

Դուռում—մեծ թիքա

Դուքան—խանութ

Եդան—քրոջ որդի

Եդին—արագ

Եթիմ, եթում—որբ

Եղյակ—հայ հեթանոսական շրջանի տոներին մեկը

Եղունակ—աղամսի

Եմակ—ուտելիք, սննդամթերք

Եռ—քոր

Ետ անել—հանգուցը քանդել, բացել

Ետ զցել—տեսնանել

Ետին թելը—վերջին կետը

Ետի շուֆտի—հատիկ ոտքերի աքացի

Երեսը պինդ—շամալող

Երիշ—քալվածք

Երմիշ ընել—տեղից շարժվել

Եհա—աճադին

Ջարենել—նիհարել

Ջադ—որեւէ բան, իր (մի դատ էլա շկա)

Ջաթի—արդեն, առանց այն էլ

Ջալում—անգույթ, ժիր, ճարպիկ

Ջախախտել—զարհուրել

Ջահումար—օձի թույն

Ջաղա—քարայր

Ջանգու—ասպանդակ

Ջանթրվել—զարդարվել

Ջառ—ոսկի

Ջառք—հղորություն

Ջառքար—ոսկեզօծ

Ջատ—հեռու

Ջարամանուկ—նեցուկ, փայտե սլուն

Ջարար—վնաս, վտանգ

Ջարդար—ոսկերիշ

Ջարբին—ուժգին

Ջիան—վնաս

Ջիդի—գեղեցիկ

Ջիդը—զարդ, ոսկեղեն, ակեղեն

Ջմմեն—բուրբ, ամենքը

Ջնար—մեծ, ծանր

Ջնջիլ—շղթա

Ջողալ—երկար, բարակ փայտ, ձողի

Ջողառ—հղոր, ուժեղ, կեղծքիշ, հարստահարիշ

Ջրվա—դառն ներսի կողմից փակ

Ջուլում—վտանգ փորձանք

Էրենել—ամառել

Էզսի օրը—մյուս օրը

Էզուց—էջօր—վաղը, մյուս օրը

Էլ—օտար

Էլն էն—դարձյալ նույնը

Էլլի—խնամախոս, սուրհանդակ

Էլօղլի—օտարի տղա

Էհթիբար—վստահություն

Էհթիբարով—վստահելի

Էն գիհը—այն կողմը

Էն կուռը—այն կողմը

Էշխ—հոսանք

Էշխի գցել—հոսանք ներշնչել

Էրան անել—կալսածը դարձանից մաքրելու համար քամուն
տալ

Էրանեկ—երանի (բաղձանք)

Էրգան—երկար

Էրեց—տերտեր, քահանա

Էրիկ—ամուսին, տղամարդ

Էրկօր—երկու օր

Ըզգար—այսքան
 Ըլարել—ալարել, ծուլանալ
 Ըլել, ըլնել—լինել
 Ըլելեն հտ—լինելուց հետո
 Ըլեր ի—հղել է, նաև՝ բարձրացել է
 Ըլլխտեկ—հոսանդի գալ
 Ըղունկ—եղունկ
 Ըմեն դախ—ամեն ժամանակ
 Ըմընօր—ամեն օր
 Ընդար—այնքան
 Ընդի—այնտեղ
 Ընդոնք—ներանք
 Ընդորդի—դրա համար
 Ընդու խմա—ներա համար
 Ընկավոր—կանթավոր աման՝ ունկ ունեցող
 Ընկնավոր—ցավազար
 Ըշկալ—նայել
 Ըռել, ռելս—երախ
 Ըռես, ռես—տանուտեր
 Ըռելի, հռելի—խոռվել, նեղանալ
 Ըստաքան—բաժակ
 Ըստի—այստեղ
 Ըստուց, ըստուցիկ—սրանից

Բարախ—ափսե
 Բարաղա-դարաղա—1. ստանդարտ թուղթ, 2. ձորալանջի ղնական դարալանդ, հարկ, աստիճան
 Բազալ—ձեռքի հատուկ ձեկ կար
 Բազարա տալ—բերքի առատությունից իրար վրա լցնել
 Բադար—պակասություն
 Բազա—նոր, նաև՝ թարմ
 Բազի—որսի շուն, բարակ
 Բաթավ— անձրև
 Բալալոց— դատկվա շաբաթվա շիջ-չորեքշաբթի
 Բալան—ավար
 Բալաք—թակարդ
 Բալնել—ավար անել
 Բալլղը թողել—զարնանը խոշոր եղջերավորների դիրանալով թափում են ձմեռվա մազը
 Բալվա—գոմ
 Բալվար—չորս բարակ սյուների վրա տանիք դաշտում
 Բալցնել—երեխայի ներվալին հիվանդություն, ուշադնացություն
 Բախելուկ—1. թառամած, 2. խճճված թաղիք դարձած մազեր
 Բախլա—դարալանդ
 Բախտիկ—1. վաղածած ածած ձու, դեռ կեղևը չամրացած, 2. վայրի բանջար, թելուկ
 Բախում—ազդակից
 Բախուկ—դեղնած, մզված, թույլ, հիվանդ
 Բամաճ—ցանկություն
 Բամամ—լրիվ
 Բամարդու—կարոտյալ
 Բամբալ—ծուլ, անբան
 Բամբալանա—անկելանոց
 Բամբաճ—պատկեր
 Բալ—1. զուլդից մեկը, 2. հավասար, նման
 Բալդալ—հասակակից
 Բալթի—անհրաժեշտ
 Բանձիլ—շղարշ

Բառ—1. հավերի թառելու տեղ, ձող, 2. նվազելու գործիք
 Բառակ—թաղ, ալդու, բանջարանոցի փողոցներով, ճանապարհներով անցնող մի թաղ
 Բառան—1. գեղեցիկ, չքնաղ, 2. բազե
 Բաս—պղնձյա աման ջուր խմելու համար, բաժակ գինու, օղու
 Բասկ—քալալ հիվանդության բուժելու հին ձև
 Բասլիմ ընել— հանձնվել, հպատակվել
 Բավուր—լերդ, տեսակ, ձև
 Բավ—կանաչ, կանաչախտ
 Բավաքաղի—հանկարծ, անսպասելի
 Բավաղա անել—հրամցնել
 Բարաղի—1. կշեռք, 2. լարախաղի հավասարակշռությունը պահող ձող
 Բարաֆ—կողմ
 Բարեք—տան մեջ գոտկալի բարձր շարվածք, որի վրա ամաններ, իրեր են դնում
 Բարդի—դերձակ
 Բարիֆ—գոլթ, նկարագրություն
 Բարխան—իշխան
 Բարփ—ձուկ որսալու հարմարանք
 Բարք—զավակ
 Բացան—կթան
 Բափա—բլուր, բարձունք
 Բափշուրմա—եզրափակում՝ երգի, խաղի, զրույցի
 Բաք—կենդ
 Բաքիլան—միայն թե
 Բերդ—կանացի հիվանդություն, վիժում կամ ծնված երեխան մահանում է
 Բերդի—թրջու, գերիմաստենի
 Բեդ—շուտ, շտապ
 Բեժ—բարկ
 Բել ու դերձան ըլնել—հյուսվել, նիհարել
 Բեղ—կալսած հացահատիկի կույտ
 Բեշի—թել մանելու գործիք
 Բեշտ—վաճառի տաշտ՝ թիթեղից
 Բերտեկ—ալքը կկոցել
 Բիթեն—անասունի շորացած աղ՝ դաշտերում
 Բիթիլ—թեթևություն
 Բիմարել—հարգարել, մաքրել (անասունին)
 Բիրաքի—կովարար
 Բիփ տալ—շրջապատել, պատ կազմել
 Բիթա—պատառ
 Բլիկ—թլառ
 Բլիմա, տլմա—կախարդանք
 Բլմշուկ—թուլացած, հոգնած
 Բղբլաց—գրաց
 Բխիկ—ճկուն, փափիկ
 Բնթրոց—հարիսա խառնելու փայտ
 Բնդուն—խոնավություն
 Բորուն—խումբ
 Բոդ—փոշի
 Բու անել—զլորել
 Բոխլի—մեկ տարին լրացած ոչխար
 Բոհրաթ—դաստիարակություն
 Բողկա—գոտիկի ազուցիչ
 Բուլ—հարսանիք
 Բոնդի—թոնիք
 Բոնթրալ—քրթմնալ
 Բոռ—1. աղալի, դստեր երեխան, 2. ուռկան՝ ձուկ որսալու

Բոռլի—թոռով ձուկ որսացող

Բոփ—1. կտորեղենի փաթեթը, 2. խաղաղնդակ, 3. քնդանոթ

Բոփլի—քնդանոթածիգ

Բրեմ—1. վայրի մացառ՝ տեսքը լիմոնի տնկի նման, 2.

այլի կաշին հղկելու նյութ

Բրիթ—ծիու, էշի աղբը

Բրետաղ—ղեղենիկ, քաշ

Բֆալ—մատղաշ, օրորոցի կրկիս

Ժած դալ—շարժվել

Ժածիկ—շոռ, լոռ

Ժածթ—երկրաշարժ

Ժանդառ—որդորչան հեղուկ, պղնձարջասպի կրի լուծույթ

Ժնդոլ—նարբ, լուղ

Ժմելուկ—խճճված

Ժղկլ—հանելի գրաղվել, կատակել

Ժոռուկ—կիսամակարդված

Ժվա—սնդիկ

Ժուկ—ժամ, ժամանակ

Ժուռ—խակ

Ժուռամուռ—կիսահասուն, հասունանալուն մոտ

Իգ—հեռք

Իթսուն—հիսուն

Իլան—օձ

Իլանդուդ—անբուժելի վերք, հիվանդություն

Իլիմ—իլիմ—կտոր—կտոր, մանր

Իլլաչ—հիվանդության դեղ

Իլլաթի—իրրե

Իլիսի—ծիրերի ջուկ

Իխախար—կամք

Իծահաղ—բարակ ձայնով հաղալը

Իծան—այծեր

Իծաշարուկ—այծի պես իրար ետևից շարքով քայլել

Իծապուկ—խաղողի ընտիր տեսակ

Իմալ—ինչպես

Ինադ անել—խոտվել

Ինլթար—ինչպես

Ինդիմիշ ընել—անհասկանալի մարմնական ցավից

Ինսան—մարդ

Իշխառանշ—մարգերի վնասատու միջատ (արզուկ)

Իշխանլ—վատահել

Իշտահ—ախորժակ

Իշաթ եկալ—ստեղծվեց, առաջացավ

Իրից—տերտեր

Իրիլի—ճոճանակ

Լարլարու—խաշած պտուղ, արևի տակ փռած սալոր, ծիրան

Լաղաթ—համ, հաճույք, բավականություն

Լաղաթին—հաճույքով

Լալա—կակաշ

Լալաղար—երկնադուռն ծաղիկ, իզական անուն

Լալում ալ—լաց է լինում

Լախ—1. լակ, փշացած ձու, 2. ջրի ճաշ, շան համար

Լաղար—խոսելու շնորք

Լաղում—պալմեցում

Լամբակ—կապան, շորից կարած

Լամելամ—բերեն—բերան

Լամեր—լնդեր, շրթունքներ, բերան

Լալաղ—պատշաճ

Լալառ—անբարիշտ, կռվարար, աղմկարար

Լալիկ, Լալակ—երեք ծալր ունեցող կանացի գլխաշոր

Լաշու—հակառակ

Լարան—այծի մազից մանած պարկեթի բերանը կարելու բնի

Լեղաբ—կոկած

Լեղի—գառը

Լեղաշոր—ծարավ, պապակ

Լընդ—լինդ

Լըփ—երկու բուռը միասին (մի լըփ ցորեն տվեց)

Լժիկ—կոկիկ, սղիկ

Լժկցուկ—1. կոկած, հարթեցրած, 2. երես առած

Լիբլիբու—անդադար

Լիլ—տիղմ

Լիկոտան—գեր, լիթը (կին)

Լիտիկ—ճկուն, դալար

Լմփատ—հաստ, գեր (կին)

Լնդոտալ—երկու ոտով կաշալ

Լոխտա—սանձ

Լոկ—միայն, դատարկ

Լոնթ—քալ

Լոպկել—կեղևը պոկել, կաշին պոկել, ճղակոտոր անել

Լոփո—անճոճի, թափթփված

Լպուդ—ոչինչ շունեցող, մերկ, աղքատ

Լփլփալ, Լփոտալ—ղողղողալ, վրա պրծնել մի բանի

Լփոտ—կատաղած, շար

Խաղ—գիծ

Խաղալ—1. ծառի շորացած տերևներ, 2. հաղալ,

խաղինա—զանձառուն

Խաթա—փորձանք

Խալաթ—1. նվեր, 2. տեսլին երկար հագուստ

Խալել—հալել

Խալվաթ, Խոլվաթ—հանգիստ, անդորր

Խալվար—շափ հավասար է 30 փթի, մոտ 5 ցենտներ

Խախալ—ցորենի մաղ

Խախանդ—խաղաղ, հանդարտ

Խախուդ—թույլ, քայքայված

Խամ—1. անծանոթ, 2. անմշակ պիտանի դաշտ

Խամալ—խաման առավ

Խան—1. տիրակալ, 2. իշխան

Խանա—երգի քառյակ

Խանդակ—փոս, վիհ

Խաս բաղալ—ընտիր պտուղներով պարունդ

Խասիթ—քնալորություն, սովորություն

Խասուրիկ—ճականդեղի թթու

Խարաբ—անարթ, փշացած

Խարաբա—ալերակ

Խարդլլ—ծախսելիք փող

Խելառ—տխմար

Խելաթ վախտ—որոշ ժամանակ

Խեմթ—մաղի շրջանակ

Խելաթխանա—անկլայանոց, բարեգործական հիմնարկ, հաս-

տատություն, որի բարիքից կարող են օգտվել կարիքա-

վորները

Խեր—օգուտ, բարի

Խերվել—օգտվել

Խեցուտ—անպետքացած աման

Խղմա քիթ—պատռած քիթ

Խըլլ—խալիս, օտար

Խիլ—շլուղ, շոփ

Խճուճ—զանգուր

Խնթո, խնթուտ—քիթ մեջ խոտոզ
 Խնջուկ, զնջուկ—վայրի բանջար
 Խնշոտ—1. հպարտ թեկնամիտ, 2. ցից եղջուրներով եզ, կով,
 ասծ
 Խոռել—փայտը անցքի մեջ հետ ու առաջ տանել
 Խոշ—բարի ցանկություն
 Խոռ—կիսատ
 Խոռնակ—անհարթ կամ քանդակած տեղ
 Խոռվել—կիսատվել, պակասել
 Խոտոռնակ—հակառակ
 Խորթ ու սուր անել—մարբել, ավելորդ բաները հեռացնել,
 կարգի բերել
 Խորոմ—խոտի որոշ լափ փաթաթած ծայրերը ծալած, խորո-
 մած
 Խորոտ—գնդեցիկ
 Խոզե-մոռե—անկարգ, խճճված
 Խոնդատ—թունավոր բույս
 Խոխր—խոտից կամ եղեգից զործած փովածք
 Խորթի—ուտել, կտրել
 Խորիչ—հեծյալ հարսանքավոր պատվիրակ
 Խուլ—ոտ, ծառի ընդ վրա ճյուղերի տեղը
 Խուլ—1. քառ. 2. ուռուցք մարդու, անասունի մարմնի վրա
 Խուլդուրսերիկ—նուրիս, մաշված ցախավելին հազդրած հին
 շորեր, ման են տալիս, որ անձրև գա
 Մայը պակաս—ապուշ
 Մայը պակաս—ապուշ
 Մայր—անկողնու դարս
 Մամ—մաղ
 Մառածակիլ—փայտփորիկ
 Մեպ անել—կիսախուփ անել
 Մեր—1. ծայր, 2. պառավ, տարիքով
 Մերանգի—մի կողմի վրա ծոված
 Միվ-ծիվ—կիվ-կիվ, միկաբազե
 Միկ-ծողտից զործած տարա, կտր կամ քառակուսի
 Մոմակալ—հորանցելով շղաձկնից
 Մոմ—բացարձակ քաղցած, ոչ մի ուտելիք չզործածած
 Մորան—օղի թորելու տեղ
 Մունք—ծննդյան ցավերի պահը
 Մուռ—1. ոչ ուղիղ, 2. անխելք, խելագար
 Կարա—ուռուցիկ, տակը դատարկ
 Կարուխ— շորից կարած կանացի դրամապանակ
 Կարուլ, դարուլ—համաձայն, ընդունելի
 Կադր (դադր) անել—ափսոսել, զնահատել
 Կազ—ազ
 Կազար—պատիժ, պատուհաս
 Կաթ—1. կովի կաթ, 2. հարկ (երկու կաթ տուն ա շինել),
 3. կաթիլ, 4. ճյուղ
 Կաթր—ջորի
 Կած—մանած, ոլորած թել
 Կալ—հացահատիկի կալսման տեղը
 Կալամ, դալամ—զորի
 Կալամ—բարտի տունկ, մեկից մի քանի տարեկան
 Կալը—կնդծ
 Կալիք—կաղապար
 Կալին—1. հաստ, խիտ, 2. հացահատիկի կալսման ժամա-
 նակը
 Կալխան—վահան
 Կալմեջանել—ըրջապատել
 Կալնել—ծածկել

Կախպա (ղախպա)—անառակ
 Կահվա—կոֆի, սուրճ
 Կամ—կալսելու զործիք
 Կամիշ, դամիշ—եղեգ
 Կամշի, դամշի—մորակ
 Կամրակ—ըրադացի երկաթի մաս, նստում է ցցի զլխին,
 դրա վրա էլ ըրադացի քարը
 Կայա, դայա—ժայռ, մեծ քար
 Կայդա, դայդա—1. երաժշտություն եղանակ, 2. նման
 Կայթան—մի քանի բարակ թելերից զործած ամուր թիլ,
 ժապավեն
 Կանգառ—փշի մի տեսակ
 Կանդ—հին ձևի զլուխ շաքար
 Կան—պատյան (սրի, խանչալի)
 Կանթար—տասնորդական կշեռք
 Կանձիլ—թթու զնեղու վայրի բանջար
 Կանջղ (դանջղ)—էգ շուն
 Կապա—քահանայի փարաշայի տակի երկար հագուստ
 Կառկառ—ազոռավ
 Կանակառախ—հայհոյական խոսք, ցավ ու շոռ
 Կասար, դասար—մասզործ
 Կասարա—ժայռ
 Կասարխանա, դասարխանա—սպանդանոց
 Կաստու—դիտմամբ
 Կավալ, դավալ—կիսաթմբուկ
 Կարազ մտնել—մարազ մտնել, հետամուտ լինել
 Կարալթու—էյակ
 Կաֆա—զլուխ
 Կաֆասա—թռնավանդակ
 Կեմ—խոտից մանած կապան
 Կեյրաթ—եռանդ, աշխատասիրություն
 Կզոռկ—սքթած, կծկված, անբաշար, անճարակ
 Կզիկ—խնձը, վախկոտ, աղչիկ
 Կզոչլան—աղչիկ աղամարդ
 Կըլաթ—թիւ
 Կըլամաթ, դյամաթ—1. ցուրտ, խիստ ցուրտ, 2. չճարվող
 Կթխա, կթռն—կորիզի միջուկ
 Կթոց—կավե աման, կով կթելու համար
 Կիզոն—թույլ, կծկված
 Կլոն—կաթով հունցած բոքոն
 Կղել—ծանրությունը գցել լծված եղանակի մեկի վրա
 Կմշիլ—ափսոսել, ցանկանալ
 Կլաթո—շնիկ շնկո
 Կյառ—խուլ
 Կնամիշ անել—նախատել
 Կորուն, ղորուն—1. դազաղ 2. պատյան, սրի, խանչալի,
 առորճանակի
 Կոզնի—ոզնի
 Կոթո—գոմշաձագ
 Կոթո—կաղնու պտուղ
 Կոլալի—վատ
 Կոլան—ծիր, էշի փալանը կամ թամբը կապելու թուղ
 Կոլանը—կոմանը—կուշտ ու հանգիստ
 Կոթիլ—թեի տակ առնել
 Կոթիլու—թեատակ, անուր
 Կոլո—պողը կորած
 Կոթիկ—ծեփ՝ կոտրած աման կպցնելու
 Կոթոն—1. վայրի բույս կպղող սերմերով, 2. մարդու մաշ-
 քի վրա լինող զորտնուկի նման հիվանդություն
 Կոն—կորիզ

Կոնսյուլը—Հյուրասիրություն
 Կոնսյուլանտ—Հյուրասենյակ, Հյուրանոց
 Կոնգրես—1. հրաքանի խղակոթ, 2. երեխայի բարոյ
 Կոնդրեկ—բարոյբեկ
 Կոշուն, դոշուն—բազմություն, դոքս
 Կոշ—խոշ
 Կոշա, դոշա—մեծ
 Կոսպանդ—մետաքսե կտոր, մեծ թաշիխակ՝ հարսանիքի ժա-
 մանակ, որպես նվեր կապում են ամուսնացող աղայի
 կրծքին մի ծայրը ուսի զլխին, մյուս ծայրը զոտիկի
 տակ ամրացում
 Կոտ—1. ծավալային լափ (մի կոտ ցորեն) 2. մարդու դանդ
 Կոտկիրիբա—կրիա
 Կոտ-կոտ—զատարկխոս, շատախոս
 Կորի—արտը շրոջ ախոս
 Կուռզա—անպետք, հնացած
 Կլեզակ—կաշաղակ
 Կոմմոտ—կոծածի նման, անհարթ
 Կուկուկ—լորացած, կծկված
 Կոնոն—խոտի, դարմանի չկերած մասը, ավելցուկը
 Կոմիշ—անասուն
 Կոտուկ—1. ամորձատած, 2. կաշվեղենի կրակից լորանալը,
 կիսապարվելը
 Կոռունձ—զանգուր
 Կսիժու—կսիժից
 Կսրաղ—մատակ ձի
 Կրդու, դրդու—բաղձ
 Կըշ—խոփ, խոտի, ծղոտի թափթփուկ
 Կուզուխ—քուռակ, ջահել էշ
 Կուրդուղան—անխոհեմ քաջ
 Կութի—սնդուկ
 Կուլ—սարուկ, ծառա
 Կուլաղ—ականջ
 Կուլուղ—ծառայություն
 Կուղ—հասարակ լծկան մեջտեղից աչ ու ձախ ամրացրած
 ցիկներ, որ թույլ չեն տալիս լծին կապած փոքր աչ
 կամ ձախ դնալ
 Կոտոր կամ պոտոր—այծի, ուխտարի, նապաստակի, ճագարի,
 ուղաի կղզկանք
 Կուամա—թղթախաղ՝ փողով
 Կուշ, դուշ—թռչուն
 Կուտ—1. հացահատիկի տակները, հավի կուտ, 2. լավաշ
 թխելիս կրակի վրա ընկած խմորը 3. կորիզ
 Կուրբան, դուրբան—թեղ մատաղ

Հաղս ըլենել—խիստ ուրանալ
 Համամ—բաղնիք
 Համայել—մեծ սափոր
 Համավոր (հարա)—համեստ, խնկացի
 Համբալ—բեռնակիր
 Հայա—ամոթ
 Հայաթ—բակ
 Հանգոնալ—մինչ արև, մինչ արև
 Հաշաթ—գործիք
 Հաշի—ոխտավոր
 Հասրաթ—կարոտ
 Հավա—նղանակ
 Հավածվա—սնդիկ
 Հավաս—տրամադրություն
 Հավար—օգնություն կանչ
 Հավարավոր—հավար կանչին օգնության դնացողներ
 Հավախի դալ—համույթ ստանալ
 Հավուղ—շրապակալ
 Հավանդ—ձեռքի փոքրիկ սանդ
 Հարաթաթ—ոտ, կարողություն
 Հարդ—խնդույթ, հրավերք, ճաշկերույթ
 Հարեհաս—նեղ օրին հասնող, օգնող
 Հարիթ առնել—վրեժ լուծել
 Հացը կոտմին հասցնել—հաղիվ ապրել, լույս զնալ
 Հեթալ—երևալ
 Հեյգար—զով քամի, հացահատիկը քամուն տալով մաքրել
 թեփից
 Հելլառ ըլել—անշափ սիրել, զոհվել հանուն նրա
 Հեսսաթ—լափ, հաշիվ
 Հեսսան—սրաքար
 Հերս—բարկություն
 Հըրիկ—ծախարկություն-բացականջություն ստեղծ ծածկիս
 Հիշ անել—համբերել, նաև հմայել (գիր անել)
 Հիշացող—հիշող
 Հիշ տալ—անասունը ետ դարձնել
 Հիմն—բոլորը, ամենքը
 Հնդրող—ընտրող
 Հնդրողի—տակներ, աղբ (հացահատիկի)
 Հնձան—խաղողի ճղմելու տեղ
 Հորդոր—կաթոտ ամանի ողողած շուրջ
 Հորդան—վարար (զետ)
 Հորեհոթի—հոր-հորաքույր
 Հորիկ—գովանին, սալլին լծած ծայրի դուլզ նղները
 Հորսալի—փայտե լալն մատերով եղան, քառածանի
 Հուկ—հուկունք
 Հուս կաթնակեր—անհավատարիմ (կնոջ մասին)
 Հունար—շնորհք
 Հուշտ անել—խրտնցնել
 Հուրի—փերի—գեղեցկուհի

Ձար—1. ալյուրի մաղի մաղից հենվածքը, 2. մաղափունջ
 Ձարե մաղ—մաղից գործած մաղ
 Ձար—1. շալվարի հետևի մասը նստուկի վրա, 2. նորածին
 կենդանի
 Ձեն ածել—կանչել
 Ձեն վեր ըլել—լուր տարածել
 Ձեռաց—խելույն
 Ձղիկ—գործվածքեղենի մաշված կտրվածքը
 Ձմերթ ըլենել—ծլուսածածկ հեռու ճանապարհ դնալիս աչքերի
 հիվանդանալը

Զուգործածան ըլնել—թախանձել, համառորեն պնդել
իր ուզածը

Ղալ—սխալ

Ղախ—չորացած բանջար

Ղամաթ (ղամաղ)—ճրագ, ջահ

Ղայգով—կարգին, տեղին

Ղայիշ—կաշիւն զտոյի

Ղալմաղ—հփած կաթի սեր

Ղալուրմա—ոլխարի կամ տավարի մտի պահածո

Ղարա—սև

Ղարար—համբերանք, կարգ

Ղրնել—ամաշիւ

Ղիդու—ազոտվի ձագ

Ղլշել—թոցնել, արագ հափտակել, կուլ տալ

Ղոգա—բամբակը կնդուղով

Ղուլայ—խալ, հեշտ

Ղոշ, կոշ—խոշ

Ղոշաղ կոշաղ—ջանասեր, ճարպիկ, ձեռներեց

Ղորթ—ճիշտ

Ղորաղ կրաղ—ափ, եղր

Ղուզում կուզում—ույծ, կարողութիւն

Ղում—ամաղ

Ղումաշ կումաշ—խառ, մետաքս

Ղունկ—եղունգ

Ղուռա—խաղողի խաղը

Ճաթ—կորեկի հաց

Ճալլ—կանացի մազերի ոլորվածքը, երկու հատ

Ճամբախ—ճանապարհ

Ճան—վնգ, կոճիկ

Ճանկ—մազիւ, նաև բուռ (մի ճանկ ցորեն)

Ճալն—նիհար

Ճալիկ—1. Բթու դրած բանջար, ճակնդեղի տերեւակոթերի,
դանդուռի թթու

Ճեղ—աքաղաղ

Ճեղծակ—կաշաղակ

Ճնճնճ—անասնործակ, դանդաղ ուտող

Ճննճ—ճարպ

Ճնտիկ—աքլորաճուռ

Ճերթ—ցուցամատի և բթի բացվածքը (մե ճերթ)

Ճիթ—ողկուլ

Ճիծ—երեսա

Ճիլ—շիլ

Ճիլ—թև թռչունի, նաև փոքրիկ մանկան

Ճիւ—նիհար

Ճլլիկ—մանրահատիկ կարկուտ

Ճլկուտ—ճահճուտ

Ճլոր—կալն (շինի) փոքրիկ աման

Ճլորիւ—թառամել, թուլանալ

Ճխան—դանն օղակն ու կեռը, որոնց միջոցով բացվում
ծածկվում է

Ճկուտալ—ծանրութիւն տակ հազիվ քայլել, երերալ

Ճկուտկ—կուցած

Ճճան—զգզգված (մազեր)

Ճճմա—ճահճ

Ճոթ—կտորեղեն, նաև կտոր (հացի)

Ճոթուկ—պատուել, չափից լայն բացել

Ճոճ—պարանով երկու հենարանի կապած օրօրոց

Ճոռոթան—ջրորդան

Ճպղկել—փռել զետի վրա, տափականալ

Ճպռկել—տերնն ու պտուղը միասին պոկել

Ճպռնել—թռչել տեսակ

Ճպուռ—ցալոտ կամ անմաքուր աչքերից եկած սպիտակ

կալուն արտաթորութիւն

Ճրագթաթ—փայտից կամ երկաթից ճրագի պատվանդան

Ճրագիւ—ճրագի լույս

Ճրթան—կոլ, որ քիշ կաթ է տալիս

Ճոմբ—սրճավան փոքրիկ բարձունք, հողակոշտ

Մաղա—ախորժակ

Մաղածած ըլնել—զգլել

Մաղա—քաղցրավենիներ խմիչքի հետ

Մաթ (դոշար)—խաղողի քաղծու

Մաթալ մնալ—մոլորել, շվարել

Մաթա կտրել—զարմանալ, ապշել

Մաթահ—թանկագին, դժվար ճարվող

Մաթարթ—կալն տաշտակ

Մալ—ապրանք, հարստութիւն, կենդանիներ

Մալա—սվաղիւ, սվաղգալ

Մալալ—աշխատանքի հաճույք, մանրակրկիտութիւն

Մալամշել—շվարել, տխրել

Մալալա—տանձի տեսակ

Մալ ու դովաթ—հարստութիւն

Մալուլ—տխուր

Մալում անել—նկատվել

Մախակ—մահակ

Մախմուր—թալիշ

Մախում—փոքր կաթնակեր երեսա

Մախուռ—դիտմամբ

Մակուլ—հարգված

Մահալանել—լարհամարհել

Մաղախ—կաշիւն պարկ

Մաղուն—նվաղ

Մամ—մալր, նաև տատ

Մալա—1. շրջանառութիւն մեջ դրված դրամագլուխ, 2. միւլու, 3. պանիր պատրաստելու համար կաթի մեջ զցած մա-

կարդը

Մալիֆ—կուլր

Մալլա—թաղ

Մալրում—զուրկ

Մանգան—ճզմիլ

Մանգալի—ասպարեզ

Մանգուն—փոցիւն

Մանգուկ—փոցիւ

Ման դնել—մեղադրել

Մանի անել—տեսալ անել

Մանդալ—կրակարան

Մաշուր անել—զգացվել, նկատվել

Մառ—քիտ, շլուղ

Մասալա—1. առակ, 2. պարագաներ որն է բան պատրաստե-

լու համար

Մասիլ (մասուլ)—բերք, եկամուտ

Մաստանա—հորինվածք իրականութիւնը չհամապատասխանող

Մատ—խաղողի վազի մեկ տարեկան շիւ

Մարաղ մտնել—զարանակալել

Մարամթել—մի կերպ հարմարեցնել, միացնել

Մարգակ—տանիքի ծածկի զլխավոր գերանի վրա եկող փայ-

տեր

Մարդի—մարդանա-մարդալիւն

Մարինա—զլիի մետաքսյա թշկինակ
Մարիֆաթ—շնորհ
Մարմանդ—դանդաղ
Մարդ—զլաղ
Մարի—հասակավոր էզ ոչխար
Մզար—միթև
Մզիկ—բորբոսնի, մոսլվիկ
Մհիդ—դիակ
Միզան—հրապարակ
Մհշա—անտառ
Մըժ—մեղ, մառախուղ
Մըռ—խաղողի անկալին հիվանդություն
Մթամ—իր բև
Մթուր—շորթոդ
Միմին—մեկ-մեկ, երբևմն
Մի յանի—մի կողմ
Մինթանա—կանացի հագուստ շրջազգեստ
Մինունար—մի հատ, միակ
Միլինթ, միլունթ—մեծ պարի կեսին, հատուկ թիվածք
Միշկուլյուն—մենակություն
Միրաթ—անտեր
Մլակ—մոծակ
Մմուլ—երագի, օջախի մարմնիով վառվելը
Մհալ—շրջան
Մհանա—պատրվակ
Միկուտ—1. խիտ ցավի, 2. զանգատվելով լաց լինել
Միմուլ—բնի մեջ շնչառության մեղմ ձայնը
Մուլալ—ծկել
Մոմուդան—մաշկի ճաքճվածք բուժելու դեղ, ձեթի և մոմի խառնուրդով եփած, զործ էր արծվում վաղելիների փոխարեն
Մոն—լիտ
Մորմոնջ—մրջուն
Մրկված—ալրված, սևացած
Մուղդուր—ծառայող
Մուլթ—կալվածք
Մուխի—երտաղեմ ուտ զնացած, վերադարձած
Մուխտա—կեղտոտ
Մուխտեջ—հույս, ապավին
Մուխտեջ ընկնել—ապավինել, օգնություն խնդրել
Մունդուր—անպետք
Մուննաթ—խնդրանք
Մուշտարի—հաճախորդ
Մուռ—ոխ
Մուտ—անասունի կեր
Մուրաղ—նպատակ
Մուրյուն—հույս
Մուֆթա—ծրի

Ցա—կամ
Ցարանի—հիմար, կոպիտ, բռի
Ցաղ—օտար
Ցաղ—զարուն
Ցալիշ—սխալ
Ցախա—օձիք
Ցաղու—դառը, թույն
Ցաղուզ—վաղուց
Ցամանի—1. կարպիտի տեսակ, 2. տղամարդու շոտ
Ցալի—շուրջպար
Ցան—կողմ
Ցան զալ—թիկնել

Ցանա-յանա—այս ու այն կողմ
Ցաշ—հասակ, տարիք
Ցառ—փորվածք
Ցարա—վեթք
Ցարաթ—արդյոք
Ցարամաղ—ալքաբաց, խորամանկ
Ցարապալին ելավ—ցաթուցրիվ եղավ, փշացավ, կորստյան մատնվեց
Ցափնչի—այծենակաճ
Ցողուշ—դարի վեր
Ցորդա—ծիու արագ և գեղեցիկ թալվածք
Ցորդան—վերմակ
Ցումուր—բուռնցք

Նա—մխտական նախդիր՝ ոչ
Նարադրավ—կորավ, անհայտացավ
Նարաթ—բյուրեղյա շաքար
Նաղլու—նաղ անոց, քնքուլ
Նաղուն—նուրբ, բարակ
Նալ—1. պալտ, 2. շենք կառուցելիս պատի մեջ դրվող փայտե զտտի

Նալաթ—անձն
Նախարափիտ—նախընդ դազանակ՝ մահակ
Նակաֆիլ—հանկարծ
Նաղաշ—նկարիչ
Նամ—խոնավ
Նամարդ—տմարդի
Նայ—փողային նվագագործիք, դուդուկ
Նաշաղ—հիվանդ
Նաշար—անճար

Նավ—գերանից փորված կիսափակ խողովակ, որի մեջով ցած է վազում ջրաղացի ջուրը
Նավուլա—զարե ալյուրից պատրաստած ջրի խմոր՝ տալիս են անասուններին
Նարոտ—բարակ, գուլզգուլյն թիկերից ոլորվածք, նորածինին կնքելիս գցում են վիզը

Նաֆաա—շնչառություն
Նաֆար—ընտանիքի անգամ (շունչ)
Նեկնիմ—բառացի՝ ինչ անեմ, ինչ անելը լիմանալ
Նետիկ—հենասյուն
Նեթե—նեթը

Նիաթ—դեմքի արտահայտություն, ալք, հոնք

Նիաթ տալ—լար հալացրով վնասել

Նիդլար—նկար, կանացի անուն

Նիդլարան—անհանգիստ, մտահոգ

Նիլնիլ—բարձրանալ

Նինորե—աղքատ անուն

Նիսյա—ապառիկ

Նիստ—շունչ, ուժ

Նհախ տեղը—իզուր անմեղ տեղը

Նըլթու—ամենափոքրիկ մաս, հետք

Նորաթ—հերթ (շրջադասի)

Նոխտա—սանձ

Նոխուղ—սոսնո

Նողուլ—քաղցրավենիք, շաքարեղեն

Նովիկ—բանջար, շրջանում են ձմեռվա համար

Նուրար—1. նոր հասած մրգի առաջին անգամ ուտելը, 2. տավարի կամ ոչխարի հաստ աղին մեղը ձավար լցրած, եփած կերակուր

Շաբթի—կաթողիկոսի թիկնապահ
 Շալ—բրդյա կտոր, նաև գլխի բրդյա մեծ ծածկոց
 Շախ—քեֆ, ուրախություն
 Շախկա—մորթած ոչխարի առջևի կես մասը
 Շակալ—հին կարկատած կոշիկ
 Շակալիկ—հին կոշիկ հավաքող
 Շաղվել—շփոթվել, ինչ անել շիմանալ
 Շամամ—սեխի տեսակ, հոտավետ
 Շամազան—մոմակալ
 Շանց տալ—ցույց տալ
 Շաշ—հիմար, նաև շղիկ
 Շառ—զրպարտություն
 Շարբաթ—օշարակ
 Շարմազ—նուրբ, նրբագեղ
 Շեղշ—կալած, մաքրած ցորենի մեծ կույտ
 Շեքիկ, շերիկ, շրիկ—ոչ հարազատ, միեմույն ընտանիքում ապրող (տալ, տեգերակին, սկեսուր)
 Շիլ—շղիկ, ծուռաջ
 Շիշ—շամփուր
 Շիշակ—երկու տարեկան էգ ոչխար
 Շիմշատ—գեղուղեշ
 Շիվան—լացուկոծ
 Շիվար—շվար, մուրը
 Շիրա—խաղողի հյութ
 Շիրին—քաղցր
 Շիւ-փիւ—թափթփված, անփուլթ հագնված
 Շիւնք—վիշ
 Շիպիկ—բանջար քաղելու գործիք
 Շիթեկ—քնել (անուղղական)
 Շրմփացնել—ուժգին հարվածել
 Շուխիկ—1. զվարճանք, 2. կանեփ բույսի արուն
 Շիհրթ—անուշադիր շարժվածք ունեցող, ցրված
 Շքար—կասկածամիտ
 Ջադիր—վրան
 Ջաթան—սալի վրա, շորս անկյունում ձողեր, դրանց մեջ գործած կամ փալաների ամրացրած դարման փոխադրելու համար
 Ջաթին—գծվար
 Ջաթնա—հոռոտանի, խնոցին կախելու, ջեշիմ գործելու համար, երեք ձողափայտ մի ծալրով իրար միացած
 Ջաթու—մազից գործած թուկ
 Ջալակավառ—այգիների չրելու առվի գլխավոր ակունքը
 Ջալանք—արագաշարժ
 Ջալաթի—լավաշ հաց՝ առանց աղի թխած որպես մատաղ բաժանում են հարևաններին և աղքատներին
 Ջալել—նվագել
 Ջալմա—փաթաթան գլխաշոր (տղամարդու), նաև հիվանդու-թյուն, թունավորում, սոսմոքսի խաղաղում
 Ջալու—մացառ, ծառի փուշ
 Ջախ—ժամանակ
 Ջախկալ—թույն, խիտ կապույտ ալք
 Ջախկալա—ծիրաններու խակ պտուղը
 Ջախմախ—կայծքարին խիող պողպատը,
 Ջախմախու—կայծքարով հրացան
 Ջախչախ—չրաղացի աղմկողը, երբ աղացվող հատիկը վերջա-նում է շախլալը ցած է ընկնում ֆոռացող քարի վրա, աղմկում է, խմաց է տալիս, որ դատարկվեց
 Ջախու—կոպիտ ձկնաշնի դանակ
 Ջամ—շնորհավորանք

Ջամբար—երեք ծալր ունեցող կանացի գլխաշոր
 Ջամիկ—1. փայտե շերեփ, 2. մանկական գլխարկ
 Ջամուռ—ցիխ, տիղմ
 Ջայիր—1. բնական խոտհարք, 2. սեղ, սեղախոտերով ծածկ-ված տարածություն
 Ջանա—կզակ
 Ջանախ—մտով, տոմատով, կարտոֆիլով ճաշ՝ թոնրում եփած
 Ջանգ—մշուշ, մառախուղ
 Ջանթել—թացնել, լուրացնել
 Ջանթիկ—կտորից կարված պալույակ
 Ջանշ—խաղողի ողկույթը առանց պտուղների
 Ջանշիկ—հինգ մատների բացվածք ցույց տալ
 Ջալանակ—լեզվանի, կովարար (կին)
 Ջավ անել—ազատ արձակ վազվզել
 Ջալա-շարա—զեղ
 Ջարազ—մրգեղեն
 Ջարեք—1. ոռոգելու շուր ստանալու կարգ, հերթ, 2. քա-ռորդ
 Ջարդախ—պատ, դիմացը սյուների, պատի և սյուների վրա ծածկ
 Ջարի—մինչև
 Ջարխ—մեքենա
 Ջարլամբա—լարաճճի
 Ջարուխ—տրեխ
 Ջափառ—ցցապատենշ, ցանկապատ
 Ջափուզ—արագ
 Ջաքմալա—դարակ
 Ջըլմալ—մանրոտիկ, նիհար, նվաղ
 Ջըղըլ—քարակույտ
 Ջըլլոթիկ—անկալուն, դեռ ու դեն վազվզող
 Ջիդու—կանացի գլխաշոր՝ ծանակավոր
 Ջիման—խոտավետ տարածություն
 Ջին—բուլ, ընտիր վերնաշապիկ
 Ջին-ին ընել—լողանալ, մաքրվել
 Ջինօղան—ընտիր տղա, լավ տղա
 Ջլուզ—մերկ
 Ջմմակեր—քյակեր, անտրամադիր, անխորժակ ուտող
 Ջոխտրիկ—կավի աման, փոքրիկ տաշտ
 Ջորաթան—քամած, շորացրած թան
 Ջողկել—հանկարծամահ լինել
 Ջոնակոթ—չրհորդան
 Ջուխա—տղամարդու վերնահագուստ
 Ջում—1. շոռ, 2. մինչև
 Ջունքի—մինչև, քանի որ
 Ջփալա—մերկ

Պաճ—ցորենի չկալված հասկիկները
 Պաճո—հապաղ քթով
 Պարբաշի—պարբ քաշողը, առաջնորդը
 Պարբիկ—վերջացնել, դատարկել
 Պարուակել—թաքցնել
 Պել—ապուշ
 Պեռ—ծուլ, համառ
 Պեպկական—կրակ-բարելական կրակ
 Պիլիկ—թուփիկ, կնանման
 Պիպ—եղր, ծալր
 Պիպու—կկու
 Պլիկ—փերթ, կեղծ ոսկի, հասարակ, դոնավոր մետաղեղ զարդ
 Պուլատ—պուլը կտրած
 Պուպու—վեղար՝ կրոնավորների դմբթաձև զգակ

Պատաշրջանները ծուռը կամ կտրված, բերանը կոտրած աման
Պակշ-մարդ, շրթները ծուռ կամ կախ ընկած
Պոսուն—շրթներ, նաև ափ (գետի)
Պսպոր—փոքրավոր, ուշիմ
Պսիկ—կալն աման
Պուտ—1. կաթիլ, 2. ծաղիկ (պտածաղիկ)

Ջալալի—զոդ, հափշտակիչ
Ջալդ արա—ձգտիր, շտապիր
Ջահրա—նախարակ
Ջաղղա—նախապահ
Ջամ—փոքրիկ ջրաման (թաս)
Ջամաղ—ջրկոտնիմ, ձմռան ամիսներին աճում է աղբյուրների ջրերում

Ջան—1. մարմին, 2. կյանք
Ջանավար—զազան
Ջանրազարի—կյանքի առնետոր
Ջանրեզար—կյանքից հոգնած
Ջանդարմանի—կյանքի դեղ
Ջառ—հրովարտակ, հայտարարություն
Ջառմա—վնաս, տուգանք
Ջավահիր—թանկագին քար
Ջավը քաշել—ուրիշ փոխարեն վճարել
Ջեննաթ—դրախտ
Ջերգա—շարք
Ջերգար—1. սիրտ, թոքեր, լյարդ, 2. հարազատ արյունակիր
Ջիլավ—սանձ
Ջին, ջանավար—զանազան զազաններ
Ջինս—ցեղ, տեսակ
Ջիրիդ—ձիարշավ
Ջլխ—ավելի
Ջրտուն—ջրաղացի, ջրանիվի առանձնացված տեղը, որտեղ
նա ֆոռում է ջրի ուժով
Ջրխեն—կրոնական տուն
Ջուլ—զործվածք է ծածկոց
Ջուզար—պատասխան

Ըանգ—զույն
Ըանգ-ուլ—դեմքը, զույնը
Ըադ անել—ոչնչացնել, ցրել
Ըահաթ—ժողովուրդ
Ըաղամ—զրիչ
Ըառտ զալ—հանդիպել
Ըավուշ—դեմք, տեսք
Ըելիլ—խոռովել, վիրավորվել խոսքից
Ըելի—ոչխարի տեսակ, կարճ դմակով
Ըշվաթ—կաշառք
Ըռմաթ—վստահություն
Ըուք—շարվածքի անկյունաքար

Սարաթ—կորով
Սարիթ—պատճառավոր
Սարր—համբերություն, նաև փոշոց
Սարը անել—սպասել, համբերել
Սադա—մաքուր, անխառն
Սալ—ողորկ լեռնաքարեր, տափակ
Սալա—ճյուղերից, ծղոտից հյուսած մատուցարան
Սալախան—պարսպ թրև եկող, անբան, թեթևամիտ
Սալա—1. կաթավի մի տեսակը, 2. ողջույն, բարև
Սալրի—նուրբ, զեղեցիկ ծառ

Սալըդ—տեղեկություն
Սալմա—կոխ բռնելիս ոտքը ոտքին փաթաթելը
Սալրել—թուռնել
Սախաթ—հաշմանդամ
Սախաթել—փշաքնել, ձևից գցել, հաշմել
Սաղ—ոգչ, կենդանի, առողջ
Սաղր—ծանծաղ
Սաղրի—զավակ (ձիու, էշի)
Սամթին—հարմար
Սանդերթ—բուրդ գլխու առամնավոր գործիք
Սանդերթար—սանդի մեջը ձավար կամ աղ ծեծելու երկա-
րուկ քար
Սանիկ—սանահոր որդիները
Սալ—թիթեղյա կամ երկաթյա հարմարանք՝ օջախի վրա հաց
թխելու
Սաս—ձայն
Սարեկ—1. սարակ, 2. տավարի կամ ոչխարի փորից պատ-
րաստած ամանի ծածկոց
Սարոկ—բանող բանվոր
Սաքի—դիցուկ
Սաքու—գոմի օդա
Սելահաթ—սալիկների ընդհանրում
Սելավ—հեղեղ
Սելիթուսին—տխրություն
Սելյակ—նոսր
Սելյան—զրոսանք, ուրախություն
Սելր անող—նայող, զվարճացող
Սելի—խիտ
Սըռ—1. սառը հողմ, 2. զաղտնիք
Սիլլա—ապտակ
Սինի—պղնձյա սկուտեղ
Սինոռ—սահման
Սլխրտիկ—ճկուն, զյուրաշարժ
Սնդանիլ—հարթեցնել
Սնդակակիլ—թոքերի օղանցքի ծածկոցը
Սնդիտնիլ—թաքցնել, յուրացնել
Սնդու—թոքերի օղանցք
Սոթվիլ—զուգվել, զարդարվել
Սոխախ—միջանցք
Սոլ—ցեղ
Սոլաթ—քեֆ, ուրախություն
Սովդաթար—վաճառական
Սոնել—երկանքով, թև ջրաղացում՝ խոշոր աղալ
Սվթա—սկիզբ, առաջին
Ստոտ—հեղուկի վերջին կաթիլները
Սուննաթիլ—թվական
Սուրու—բազմություն կենդանիների, ոչխարի հոտ
Սուֆար—սփռոց
Սֆաթ, սիֆաթ—տեսք, դեմք

Վաթան—հայրենիք
Վալադ—վայրը իմացող, տեղյակ
Վախտ—ժամանակ
Վայիս—լարեղամ, վատություն պատճառ
Վաշամադ—կտավի կտոր, որ դնում են պատանքովոր մեռե-
լի կրծքին
Վառ—մեռելի երեսը ծածկող կտոր, սովորաբար լիթի
Վապսասա—շատախոս, դատարկախոս
Վեղիթ—թագավորի օգնական
Վելո—մետաքսյա գլխաշոր, շղարշաման

վերան—ավերակ
վեր անել—թափ տալ, նաև մաքրել
վեր հասել—թափել, հարվածել
վերունել—վերցնել
վեթիլ—վկա, լիազորված անձ
վեթիլ—պարտավորագիր
վռազ—շտապ
վռթկալ—բռնկվել
վռիկ—ջրիկ, անժուր ճաշ
վրա անել—նետել, դուրս շարտել
վուրդուն—վիշտ, ցավ

Տազ անել—լռել
Տալ—ամուսնու թույլը
Տալա—պատսպարված
Տալալ—ալիք
Տալիվ անել—զոդանալ, թաքցնել, յուրացնել
Տամալըզ—ընտիր, ցեղական
Տամար—երակ, շիշ
Տատամշել—ոգևորվել, հռանդի դալ
Տատաշ—տատասկ—փշի մի տեսակ
Տափ—գետին
Տափով տալ—խփել, գետին նետել, շարտել
Տեգերակին—ամուսնու եղբոր կինը
Տեգր—ամուսնու եղբայր
Տեղաշոր—անկողին
Տեփոր—փայտե մատուցարան (սկոտեղ)
Տիլ—տիղմ
Տիտիկ անել—նստել
Տիրօխնի—տերտերի կին
Տկլոր, տկլոզ—մերկ
Տկճոր—տիկ այծի մորթուց պատրաստած տարա՝ գինի,
օղի լցնելու համար
Տհալ—տկար
Տղաթոռ—տղայի երեխա
Տղատեր—ամուսնացող տղայի ծնող, հարազատ
Տղոցկան—ծննդկան տղա ծնած
Տմծիլ—լարվել
Տնազատեղ—ժողրի առարկա
Տնավորվել—տուն, ընտանիք ունենալ
Տնզոզ—քիչ հարթած
Տնգտնալ—պարել
Տոլար—պատի միջի պահարան
Տոլու—ճենապակե փոքր աման ճաշի համար
Տողրի—ճշմարիտ
Տոնգալ—զոմեշի ձայն հանելը
Տուկատ—թուլլ, նվազ
Տուճ—կարասիկ (կավից)
Տուտ—ծայր, սկիզբ

Ցան—զոմաղթի վառելիք
Ցանցառ—հիմար, դատարկազուլն, նաև նոսր
Ցելլ—սահանք
Ցելլալ—սահել
Ցիրթ—շան կամ կատվի ստիք
Ցլաշ—(կովի) զուգավորումը
Ցիկվել—տրաքվել, ցրիվ գալ
Ցկնել—շան ծնելը
Ցկցնկոտել—բազմանալ, տարածվել, արագ զարգանալ

Ճեփոր—մեծ ուռած փոր, գեր ճարպակալած
Ճոռկ—բշտիկ (լեզվի վրա)

Ուղալիկ—գարնանման համեմունք
Ուղեկան—խնամախոս
Ուղվոր—մուրացկան
Ուղուվիշ անել—կարգավորել
Ուղուն—բարձրահասակ, թեկնավետ
Ութթաղ—անամոթ
Ուլախ—ավանակ, անասուն
Ուլունք—ուլինք—միայնակ, հուլ, հուլունք
Ուլուր—պատճառ
Ումբըր—կյանք
Ումուդ—հույս, ապավին
Ունաբ—փշտի ընտիր տեսակ
Ունեովի—սովորովի
Ուսուլ—կամաց
Ուրթ—ռոգման ցանցում ամենավերջին կապանը շուրը հո-
ղամասի վրա թողնելու

Փագեթ—ծրար
Փալան—համետ
Փալաս—կարպետ
Փածին—թթվաշ բույս
Փանջարա—լուսամուտ
Փաշադան—խաղաթուղթ
Փառ—բորոս
Փարազ—վարազուր, ծածկոց
Փարշ—շուր խմելու կավն ամամ
Փարա—փող, դրամ
Փարվազ անել—շուրը պտտվել
Փափախ—մորթե զոռակ
Փեթեկ—1. ալյուրի պահեստ, 2. մեղվարկ
Փեթգիր—երեսսրբի
Փեշ—քղանցք
Փեշակ—արհեստ
Փեշաքար—արհեստավոր
Փեշքաշ—նվեր, ընծա
Փըլիլը—թափթփված, անշնորհ
Փըռտեղ—պատառոտելով ցրիվ տալ, ոչնչացնել
Փըռթնել—կտրվել, դուրս պրծնել
Փթոռկ—փթած (ծառի բուն)
Փիանդազ—հրաշալի զորգ՝ փռում են խիտ հարգված հյու-
րերի ոտքերի տակ
Փիլաքան—սանդուղք
Փինալի—կոշիկ կարկատող
Փիս—վատ
Փիր—շնորհ, սովորութուն
Փկուշ—փողիկ, հավի քուշ
Փնովել—վատաբանել
Փոխնակ—փոխարինող, ամուսնու երկրորդ կինը
Փոխինգ—բոված ալյուրով, դոշարով շաղախ
Փոկ—կաշվեց պատրաստած, լուծը սալին կամ արորին կա-
պող թուկ
Փոնթ—ծավածք
Փոշմանփուլի—փոշմանելու տուգանք (փող)
Փորը լտանել—չհամբերել
Փոփուլ—փափիկ, սիրունիկ
Փոքվել—մեկնվել անկարգ
Փութ դնել—չամանել, թերութունը նշել

Փունջ—քաղցր, Բուրումնավետ հաճելի խմիչք
Փուշի—մետաքսյա թաշկինակ (զլխի)
Փուշիկ—տավարի աղբից պատրաստած տարա, նիստը ննդ,
րացվածքը լայն, պատուտակի ծաղիկի նման, մեկից մեկ
ու կես դուլ տարողութիւն, գործ է ածվում աղբը, հատ-
կապէս թնրից հանած մոխիրը աղբանոց տանելու

Քաթան—կտավ
Քալամ—կաղամբ
Քաղալակ—փոքր քիոց
Քամբախ—ալիւր
Քաշկա—կրանի թե
Քաշակ—զլուխը անմաղ, զլխի մաշկի հիվանդութիւն, որից
մազերը թափվում են

Քառիկնշ—աղլուս
Քասաբ—ուղիղ, կարճ
Քաստանա—շաղանակ
Քավշան—դաշտ
Քարգաղան—ասեղնագործող
Քարգաշ—ասեղնագործութիւն
Քափակակ—ոչխարների թորերի պարազիտային հիվանդու-
թիւն

Քարուլ—տղայի ճակատի մաղափունջ
Քաֆիկ—քնի
Քենի—կնոջ քուլբը
Քեֆիկ—քեֆ անող
Քլթ—տակներ (բրդից գոյացած)
Քլալ—կրիտասարդ
Քլալաֆա—լրված ալիւրակ
Քլալլա—գանգ (անասունի)
Քլախնթիկ—քաղհանել
Քլահլան—ընտիր (ծի)
Քլոշա—անկուն, ծայր
Քլոլուխ—սղանալիք
Քլուլ—մոխիր
Քլուրին—կրուտաղնմ
Քոդ—այծերի գոմ
Քոդաւ—հացահատիկի կալսելուց քամհարելուց մնացած լը-
կալոված հասկեր

Քոհնա—հին
Քոռաղադի—կտորներ, հակառակ ցանկութեան
Քոիկ—1. անթիտ հասկ, 2. կարճիկ ականջներով ոչխար
Քոփտուն—անողորկ, անհարթ
Քոմսոկ—ցրտից ձեռքերը սառած, անճարակ, անկարող
Քցիպ—1. ընկուլի տեսակ, որ միջուկը դժվար է հանում,
2. ժլատ

Օբա—անասունների ամառանոց, շենք, վրան
Օդա—գոմում մարդկանց նստելու, գիշերելու տեղ, գնտնից
թիշ բարձր

Օթխ—սննդակ
Էլթա (օլթա կորչել)—անհայտ կորել
Օխնել—օրհնել
Օխնիթթ—օրհնութիւն
Օխում ասպեր—հոգեոր եղբայրներ
Օձի տալը—ձի խալթելը
Օձփոր—շար, շարամիտ
Օդխաթ—փորձանք
Օդորթ—ճիշտ
Օդուլ—զավակ
Օճորթ—տանիք
Օյամիշ ընել—արթնանալ, սթափվել
Օլինբաղ—կատակասեր, ծաղրածու
Օլին հանել—խաղ խաղալ զլխին
Օջախ թուլ—օջախի մոխիր
Օլով—ուղթ
Օռթիկ—հորթ
Օսմանլու—1. թուրք, 2. կովարար, անբարիշտ
Օրզանգու—ասպանգակ
Օրթլաղ—մեշտեղ

Յալաթ—ճակատագիր
Յալ բացել—բախտը գուշակել
Յալլի—գուշակող
Յադիր—աղքատ, խեղճ
Յանար—լապտեր
Յանդ—հնարք, հնարանք
Յանդուֆիլ—կեղծ հնարանքներ
Յահրադի փուշ ըլնել—խանգարել
Յարադի—միայն թե
Յարաշա—քահանայի վերահագուստ
Յել—թալիսման
Յիդան—կորիզից ծլած բույս (ծիրանի ֆիդան)
Յիլ—փիղ
Յինչան—ճննասպակյա բաժակ
Յլան—այսինչ
Յոթիս—խաղարաններ
Յորթ—հորթ
Յոանդ—բողոքական
Յոթոնա—հնարանք, սուտ
Յոշտաֆալաթ—ամենագետ
Յոտիկ—պտույտ գործող
Յոսանդ—հաղողութիւն, բերմունք
Յրանդի—դռան վրա ամրացրած փակ
Յուղարա—խեղճ, ողորմելի

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Ա. Օդաբաշյան, Ամանորը հայ ժողովրդական տոնացույցում
 Ն և ր ա ծ ու թ յ ու ն
 Ամանորի տոնակատարության ժամանակը
 Նավասարդյան տոնախմբությունների վերապրուկները
 Բարեկենդանն իբրև Ամանորի տոն
 Քրիստոնեական տարեմուտ
 Ամանորի ծիսական երգաշարը
 Ա մ փ ո փ ու մ (ռուսերեն)

Ա. Լ. Նազարյան, Էքմիածնի և Աշտարակի բանահյուսությունից
 հմբազրի կողմից
 Երգեր
 հաղիկներ
 Առածներ և ասացվածքներ
 Հանելուկներ և շուտասելուկներ
 Հավելված. Երգերի նոտագրված նմուշներ
 Ա մ փ ո փ ու մ (ռուսերեն)
 Մանրագրություններ
 Բառարան

Երգերի և խմբերի անուններ

Պեսե և լիներ	Տպված է	Տող	Էջ
ժամանակ փակվում է համալրված երկուսուկուս	ամսեր փակվում է համալրված երեկուսուկուս	ճ. 19 ճ. 14 ճ. 16 ճ. 7	36 42 58 58

ՀԱՅ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

ԴՅՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

9

ՕՐԱԲԱՇՅԱՆ ԱՍՅԱ ԱՆՈՒՇԱՎԱՆԻ

ОДАБАШЯН АСЯ АНУШАВАНОВНА

ԱՄԱՆՈՐԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՆԱՑՈՒՅՑՈՒՄ

ԷԶՄԻԱՇՆԻ ԵՎ ԱՇՏԱՐԱԿԻ ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գրի առավ նԱԶԱՐՅԱՆ ԱՍՏԴԻԿ ԼԵՎՈՆԻ

Записала НАЗАРЯН АСТХИК ЛЕВОНОВНА

Տպագրվում է Հայկական ՍՍՀ ԳԱ
ճեղատուրյան և ազգագրության ինստիտուտի
գիտական խորհրդի որոշմամբ

Հրատարակչական խմբագիր Փ. Հ. ՄԱԴԱՆՑԱՆ
Նկարիչ Ն. Հ. ԽԱՆՁԱԴՅԱՆ
Գեղարվեստական խմբագիր Հ. Ն. ԳՈՐԾԱԿԱՆՑԱՆ
Ցեխնիկական խմբագիր Մ. Ա. ԿԱՓԼԱՆՑԱՆ
Սրբագրիչներ Լ. Կ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՑԱՆ, Ա. Գ. ԱՎԱԳՑԱՆ

ՎՖ 02110

Պատվեր 721

Հրատ. 4627

Տպարանակ 1000

Հանձնված է շարվածքի 5/Х 77 թ.: Ստորագրված է տպագրության 25.08. 1978 թ.: Տպարանակ
11,0 մամուլ, պայման. 22,0 մամուլ, հրատ. 17,71 մամուլ: Թուղթ №1, 60×90¹/₁₆: Գինը 3 ռ. 20 կ.:

Հայկական ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, 375019, Երևան, Բարեկամության 24-ր.

Издательство АН Армянской ССР, 375019 Ереван, Барекамутян, 24-г

Հայկական ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչության էջմիածնի տպարան

Эчминадзинская типография АН Арм. ССР

